Alexandri Pollini.

HERACLIDIS PONTICI, QVI ARIſtotelis ætate uixit, Allegoriæ in Homeri fabulas de dijs, nunc primum è Græco ſermone in Latinum translatæ:

~~CONRADO GES[illegible] MEDI-~~
~~co Tigurin[illegible]~~

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ADIECIMVS QVOQVE *libellum eiuſdem Græcum, ut conferri à ſtudioſis poßit: unà cum alijs,*

Lectu dignißimis, quorum Catalogum ſequens pagella indicabit

~~*BASILEAE*~~

~~*Iacobi Bom[illegible]orii.*~~

HOC IN LIBELLO
reperies præter Heraclidis
Allegorias.

1 Ex Porphyrij philoſophica Acroaſi pauca quædam, multa autē ex Clemētis Stromatibus, de Furtis autorū.
2 Sententias ex uarijs autoribus, de uanitate uitæ.
3 Michaelis Pſelli Iambos, in uitia & uirtutes.
4 Eiuſdem Pſelli anagogen, in Tantalum.
Allegoriam de Sphinge.
Anagogen in Circen, quæ uolebat Vlyſſem transformare.
5 Elegantia quædam Carmina Ioannis Tzetzis.

Omnia ab Arſenio Monembaſiæ
epiſcopo collecta.

quocunqꝫ modo declararem. Vale foe liciter. Tiguri. M. D. XLIIII. menſe Ianuario.

AVTORVM NOMINA, *quæ in hoc libello reperiuntur.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Apollodorus.
Alexander Epheſius poeta.
Anacreon Teius
Alcæus Mitylenæus.
Anaxagoras Clazomenius.
Aratus.
Callimachus.
Crates.
Eratoſthenes.
Eudoxus.
Euripides.
Empedocles Agrigentinus.
Epicurus.
Heraclitus.
Hærodicus.
Homerus.
Plato.
Thales Mileſius.
Xenophanes Colophonius.
Zoilus Amphipolites.

† 2

CASTIGATIONES QVAE-dam Græci exemplaris.

Ἡρακλέτου perperā habet inſcriptio, pro ἡρακλείδου:

Inter Apollinis epitheta, in loco unde χρυσάωρ uocetur explicante, legitur, οὐ τοξότης γὰρ ὁ θεός. Negatiuā particula mihi expūgēda uidetur.

Et paulo pòſt, ποσειδῶν περὶ τὴν πόσιν. legendum παρά, non περί.

Vbi probat in Græcos æſtate graſſatā eſſe peſtem, hæc uerba ſunt, καὶ πρώτη μὲν ἡ ἐπὶ διάδι μάχη. Lego, ἡ ἐπὶ ἴλου σήματι μάχη. Nam poſtq̃ *diſceßiſſet Agamemnon, iuxta Ili ſepulchrum conmißa eſt pugnā, ut undecimo libro Iliados, quem ἀγαμέμνονος ἀριστείαν inſcribunt, poeta tradit.*

Locus de cœleſti ſono, ita habet, ὅπως κατὰ τάξιν οἱ πλανῆτες ἀστρῶν. lego ἀστέρες.

In probatione, peſtem à quadrupedib. incipere, ſic legitur, τῆς τε γὰρ διαίτης τὸ ἀκριβὲς θηρᾶται. lego, οὐ θηρᾶται.

In uerbis Platonis ex Phædro de meliori equo legitur, δόξης ἑταῖρος. legendū ex ipſo Platone, καὶ ἀληθινῆς δόξης ἑταῖρος.

Et paulò inferius de altero equo, πολυτράχηλος. legendum βραχυτράχηλος, ut in Platone habetur, & rationi conſonum eſt. Sic enim equo me
liori,

liori, qui ὑψαύχλω eſt, hic erit contrarius.

Paulo poſt, πόριωτάλσιος. emendata lectio habet, ϖϱὶ ὤτα λάσιος. Statim autem ſequens dictio ὑπόκωφος, apud Plat. ſine præpoſitione legitur.

Eiuſdem Platonis ex Timæo uerba, quæ mox ſequuntur, ſic integrè legentur, τὸ δὲ δὴ ϖϱὶ τοῦ κυϱιωτάτου ϖαϱ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους, διανοεῖσθαι δεῖ τῇδε. ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε τοῦτο, &c. Dictio ἐπίγειον, in Plat. ἔγγειον ſcribitur.

Paulo poſt, ὅτι μὲν γὰρ ὁ θυμὸς εἴληχε τὸν ὑποκάρδιον χῶρον, ego potius ϖϱικάρδιον, quàm ὑποκάρδιον legerim, uoce magis uſitata, & ſententia magis Platonica.

In loco de Achille, quem Minerua capillis apprehenſum retraxerat, poſt hæc uerba, τὸ πρὸς πάντα κίνδυνον ἀτρεμὲς αὐτοῦ καὶ ἀκατάπληκτον, ita lego, ἐφοβήθη τὴν ἐκ λογισμῶν διάνοιαν ὁρῶν. ut non ἄνοιαν, ſed διάνοιαν, & participium neutri generis ὁρῶν in fine ſententiæ legatur.

Vbi Homerum elementa mundi primũ docuiſſe probatur, aliquot ex tertia Rhapſodia uerſus citantur, continentes iuramentum ab Agamemnone fœdera cũ Troianis ineunte pronunciatũ: quorũ uerſuũ primus in noſtris Homeri exemplarib. ſic legitur, ζεῦ πάτερ, ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε.

In fabula Vulcani cœlo præcipitati, ἐν ταῦθα γὰρ ἂν ἴσνται ἐγγυγκηςνοῦ πυρός. lego ἐγγκηςνοῦς πυρός.

Et

Et paulo ſuperius de Prometheo ſic legendum ſtatuo, ὅθεν καὶ ὁ προμηθεὺς ἀπ' οὐρανοῦ διακλέψαι τὸ πῦρ μεμύθευται.

Et poſt aliquot uerba, δηλοῖ δὲ σαφῶς ὅτι τοῦτο θεωρητόν ἐστι τὸ πῦρ. Quid ſi pro θεωρητὸν legas αἰθέριον, uel θεόβλητον. Nam ſuprà dixerat duplicem eſſe ignem, alterum æthereũ, alterũ terreſtrẽ.

Inter Herculis labores refertur, ipſum hydram excidiſſe, ὥσπερ ὕδραν τινά. Quibus uerbis nullus ſenſus abſoluitur, niſi pro ὕδραν legas αἰδρείαν, aut alterius uitij nomen.

Iouis & Iunonis cõcubitum recenſens, carmen Homeri citat, quo Iuno ſe unxiſſe ſcribitur oleo, ἀμβροσίῳ, ἑανῷ. pro qua uoce alibi ἑδανῷ ſcriptũ reperio.

In mentione quintuplicis clypei Achillis legitur, πλὴν οὐκ ἐμπεποιήκασι τὰς, &c. Reſtituo, πλὴν τὰς, &c.

In pugna deorum, Homeri uerſus de Venere et Marte proſtratis, ſic legi debet, τὸ μὲν ἄρ ἄμφω κεῖντο, &c.

In tranſitione ab Iliade ad Odyſſeam, hæc uerba reperiuntur, δίχα δὲ τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας αἰνιττόμενον. ego ἀπρεπείας, quàm ἐμπειρίας, malim.

Et paulo pòſt, ὡς δὴ ἔτι χρὴ διαμαρτυρεῖν, etc. cõijcio legendum, διακαρτερεῖν. ibidem paulò inferius, καὶ ταῦθ' ἃ λέγει παραινέσεις διαπιστοῦν-

τες

τος. Hic poſtremò dictio nihil planè ad ſenſum mihi facere uidetur. Et aliquanto inferius, τηλικοῦτον ὄγκον ἐν αὐτῇ πραγμάτων κινοφθοροῦσαι. lege, κινοφοροῦσα.

Poſt Protei metamorphoſes ita ſcriptum inuenies, εἰς τὰ συνεχῆ καὶ προστακτικὰ τῶν ὅλων σχισθῆναι. ego nō προστακτικὰ, ſed συστατικὰ, uel, συνεκτικὰ μέρη legerem.

In Veneris & Martis adulterio, ἄπορον οἱ θεοὶ νοσοῦσιν. lego, ἄπορον εἰ θεοὶ, &c.

Verba quæ Sirenum meminerūt, quo pacto legerimus, in Latina translatione uidebis.

Statim uero pòſt, καὶ χάρυβδις μὲν ἡ δάπανος ἱστορία. mihi nō ἱστορία ſed γαστριμαργία, aut aliud huiuſmodi uitij nomen legendum uidetur.

Nec multo pòſt de autumno, τὸ θέρετρον ἑλκύσασα τάλαντος, mihi ἐλάσασα. quàm ἑλκύσασα magis probatur.

Reliqua minoris ferè momenti ſunt.

ERRATA.

Pag. 4. *uerſ. 2. pallatia* 11. 7. *zodiaci* 14. 2. *nuſquā non & 16. inundatio* 16. 8. *pro ſitibunda, lege, ſiccata* 18. 24. *quandam* 20. 19. *iudicare* 27. 18. *pro conuitijs, lege, Tu uerbis* 32. 3. *Videsn* 35. 12. *proh. ibid. 22. nihil* 42. 12. *tranquillæ* 44. 4. *ſublimia* 47. 7. *pro ſatque, lege, & à* 53. 21. *pro ditionem, lege redionem* 58. 11. *coleris* 64. 24. *pro ſit profundißimus, lege, pugnat rapidißimus.*

DIOGENIS LAERTII TEtraſtichon in Heraclidem Ponticum.

ἤθελες ἀνθρώποισι λιπεῖν φάτιν ἡρακλείδη,
ὥς ῥα θανὼν ἐγένου ζωὸς ἅπασι δράκων.
ἀλλὰ διεψεύσθης σεσοφισμένε. δὴ γὰρ ὁ μὲν θὴρ
ἦε δράκων, σὺ δὲ θὴρ, οὐ σοφὸς ὢν ἑάλως.

ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ.

Ἐστι δίπουν ἐπὶ γῆς, καὶ τετράπουν, οὗ μία φωνή.
Καὶ τρίπουν. ἀλλάσσει δὲ βοὴν μόνον ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν,
Ἑρπετὰ κινεῖται, ἀνά τ' αἰθέρα, καὶ κατὰ πόντον.
Ἀλλ' ὁπόταν πλείστοισιν ἐπειγόμενον ποσὶ βαίνῃ,
Ἔνθα τάχος γυίοισιν ἀφαυρότατον πέλει αὐτοῦ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ, ΚΑΡΚΙΝΟΙ.

Ἀθλήσας ἤδη πώλῳ πηδήσας ἦλθα.
νόσον ἔβαλεν ὁ λιμὸς, ὃς ὅμιλον ἔλαβεν ὅσον.
ἀμήσας ἄρδην, ὀροφηφόρον ἤδρασα σῆμα.
ἀλύξας ὥρην ἠνεμωμένην ἤρωσα ξύλα.
ἤδη μοι Διὸς ἄρα πηγὴ παρὰ σοὶ Διομήδη.

ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΠΡΟΔΡΟΜΟΥ καρκῖνοι.

Σοφὸς ἔγωγε ἤδη ὢν αὐτῷ, ἤδη ἔγωγε σοφός.
ὦ σὸν ἄναρχε νόμον ἔχρανα νόσῳ.
νοσῶ σὺ ὃς ἡ ἴαμα ἰησοῦ σῶσον.
ἔλε σὺ δὴ ὁ σοφός, ὁ ἡδὺς ἔλε.
Σολομῶν φήσω, ἰωσὴφ νῷ μόλος.
Νόμον ὁ κοινὸς ἔχε σὸν οἰκονόμον.
ἱδρὰ σὰ παρὰ χείλη, ἤλιε χαρὰ πᾶσα ῥεῖ.
νίψον, ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ

Στίχοι ἡρωϊκοὶ ἔχοντες εἷς ἕκαστος, τὰ εἴκοσι τέσσαρα στοιχεῖα.

Ἀβροχίτων δ' ὁ φύλαξ θηρόζυγε καμψιμέτωπος.
φθέγξατο δὴ βάτραχος διζόμενος ὕψοθε κλῶπα.
ζεὺς ὑψιβρεμέτης, κτύπε δὲ χθών. ἔγρατο δὲ φλόξ.
βρηχὺν δ' ὑπερβὰς φραγμὸν ἐξώθιζε κλώψ.
ζευχθεὶς πτεροῖς ἔκλαγξε βομβώδη ψόφον.
στρωμνὴν βδελυχθεὶς ζωκτύπῳ ξύλῳ ψόφῳ
τζέτζης ἄγρυπνος μίξ, κλάδων ψύχθη φόβῳ.

ΤΕΛΟΣ.

HERACLIDIS PONTICI ALLEGORIAE DOCTISſimæ præſtantiſſimæq́;, in Homericas de dijs ſententias & contradictiones, aduerſus poëtæ accuſatores.

~~CONRADO GESNERO~~ MEDICO TIGVRINO interprete.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INGENTEM & graue͂ ob cauſam, ut q̄ cœlum ipſum attineat, læſæ cõtemptæq́; Deorum maieſtatis accuſatur Homerus. Et ſanè prorſus tum ipſe impius fuit, ſi nõ aliud dixit, aliud ſenſit: tũ ſcripta ipſius in utraque poëſi ſacrilega ſunt, et impugnante Deos uecordia rabiunt. Quamobrem ſi quis citra philoſophicam contemplationem, & allegoricũ ſenſum eius carmina accipiat, non alius utiq; fuerit Homerus, quàm Salmoneus, et Tantalus, intemperãtia linguæ, qui morbus eſt turpiſſimus, laborans. Itaq; admiranda mihi res uidetur, quo pacto ſuperſtitioſi ho-

Præfatio, in qua Homerũ minime impiũ fuiſſe docet, & allegoriæ uim explicat.

Euripid.

homines, qui ſanis, locis religioſis, feſtisq; Deorum ſolennibus ſtudioſè dediti ſunt, adeò Homericam impietatem, tantóq; cum affectu amplectantur, & execrabiles eius ſententias ore cantitent. Mox enim à teneris unguiculis ſtudiorum ſuorum rudimēta pueri à poëta hoc incipiunt, in huius diſciplina nutricantur, et tantum non in cunis faſciatorum animi carminibus Homericis ceu lacte poſculento irrigantur. Hic & puerili ætati, & paulatim in uirilem progredienti aſsiſtit: hic in adultis uiget: huius nulla ſaties obtingit in ſenectam uſq;: hunc ut primum depoſuimus, rurſum deſideramus. Breuiter, idem propemodum inter homines Homerici deſiderij finis eſt, qui & uitæ.

Ex hoc manifeſtū ac euidens omnibus fieri uidetur, q̃d nulla impietatis macula aut aſpergine Homeri poëſis inſignatur. Quinimò tum Ilias primū, tum Odyſsea deinde, ſententiā ſanctā, et ab omni crimine immunē, de pietate propria, cōmuni cōſenſu exclamāt, & ꝓteſtātur:

Non ego cœlicolis unquam pugnauero diuis.
Stultitia eſt nos uelle Iouem cōtendere contra.

Quanta uerò grauitate Iupiter in cœlis ſanctè & reuerenter prædicatur, Arcano

Con

Concutiens nutu caput. — Neptunus *cum ſubito motu concitaretur,* —*Montes ſyluæq́ tremebant.* Eandem *quoq; maieſtatem* Iunoni *attribui inuenies:*

In ſolio commota ſimul quaſſauit Olympum.

Sic & Mineruam *Achilli aſsiſtentẽ his uerſibus introducit:*

Aeacides ſtupuit, mox conuerſusq́; Mineruam
Nouit: fulgebant oculi ſplendore uerendo. *Iliad. α.*

Et de Diana, *ſic canit:*

Qualis per montes uenatrix Iana *uagatur,*
Aut per Taygetũ *diſcurrens, aut* Erymanthũ, Odyſ. ζ.
Ceruis delectata fugacibus, & ſimul apris.

Cæterum quæ de dijs omnibus ex æquo & communiter pronunciauit, magna cum ſanctimonia et reuerentia, notiora ſunt quàm ut multis dici mereantur. qualia ſunt,

Diui fœlices, æterno temporis æuo. Et,
Conſilia incorrupta Deũm *ſunt.* Et,
A' quib. omne bonũ prodit mortalib. ægris. Et,
Perfacili uita degentes. —
Nam nec edunt fruges, neq; potãt ſuauia uina,
Iccirco exangues ſunt, æterniq́; uocantur:

Quis quæſo tandem propter hoſce uerſus Homerum *impium appellauerit?*

Iliad. γ. Iupiter omnipotens, clariſſime maxime diuûm,
Inſpiſſans nubes, habitans palatia cœli.
Et tu Sol, qui cuncta uides, audisq; per orbem.
Et fluuij, & Tellus, & qui periuria ſubtus
Omnia punitis hominum, qui falſa loquũtur,
Vos mihi uos teſtes huc aduoco, —

Vt pium Homeri animum conteſtemini: qui ut ipſe diuinus eſt, ſic eximijs affectibus diuinitatem colit, uelut æditius quidam Deorum. Quod ſi autem imperiti aliqui Homericam allegoriam ignorant, neq; in penetralia ſapientiæ illius deſcenderunt, ſed ueritatis iudicium non examinatum abijciunt: & philoſophicè dicta non aſſequentes, ad externum ſolummodo fabulæ figmentum reſpiciunt, iſti ualeant. Nos uerò qui penitiori doctrina imbuti ſumus, & uelut in ſacratiora fanorum loca admiſſi, purificatiq;, uenerandam poëtarum carminibus tectam ueritatẽ indagemus. Valeat & adulator Plato, calumniator Homeri, quẽ à Republica ſua remittit, inclytum exulẽ, lanis redimitum albis, & caput unguento imbutum precioſiſſimo. Sed nec Epicurum moramur, uoluptatis inhoneſtæ in ſuis tanquam hortis cultorem, qui ſimul poëticen uniuerſã, ceu pernicioſum fabu

fabularum illectamentum reijcit. Iſtis ego non temere Homericum hunc uerſum magno cum ſuſpirio obiecerim:

Ah quantũ Diuos, homines cauſantur iniquè. Odyſ. α.

Illud uerò grauiſsimum eſt, quod cum ſuorum uterq; placitorum fontem habeat Homerum, à quo plurimum intellectu profecerunt, ingratitudinem in eum non ſine impietate exerceant. Sed de Epicuro & Platone aliàs. Nunc fortè neceſſarium fuerit paucis & breuibus de allegoria diſſerere, cuius uim uel ipſũ uocabulum Græcè ſcientibus arguit: perquàm enim apte ad ſignificationem ſuam impoſitum eſt. Sonat autem apud Græcos allegoria non aliud, quàm ſi diuerſiloquium Latinè diceres. Nam locutio, quæ ἄλλο ἀγορεύει, id eſt aliud loquitur, nempe uerbis, aliud autem ſenſu ſignificat, inde ſumpta & aptè compoſita dictione ἀλληγορία nominatur. Quemadmodum Archilochus in Thraciæ malis periclitatus, æſtui marino bellum confert, hiſce uerbis:

Allegoria quid.

Quintilian. inuerſionem tranſtulit.

Archilochus.

Aſpice Glauce, ut cœruleum mare
Fluctibus æſtuat undoſis:
Et nubes curua arboribus
Summis imminet, atq; notat

b 3 Tempe-

Tempeſtatem: ſubitusq́; metus
Ex improuiſo ingruit.

Id eſt, Alcæum. *Mitylenæum quoq; poëtam Lyricum multis in locis uſum allegorijs cõſtat. Similiter enim ut ille, tempeſtuoſo mari tyrannicum ſtatũ comparat:* *En aſperum uentorum,*
Mariſq́; ſtatum conciti.
Fluctus feruntur hinc & hinc.
Nos puppis in medio uehit,
Grauisq́; tempeſtas premit.
Iam corruit in ſentinam,
Cui malus alligatur
Lignum, laceraq́; uela ſunt,
Et anchoræ laxatæ.

Quis non ſtatim his uerbis ſignificari conijceret periculum in mari nauigantium, cum omnia apparentis circa mare tempeſtatis imaginationem repreſentent? Verum res non ita habet, ſed Myrſilus eſt qui denotatur, & ſtatus tyrãnicus cõtra Mitylenæos excitatus. Quin & alibi eadem de Myrſilo innuens, ſimiliter ſe reſcribit,
Hic fluctus uelut æſtuans,
Rempublicam priſtinam
Funditus obruit omnem.

Et nobis haurienda
Eſt ſentina malorum,
Quæ plurima intrat nauim.

Sic inſulanus ille poëta ad ſatietatem uſq; in allegorijs à mari ſumptis uerſatur, & plurima malorum, quæ à tyrannis inferuntur, pelagijs
14 *tempeſtatibus confert. Item Teius Anacreon petulantem & ſuperbum, meretriciumq́; mulieri cuipiam animum exprobrans, utpote laſciuiter exultantem, allegoricè per equi pullũ deſignauit, hiſce carminibus:* Anacreon.

Quid Threicie me pulle
Limis ocellis inſpicis,
Et aufugis crudeliter?
Mentis uidere mihi inops.
O quàm tibi egregiè
Frena inijcere uelim,
Manuq́; regens habenas
Per limites agere hippodromi.
Tu prata nunc depaſceris,
Ludensq́; ſaltas leniter.
Non obtigit enim tibi
Eques moderandi doctus.

In ſumma, nimis prolixus fuero, ſi ſingula quæ tũ apud poëtas, tũ reliquos autores allego

rijs inuoluta reperiuntur, hic percurrere uelim. Satis eſt autem ex paucis exemplis uniuerſam rei naturam æſtimare. Quin etiam Homerus *aliquando ambiguis obſcuriſq; allegorijs utens, ab initio ſtatim interpretandi modum adijcere ſolet, ut quando* Vlyſſes *belli pugnæq; calamitates exponens inquit,*

Iliad. τ. *Vt cum permultos culmos ſecat æris acumen,*
Et pauca eſt meſſis, quando Deus ipſe bilances
Inclinat.—

Quod in hiſce uerſibus dicitur, agricultura eſt: quod innuitur autem, pugna. Veruntamen per cõtrarias ſibi res, quod innuit poëta, ſignificatur. Cum igitur allegoriæ modus & omnibus cæteris ſcriptoribus in uſu ſit, & Homero *etiam nõ ignotus, quid eſt quod illa quæ de Dijs improbè confićta uidentur, non ſimili excuſatione mitigemus?*

Propoſitio. *Porrò ſeruandũ mihi ordinẽ inſtituo iuxta ipſius* Homeri *libros, ut in ſingulis* Rhapſodijs *diuinas allegorias ſubtiliter explanem.*

Narratio. *Statim igitur nefaria & calumnioſa inuidia in primã* Rhapſodiam *inuehitur, & plurimum ſuper* Apollinis *ira uerborũ inſumit, quod ſagittæ ſine cauſa emiſſæ,* Græcos *nihil tale meritos trucidauerint: & iccir*

iccirco iniquam eſſe iracundiã numinis, quoniam Agamemnon iniuriarum aduerſus Chryſen autor, non præ cæteris pœnam dederit, cum puniri deberet, ſi ipſe deliquiſſet. Nunc *autem illos, qui acclamauerint,*

Quin reuerere ſenem, quin ſplendida munera ſume, propter *iniquitatem* Agamemnonis *non perſuaſi interire. Cæterum ego diligenter intuitus ueritatem in carminibus latentem, nõ* Apollinis *hanc iram eſſe puto, ſed peſtilentiæ morbi calamitatem, quæ ut plerunque, ita tum quoq; non diuinitus, ſed ſponte illapſa perniciem attulerit. Nam & hodie uitam humanam depaſcitur.* Quod *autem* Apollo *nihil à ſole differat, & idem numen duabus nomenclaturis ornetur, cum ex ſecretis ſermonibus conſtat, quos abditæ in diuinis myſterijs ceremoniæ uſurpant: tum ex uulgari dicto, quod ita paſſim reciprocè decantatur.* Sol Apollo, & *rurſus* Apollo Sol. *Scripſit uerò etiam* Apollodorus *demonſtrationẽ harum rerum accuratiſſimè, uir in quouis ſtudiorum genere grauiſſimus. quocirca ego prolixius hîc immorari, ac intempeſtiuus eſſe ſuperſedebo. Noſtrũ uerò iudicium, utpote dictu neceſſarium, non tace-*

Iliad. α.

Solem & Apollinem eundem eſſe. Vide Macrobiũ in Saturnalibus.

Apollodorus

bo, oſtendendi gratia etiã Homeri *ſeculo eundem* Apollinem *&* Solem *habitum eſſe. quod ſi quis particulatim cõſiderare uoluerit, ex omnibus attributis huic* Deo *epithetis rem ita ſe habere liquidò cognoſcet.* Nam *ſubinde ipſum* Phœbus. *appellat* Phœbum, *non per Iouem à* Phœbe, *quam Latonæ matrem faciunt.* Solet *enim* Homerus *epithetis uti patronymicis, ex materno autem genere ducta planè nuſquã apud ipſum reperias.* Phœbũ *itaq; uocat, id eſt radijs ſplendidum: quod cum Soli duntaxat proprium ſit, etiam Apollini cõmuniter tribuit.* Sed *neq;* ἑκάεργος. *Hecaergi cognomen ueriſimile eſt ſumptum fuiſſe ab* Hecaerga *muliere quapiã, quæ primitias ex* Hyperboreis Delum *attulerit: ſed uerè* Hecaergus *eſt,* ὁ τὰ ἕκαθεν ἐργαζόμενος. *id eſt, qui uim ſuã exercet in res lõgè diſſitas.* Hic *autem* Sol *eſt longè diſtans ab orbe noſtro, anni temporum ſupra terrã opifex, tẽpeſtiuè ſupra tellurem radians, & hyemi æſtatẽ æquali lance opponens: nauigandi, arãdi, ſerendi, metendiq;, ac omniũ in agricultura operum tempora hominibus circumſcribens.* Præterea λυκηγενέτης. λυκηγενέτην *eum nominauit, non tanquã in* Lycia *genitum. hæc enim fabula recentior eſt, &* Homero

mero ignota. Verum opinor, ut auroram ἠριγέ- Ἠριγένεια.
νειαν uocat, quod ἦρ, id eſt diluculū generet:
ita λυκηγενῆ Solem cognomine dixit, quoniā
λυκαυγοῦς, id eſt crepuſculi matutini autor Λυκαυγές.
exiſtat: uel quia gignat annū, Græcis λυκά- Λυκάβας.
βαντα dictum. quippe terminus anni eſt Solis
curſus, ſigna Zodaici duodena ſigillatim emē-
ſus. Quin etiam χρυσαόρου ipſum nominauit, Χρυσάορος.
non uelut enſe aureo ſuccinctū: nō enim con-
uenit enſis Apollini, cum iaculator ſit: ſed quo
niam orientis Solis iubar maximè repreſentat
aurū aſpectu, cōueniens huiuſmodi epitheton
Deo aſsignatū eſt, ut ꝑpter radios χρυσάωρ di-
catur. Propterea nimirū in Deorū pugna quo-
que Neptunus aduerſatur Apollini. perpetua
enim eſt inimicitia, nec ullo fœdere concilian-
da, inter ignē et aquā. Neptunus igitur, qui ma
teries quædam eſt humida, et apud Græcos Πο
σειδῶν appellatus, παρὰ τὴν πόσιν, id eſt ab Ποσειδῶν.
humore ſeu potu, igneos ſolis radios impugnat:
ceu qui aduerſus Apollinē præcipuā habeat cō
tentionis cauſam. Hæc quidē dicta ſufficiāt ad
demonſtrandū, Solem eundē eſſe cū Apolline.
Quorſum autem hæc mihi ſpectant? Vt oſten
dam, peſtilentibus morbis præcipuam corru- Peſtis cauſa a ſole.
ptionis

ptionis eſſe cauſam in Sole ſitam. Cum enim æſtiua lux mollis ac blanda temperato calore leniter fouetur, ſalubris aura hominibus aſpirat: ſi uerò ſqualore, nimioq; ardore æſtuet, morbidos ex terra uapores trahit. Aegra autem corpora & ob inſolitam mutationem aëris languentia, peſtilibus morbis conſumũtur. Nã acutarum & uehementiũ affectionũ autorem Homerus Apollinem euidenter facit, repentinas ei mortes aſcribens. inquit enim:

Telis nanq; ſuis Phœbus, cui letifer arcus
Argenti ſplendore nitet, pariterq; Diana
Occidêre. Quandoquidem igitur unum ac eundem cum Sole ſtatuit Apollinem, à Sole autem huiuſcemodi affectus procedunt, naturali cauſa Apollinem peſti præfecit. Cæterũ quòd tempus fuerit æſtiuum quando Græci peſte laborauerunt, deinceps conuincam, ita ut appareat, non Apollinis iram, ſed aërem ſponte corruptum in culpa extitiſſe. Primum igitur dierum longitudo, tum temporis prolixiſſima, æſtatis uigorem indicat,

Aeſtate Græcos peſte laboraſſe.

Odyſ. 6. Cum longæ perſtant luces.

Vna enim dies tantum ab Agamemnonis in pugna ſtrenuitate uſq; ad inermem Achillis exitum

xitum protenditur, & ea (quod maius eſt) non integra.

Namq; *indefeſſum Solem Saturnia Iuno*
Miſit *ad Oceanum, quamuis inuitus ut iret.*

Amputata nimirum reliqui temporis horarũ non exigua parte. Quæ autem interea geſta fuere, per octo Rhapſodias diuiſa legũtur. Primum pugna iuxta Ili regis monumentum, multa utrinq; fortia facinora complectens: deinde illa quæ ad muros Græcorum acta eſt: quibus tertiam addo ad naues pugnatam, unà cum cæteris uſq; ad Patrocli cædem, & Achillis exitum Patrocli occiſi cauſa. Verum etſi tantus ſit rerum interim geſtarum numerus, propter æſtiui tamen diei longitudinem credi meretur, & quia noctes haudquaquam hyemales fuerunt. Quomodo enim auſus fuiſſet Hector ſub cœlo frigido ad Græcorum naues pernoctare? Sed neq; tibiarum & fiſtularum ſoni in exercitu barbarorum celebrati fuiſſent. Nam lectus egelidus, & caſtrorum cõmoditates, hyemis tempore à militibus adornantur, relictis ſtudijs quæ ſub dio agitari ſolent. Nunquam uerò Hector deſerta ciuitate, in qua ſecurus agebat, profectus ad mare nuda caſtra poſuiſſet. Iliad. κ.

ſet. Quomodo autẽ illorũ qui ad ſocietatẽ belli uenerãt, adeò nuſquã pericula cõtempſiſſet, ut intempeſtiuè hoſtibus inſidiaretur, idq́; ſub Ida monte hyemali, & infinitos fluminum fontes effundente? erumpit enim ex lateribus eius

Iliad. μ. *Rheſus et Heptaporus, Careſusq́;, Rhodiusq́;, Granicusq́;, atq; Aeſepus, diuusq́; Scamander, Et Simois: qui præter pluuias cœlitus delatas, uel ſoli potuiſſẽt ex planitie ſtagnũ facere. Sed eſto quod per inſcientiã Barbari utilia ſibi & quæ factu opus eſſent, nõ delegerint. An uerò Græci, qui omnibus prudentia excellunt, uiros optimos electos noctu ad explorandũ mitterent, ut ſi res bene ceſsiſſet, nõ plus utilitatis caperent, quàm iacturæ ſi aberraſſent? Vna enim niuis moles, & brumalium aquarũ innundatio, facile utroſq; obruiſſet. Quin ego exiſtimo, ipſum egreſſum à ciuitate ad pugnam, nullius anni partis quàm æſtatis ſignum eſſe. Nam omne bellum hyeme intermittitur, & mutuæ aguntur induciæ, cum neq; arma geri, neq; miniſteria bellica tolerari poſſint. Quopacto enim facilè quis aut inſequeretur, aut fugeret? Aut quomodo manus rectè iacularentur, aſtrictæ frigore? Aeſtate uerò media populi ad*

Vlyſſes et Diomedes Troianorum caſtra noctu explorant.

Iliad. κ.

pugnam

pugnam conuertuntur: quod ita ſe habere, nulla coniectura eget, cum planè manifeſtò uideatur. Poſt aſtutam enim & imperatoriam illam Agamemnonis tentationem, ſurgentes Græci ad naues decurrerunt,

— Et longis ſubducunt fulcra carinis. Iliad. β.

Nullis nimirũ aduerſãtibus uentis, neq; mari tempeſtates minãte. Quis enim gubernatorẽ præbere ſe uoluiſſet, ad periculũ adeò manifeſtum exeuntibus, cum aliàs, tum ad tam longas mariũ nauigationes? Non enim Tenedum uerſus ſoluebant, neq; ad Lesbum aut Chium nauigationem inſtruebãt. Sed Græcia procul aberat, et periculoſum erat pelagus, quod æſtate etiam olim nauigantes periclitati ſunt. Dum igitur adhuc à concione diſcederent, plurimum pulueris excitatur. Iliad. β.

Illi cum clamore rates adiere marinas,
Sub pedibusq; ingẽs uis pulueris excita fertur.

Quo pacto autem id fieri potuiſſet, ſi terræ ſolum adhuc humidũ fuiſſet? In ſequentibus etiam aciei inſtruendæ deſcriptionibus dicere ſubinde ſolet,

Albi euaſerunt omnes ex puluere ſparſo,
Quem longè lateq; ciebat greſſus equorum.

Quid

Quid autem de ſaucio Sarpedone inquit? cuius Aquilonia aura

Iliad. ε. *Aſpirans animum recreabat deficientem:*

cum refrigerio indigeret corpus in aere ferui-do. Et rurſus alio quodam in loco,

Puluere conſperſi multo, et grauiter ſitientes.

Item,

Sudorem abſtergunt, potu ſitibunda rigantq; ora uiri.—

Quæ quidem hyeme nemini contingere poſſunt, æſtate uero pugnantibus erant ſolatia. Quid eſt quod multa dicam? propemodũ enim uel unum ex prædictis ad demonſtrandam anni partem ſatis efficax foret:

Ardebant ulmi, ſalices, teneræq; myricæ,

Et lotus, florensq; thryum, uiridisq; cypeirus.

Itaq; ſi fatemur æſtiuum illud tempus fuiſſe, et morbos tum oboriri, & peſtilentiũ affectuũ authorem eſſe Apollinem, quid aliud reſtat, quàm exiſtimare, quicquid euenit, nõ propter Dei iracundiam, ſed fortuitam aëris temperiẽ factum eſſe? Quamobrem omnino fidem mere-

Herodicus. *tur Herodicus, oſtendens nõ toto decennio ad Iliũ manſiſſe Græcos, ſed prope finem fatalis tẽporis capiendæ Troiæ, adueniſſe. Abſurdũ*

enim

enim fuiſſet, ſcientes ex uaticinio Calchantis, quod decimo demum anno ampliſsimam urbem capturi eſſent, fruſtra tot annis in ocio deſidere. Sed ueriſimile eſt interea circumnauigantes Aſiæ ſuperiores inferioresq; regiones, ſimul & bellicis ſtudijs ſe exercuiſſe, & manu hijs impleuiſſe caſtra. iam autem inſtante anno decimo, in quo fatalis erat terminus captiuitatis, uniuerſos appuliſſe. Excepti uero ſunt cœnoſis & paluſtribus locis, ac ideo imminente æſtate peſtilentia ingruit. Sed iam conſideremus etiam illa quæ particulatim de hac lue dicta ſunt. Ferè enim omnia cõueniunt noſtro ſermoni. Itaq; primũ naturalem à ſagittarum motu redditã uocem cõmemorauit, non quidem fabuloſè loqui tela confingẽs, ſed philoſophica quædam contemplatio carmine innuitur, 104 De ſono cœleſti.

Dumq; mouebatur, magno clangore ſagittæ Iliad. α.
Irati ex humeris reſonabant.

Sunt enim reuera cœlici quidã ſoni cum harmonia cõcinni, qui à perpetuo motu concinuntur, et maximè dũ Solis circuitus intẽtè perficitur. Nã ſi quis molli uirga temere percutiens aërem, aut lapidẽ funda eiaculans, ſtrepitũ excitat, & ſibilum adeò grauẽ: multò magis exi-

Vide Macrobium de ſomnio Scipionis

ſtimandum eſt tantorum corporum motus orbiculares uiolenter ab ortu in occaſum ruētes, tam uehementem curſum haud quietè peragere. Cæterum ſonos iſtos qui à cœlo perpetui eduntur, nos ignoramus, ſiue propter conſuetudinem à pueritia nobis aßiduè inſitam, ſiue propter immenſitatem interualli, remiſſo per tantum ſpacij ſono. Atq; hoc ita ſe habere teſtatur et Plato, qui à ſua Republica Homerum abigit, ubi ſic loquitur: Item ſupra ſingulos cœleſtes orbes Sirenem unà circuire, muſica uoce modulantem: & cum uniuerſæ ſint octo, unā harmoniā concini. Similiter Epheſius Alexander deſcribens quomodo erraticæ ſtellæ ordine ferantur, de ſingulorum ſonis hæc uerba ſubdit:

Plato idem in Cratylo teſtatur.

Alexander Epheſius.

Omnes harmoniā reddunt concentibus unā,
Dum ſonitus edunt diſtantes limite certo,
Atq; lyram pulſant ſeptenis ordine chordis.

Hinc igitur patet non mutum eſſe, ac ſine ſono mundum. Princeps autem huius opinionis Homerus eſt, qui ſolares radios allegoricè ſagittas nominat, & per aëra delatas peculiarem quadam & diuinam edidiſſe uocem ait. ac demum cōmuni ſonorū ratione memorata, pro-

prium

priũ quiddã tali conſtitutioni adijcit, inquiens:
Ille ibat nocti ſimilis. *Iliad.α.*

Non enim ſincera Solis lux, nec atræ caliginis expers eſt, ſed turbida nocte miſcetur, qualis ferè ſolet peſtilentiæ tempore diurnum lumen obumbrare. Sed quamobrem iaculandi cupidus Apollo,

Longius à Danais ſedit, torſitq; ſagittas, *Iliad.α.*
Stridenti ſonitu ferientes aëra paſsim?

Nam ſi motus iracundia iaculabatur, propius ſauciandos aſtare ſagittantem oportuiſſet. At cum Solem innuat, meritò peſtilentium radiorum impetum eminus irruere fecit. Sed euidentiſsimum ſtatim noſtri ſermonis teſtimoniũ ſubdidit, ſcribens,

Principio mulis canibusq; miſerrima peſtis *Iliad.α.*
Vim diram fecit. —

Haud enim adeò præter rationem bruta animalia iratus Apollo confeciſſet, neq; iracundiam ſuam temere in mulos et canes exercuiſſet, ut Thracium illud mancipiũ aduerſus Homerum calumnias fingit, nempe Zoilus Amphipolites, qui nuſquam non huiuſmodi nugas agit. Certe Homerus omnino naturæ rationem ſequutus ita oſtendit, quod uſuuenire ſolet in *Zoilus.* *Peſtem a quadrupedib. incipere.*

peſtifera conſtitutione. Experientia enim medicorum ſimul atq; philoſophorum quàm diligentiſimè obſeruata, in peſtilitate luem à quadrupedib. incipere, uelutiq; præludere cognoſcit. Duas enim ob cauſas probabilis eſt ratio, quod facilius hoc genere morbi quadrupedes corripiantur. Primum, quia uictus accuratam regulam non ſequũtur: quare cum cibis & potu incautè repleantur, nullo ratiocinio appetitionem nimiã refrenante, corrumpuntur. Deinde, quod & uerius eſt, homines ſublimi reſpiratione puriſſimũ trahentes aërem, tardius afficiuntur: animãtes autem in terram pronæ, morboſos inde uapores ſtatim hauriunt. Ad hæc ueriſſimè liberationem à morbo, non pari, ſed impari dierum numero contigiſſe notauit:

Dies impares decretorij.

Iliad. x.

Ter tribus in Græcos ſunt tela emiſſa diebus.

Siquidem experiẽtia ſingulatim collecta notiſſimum eſt, impares dies corporũ affectus indicare. Soluit autem morbum Achilles, utpote cuius præceptor fuerit

Achilles.

Chiron, Centauros inter iuſtiſſimus omnes.

Qui cum omni ſapientia clarus, tũ arte medendi eximius fuit, & (ut aiunt) Aeſculapio familiaris. Cæterũ Achilli medenti per natura-

tura-

turalem allegoriam Iunonem adiunxit: Iuno.

Hoc etenim niueis Iuno ſuggeſſerat illi,
Pulchra Iouis coniunx cubitis. Iliad. α.

Quippe cum duo ſint iuxta naturales philoſophos ſpiritalia elementa, æther inquam, & aër, Iouem ſanè igneam ſuſtantiam facimus: Iuno autem ei ſubijcitur, mollius elementum, ideoq; fœmina. Verum paulo pòſt hac de re exquiſitius agetur: in præſentia uel hoc dixiſſe ſufficiat, quod aëre prius turbido iam diſsipato, ſubitò peſtilitas diſceſſerit. Nempe nõ fruſtra Iunonem cognominauit λευκώλενον, *id eſt albis cubitis decoram: ſed propter euentum rei, quoniam caliginem nocti ſimilẽ candidus aër ſubſequutus illuſtrauerat. Poſtea morbo iam liberatus Græcorum exercitus, ad ea ſe conuertit quæ celebrari ab illis ſolent, qui ægritudinem euaſerunt, uidelicet expiationes atq; luſtrationes.* Λευκώλενος.

Luſtrabant illi ſeſe, tum ſordida quæq;
Purgamenta mari mandabant.

Vlyſſes etiam non alium mihi uidetur oblato ſacrificio placare, quàm Solem. ſiquidem, ut ait poëta,

Tota luce Deum placabant carmine læto,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Poſtquã autẽ ſerus ſol occidit, ortaq́; nox eſt,
Tum iuxta naues carpebant munera ſomni.

109 *Religionis enim finis occaſus eſt, qua audientem uidentemq́; Deum colebant. poſtquam uerò non amplius ceremonijs intereſſe poterat, ſolennitas deſinit. Cum autem ſummo mane ſoluerent ad redeundum, Poëta inquit:*
Illis humentes flatus aſpirat Apollo.
proprium Solis affectum ſignificaturus. Quandiu enim nondũ flammeus, neq; ignitus ad meridiem uergit ſolaris curſus, roſcidus humor aerem irrigans, tenues tardosq́; flatus ad aurorã excitat, propterea diluculo ipſos in naui deduxit Sol, uentum idoneum mittens ex humore ſpirãtem. Hactenus primam allegoriam expoſuimus, qua conſtat Poëtam nõ temerariam Apollinis iracundiam, ſed naturalis ſpeculationis philoſophicã rationẽ deſcripſiſſe. Iam porrò de Minerua Achilli aſtante cõmentabimur:

Allegoria Mineruæ Achilli aſtantis.

Iliad. α.

Ingentem gladium nudabat, & ecce Minerua
Pallas adeſt, liquidas cœlo delapſa per auras.
Iuno namq; ipſam Saturnia miſerat, ambos
Ex æquo ſaluos cupiens, & amore benigno
Vtrunq; amplectens. Tunc ergo ſedula Pallas
Retro Peliden traxit flauentę capillo,

Apparens

Apparens ſoli. aſt aliorum nemo uidebat.
Ille ſtupet ſubito, ſtatim & conuerſus, amicam
Pallada præſentē ac ſplēdētia lumina noſcit.

In his uerſibus obuius ſtatim uerborum ſenſus eſt, quod Dea interim dum euaginaret gladiū Achilles, omni uelocitate celerior, cœleſti ſede relicta, cædem cōmitti prohibuerit: figura planè graphica, & ad uiuum expreſſa, cæſariem Achillis à tergo tenaciter apprehēdens. Verùm latet omnino ſplendida quædā & philoſophica ſcientia, ſi allegoriam ſcruteris. Et ſanè hoc in loco rurſus apparet quàm ingratus erga Homerum in ſua Repub. Plato ſit, cum hinc ſuam de anima opinionem mutuatus ſit. Vniuerſam enim animam in duas partes diſtinxit, rationalem & rationis expertem, ut ipſe uocat. Poſteriorem iterum bipartitò diuidit, alteram eius partem nominans cupidam, & alteram animoſam. Tum ſingulis ſua ueluti domicilia deſtinat, & certas in corpore ſedes diſtribuit. Rationalem igitur partem in ſuprema capitis regione tanquam arce collocat, omnibus undiq; ſenſuum organis ceu ſatellitibus munitam. partis autem brutæ, animoſitas quidem circa cor uerſatur: cupiditatum uero appetitus in

Platonē animæ in 3. partes diuiſionē ab Homero didiciſſe.

iecinore. Hæc ille per allegoriam in Phædro equis & aurigæ confert, his planè uerbis euidenter uſus: Alter igitur ex ipſis melius conſtitutus eſt, ſpecie rectus, articulatus, alta ceruice, reſimus, albus aſpectu, oculis niger, honoris amans cum temperãtia & uerecundia, ueræ gloriæ ſtudioſus, & nullis ſtimulis egens, ſolaq; hortatione & ratione regitur. Hæc Plato de una parte animæ. de altera uero ſic inquit: Alter obliquus eſt, impetuoſus, temere fertur, robuſta ceruice, collo breui, ſima facie, colore nigro, glaucis oculis, & ſubcruentis, iniuriæ & arrogantiæ plenus, circa aures hirſutus, ſurdus, flagello ſimul & ſtimulo uix cedens. Cæterum rationalem animæ partem reliquarum aurigam fecit, ita inquiens: Porrò de principe animæ noſtræ ſpecie, ita eſt ſentiendum. Nempe hanc Deus ut dæmonem noſtrum cuiq; tribuit: hanc in ſumma corporis arce ſedem habere dicimus, atq; ad cœli cognationem à terra nos tollere, tãquam animalia cœleſti potius quàm terreno ſemine nata. Hæc ſanè omnia ex Homericis carminibus ceu fonte quodam, in ſuos dialogos Plato traduxit. Sed primum de brutis partibus conſiderãdum eſt.

Plato in phædro.

In Timæo,

eſt. Nam quod iracundia ſeu animoſitas circa cor ſita ſit, Vlyſſes apertè oſtendit, cum procis iratus cor pulſat, ceu domicilium quoddam, in quo improbitatis odium habitaret.

Et pectus quatiēs, animum reprehendit, aitq;: Odyſ.υ.
Hoc quoq; ſuſtineas, quōdam grauiora tuliſti.

Sic iſtam partem alloquitur, à qua fons animoſitatis ſcaturit. Quinetiam Tityum Iouis nuptiarum amore captum, ea parte luere pœnam facit, quæ primum de libidine cogitauerat:

Hepar ei uultur mordens rodebat utrinq;. Odyſ.λ.

Quamobrem Homere?

Auſus enim fuerat quondam cœleſtis amores Ibidem.
Sollicitare Iouis Latonam.

Quemadmodū enim legiſlatores manus parricidis amputant, illam præcipuè partem mutilantes quæ ſcelus commiſit: ita Homerus eum cuius iecur deliquerat, iecinoris pœna afficit. De brutis igitur animæ partibus hoc modo philoſophatus eſt. Reſtat inquirendum, in quo loco pars rationalis poſita ſit. Caput itaq; iuxta Homerum, maximè principē in corpore ſitum obtinet: unde eius tanquam digniſſimi nomenclatura uniuerſum hominem appellat, per excellentiā reliqua ſimul innuens. ut cum dicit, 119.

Tale caput cauſa ipſorum tellure iacebat
Conditum.— Et *manifeſtius de Neſtoris e-quo ſcribens, potiſſimam hanc eſſe partem declarat his uerbis:*

Per ſynæreſin, pro capronex; id eſt comæ in fronte deuexæ.

—Qua parte cerebri
Capronæ pendent, & uulnus letificum fit.

Iliad. θ.

Eandem uerò ſententiam ſub inuolucro confirmans, de Minerua hæc tradidit. Cum enim Achilles ira plenus ad ferrum rueret, obtenebrata ratione, quæ in capite manet, ab iracundia pectus obſidente, ac indignante ebrietate, mens ad meliorem ſtatum & ſobrietatem paulatim ſe recepit. Coniuncta autem prudentiæ pœnitudo, iure in poëſi Minerua exiſtimatur. Propemodum enim eius nomen non aliunde quàm ab intellectu formatũ uidetur, ut Minerua Græcis ἀθηνᾶ uocetur, tanquã ἀθρηνᾶ, id eſt contemplatrix, & nihil non puriſſimis rationibus perſpiciens. Quocirca et uirginem ipſam permanere uoluerunt. Nam prudentiæ uis incorrupta perpetuò durat, nec ulla poteſt macula contaminari. Quin & ex Iouis capite nata creditur. Hunc enim locum præcipue rationum eſſe matrem demonſtrauimus. Verum quid attinet prolixam orationem ſcribere? nihil

ἀ ὀργυὸμέθη κοινος.

ἀθηνᾶ. Vide Platonẽ in Cratylo.

hil aliud Minerua eſt quàm perfecta prudẽtia. Itaq; iracũdiæ, quæ Achillem inflammauerat, ueluti remediũ ad extinguendũ malum aſtitit: Iliad.α.

Retro Peliden traxit flauente capillo.

Quo nanq; tempore iraſcitur, in pectore ſita eſt iracundia. euaginans enim gladium, Ibidem.

Anceps conſilium meditatur pectore forti.

Vbi uero ira iam matura eſt, & rationes ipſũ tanquam pœnitentia ductum iam afficiunt, tũ uero tenaciter prudentia caput occupat:

Ille ſtupet ſubito. *Sic animus Achillis intrepidus, & terroris neſcius, cũ rationis iudiciũ uideret, pertimuit. Cum enim animaduertiſſet in quantum malũ illapſurus eſſet propemodũ, ueluti aurigam reueritus eſt mentis imperium: uerum non omnino iram remiſit. Itaque ſubdit poëta:*

Conuicijs illum duris inceſsito. —

Quod ſi Dea auxiliata ei fuiſſet, prorſus ſanè integram affectionis tranquillitatem effeciſſet. Sed cum ratio humana fuerit, gladium coëgit reprimere, & audaciam quæ ad facinus uſq; procedit, ademit. remanent autem adhuc ueſtigia iræ. Non enim uniuerſim unoq; tempore magni perturbationum motus amputantur.

Hacte-

Hactenus igitur dictum nobis ſit de allegoria Mineruæ, quam Homerus *inter Achillis aduerſus Agamemnonem impetum interceſſiſſe confinxit.* Porrò *grauiſſimum hoc* Homeri *crimen fuerit, & modis omnibus damnãdum, niſi fabulæ inuolucrum propoſuerit, ut in ſequentibus apparebit: quod (ut Achillis ad* The*tidem uerba ſonant)* Iouem *omniũ principem,*

115

Cur dij fingãtur Iouem uincire uoluiſſe.

Iliad. α.

Cum ſuperi uellent duris cõſtringere uinclis,
Iuno, *Neptunusq́ ſimul, Pallasq́ Minerua,*
Tum tu diua parens ſoluiſti è nexibus ipſum,
Centimanũ accerſens in cœlum, Dij Briarea,
Aegæona uocant homines.

Ex hiſce uerſibus dignus uidetur Homerus, *qui non ſolum ex una* Platonis Repub. *abigatur; ſed ultra* Herculis *(quod aiunt) extremas columnas, & inuium* Oceani *mare. Summus enim* Iupiter *tantum non experitur uincula, & inſidias ei moliuntur non* Titanes, *neq; audacia* Gigantum *in* Pallene *monte, ſed ipſa* Iuno *tum ſoror eius, tum coniunx: & frater* Neptunus, *æqualem cum eo mundi partẽ gubernans, nec indignatus contra nimium arrogantem ſibi* Iouem, *neque metu motus ne honore debito priuaretur: & cum his tertia* Minerua, *per eaſ-*

dem

dem inſidias in patrem ſimul ac matrem impia. Verum ut opinor, multo abſurdior Ioui liberatio contigit, quàm inſidiæ. Nam Thetis & Briareus uinculis eum liberarunt. À talibus enim ſperare ſalutem, & huiuſmodi auxiliatoribus egere, indecorum eſt. Cæterum ad excuſandã hanc impietatem unicum exiſtit remedium, ſi fabulam allegoricè confictam probauerimus. Nam primitiua & antiquiſſima omnium natura his carminibus ſanĉte inſinuatur, & naturalium de elemẽtis dogmatum unus ac primus autor Homerus eſt, ſingulis poſt ipſum, ſuæ cuiq; opinionis quam ipſe inueniſſe exiſtimabatur, præceptor. Thaletem enim Mileſium primum aiunt, rerum omnium & mundi totius generationis primordium aquam aſſeruiſſe. Etenim aquæ natura cum facile in ſingula mutetur, uarias formas induere ſolet. Nam pars eius euaporans, aër fit: cuius iterum tenuiſſima portio ſuccenſa in ætherem abit: ſubſidens autem aqua, & in cœnũ conuerſa, tellus euadit. Quapropter aquam, ut quæ inter quatuor elemẽta maximè cauſæ rationẽ haberet, elementi nomine præ cæteris dignatus eſt Thales. Sed quis huiuſce opinionis autor eſt? An non Homerus?

Aqua.

merus?

merus? qui dixit,

Iliad. ξ. *Oceanus cunctis qui dat primordia rebus.*

Oceanus. *Oceanum autem nominaſſe uidetur, quoniã fluendo uelox eſt: quod Græci dicunt,* ὅτι ὠκέως νάει. *Hunc igitur omnis generationis parentẽ fecit.* Anaxagoras. *Anaxagoras uerò Clazomenius qui familiaris ſucceſſorq; Thaletis fuit, terram alterum elementum aquæ coniunxit, ut mixtus humor ſiccitati, ex cõtraria natura ad mutuam concordiam temperaretur. Atqui etiam hanc ſententiam primus coluit Homerus, & Anaxagoræ ſemina opinionis ſuæ mutuauit. ut hoc in loco:*

Iliad. η. *Vos autem cuncti tellus fiatis, & unda.*

Nam omne corpus in ea demum fatiſcens reſoluitur, ex quibus initio natum erat: ueluti reſtituente tandem natura mutuum, quod in principio mutuata fuerat, aut contractum olim debitum ſoluente. Quare dogma Clazomenium ſecutus etiam Euripides, inquit:

Euripid. *Retrorſum eunt tellure nata in tellurem,*
Et æthereo ſemine genita fiunt æther.

Poëta igitur Græcos execratus, uno ex philoſophicis principijs à ſe reperto uſus eſt. Imprecatur enim ut in aquam et terram redeant,

in ea

in ea corpora ſoluti, unde primitus egreſſi natiq; fuerant. Poſtremus autem à maximis philoſophis elementorũ quaternarius abſolutus eſt, qui elemẽta duo ſtatuunt ratione materiæ, terram & aquam: item alia duo ſpiritalia, ætherẽ & äerem. Illorum uerò naturas inter ſe contrarias, ubi in unum corpus mixtæ fuerint, concordes aiunt fieri. An non autem, ſi quis ueritatem ſtudioſè quærat, eadem hæc elementa ſapienter ab Homero *commemorata reperiet? Verum de* Iunonis *uinculis, per quæ ordo quatuor elementorum inſinuatur, poſtea ſuo loco* 118. *dicemus. In præſentia ad probandum ſermonẽ noſtrum, ſat efficax fuerit iuramentum his uerbis in tertia* R*hapſodia deſcriptum:*

Iuppiter omnipotẽs, clariſſime, maxime diuûm, Iliad. γ.
Et tu Sol qui cuncta uides, audisq; per orbem,
Et fluuij & tellus, & qui periuria ſubtus
Omnia punitis hominum, qui falſa loquuntur.

Hi uerſus etiã ſupra non procul ab initio citantur.

Primo uelociſſimum ætherem inuocat, ſupremo loco ſitum, qui meo quidem iudicio Iupiter appellatur, ζεὺς dictus à Græcis. cuius nominis origo eſt, uel quia τὸ ζῆν, id eſt uitã mortalibus exhibeat: uel ab igneo feruore, quẽ ζέσιν Græcè uocamus. Quin et Euripides æthe-

Ζεὺς.

ra

ra ſupernè tenſum Iouem eſſe uoluit, in his carminibus:

Viden' in alto qui ſitus ingens æther eſt,
Vlniſq; terram mollibus complectitur?
Hunc tu Iouem putabis, ac ſummum Deum.

Primus igitur æther iuramenti arbiter aduocatur: dein fluuij cum tellure (quæ duo elementa materiæ rationem ſubeunt) poſt primam ætheris naturam. Plutonem uerò infernum allegoricè nominat ipſum aerem. Hoc enim elemẽtum nigrum uidetur, ut quod craßis humidiſq; partibus conſtet, & ſine alieno lumine obſcurum ſit: quamobrem iure ἀΐδην, Latini Plutonem dicũt, appellauit. Sed quid ſibi uult quintum, nempe Sol? Nimirũ ut Peripateticis quoq; philoſophis ſe accommodaret Homerus, Solẽ inuocauit. illi enim cœleſtem naturam, quam κυκλοφορητικὴν, id eſt in circulũ mobile nũcupant, ab ignea differre contendunt. Nam æther propter inſitam leuitatem perpetuò ſurſũ fertur. Sol autem & Luna, & quæ ſimilẽ curſum peragunt ſidera, cum in orbem rotentur, diuerſam ab ignis eſſentia facultatẽ obtinent. Per hæc igitur omnia inſinuauit nobis Homerus primitiua elementa naturæ. Nec eſt quod

ἀΐδης dictus ab α priuatiuo, et uerbo ἰδεῖν, id eſt uidere.

quiſquam

quiſquam obijciat, qua ratione Iouem appellet æthera, Plutonemq; aërem, ſymbolicis & obſcuris uocibus philoſophiã inuoluendo. Nihil enim mirum eſt, ſi poëta cum ſit, allegorijs utatur, cum nonnulli ex profeßo philoſophi idem faciant. Nã obſcurus Heraclitus *de phyſicis intricatè & ſymbolicè docet, ut cum inquit:* Dij *mortalesq; homines, immortales uiuentes illorum mortem, morientes illorum uitam. Et alibi:* Fluuios *eoſdem ingredimur, & non ingredimur: ſumus, et non ſumus.* Totum *deniq; de natura negotium per ænigmata & allegorias tractat. Quid autẽ* Agrigentinus *Empedocles? Nonne is cum elementa quatuor innuere uellet,* Homericã *allegoriã imitatus eſt?*

Philoſophos etiam allegorijs uſos.

Heraclitus.

Empedocles.

Iuppiter igne micans, et cũ Iunone Aidoneus,
Quæq; ſuis lachrymis uis irrigat intima terræ. 120

Hîc Iouem appellat ætherem, Iunonem terram, Plutonem aërem: uim irrigantem, aquam. Non igitur abſurdum eſt, ſi poëſin exercẽs æque ac philoſophi uſurpauerit allegorias, cum philoſophiæ profeſſores allegoricis uocib. nõ abſtinuerint. Reliquum *eſt ut diſpiciamus, an contra Iouem ſtructæ inſidiæ elementorum enumerationem contineant, et naturalem ſpecu*

lationem tractent. Itaq; philoſophorum proba Vide Philonis librum de mundo. *tiſsimi quiq; de uniuerſi duratione in hoc cõue niũt, nihil perturbãdũ fore quãdiu cõcors har monia quatuor elemẽta connectat, nullo præ ualente alijs nimium, ſed ſuum ſingulis ordi nem quẽ ſortita ſunt, procurãtibus. Si quod au tem inter ipſa præcelluerit, & per tyrãnidem plus quàm par eſt occupauerit, tũ cætera con fuſa potentiæ ſuperantis & uim facientis con ceſſura eſſe. ut ſi ignis quidem ſubito efferbue rit, omnia ſimul peritura flammis: ſin aqua u niuerſim eruperit, mundum diluuio interitu rum.* In *iſtis uerſibus igitur perturbationem quandam uniuerſitatis imminentem* Homerus *innuit.* Nam Ioui *potentiſsimæ naturæ ab alijs elementis inſidiæ ſtruuntur, ſcilicet à* Iunone *aëre, &* Neptuno *aqua, et* Minerua *terra, quæ rerum omnium opifex eſt. Sunt autem hæc ele menta ſibi cognata propter mutuã commixtio nem: illis deinde propemodum perturbatis & confuſis opem tulit prouidentia, quam bona ra* Thetis. *tione* Thetin *appellauit* Homerus. *Eſt autem di cta* Thetis, *ut uidetur,* παρὰ τὴν ἀπόθεσιν, *id eſt à diſpoſitione: ipſa enim uniuerſa commo dè diſponit, & intra certos limites elementa coërcet.*

coërcet. Sociam uerò habuit uim fortē (Græci Βριαρέων dicunt) multisq; manibus munitam. Res enim tantæ collapſæ, quomodo poſſent aliter niſi magna uiolentia reſtitui? Sic igitur inexcuſabile illud crimē de uinculis Ioui illatis, naturalem allegoriæ ſpeculationem continet.

Præterea incuſatur Homerus, quod Vulcanum cœlo præcipitatum fabulatus eſt. Primum nanq; claudicantem ipſum introducit, diuinam naturam mutilans: deinde extremo periculo proximum facit, ita loquentem, Vulcani cœlo præcipitati fabula.

Per faciles auras tota prò luce ferebar, Iliad. α.
In Lemnū tandem cecidi cum lumina Phœbus
Subtraheret, minimūq; animæ uis robur habebat.

Verum in iſtis quoq; latet philoſophica mens Homeri, haudquaquā figmento poëtico demulcens auditores. Quippe claudū nobis repreſentauit Vulcanum, nō quidem Iouis & Iunonis filium, ut fabulantur: hoc enim de Dijs dici minime cōuenit. ſed quia duplex eſt ignis eſſentia: & æthereus quidem (ut paulo antè diximus) in ſupremo uniuerſi uehiculo ſitus, nihil ad perfectionē deſiderat: at illius qui apud nos eſt cum terrena ſit materia, corruptionem ſubit, & per nouam ſubinde accedentē reſtau-

ratur. Quocirca perpetuam & uehementiſſimam flammam, Solem & Iouem nuncupat: ignem uerò terreſtrem, Vulcanum, qui facile tum accẽditur, tum extinguitur. Proinde meritò noſter ignis, perfectiſſimi illius reſpectu, claudus exiſtimatus eſt, & ob nunc dictam & iam dicendam cauſam. Omnis mutilatio pedũ aliquo ſuſtentante fulcro eget: noſter autem ignis, cum ſine continua lignorum appoſitione durare diu non queat, ſimilitudine quadam uocatus eſt claudus. Cæterum alibi Homerus *ignem citra omnem allegoriam* Vulcanum *euidenter nuncupat, ut hoc in uerſu:*

Iliad. β. *Viſcera Mulciberum ſupra transfixa tenebant*
Oblongis uerubus.—

Metalepſis. 123 *Per metalepſin à* Vulcano *aſſari uiſcera ſcribit. Quod autem à cœlo ipſum deiectum aſſeruit, hinc profectum eſt. Cum ab initio nõdum frequens haberetur ignis uſus ſecundum naturam, homines aliquandiu apparatis quibuſdam æneis inſtrumentis, cœlitus delatas ſcintillas colligebant, aduerſa Soli per meridiem organa locantes.* Speculа igniaria. *Iccirco &* Prometheus *à cœlo ſuffuratus ignem traditur: quoniam* προμήθεια, *id eſt prouidentia, artis hominum deflu-*

xum

xum eius ex cœlo obſeruauit. Non temere autem Lemnum ignem cœlo præcipitatum primò ſuſcepiſſe fabulatur. quandoquidem in hac inſula ignis intra tellurem ſponte proſiliunt flammæ. Quod uero ignis ille cœleſtis fuerit, uel ex his uerbis liquet,

—Minimumq; animæ uis robur habebat.

Statim enim marcore diſperit, niſi diligenti prouidentia conſeruetur. Hactenus de Vulcano philoſophicè diſſertatum ſit. Cratetis enim interpretationem ueluti monſtroſam in præſentiarum tacebo, quod Iupiter mundum cupiens mēſurari duabus facibus æquali uelocitate præditis, Vulcano inquã & Sole, uniuerſitatis interualla collegerit, alterũ ſupernè à cœlo præcipitem dans, alterum ab ortu ad occaſum ferri ſinens. quamobrẽ utriſq; æquale tempus cõfectum eſt. Simul enim cum occidente Sole in Lemnum cecidit Vulcanus. Verum ſiue mundi menſuram hæc fabula nobis oſtẽdat, ſiue quod uerius eſt, ignem, quo homines fruuntur, nobis repreſentet, nihil ſanè de Vulcano impiè Homero proditum eſt. Quinetiam in ſecunda Rhapſodia reditum parantibus Græcis, non alia certe Vlyſſi perplexo aſtitit quàm pruden-

Crates.

Iliad. β.

Iris. *tia, poëta Mineruam appellat.* Et Irin *emiſ-*
ſam à Ioue nunciam, quaſi τὸν εἴροντα λόγον,
id eſt diſerentem orationem: ut ἑρμῆν, τὸν ἑρ-
ἑρμῆς. μηνεύοντα, *id eſt* Mercurium *ab interpretãdo*
dictum facit. Sunt enim duo nuncij Deorum,
Iliad. γ. *non aliunde nominati, quàm à ſermonis pro-*
De Venere Paridi Helenam conciliãte. *nunciatione.* At *indecenter (obijcient aliqui)*
Venus Alexandro Helenam *illegitimè conci-*
liat. Sed illi ignorãt, quod Homerus *per* ἀφρο-
ἀφροδίτη. δίτην Venerem, ἀφροσύνην, *id eſt ſtultitiam*
in amatorijs affectibus accipiat, quæ ſemper
conciliare & adminiſtrare ſolet iuuenile deſi-
derium. Eadem *& locũ inuenit idoneũ in quo*
Helenæ *thronum collocaret, & uarijs lenoci*
nijs utriuſq; cupiditatem incitat, Alexandro
quidem adhuc amatoriè affecto, Helena *uero*
pœnitẽtia duci iam incipiente. quamobrẽ cum
ab initio cõtradixiſſet, tandẽ cedit inter duos
affectus diſtracta, amorem inquam in Alexan
125 *drum, & reuerentiã erga* Menelaum. *Porrò*
Hebe. *quæ epulantibus Dijs miniſtrabat olim* Hebe,
Iliad. Δ. à principio. *quid aliud eſſet, quàm perpetua in lætitijs iuuẽ*
tus. nullum enim in cœlis ſenium eſt, nec ullã
ægritudinem uitæ extremã diuina natura ſen-
tit. Verum omnis eximiæ uoluptatis præcipuũ

in-

*inſtrumentum eſt ætatis uigor, illorum qui læ-
titiæ cauſa conuenerunt.* Cæterũ de Eride, id Eris.
*eſt lite, non obſcura allegoria uſus eſt, neq; ſu
btilem coniecturam deſiderante, ſed rem o-
mnem clarè propoſuit.*

Quæ primum uiſu perparua inſurgit, at inde Iliad.Δ.
Contingit pedibus tellurem, uertice cœlum.

Nam in his carminibus nõ aliqua Dea *adeò monſtroſa ab* Homero *deſcripta eſt, quæ corpus utroq; modo ita immutet, quod nemo crediderit: aliàs humilis in terra iacens, aliàs in infinitam magnitudinẽ protenſa. Verum affectio illa quæ litigantibus ſemper uſuuenit, hac allegoria notatur. Orta enim leui de cauſa contentio, poſtquam concitata fuerit, in magnam calamitatẽ creſcit. Sed hæc fortaſsis mitiora ſunt.*

Ingens autẽ aduerſus Homerũ *tragœdia tanquam in ſcena mouetur ab illis, qui iniquè ipſũ calumniãtur, eo quod introducit ſaucios* Deos *in quinta* Rhapſodia: Venerem *primum à* Diomede, *poſtea* Martem. *Iſtis addunt ea quæ conſolandi gratia* Dione *narrat, de dijs pridem calamitatem aliquam expertis. Cæterum nos ſigillatim rationẽ reddemus à philoſophia minimè alienam.* Nam Diomedes *cum ſocia* Miner-

Cur Venus & Mars a Diomede uulnerati fingãtur. Iliad.ε.

ua, hoc eſt prudentia Venerem (quam Poëta ἀφροδίτην Græcè, quaſi ἀφροσύνην, id eſt ſtultitiam uocat) ſauciauit. Non quidem deam aliquam, ſed pugnantium barbarorum imprudentiam. Etenim ipſe, ut per omnem diſciplinã militarem uerſatus, & partim Thebis, partim in Troia, toto decennio prudenter pugnis præfectus, facile perſequitur barbaros. Illi uero ſenſu & ratione minime pollentes, ab ipſo fugantur, tanquam

Diuitis in ſtabulo pecudes uiri. —

Multis igitur uulneratis, Homerus allegoricè barbaram imprudentiam à Diomede ſauciatam introduxit. Similiter & Mars, ἄρης Græce dictus, nõ aliud eſt quàm bellum, παρὰ τὴν ἀρὴν, id eſt à malo & damno denominatus. manifeſtũ autẽ hoc fit ex eo quod ipſum appellat,

Mars.

Inſanum præſensq; malum, nunc partibus illis
Nunc alijs ſocium.—

Quod alibi pluribus ita interpretatur:

127 Communis Mauors, ſolitusq; necare necantẽ.

Mutantur enim bellorũ momenta in utrãq; partem. & uicti breuiſſimo tempore ſubito uictores euaſere non rarò. Itaq; cum inconſtantia præliorum aliàs ad alios uergat, reuera bel-

lum

lum nominauit, Nunc partibus illis, nunc alijs ſociũ. Vulneratus eſt autem à Diomede Mars non alia parte, quàm Iliad. ε.

Νέατον ἐς κενεῶνα. Id eſt,

Extremum in uentrem. atque id probabiliter: quoniam ἐπὶ τὰ κενὰ, id eſt partem aciei hoſtium inanem, nec admodum munitã aggreſſus, facilè in fugam coniecit barbaros. Aeneum uerò Martem uocat, panoplias militũ ſignificans. Erat enim rarus olim uſus ferri, ſed uniuerſum corpus ære tegebant. idcirco dicit:

Cæcabatq́; oculos galearum ſplendor ab ære,
Thoracumq́; politorum nuper. —

Exclamat autem uulneratus Mars,

Quantũ ſiue nouena uirûm, ſeu millia clamant Iliad. ε.
Dena ſimul. — Et hoc etiam ſignum eſt plurium in fugam conuerſorum hoſtium. Non enim unus Deus tantopere clamaſſet, ſed quæ fugiebat innumera barbarorum phalanx. Iam igitur euidentibus argumentis, & ſingulatim monſtrauimus, non Martem à Diomede uulneratum, ſed ipſum bellum. Allegoriæ autem nunc dicendæ per digreſſionem ab inſtituto à poëta proponuntur, ſed multum induſtriæ & prudentiæ complectuntur. qualis hæc eſt,

Iliad. ε. *Suſtinuit Mauors Oti, fortisq; Ephialtæ Vincula, quos genuit præſtans uir magnus Aloeus.* Cum enim egregij & robuſti iuuenes illi animaduerterent, perturbationibus & bellis plenam eſſe uitam, nec ulla intercedente pacis quiete perpetuò afflictos refici, armis ſuis expeditione facta, obtinentẽ prius moleſtiã compeſcuerunt. Itaq; ad menſes tredecim uſq; familia ipſorũ tranquilla & imperturbata con cordi pace uixit: poſtquam uerò acceßißet nouerca, & litigioſus familiæ morbus, priſtina domus tranquilla fœlicitas peſſum iuit. Ita denuò ſimili perturbatione cõcitata, Mars, id eſt bellum, ſolui de carcere uiſum eſt. Cæterum

Herculis labores. Herculem non exiſtimandum aliqua corporis facultate præditũ, priſcis temporibus tantum efficere ualuiſſe. Sed uir prudens, & initiatus ſapientia cœleſti, ceu profunda caligine ſumerſam philoſophiam illuſtrauit, quod & Sto icorum præcipui fatentur. De reliquis igitur certaminibus eius ab Homero non memoratis, quid attinet ad oſtentandum ingenium multa præter propoſitum uerba facere? Cepit enim aprum, hoc eſt uerſantem inter homines intem perantiam: & leonem domuit, uidelicet impe-

129

tum

tũ temere quò non decet ruentẽ: eadẽ ratione cum brutam iracundiam coërcuiſſet, Cornupetam taurum conſtrinxiſſe exiſtimatus eſt. Ti*miditatẽ quoq; ex uita abegit, quod per* Cerau*niam ceruam innuitur.* Et *certamen quoddam indecens nominatu ſubiuit, repurgata qua prius laborabat, fœditate.* Su*perauit & uolucres, nempe uentoſam ſpem, quæ uitam hominum ſubinde nutrit.* Et *fimũ plurimum egeſſit.* Et *multis capitibus præditam hydram ſuperauit, quæ abſciſſa rurſus incipit ſubnaſci: hanc ueluti ἀϊδρείαν, id eſt imperitiam quandam, per ignem, uidelicet admonitionem, excidit.* Quinetiam Cerberus triceps in ſolem productus, non ineptè tripartitã philoſophiam innuit. Sunt enim philoſophiæ partes, rationalis, naturalis, moralis: quæ tanquam ex una ceruice prognatæ, tripliciter deinde iuxta caput diuiduntur. Verum de cæteris quidem certaminibus hæc breuiter dicta ſufficiunt. Iunonem uerò ab Hercule uulneratam meminit Homerus, *hoc planè nos docere uolens, quod aërem turbulentum, & ſingulorũ mentes ſua caligine offuſcantẽ, primus* Hercules *diuina ratione uſus diſcuſſit, uniuſcuiuſq; hominis ignorantiã multis admonitionibus*

nibus uulnerans. Quocirca ex terra in cœlum ſagittas emittit. Quiuis enim ſapientiæ ſtudioſus in mortali & terreno corpore, mentem inſtar ſagittæ alatam ad ſublima dirigit. Artificioſè autem hæc uerba adiacent,

Iliad. ε. *Trigemino feriens telo.*

Vt breuiter omnem philoſophiā in tres partes diſtinctam per triquetrum telū denotaret. Poſtridie autem Plutonem quoq; iaculatus eſt. nullus enim locus inuius eſt philoſophiæ. ſed poſt cœlum inueſtigauit infimam naturam, ut ima quoq; cognoſceret. Itaq; obſcurum & cunctis hominibus inuiū Orcum, ſapientiæ telum prudenter emiſſum perſpicuè diſcreuit. Puræ ſunt igitur Herculeæ manus, omnis aduerſum Deos ſceleris: & Homerus omnis ſapientiæ princeps allegoricè poſteris ſingulatim haurienda reliquit omnia, quæ primus ipſe philoſophatus eſt. De Baccho. *Porrò ſunt qui ne Dionyſium quidem apud Homerum eſſe Deum arbitrentur, ut qui à Lycurgo in fugam conuerſus, uix tandem auxilio Thetidis ſeruatus ſit. Sed hæc allegoria ad agricolas pertinet, de uindemijs tractans, his uerſibus:*

Iliad. ζ. *Qui quondam Bacchi nutrices mēte furentes,*

Per

Per mōtē pepulit Nyſeion: at hæ ſimul omnes
In terram thyrſos iaciebant. quippe Lycurgus
Crudelis miſeras ictu cruciando flagelli
Inſtabat. metuens autē ſibi Bacchus in undas
Se maris immerſit, timidū Thetis alma recepit
Diffuſo gremio.—

Dionyſium *furentem* nominans, *uinum intelligit. Pleriq; enim nimio uini uſu, rationem amittunt. Itidem uerbi gratia timorē uocat pallidum, & triſte bellum.* Nam *affectiones quæ res comitantur, & inde cōtingunt, rebus ipſis attribuit. Lycurgus autem cum rura uitibus cō ſita poſsideret, uindemiarum tempore, quo* Dio*nyſiaci fructus colliguntur, ad fertiliſsimam* Ny*ſam egreſſus eſt.* Nutrices *uerò* Bacchi *exi ſtimandæ ſunt uites. deinde cum racemi adhuc amputarentur, inquit:* Metuens *autē ſibi* Bac*chus,* Metus *enim peruertere ſolet mentem: uuæ autem preſſæ in uinum uertuntur.* Ad *hæc multis conſuetudo eſt conſeruandi gratia uinū in ſua integritate, admiſcere marinam aquam: proinde*

—Bacchus in undas
Se maris immerſit, timidū Thetis *alma recepit.*

Nimirum poſtrema θέσις, *id eſt repoſitio, expreſsis*

preſsis iã acinis: hæc enim ultima uinum recondit, & accipit timidum adhuc propter motum ac ebullitionẽ ab initio recens expreſsi muſti. metũ enim pro tremore dixit. Ita Homerus nõ philoſophiam ſolum allegoricè, ſed agriculturã quoq; occulta ſpeculatione profiteri nouit.

Iupiter Dijs minatus.

Porrò naturalem ſapientiam attingit cum alibi, tum ubi Iupiter Dijs omnibus unà congregatis, minas ingentes minari incipit,

Iliad. θ. ab initio.

In ſummo celſi conſiſtens uertice Olympi.

Primum enim locũ occupat, quoniam ut antea diximus, ſupremam ſedem ætherea natura tenet. Catenã uerò ab æthere ſuper uniuerſa ſuſpendit auream. Nam philoſophi, qui harum rerum cognitione præcellunt, ſtellarũ circuitus eſſe putant ignis incendia. Cæterum ſphæricam mundi figuram uno uerſu nobis menſuratam propoſuit:

Catena aurea

Mundi figura ſphærica.

Iliad. θ.

Tantũ infra terrã, quãtũ polus inde ſupne eſt.

Præterea ſunt aliqui tam imperiti, ut Homerum accuſent, ut qui Litas Iouis filias impiè deformi & inconcinno corpore deſcripſerit, hiſce carminibus:

Litæ.

Magni nanq; Litæ natæ Iouis eſſe feruntur,
Claudæ, rugoſæ, peruerſis luminibusq;.

Iliad. ι.

At Ho

At Homerus his uerbis ſupplicantium figuram propoſuit. Siquidem omnis conſcientia hominis, qui peccauit, tarda eſt: & obſecrantes uix audent accedere illos, quibus ſupplices futuri ſunt, pudorem ſingulis uerbis præ ſe ferentes. Sed neq; conſtanter intuentur, retrorſum auertentes oculorum aciem. Atq; principio ſupplicantium animus nullum admittit lætum ruborem, ſed pallidi, uultuq; demiſſo, prima fronte miſericordiam eliciunt. Proinde Litas meritò non Iouis filias, ſed ſupplices appellauit,

Claudos, rugoſos, peruerſos luminibusq;.

Atem uero contrà ualidam & pedibus rectam fecit. Vehemens enim eius eſt ſtultitia. Nam impetu ſine ratione plena, ueluti camelus dromas ad omne ſcelus fertur. Eſt igitur Homerus ueluti pictor affectuũ humanorũ, id quod nobis contingit, allegoricè Deorũ nominibus aſcribens. Cæterum ut mihi uidetur, murus etiam Græcorum, quem ſibi pro munimento et cuſtodia ſui erexerant, nõ à ſocio Neptuno deſtructus eſt: uerum ingentis pluuiæ ui, & fluminum ab Ida alluuione, ipſum proſterni euenit. Quocirca Neptuno utpote humidæ naturæ præſidi, aſcriptum eſt negotium. Fieri etiam

Ate.

Muri Græcorũ deſtructio.

poteſt,

poteſt terræmotu concuſſum ædificium ſubſediſſe, ita ut Neptunus *ἐννοσίγαιος & σεισίχθων à terra quaſſanda denominatus, iſtorum effectuum author eſſe uideatur. ſic enim ait* Poëta:

Iliad. μ. Dux illis Neptunus erat, quatiensq; tridentẽ
Omnia fundamenta procellis mouit ab imo,
È ſaxis truncisq; labore locata Pelaſgûm.
Cum terræmotus agitatione muri fundamẽta penitus concuſſiſſet.

Subit autem mihi minima quæq; conſideranti, philoſophica ratione ne tridentem carere quidem, quo lapides muri cõmotos eſſe loco ſcribit. Terræmotus namq; effectibus differre phyſici docent, & peculiares quoſdam nominum characteres eis imponunt: aliũ βρασματίαν, qui terrã ſurſum deorſumq; ſuccutit: alium κλιματίαν, qui more tremoris in latum uibrat, appellantes. Trigeminis autem ſpiculis terræmotus authorẽ Deũ armauit, ut qui repente tellurem commouerit,
Montes ſyluæq; tremebant.

His uerbis peculiarem terræmotuum proprietatem Poëta *notauit. Præterea plurimum ſubſannant & prorſus irrident intempeſtiuos* Iouis *in* Ida *ſomnos, & montanum cubile ueluti brutis*

Iouis concubitus cum Iunone. Iliad. ξ.

brutis animalibus ſubſtratum, in quo duobus ſtultiſsimis affectibus Iupiter captus fuit, amore ſimul ac ſomno. Cæterũ ego per hanc allegoriam uernum tempus repræſentari opinor, quo omnes plantæ et omnis ex tellure enaſcitur herba, glaciali frigore paulatim retrocedẽte. Fingit autem Iunonem, id eſt aërem, triſtẽ, & ex hyemis confinio nebuloſũ adhuc. Quare probabiliter opinor, iniucũdus erat animus Iunonis: paulo poſt uero cum nubilam triſtitiã diſcuſsiſſet;

Omnes abſterſit ſordes, & corpus oliuo Iliad. ξ.
Vndiq; odorato, ſuaui, fragrante perunxit.

Per Iunonem huiuſmodi unguento delibutam pingue ac fœcundũ anni tempus cum fragrantia florum innuitur. Quin & capillos ipſam complicuiſſe ait; Ibidem.

Pulchros, ambroſios, naſcentes uertice dio:

Plantarum incrementum inſinuans. Nam omnis arbor comas habet, & folia ceu capilli ramis dependent. Tribuit etiam Veneri ceſtũ cingulum, quo ſinum ſuccingunt mulieres. Huic amor atq; cupido inerant, ſuauisq; loquela. Siquidem hoc anni tẽpus in primis iucundiſsimam uoluptatum portionem implet. Nec Ceſtus.

enim nimium frigore conſtringimur, neq; nimis caleſcimus: ſed confinium quoddam temperamenti utrinq; ſitorum temporum leniter in corporibus ſentitur. Hunc igitur aërem Homerus paulo pòſt æthèri commiſcuit. Proinde in altiſſimo iugo reperitur Iupiter, ubi ſummo

Aethera contingebat in aëre.—

Ibi miſcetur in unum redactus aër cũ æthere. Homerus autem illuſtria nomina poſuit:

Amplexusq; ulnis Iunonem comprimit ardens
Iupiter uxorem.—

Complectitur enim undique ambiens æther ſubſtratũ ei aërem. Terminum uero cõgreſſus et mixtionis ipſorũ uernum tempus propoſuit.

At quæ ſubtus erat produxit gramina tellus
Florida, odoriferumq; crocũ, lotũq; madentem
Rore leui, mollem, denſumq;, tapetis ad inſtar.

Hæc propria ſunt floridæ telluris coronamenta, cum poſt hybernam ſterilitatem, & aſtrictionem à gelu, fontes quos in ſe grauida parturiebat, emittit. Quin ad maiorem confirmationem lotum nominauit rore madentem. Deniq; ut uernam conſtitutionem planè ob oculos poneret, his uerbis utitur,

—Circundabat ipſos

Pulchra, auriq; colore nitēs, et roſcida nubes.

Quis eſt qui neſciat, quod hyeme frequentes nubium conglobationes nigreſcant, & turbulenta caligine cœlum undiq; nubilum obducatur? Cum uerò aër iam diſcernitur, tū ſplendidæ nubes leniter Solis *radiorum amplexibus ſubſternuntur, & ſimile quiddam auri ſplendoribus refulget.* Ita *nobis* Homerus *uerni temporis opifex nubem in ſublimi ſitam ſuper cacumen* Idæ *deſcripſit.* Hinc *ad* Iunonis *uincula calumniatorum* Homeri *audacia tranſit, & ampliſſimam ſibi occaſionem eſſe putant impiam aduerſus ipſum exercendi rabiem.* Iuno uincta.

Neſcis quas olim dederis pro crimine pœnas?
Cum te ſuſpendi ſuprà, geminamq; ligaui
Incudem à pedibus, palmas auriq; catenis Iliad. o.
Fortibus aſtrinxi, quas nemo ſoluere poſſet.
Tu nubes inter glaucas, & ab æthere ſummo
Pendebas. — *Ignorant autem, quod ſub his carminibus uniuerſi generatio* Theologicè *explicata lateat: & quæ ſubinde cōmemoramus, elementorum quatuor ordo hîc contineatur. Primus æther, ut ſuprà docuimus: ſecundus aër, dein aqua, & terra, ultima rerum conſtitutiua elementa.* Hæc *inuicem temperata; &*

uitam ſuſcipiunt, & inanimata corpora primitus efficiunt. Supremus itaq; Iupiter aërem à ſe ſuſpendit: ſolidæ autem incudes ad imam aëris baſim, ceu pedes, aqua & terra ſubduntur. Et quod ita ſe res habeat, ſi quis inſpicere uoluerit penitius, uel in ſingulis uerbis uerũ eſſe deprehendet.

Cum te ſuſpendi ſuprà.—

139 *À ſummo enim & ſublimi loco pependiſſe dicit.*

—Palmas auriq; catenis Fortibus aſtrinxi.

Quid nam iſtud adulatoriæ pœnæ nouũ ænigma ſibi uult? Quomodo Iupiter iratus tam precioſo uinculo pœnas ab ea ſumpſit, auro ualidiſsimi ferri uice uſus? Certe ætheris & aëris interſtitiũ auri colorem proximè imitatur. quare bono iure uinculum aureum confinxit ea parte, qua mutuo ſe tangũt æther deſinens, & poſt ipſum incipiens aër. Subdit igitur,

Tu nubes inter glaucas & ab æthere ſummo
Pendebas.—

Locum aëris illum definiens, qui nubibus occupatur. À poſtremis uerò partibus aëris, quæ pedes nominantur, ponderoſas moles, nempe terram & aquam appendit. Sed quomodo uin

culum inſolubile uocat, cum Iuno paulo pòſt ſoluta fuerit, ſi fabulæ habenda fides? Quandoquidem harmonia mundi uinculis nectitur firmiſsimis, et uniuerſitas rerum ægrè mutatur in contrarium, id quod nunquam diſiungi poteſt, meritò inſolubile uocauit. Hunc elementorum quaternionem etiam Iuno paulo pòſt iuramento ſuo declarauit:

Per tibi tellurem iuro, per ſidera cœli, Iliad. o. 14.
Per Stygiæq; paludis aquam.—

Nam triplici iureiurando naturā ſibi cognatam & finitimam nominauit, ſcilicet aquam, terram, cœlumq; ſupernum, id eſt ætherem. Ipſa enim quæ iurabat, quartum elementum erat. Multis igitur & illuſtribus locis hanc elementorum allegoriam poëta proponens, inferius paulo Neptuni ad Iridem huiuſmodi uerba ſcribit:

Sorte mihi obuenit cani maris eſſe potentem. Ibidem.
Plutoni datus eſt orcus, ſed in æthere cœlum
Nubibus atq; altis ceſsit Iouis in ditionem.
Communis uero tellus, ac pulcher Olympus
Omnibus eſt nobis.—

Hæc per Iouem, non ſors fuit in Sicyone, ſecundum fabulā: neq; diuiſio fratrum tam inæ-

qualis, ut cœlum mari & tartaro conferri potuerit. Verum uniuerſa fabula de primigenijs elementis allegoriam continet. Per κρόνον enim, quem Latini Saturnum uocant, χρόνον, id eſt tempus, una litera immutata intelligi uult. Eſt autem rerũ omniũ parens tempus, neq; ſine tempore quicquam fieri poteſt: proinde ceu radix eſt quatuor elementorum. Rheam uero matrem eis aſsignauit, quoniã uniuerſa ῥέει, id eſt fluunt, & motu perpetuo gubernantur. Facit itaq; poëta temporis & fluxionis ſobolem, terram, aquam, ætherem, & aërem cũ ipſo æthere. Igneæ naturæ ſedem tribuit cœlum: ſubſtantiam humidam Neptuno aſcribit: tertio autem nomine Plutonis, obſcurum aëra deſignat. Poſtremo terram omnibus communem, & ſtabiliſsimum elementum eſſe dicit, ac ueluti fundamentum quoddam rerum conſtitutiuum.

[Margin: Κρόνος. — Rhea. — Plutó Græcè ἀΐδης, id eſt obſcurus dicitur.]

Communis uerò tellus ac pulcher Olympus
Omnibus eſt nobis.—

Idcirco autem ſubinde allegoricam ipſorum mentionem mihi facere uidetur, ut obſcuritas quæ carminibus ineſſe apparet, frequenti commemoratione dilucidior fiat. Porrò lachrymæ ob Sarpedonis mortem effuſæ, nõ quidem

tri

triſtitiam Dei *mentiuntur, quæ uel inter homines uitio datur: ſed ei qui mẽtis aciem intenderit, occultæ ueritatis rationẽ offerunt.* Non *rarò enim in magnis rerum mutationibus prodigioſa ſigna apparuiſſe traduntur, ut fluuij, & fontes aliquando ſanguine inquinati: quod in* Aſopo *&* Dirce *quondam uiſum eſſe antiqua fama perhibet. Quinetiam fertur, ex nubibus guttas deſtillaſſe, cruentis infectas maculis. Quoniam igitur immutatio pugnæ ſubitã* Barbaris *fugam excitatura erat, et* Sarpedonis *fortiſsimi uiri mors inſtabat, prodigia quædam calamitatem tantam prænunciarunt, & ſanguineæ guttæ in terrã fluxerũt. Iſtum itaq; imbrẽ cruentum allegoricè lachrymas ætheris nuncupauit: non quidem à* Ioue*, qui luctu nullo afficitur: ſed ſupernè lacrymoſa pluuia effuſa.* Verum *quæ hucuſque diximus, minora uideri poſsunt alicui rerum allegorijs ſignificatarum argumẽta. Locus autem ille qui armorũ* Achillis *apparatum deſcribit, uniuerſitatis generationem ardua & principali de mundi ortu ſpeculatione comprehendit.* Nam *unde prima uniuerſi principia nata ſint, quis illorum architectus, & quomodo ſingula perfecta diſcretaq;*

Iouis lachrymæ ob Sarpedonis mortẽ. Iliad. π.

Achillis arma. Iliad. ς.

fuerint, manifeſtis indicijs explanat, Achillis ſcutum mundani orbis imaginem fingens. Primum itaq; totius opificij tempus noctem facit. Hæc enim honorariũ munus paternas alas tẽporis ſortita eſt. Et priuſquam diſtincta eſſent illa quæ nunc uidentur, uniuerſa nox erant,
143 *id quod poëtæ chaos appellãt. Enimuero haud quaquam adeò miſerum & infelicem Vulcanũ Deũ facit, ut ne noctu quidẽ ab opere mechanico quieuerit. Verum non ita ſe res habet, neque panopliam fabricat Achilli Vulcanus: neque †colles in cœlo æris, ſtanni, argentiq; & auri ſunt. Nam fieri nequit ut ingrata & auara terrarum uitia cœlum conſcendant. Sed cum naturali ratione nocturno tempori informis ac indiſcretæ materiæ opificiũ attribuiſſet, Vulcanum ei tum præfecit cum omnia formãda eſſent: nimirum calidam eſſentiam. Ignis enim opera, Heraclito phyſico teſte, omnia fiunt. Propterea non immerito Gratiam coniugem mundi architecto adiunxit, ut qui iam uniuerſitati ſuum mundum, id eſt ornatũ gratificaturus eſſet. Sed quæ'nam huius operis materia fuit?*

βουνοὶ. quid ſi legas βαῦνοι, id eſt fornaces.

Gratia Vulcani uxor

Iliad. s. *Aes durum, ſtannumq; nitens molliuit in igne.*

Quod ſi panopliam Achilli fabricaſſet, omnia

mnia ex auro fieri oportuiſſet. indignum enim foret, Achillem ne Glauco quidem magnificẽtia parem eſſe. Nunc autem elementa quatuor permiſcentur. & aurum quidem æthercam naturam uocauit, argentum uerò ſimilem ei colore aërem. Cæterum æs & ſtannum nominantur aqua & terra, propter molis ſuæ pondus. Formatur autem primò ſcutum ab eo ex iſtis elementis, figura rotundum, per quod mundum nobis euidenter ſignificauit. At non hinc ſolũ ex armorum apparatu, ſed alijs permultis argumentis conſtat, ſphæricam mundi figurã Homero perſpectam fuiſſe. Afferemus autem aliquas breuiter huius rei demonſtrationes, paulu lum ab inſtituto digreßi. Ergo ſubinde Homerus Solem uocat indefeſſum, Electorẽ, & Hyperionem, nihil aliud per huiuſmodi epitheta quàm talem mundi figurã innuens. Nam quod ἀκάμας, id eſt indefeſſus cognominatur, id probare uidetur, eũ perpetua neceßitate circa mundum ferri, non autem fines habere ſui curſus ortum & occaſum. Elector uero dici uidetur, uel quia lecto & quiete nunquam fruatur: uel potius tanquam ἐπιλέκτωρ, ut qui circulari motu ſuo noctu diuq; mundũ legat & metiatur.

144

Mũdi figura.

ἀκάμαντα.

Elector Sol.

In Græco habetur, ἐπιλέκτωρ.

tiatur. Hyperiona *uero nominatum coniectura eſt, utpote* ὑπεριέμενον ἀεὶ τῆς γῆς, *quoniam perpetuò ſupra terram fertur: quod & Xenophanes* Colophonius *approbare uidetur hoc uerſu.*

145 Ἠέλιος θ' ὑπεριέμενος γαῖάν τ' ἐπιθάλπων.
Solq́; ſupergrediens, terrã uegetansq́; calore.

Si nãq; patronymicè ipſum nominare uoluiſſet, Hyperionidẽ dixiſſet, ita ut Agamẽnonem Atridã, et Pelidem Achillem. Ad hæc θοὴ νὺξ *(id eſt nox celer, aut acuta ꝑ metalepſin Græcæ dictionis)* ab Homero nũcupata, nihil aliud ſignificat q̃ ſphæricã totius mundi figurã. *Peragit enim nox eundem curſum, quem & Sol: & omnis relictus à Sole locus cõtinuo ab illa obumbratur. quod alibi clarius oſtendens, ait:*

Inclusa parentheſi non ſunt in Græco.

Iliad. θ.

Oceano merſa eſt clari lux candida Solis,
Quam nox à tergo ſequitur caligine denſa.

Etenim poſt ſe noctem Sol attrahit ueluti annexam, *æquali temporis menſura ipſius curſũ æquantem.* Probabili ratione igitur Homerus *noctem* θοὴν *uocauit.* Sed forte probabilius aliquis *ipſam contenderit* θοὴν appellatam *metalepticè, loco adiectiui* ὀξεῖαν, *id eſt acutam: non quod curſu acuta ſeu uelox ſit, ſed q̃uia figura*

gură eius in acutam lineam terminatur. Nam *& alibi ait:*

Appulit inde θοαῖς nauis mihi per mare νήσους.

Non celeritatem ſtabilium inſularum ſtultè ſignificaturus, ſed figuram exeuntem in acutã lineam. Quare merito noctem θοὴν uocauit, id eſt acutam, utpote cuius umbra extremitate mucronetur. Hinc autem naturali ratione demonſtratur globoſum eſſe mundum. Siquidem mathematici tribus modis umbrarum figuras reddi dicunt. Nam *ſi corpus illuſtrans illuſtrato minus fuerit, extrema baſis umbræ in calathi formam dilatari ſolet, ab exili principio iuxta uerticem incipiens. Contrà ſi maior fuerit lux illuſtrans illuſtrato loco, umbra conformis redditur, ex lato principio in anguſtum redacta. At ſi fuerint æqualia tum illuſtrans tum illuſtratum, umbra inſtar cylindri æqualiter lineis utrinq; ſitis ſe habet.* Itaq; Homerus *ſolem terra maiorem, iuxta plurimorum philoſophorum aſſertionem demonſtraturus, decenter noctem θοὴν nuncupauit, hoc eſt, in acutam figuram exeuntem in extremitate, cum uidelicet neq; inſtar cylindri, neq; calathi forma umbra cadere poſſit, ſed conum appellatum efficiat:*

ſiciat: quod primum ab Homero unica dictione inſinuatum, innumeras philoſophorum cōtentiones redarguit. Præterea contrarij uentorum motus mundi rotunditatē indicant. Bo-
147 reas enim à ſeptentrione ſublimis ſpirans,

Voluitur ingenti cum turbine.

Motum enim ex alto loco ad humiliorē, una dictione carmen hoc deuoluit. Contrario modo de auſtro ab infernis locis flante, prodidit:

Ad læuū montem uehemens impellitur auſter.

Hîc ab humiliori regione motum uerſus altiorem agit. Item præter cætera terram infinitam appellat. Et rurſus de Iunone:

Nam uado, ut uideam fines telluris opacæ.

Non quidem pugnantibus ſententijs à ſeipſo diſſidens: ſed quoniam omnis figura ſphærica & infinita & finita eſt. Quatenus enim terminum quendam & circunſcriptionem habet, iure finita cenſetur: et rurſus meritò infinitus circulus appellabitur, quia nullus in ipſo finis monſtrari poteſt. omnis enim exiſtimatus finis non minus principium quoq; fuerit. His igitur argumentis omnibus ſphæricum eſſe mūdum apud Homerū colligitur: manifeſtiſſimū

uero

uerò ſignum ex Achillis ſcuti confectione habetur. Fecit enim ipſum figura rotundum Vulcanus, tanquam orbis mundani imaginem. Itaque ſcutum fabricari Achilli conueniens, fabuloſè fingendo, ſuam de uniuerſo mundo ſcientiam in eo ſculpſit. Sed quænam illa fuit? 348

Aſtantes pugnant ad ripam fluminis alti, Iliad.ſ.
Torquentes ultro citroq; haſtilia ferri.
Certantes aderant inter lis atq; tumultus,
Sorsq; nocẽs fati: uideas ſine uulnere quoſdã,
Aſt alios nuper confectos uulnere: ſunt qui
Poſt mortẽ miſere pedib. per caſtra trahuntur.

Nam in iſtis rebus tota Achillis uita uerſabatur. Nunc autem Homerus peculiari philoſophia mundum conſtituens, maxima ſtatim prouidentiæ opera poſt indiſcretam & confuſam materiem fabricari deſcripſit.

In clypeo terrã ſculpſit, pelagusq;, polumq;, Ibidem.
Atq; indefeſſum Solem, Lunamq; globoſam.

Mundanæ generationis prouidentia primo loco terram ceu fundamentũ produxit: deinde ſupra illam ueluti tectum quoddam diuinum, cœlum extruxit: & per ſinus terræ patentes mare copioſum effudit: deinde Solis ac Lunæ radiis elementa ab antiqua confuſione diſcreta illu-

ta illuminauit.

149 Et quotquot cœlũ ſplendoribus aſtra coronãt.

Hoc uerſu maximè globoſum eſſe mundum docuit. Nam uti corona circularis ornatus eſt capitis, ſic aſtra, quæ cœleſtem apſidẽ cingũt, per orbicularem figuram diſperſa, meritò cœli corona uocantur. Poſtquam igitur de ſtellis uniuerſis tam accuratè loquutus eſt, ſingularũ ſtatim clariſſimas indicat. Nec enim omnes cõmemorare potuit, ut Eudoxus & Aratus fecerunt, cum Iliadem ſcribere ſtatuiſſet, non Phænomena, id eſt ſtellarum apparentium deſcriptionẽ. Tranſiuit itaq; ad binas ciuitates allegòricè, alterã pacis, alteram belli introducens: ita ut ne Agrigentinus quidẽ Empedocles aliunde quàm ab Homero dogma Siculũ hauſerit. Nã hic unà cũ quatuor elemẽtis in ſpeculatione de natura litem & amicitiã primordia rerum tradidit: quorum & Homerus utrunq; inſinuans, ciuitates in ſcuto cælauit, alteram pacis, id eſt amicitiæ, alterã belli, hoc eſt litis. Porrò quinque plicis reduplicatum ſcutum compoſuit, nimirum haud aliud quàm zonas mundũ diſtinguẽtes repræſentaturus. Siquidẽ ſuprema zona borealem polũ ambit, arcticã ab urſæ aſtro uocant.

Zonæ mũdi.

150

uocant: altera poſt illam, temperata eſt. tertia uocatur torrida: quarta nomen idem cũ ſecunda ſeruat: quinta à uento proximo nominatur auſtralis, & antarctios, id eſt oppoſita ſeptentrioni. Ex illis binæ propter frigus omnino nõ habitantur, nempe aquilonia & auſtrina. Torrida quoq; ob uehementiam æſtus nulli hominum peruia eſt. Duas autem temperatas inhabitari aiunt, utpote mediocritatem temperamenti utrinq; nactas ab extremis. Hæc omnia accuratius ab Eratoſthene *in* Mercurio *deſcribuntur his carminibus:*

Quinæ ſunt, mũdũ quæ cingũt undiq; zonæ. Eratoſthenis carmina.
Ex illis geminas cyani color implet opacus.
Vna eſt, quæ nimio ſemper torretur ab æſtu.
Phœbus enim radijs nunquam nõ urit acutis,
Hanc ſibi ſubiectam directo tramite partem.
Aſt utrinq; ſitas extremo cardine cœli
Semper habet gelidũ frigus, replẽtur et undis.

Has igitur zonas Homerus *plicas nominauit, ubi dicit:* 151

Poſtquam quinq; plicas clypei perfecerat arte Iliad. σ
Mulciber, ære duas, totidem ſtannoq; nitente,
Aſt unam ex auro.—

Extremas quidem in obſcuro mundi receſſu

poſi-

poſitas zonas æri cõparauit. Eſt enim eius materia gelida, & frigore plena: unde Poëta alio quodam in loco ſcribit,

Mordicus arripuit gelidum æs. —

Vnam uerò, nempe torridam, ex auro fecit: quoniam ignis colore ſuo in primis aurum refert. Interiores autem duas ex ſtanno, temperatas innuens. Nam humida planeq; tractabilis eſt materia ſtanni, qua blandum & facilem huius zonæ nobis uſum propoſuit. Hoc ſanè modo in cœleſti & reuerenda Vulcanus officina, ſacroſanctam naturam fabricauit. Sed iam ſubitò dira calumniatorum Homeri & grauis inuidia, aduerſus Deorum pugnam ab ipſo confictam inſurgit. Non enim hic

Deorum pugna.

Troiugenûmq; & Achiuorum contentio ſæua apud Homerum committitur: ſed perturbationes ac ſeditiones cœli diuinitatem imminuunt.

Iliad. v. 152

Contra Neptunum ſtabat formoſus Apollo
Arcitenens, fretus pharetra, dirisq; ſagittis.
Aduerſus Martem ſe opponit cæſia Pallas:
Iunoni uero diuæ Latonia proles.
Phœbi pulchra ſoror armis accincta reſiſtit.
Latonam genitus Maia prohibere parabat.
Hoſtis Mulcibero fit profundiſſimus amnis.

Hic

Hic non amplius Hector *Aiaci, nec Achilles* Hectori *pugnat, aut cum* Patroclo Sarpedon: *uerum ingens certamen cœli poëta proponit, neq; Deos armis ſolum induit, ſed abſque ulla cunctatione pugnantes inuicem committit.*

Collapſus Mauors per ſeptem iugera corpus Iliad.φ.
Extendit. — Deinde Veneri,
Priſtina uis genuumq; & mentis deficiebat. Ibidem.

Diana uero inſuper & contumeliam eſt paſſa, arcu proprio, tãquam teneræ ætatis uirgo, caſtigata. Xanthus *autem impediẽte* Vulcano, *propemodum fluuius eſſe deſijt. Verum tota hæc hiſtoria ne uulgo quidẽ prima fronte probabilis uideri poteſt: at ſi quis penitus* Homeri*ca myſteria contempletur, & occultam eius ſapientiam exploret, is demũ cognoſcet quantũ philoſophiæ in hac deſcriptione lateat, quam prius impietatis damnauerat. Sunt igitur quibus arrideat, ſeptem errantium ſtellarum in uno zodiaci ſigno coniunctionem ab* Homero *hac fabula notatam fuiſſe: quod cum acciderit, interitus uniuerſitati rerum imminet. Confuſionem igitur uniuerſalem innuit, in unum locum* Apollinem, *id eſt* Solem, & Dianam, *quã* Lunam *eße dicimus, &* Veneris, Martis, Mer-

f curij,

curij, Iouisq́; ſtellam congregans. Sed hanc interpretationem probabilem potius quàm ueram, ne prorſus nobis ignota uideretur, commemorare uoluimus. Nunc *uero clariorem, et* Homeri *ſapientiæ magis conuenientem ſenſum conſideremus. Virtutibus igitur uitia, & pugnantes naturas ſuis contrarijs oppoſuit.* Nam *ut rem aggrediamur, pugnãtia* Deorum *paria ſapienter tradita, hæc ſunt:* Minerua, *&* Mars *mutuò contendunt, hoc eſt prudẽtia & ſtultitia.* Mars *enim, ut ſuprà dixi,*

Minerua Mars.

Iliad. ε.

Inſanum præſensq́; malum, nũc partibus illis,
Nunc *alijs ſocium.–*
Minerua autem inter omnes Deos,
Mente *& conſilijs præſtat.–*

Atqui nullo pacto conciliari poteſt inimicitia rationis optima quæq́; diſcernentis, & cæcæ imprudentiæ. Cæterum *talem pugnæ euẽtum diffiniuit, qualis utiliſsimus erat humanæ uitæ futurus.* Non *enim amens & attonita ſtoliditas prudentia ſuperior euaſit: ſed* Minerua *Martem deuicit, ac in terrã ſtrauit.* Siquidem *omnis malitia humi iacet in imis barathris abiecta, uitium pedibus calcandum, omniq́; contumeliæ obnoxiũ & ſubiectũ eſt.* Quin *et* Ve*nerem*

154

nerem, id eſt intemperantiam, ſimul cum ipſo proſtrauit:

Omniparente iacent terra proſtratus uterq;.

Vtpotè cognata & uicina affectuum uitia. Iliad. φ.
Latonæ Mercurius obſiſtit. Nihil enim aliud eſt quàm ratio & moderatio inſitorum nobis affectuum. Mercurius. *Omni autem rationi ληθὼ (Latonam dicunt Latini) tanquã ληθὼ quædam (u-* Latona. *nius literæ mutatione) id eſt obliuio aduerſatur. Nam id amplius enunciari non poteſt, cuius memoria deleta fuerit. Proinde Muſarum matrem Mnemoſynem ferunt, rationi & do-* Mnemoſyne. *ctrinæ præſides Deas ex memoria natas inquientes. Ergo iure obliuio contrariam pugnæ partem defendit. Merito autem ceſsit Mercurio, utpote deterior. eſt enim obliuio diſciplinæ perditio: & quod manifeſtum erat, ſurdo ſilentio uictum, memoria eius omni abolita inuoluit.*

Reliquorum autem deorum pugna magis ad naturam eſt referenda. dicens enim,

Contra Neptunum ſtabat formoſus Apollo, Neptunus, Apollo.
Aquæ ignem apponit.—

Nam Solem uocat Apollinem, humidam uero naturam Neptunum: quæ quidem inter ſe pugnare, probatione nõ eget. Conſtat enim al- 155

terum ab altero, cui uis maior fuerit, corrũpi. Subtili autem ueritatis ſpeculatione contentionem amborum diſſoluit. Quandoquidem Solis alimentum eſſe humidam eſſentiam aſſerimus, & maxime ſalſam (latenter enim à terra uaporem humidum trahens, præcipuè igneam naturam inde fouet) non decebat autem nutriendum illi reſiſtere à quo nutritur, probabili cauſa ſibi mutuò ceſſerunt.

Iunoni uerò diuæ Latonia proles,
Phœbi pulchra ſoror armis accincta reſiſtit.

Ne iſtud quidem ab Homero temere introductum eſt: uerũ, ut dixi, Iuno quidem aër eſt, Lunam uero Dianam appellat. Omne autem ſciſſum inimicũ eſt ſcindenti. Quapropter aduerſam aëri Lunam fecit, motum eius atq; curſus in aëre ſignificans. Cõſentaneum uero eſt Lunam ſtatim ſuperari. Siquidẽ aër multus eſt, & undiq; circunfuſus: at Luna minor, & aërijs affectionibus frequenter obſcuratur, partim deliquijs, partim caligine, ac ſubeuntibus nubibus. Proinde uictoriæ præmia maiori, & ſubinde lædenti contribuit:

Ἄρτεμις. q.d. ἀεϱότεμις, quod aërem ſcindat ſuis radijs.

Vulcanus. Xanthus.

Hoſtis Mulcibero pugnat rapidiſſimus amnis.

Cũ de Apolline ac Neptuno uerba faceret, cœli

cœleſtem nobis ætherem, & immortalem Solis flammam deſignauit: nunc uero ad mortalẽ ignem tranſit, quem aduerſus fluuium armat, hoſtilem utriuſq; naturam pugna committens. Et cum prius Solem Neptuno concedere finxerit, iam contrà humidam eſſentiam ab ignea ſuperari facit. Hoc enim elementum illo ualidius eſt. Quis igitur tam inſanus fuerit, ut ipſos inter ſe pugnantes Deos exiſtimet introduci, cum Homerus in iſtis ad naturam occultè reſpexerit? Porrò Mercurium prope finem Iliadis manifeſtiſſimè comitari Priamum, allegorico ſenſu confinxit. Nihil enim tam gratũ eſt, aptumq; ad perſuadẽdum homines iratos, non argentum, non aurum, neq; munerum magnificentia, quàm orationis ſuadela, blandum & gratioſum planè ſupplicantium inſtrumentum. Euripides igitur ueriſſime dixit, Iliad. ω. Mercurius Priamum deducens.

Non eſt aliud quàm ſermo Suadelæ templum.

Hoc etiam Priamus ceu fortiſſima panoplia ſe armauit, eius'que opera in primis iram Achillis infregit. Haud enim ſtatim ab initio duodecim peplos, & totidem lænas duplices obtulit, & reliqua ſecum aduecta munera: ſed prima ſupplicationis eius uerba maſculum Euripides. 157

f 3 Achil

Achillis animum effœminârunt.

Iliad.ω. *Sis memor ô diuine tui genitoris Achilles,*
Qui mihi nũc ſimilis, miſeræq; in fine ſenectæ
Aeacides Peleus mecum uerſatur eodem.

Hiſce uerbis procœmij tã breuis adeò affecit Achillem, ut ei tantum non Peleus ex Priamo factus fuerit. Quocirca tantam eſt miſericordiæ gratiam aſſecutus, ut menſa quoq; exciperetur, & Hectoris filij corpus lauacris purificatum ei reſtitueretur. Tantũ effecit affectuũ † interpres oratio, quam Homerus Priamo ueluti ſupplicationis patronũ attribuit. An uero nõ ſufficit concors atq; perpetua per Iliadẽ uniuerſam Homeri philoſophia, quæ de dijs allegoricè diſſeruit: ſed quiddam iſtis amplius deſideramus, & poſt tot demonſtrationes adhuc illa quæ in Odyſſea ſcribuntur, nobis deeſſe putamus? Quandoquidem igitur nulla rerum pulchrarum ſatietas contingit, à militari et bellicoſa Iliade, ad moralẽ Odyſſeam tranſeamus. Nam ne hæc quidem omnino philoſophiæ expers eſt. Sed in utroq; poëmate ſimilem ſibi Homerum inuenimus, qui nihil indecori de numinibus ſcribat, uerum abſq; omni abſurditate ænigmata proponat. Statim igitur ab initio Miner-

Græca uerba ἑρμηνεὺς λόγος, ad Mercurij nomẽ alludũt.

Ad Odyſſeã tranſit.

Minerua Telemacho conſulit.

neruam à Ioue ad Telemachum miſſam legimus,idq; probabili ratione. Siquidem teneram ætatem ſuperans, iam'que uigeſimum annum excedens,inter uiros cenſeri incipiebat:& cogitatio quædam rerum quæ fiebant,animum eius ſubibat, nempe quod non amplius tolerabilis eſſet procorum luxuria,quæ ultra quatuor annos iam extendebatur. Hanc igitur in Telemacho obortam rationem,per allegoriam Mineruæ aduentum nuncupauit. Venit enim illa ſimilis ſeni. Nam Menten antiquũ Vlyſsis hoſpitem ſe eſſe fatetur. Canities autem & ſenectus ueluti ſacri quidam ætatis ultimæ portus exiſtunt, ac inuiolabile receptaculum hominibus. Et quantum uis corporis tum imminuitur, tantum animi robur augetur. Conſilia uero, quibus mens tunc primum accedens, non autem Dea aliqua aſsidens,eumq; adhortans, Telemachum inſtituit,hæc ſunt. Agedũ, inquit, ô Telemache, iam enim plus puero ſapis: Odyſ.α.

Inſtruito nauim uicenis remigibus,quæ Odyſ.α.
Per mare ſulcet aquas,abſentis tempore lõgo,
Vt Laërtiadæ famam ſcrutere parentis.

Ita primũ pia & iuſta hæc cogitatio,profunda priſtinæ ætatis imprudẽtia depulſa, adole-

ſcentis animum ſubiuit, indignū eſſe ocioſum in Ithaca terere tēpus, ſui patris immemorem. 159 Sed tandem aliquando filium patris amantem, inſtructa naui marinis undis committere ſeſe oportere, ad inueſtigandum peregrinantem et iamdiu ignotum Vlyſſem. Deinde uero conſiderauit, ubi terrarum maximè fortuna patris inquirenda foret. Suggeſſit autem ei prudentia in propinquo ſedens,

Ibidem.

Principio quærendus erit Pylius tibi Neſtor,
Aſt illinc Menelaum adeas, qui mœnia Spartæ
Incolit.— *Alter enim experientia ſenectutis ualebat, alter poſt octo annorū uagos errores reuerſus erat nuper.*

Odyſ. α. *Vltimus hic nuper eſt nanq; reuerſus Achiuûm.*

Itaq; utilis ei futurus erat Neſtor conſilijs: Menelaus autem ueritatem de Vlyſſis errore dicturus. Dum hæc meditatur, ueluti inſtigās & animans ſeipſum, inquit:

Ibidem. *Non te conueniet poſthac puerilibus eſſe*
Intentum ſtudijs, nunc eſt maturior ætas.

His uerbis ratio eius, ceu pædagogus & pater, animi facultatem curis deditam excitauit. Deinde exemplis iuuenum ſuæ ætatis uirtute præſtantium, ad ſimilia facino-

ra

ra moliendum ſeſe cohortatus eſt:

Non audis quantã ſit laudem nactus Oreſtes,

Quòd patris cædem fuerit tam fortiter ultus?

Huiuſmodi rationibus incitatus probabiliter animum in ſublime tollit. Quare comparauit eum aui dicens,

Inſtar auis liquidas ſubito diſceſſit in auras.

Mens enim ſublimis cum tantam rerum molem concepiſſet, elata eſt. Statim igitur concio cõgregatur, in qua paternam eloquentiã Telemachus oſtendit. Cæterum nauigationem adornabat Noëmon quidã nomine, filius Phronij, apta ad hãc allegoriã nomina. nam utriſq; nihil aliud quàm profundiſſimæ eius meditationes innuuntur. Vnà autem cum ipſo nauim ingrediente, Minerua quoq; Mentori forma ſimilis ingreſſa eſt: uiro uidelicet, qui cogitationem prudentiæ matrẽ uarijs curis applicabat. Ex iſtis omnibus clarum fit, Telemachi prudẽtiam, quæ paulatim auctafuerit, Homeri carminibus deſcriptam eſſe. Quinetiam ſermo de Proteo, qui tam copioſe à Menelao recẽſetur, ſtatim figmenti phantaſiam offert, ceu planè fabuloſus, dum infelix incola anguſtæ in Aegypto inſulæ narratur, addictus perpetuis pœnis,

Odyſ.β.

Phronius a ſapiendo, Noemon a cogitãdo dicitur.

Mentor, μενοινᾶν, μέριμναι, μερμηρες. idest curæ.

Protei fabula Odyſ.δ.

*nunc in mari nunc in terra degens, miſerè cũ
phocis dormiens, ut illic cruciaretur.* Tum
filia eius Eidothea *per iniuriam & proditionẽ
patris beneficium hoſpiti præſtans:dein uincu
la & inſidiæ* Menelai *commemorantur:poſtea
multiformis in quaſcunq; res uoluiſſet,* Protei
*mutatio: quæ omnia poëticæ & monſtroſæ fa
bulæ uidentur, niſi quis diuina* Homeri *myſte-
ria, ueluti ſacra, mente cœleſti tractet. Enim-
uero hac fabula primigeniam uniuerſi origi-
nem conſtituit, qua omnes mundi partes con
firmatæ, illam quam nunc uidemus ſpeciem ef
fecerunt.* Erat enim *olim mundus informis et
cœnoſus, nondum diſcretis rerum notis inte-
gritatem ſuæ formæ adeptus.* Nam *neq; dum
tellus centrum ſuum pro fundamento rerũ o-
mnium ſtabilierat, neq; cœli perpetuus motus
certa ſede uoluebatur: ſed omnia ſine ſolis u-
ſu immota, triſtiq; ſilentio depreſſa lãguebant.
aliud extabat nihil, quàm informis diffuſæ ma
teriæ ſegnities: antequàm principium illud, à
quo producta & conſtituta ſunt omnia, ſalu-
brem uitæ modum depromens, mundum mun
do redderet, cœlumq; à terra, et pelagus à con
tinente diſtingueret: quo tempore primum ele*

men

menta quatuor, ex quibus ceu radice ac generis principio nihil non gignitur, ordinem ſuũ & formam propriam acceperunt. Hæc igitur cum diuina prouidentia diſpoſita ſint, numẽ illud quod informẽ prius indiſcretamq́; materiã certis formis obſignauit, ab Homero Protei filia Eidothea nominatur, idq́; bono iure, ut quæ εἴδους ἑκάστου θέαν*, hoc eſt ideæ ſeu formæ cuiuſuis inſpectionem exhibuerit. Quocirca Proteus qui una prius natura fuerat, in multas deinde ſpecies à prouidẽtia formatus diuiditur.* Eidothea.

Principio eſt uiſus ſpeciem ſubijſſe leonis, Odyſ.Δ.
Mox aper, inde draco fieri, fera pardalis inde.
In latices etiam ſe uertit, & arbore formam
Mutauit priſcam ramis ac frondibus alta.

Per leonem animal igneum, ætherem indicat. Draco tellus eſt, utpote indigena & è terra natus. Arbor autẽ quæuis cum augeatur, & à terra ſemper in ſublime natiuo motu feratur, ſymbolum aëris eſt. Aquam uero, ut clarius ænigmatis uim demonſtraret, ſuo nomine manifeſtò uocat inquiens:

In latices etiam ſe uertit.–

Proinde conuenit informem materiam Pro

teum

teum appellari: Eidotheam uero prouidētiam, quæ ſingulis formam effigiemq́; ſuam addidit: & uniuerſam molē ab utriſq; diſcretā in continuas ſibi & perficientes mundum partes diuiſam eſſe. Probabiliter uero & inſulam, in qua

Pharus. hæc facta ſunt, Pharum appellauit. Nam φόρσαι

φέρσαι. generare ſignificat: & Callimachus ſterilem terram, ἀφάρωτον dixit. ἀφάρωτος οἷον

ἀφάρωτος.

63 γυνὴ. id eſt, Ceu mulier ſterilis. Itaq; naturaliter locum parentem rerum omniū, nuncupauit Pharum, per uocis etymologiā à fœcunditate ductam quid ſibi uellet inſinuans. Cæterum quibus epithetis Proteum ornauerit, iam conſideremus.

Odyſ. Δ. Huc halio ueroq́; ſeni concedere mos eſt.

Senectus quidem antiquiſſimam & primitiuam ſubſtātiam denotat, & à temporis politia materies informis commendatur. ἅλιος uero cognominatur, nō (per Iouem) ut marinū dæmonem, ac inter undas uiuentē intelligamus, ἀπὸ τῆ ἁλός, id eſt à mari: ſed aliquid ex multis uarijsq́; rebus congeſtum et accumulatum. ἁλίζειν enim Græcis congregare ſonat. Verax quoq; meritò dicitur. Quid enim illa ſubſtantia uerius, ex qua omnia genita ſunt, exiſti

mare

maretur? Quinetiam Calypſo uarium perſuadendi artificium facundiæ Vlyſsis Mercurium nominauit: cum tandem, licet ægrè, uerborum lenocinio tantũ profeciſſet apud amantẽ nympham Vlyſſes, ut in Ithacam remitteretur. Quamobrem aui ſimilis Mercurius à cœlo ueniſſe fingitur. Sunt enim uerba, ut ait Homerus, alata, & nihil oratione inter homines pernicius. Quoniam uero nihil prætereũdum nobis eſt, ſed in paruis etiam accuratum Homeri ingenium ſpectari decet, qui fit quod Diei & Orionis amorem huiuſmodi finxerit, qualis ne hominibus quidem honeſtus eſt?

Mercurius ad Calypſo nympham miſſus. Odyſ. ε.

Diei & Orionis amor.

Vt cum raptus erat quondam formoſus Orion Auroræ roſeæ. — Nimirum ſignificare uoluit, ipſum adhuc iuuenẽ, florente corpore, ante maturam ætatem à fato raptum fuiſſe. Mos autem erat antiquis, defunctorũ corpora neq; noctu, neq; circa meridiẽ efferri, ſed primo diluculo oriente Sole, nec dũ ignitos mittente radios. Itaq; generoſo quopiam & formoſo iuuene mortuo, matutinam funeris elationem fauſti omnis gratia Diei raptum appellabant, tanquam non expiraſſet, ſed amoris deſiderio raptus eſſet. Quin & iuxta eandem Homeri ſenten

Odyſ. ε. 164

ſententiam Iaſion *quidã fertur agriculturam* Iaſion a Cere re amatus. *excoluiſſe, & cum fructus ex agris ſuis abun* Iliad. ε. *dè reciperet, occaſionẽ fabulæ dedit, ut à* Ce-*rere amatus æſtimaretur.* Atqui Homerus *non laſciuos amores, neq; libidines huiuſmodi figmentis deſcribit: ſed per* Diem *ac* Cererem *caſtiſſimas* Deas, *pia mente ſcrutantibus meras* Veneris & Martis adulterium. *naturæ contemplationes offert.* Iam *porrò* Odyſ. θ. *relictis omnibus, ad illud crimen excuſandum orationem uertamus, quod perpetuò ſycophantæ traducentes moleſti ſunt: quippe ſurſum atq; deorſum tragœdias mouent,* Martis *&* Veneris *amorem impiè fictum clamitantes.* 165 *Libidinem inquiunt in cœlo* Homerus *locauit: ac id facinus quod inter homines admiſſum capitale ducitur,* Dijs *attribuere non erubuit, uidelicet adulterium:*

Odyſ. θ. *De pulchræ* Veneris *ac duri* Martis *amore,*
Vt ſe miſcuerint cupidis amplexibus arctè,
Mulciberi *in thalamo primum.—*

Deinde uincula, deorũ riſus, & ſupplicans Vulcano Neptunus, *ab illis reprehenduntur.* Nam *ſi apud* Deos, *ut ipſi aiunt, hæc uitia reperiuntur, homines iiſdem obnoxios puniri indignũ foret.* Cæterum *ut mihi uidetur, hæc*

fabu

fabula, quamuis inter Phæaces, homines uoluptuarios, cantata fuerit, philoſophicam rationem cõplectitur. Nam dogmata Sicula, et Empedocleam opinionem hoc in loco confirmare uidetur, Martem nomiuans litem, Venerem amicitiam. Iſtas igitur ab initio diſsidentes Homerus poſt ueterem ſimultatem in concordiam rediiſſe fabulatur. Proinde merito ex utriſq; Harmonia nata eſt, utpote rebus omnibus in ſtabilem concinnitatem redactis. His autem factis arridere Deos, et cõgratulari par eſt, eo quod mundi Gratiæ non amplius diſcordia, quæ interitus cauſa eſt, laborarẽt, ſed pacem agerent concordem. Quinetiam ad fabrilẽ artẽ hæc allegoria referri poteſt. Mars enim nõ iniuria ferrum exiſtimabitur, quod à Vulcano facile domatur. Nam ignis, ut qui multo robuſtiore facultate ſit quàm ferrum, nullo negotio illius duritatẽ emollit. Indiget autem faber ad opus ſuũ etiã Venere. Quapropter ferro igne emollito, Venerea & amabili arte opificiũ abſoluit. Porro Neptunus Martẽ à Vulcano probabili de cauſa liberat. Siquidẽ ignea ferri maſſa fornacibus extracta, aquæ immergitur, & flammeus ardor eius aquæ natura reſtinctus compeſcitur.

peſcitur. Porrò uniuerſos Vlyßis errores ſi
quis diligentius animaduertat, aliud quàm præ
ſe ferant ſignificare deprehendet. Homerus
enim Vlyſſem ueluti organũ quoddam omniũ
uirtutum ſibi proponens, philoſophatus eſt, ut
Odyſ. ι. qui uitia quibus hominum uita corrũpitur, ue-
Lothophagi. hementer odiſſet. Itaq; uoluptatem per Lotho
phagorum regionem raræ cuiuſdam dulcedi-
nis fruitione captam notauit, quam Vlyſſes ſo-
briè præterijt. Item efferatum cuiuſq; animum
admonitione ſermonis ueluti cauterio excidit.
Cyclops. Nominatur autem ab eo Cyclops, affectus ra
Odyſ. ι. tione priuans. An non uero ipſe primus cum
obſeruaßet tranquillam nauigationem per A-
ſtronomicã ſcientiam, uentos largiri uiſus eſt?
Circe. Idem ueneficijs Circes ſuperior fuit, & multa
Odyſ. κ. ſapientia munitus alienis malorum lenocinijs
uinci non potuit. Prudentia autem eius ad infe
ros uſque deſcendit, ut ne infima quidem non
explorata haberet. Ad Sirenũ cantus, quos ne
mo non audire cuperet, ad cognoſcendum o-
mnium ſeculorum uarias hiſtorias, uinculis ſe
Charybdis. muniuit. Et Charybdis quidem prodiga luxu-
Scylla. Odyſ. μ. ria, et potus inexplebilis ingurgitatio recte no
minata eſt, Per Scyllã uero omnifariam impu
den

dentiã inſinuauit. Quocirca nõ temerè canib. ſuccingitur, rictibus audacia rapina & auaricia oppletis. Solis autẽ boues gulæ continentiã deſignant: quamuis Vlyſsis ſocij fame coacti, Solis boues. Odyſ. μ. illam ſeruare non potuerint. Hæc ſanè omnia, ut prima fronte audiũtur, fabuloſè dicta ſunt: at ſi quis ſapientiam allegoria inuolutam penitius rimetur, magnam utilitatem ex eius imitatione capiet. Enimuero Aeolus, mea quidẽ ſententia, Odyſ. κ. potiſsimum annus fuerit, temporis per duodenos menſes ambitu cõprehenſus. Quam ob rem Aeolus, id eſt uarius nominatur: non enim æqualis & uniformis natura eius per omnes anni partes continuatur, ſed diuerſis ſubinde mutationibus euariat. Nam poſt frigoris moleſtiam, lenem iucundi ueris uoluptatem induit: deinde roridum uernantis horæ ſtatum ignea uis æſtatis coërcet. tandem autumnus, qui fructus annuos peſſundare ſolet, æſtiuo calore depulſo, hyemi præit. Huius itaque uarietatis cum annus pater ſit, non immeritò uocatus eſt Aeolus. Nominauit autem ipſum Hippotæ filium, hoc eſt equitis. Quid enim celerius & pernicius eſt tempore, quod perpetuo curſu atq; defluxu omnia ſecula metitur? Liberos

habet duodenos, menſes uidelicet. Nam teſte poëta,

Odyſ. κ. *Sex illi gnatæ, totidem gnatiq; fuerunt.*

Siquidem æſtiuos menſes, utpote fœcundos ac fertiles, fœmineo ſexui comparauit: brumales autem, qui duri geluq; aſtricti ſunt, mares fecit. Sed ne nuptiæ quidem inter ipſos contractæ, quicquam impietatis arguunt: uerum ideo fratres ſororibus cõmiſcuit, quoniam anni partes mutuo complexu iunguntur. Idem præterea uentos gubernat,

Ibidem. *Siue libet laxare illi, ſeu claudere quemuis.*

Sunt enim menſtrui uentorum motus, & certis temporum interuallis ſpirant.

HERACLIDIS PONTICI
Allegoriarum in Homerum
Finis.

DIONIS CHRY-SOSTOMI DE HOME-RO ORATIO,

~~Conrado Geſnero~~ medico interprete.

DEMOCRITVS *quidem ita inquit de* Homero. *Diuinam nactus indolem* Homerus, *carminum ornatū fabricauit omnigenum*. Tanquam *ſcilicet haud abſq; diuina et dæmonia natura, tam egregia & docta carmina condi potuerint. Scripſerunt autē etiam alij multi, quorum aliqui ex profeſſo ſimul & encomia poëtæ dixerunt, & quæ pugnātia apud ipſum uidentur, expoſuerūt: aliqui nihil aliud quàm uerborum ſenſum interpretati ſunt, idq; non ſolum Ariſtarchus, &* Crates, *alijq; plures ex illis qui olim Critici, poſtea grammatici nominati ſunt: ſed Ariſtoteles etiam ipſe, à quo artem criticam & grammaticā dictam, initium aiunt cepiſſe, multis in dialogis mentionem poëtæ facit prolixè, ut plurimum admiratione ac honore dignum faciens: item* Heraclides, *cognomine* Ponticus. *Et ante illos* Plato *ubique*

meminit Homeri, elegãtiam quidem carminum & gratiam admiratus, ſæpius autem eum accuſans quoque, ut qui in fabulis & ſermonibus de dijs nullam prorſus hominũ utilitatis rationem habuerit, dum auaritiam, inſidias mutuas, adulteria, litesq́; & contentiones dijs attribuit. Deinde meminit ipſius, ubi ipſe ciuitate ſua, & ſapienti republica, ut ipſe putabat, futura, eum excludit: ut neq; talia de Dijs audiant adoleſcẽtes, quos ille cuſtodes ducesq́; ciuitatis inſtituit: neq; quicquam eorum quæ de inferis triſtia feruntur, apud illos recitatum, molliores eos ad pugnam mortemq́; ſubeundam reddat. Verum de iſtis alius ſermo requiritur copioſior, prolixiorq́;, neq; facilis: utrum in hiſce Homerus erra uerit, aut naturales aliquas rationes fabulis in uolutas, iuxta morem illius ſæculi, mortalib. tradiderit. Eſt enim difficilis hæc cauſa dijudicatu: non ſecus nimirum, quàm ſi duo amici, idq́; magnæ autoritatis, ſe mutuò incuſent, alterutrum condemnare. Porro Zeno philoſophus ſcripſit tum in Iliadem, tum in Odyſſeam, ac de Margita. Siquidẽ uidetur et hoc poëma ab Homero iuniore adhuc editum, ingenij ſui periculum faciente, quàm idoneum ad poëſim eſſet. Nihil

autem

autẽ aliud Homeri explicat docetq́; Zeno, niſi quo pacto quædam Homerus ſecundum opinionem, quædam uero ſecundum ueritatem cecinerit, ne in quibuſdam pugnãtibus, ut apparet, fuiſſe ſibi contrarius uideretur. Cæterum *hæc ſententia prior Antiſthenis fuit, quod nõnulla ad opinionem, alia ad ueritatem poëta prodiderit. At hic quidem haud illuſtrauit* Homerum*: ille uero ſingulos huiuſmodi locos elucidauit.* Item Perſæus Zenonis *filius hoc idem argumentum proſecutus eſt, atq́; plures alij. Plato autem etiamſi reprehendat eum, ut retuli, nihilo ſecius tamen mirandam eius in poëſi uim eſſe declarat, ut qui nihil non carmine potuerit exprimere, omneisq́; penitus fluuiorum, uentorũ, atq́; fluctuum uoces edere. Quare iubet ipſum laneis ſertis redimitum, unguentoq́; delibutum, ad alios dimittere quàm placidiſſime.* Solent au*tem hoc facere mulieres in hirundinibus.* Ad *hæc ob lepôrem & gratiam in poëſi eius ſpectabilem, permagni hunc uirum facit.* Quoniam *reuera nõ ſine diuina fortuna, nec ſine Muſarũ &* Apollinis *inſpiratu poëſis adeò grandis, magnifica & ſuauis componi potuit, ut non ſolum iam ſerie temporis tam longa ab eiuſdem lin-*

guæ uocisq; peritis occupetur gentibus: ſed etiã Barbari, qui bilingues ſunt & mixta uoce, ualde carminum eius periti ſint, multa interim alia Græciæ geſtorum ignorantes: quin & nõnulli longiſſimè diſsiti. Aiũt enim apud Indos quoq; cantari poëſim Homeri, in ipſorum dialectum & uocem tranſfuſam. Itaq; Indi ſiderum quidẽ orbi noſtro conſpicuorum multa non intuentur: ſeptentriones enim apud ipſos apparere negant. Priami uerò calamitatum, & Andromaches Hecubæq; lamẽtationum & luctuum, & Achilleæ Hectoreæq; ſtrenuitatis imperiti non ſunt. Tantum adeò uiri unius muſica ualuit, qua quidem ille mihi facultate uidetur & Sirenes & Orpheum exuperaſſe. Nam quid aliud ſit lapides, ſtirpes, ac animantes appellare atq; ducere, quàm homines barbaros linguæ Græcorum imperitos, uſq; adeò capere, licet ſimul uerborum atq; rerum ignaros, de quibus ſermo fit, ſed ſola planè dulcedine, tanquam citharæ nimirum demulcentibus numeris illectos? Equidẽ exiſtimo, ad multos uel de rudioribus adhuc barbaris nomẽ Homeri perueniſſe: ſed quid nã id ſibi uelit, & animal ne ſeu plantam, aliud ue quippiam innuat, haud planè ipſis conſtare.

Quinetiam

Quinetiam uiri uitam, quàm poëſim, ampliori quidã laude ſunt proſecuti. Etenim quod in paupertate uitam egerit, idq; oberrans, & tantum decantatione uerſuum ſibi comparans, quantũ frugaliſsimo uictui ſatis erat, mirandã in eo fortitudinem & magnanimitatẽ uiguiſſe argumentum eſt. Præterea quod nomen ſuum nuſquam ſcripſerit, & ne in ſua poëſi quidem ſui mentionem fecerit: cum cæteri omnes, quicunq; aut in ſoluta oratione, aut carmine aliquid potuerunt, tum principio tum fini nomen ſuum adiecerint: multi uerò etiam in ipſa oratione aut poëſi, ut Hecatæus, Herodotus, & Thucydides. Hic enim non ſemel duntaxat in hiſtoriæ principio, ſed ſæpenumero, nempe quauis æſtate ac hyeme Thucydidem iſthæc conſcripſiſſe teſtatur. At Homerus liberalis uſq; adeò fuit, et magnanimus, ut nuſpiã in tota poëſi memorare ſeipſum appareat: ſed reuera, ceu prophetæ deorũ, tanquam ex inconſpicuo loco & adyto quodam loqui uideatur. Porrò quod conducibilia cuncta ſcripſerit, et utilia, ſi quis explicare conetur, in cæteris quæ de uirtute & malitia tradidit, magnum onus fuerit. de Regib. autem, quales eſſe dicat oportere, paucis aperiam. Regem enim ſi

quē laudibus uexerit, Ioui conſilio parē inquit eſſe: & pulcherrimo epitheto omnes bonos reges ornat, διοτρεφέας, *id eſt à Ioue nutritos nūcupās. Minoëm, qui iuſtitiæ ergò Græcis in maxima fuit exiſtimatione, collocutorem Iouis & diſcipulū appellat, utpote primum illorum omnium & maximum regem, & qui ſolus regiam artem calleret, alijsq́; traderet: & idcirco opus eſſet, bonos reges in ipſum animo conuerſos imperiū dirigere, hominesq́; Deo, quoad eius fieri poſſet, aßimilare. Similiter quoq́; Iouis ingeniū & regnum, qualia nam exiſtant, cum alibi multis in locis interpretatur: tum in primis facultatem & mentem ipſius paucißimis uerbis complectens, ferè ſemper de ipſo ſic loquitur, Hominum pater atq́; deorum: nimirum inſinuans, regiam adminiſtrationem paternam eſſe decere, & cum beneuolentia amicitiaq́; ſubditis proſpicere: tanquàm haudquaquam aliter alijs præeſſe ac imperare cuiquam conueniat, niſi amantem ſubditos, eisq́; proſpicientem, cum ne Iupiter quidem pater hominum appellari dedignetur.*

FINIS.

ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙκοῦ, ἀλληγορίαι σοφώταται, καὶ εἰδικώταται, εἰς τὰ τοῦ ὁμήρου περὶ θεῶν εἰρημένα, καὶ ἀντιρρήσεις τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημησάντων.

Μέγας ἀπ' οὐρανοῦ καὶ χαλεπὸς ἀγὼν ὁμήρῳ καταγγέλλεται, περὶ τῆς εἰς τὸ θεῖον ὀλιγωρίας. πάντη γὰρ ἠσέβησεν, εἰ μηδὲν ἠλληγόρησεν. ἱερόσυλοι δὲ μῦθοι καὶ θεομάχου γέμοντες ἀπονοίας, δι' ἀμφοτέρων τῶν σωματίων μεμήνασιν. ὥστε εἴ τις ἄνευ φιλοσόφου θεωρίας μηδενὸς αὐτοῖς ἐφεδρεύοντος ἀλληγορικοῦ τρόπου νομίζοι, κατὰ ποιητικὴν παράδοσιν εἰρῆσθαι, σαλμωνεὺς ἂν ὅμηρος εἴη, καὶ τάνταλος, ἀκόλαστον γλῶσσαν ἔχων, αἰσχίστην νόσον. ὥστε ἔμοιγε καὶ σφόδρα συμβέβηκε θαυμάζειν, πῶς ὁ δεισιδαίμων βίος ὁ ναοῖς καὶ τεμένεσι καὶ ταῖς δι' ἔτους ἐν ταῖς περὶ θεῶν προτρεπόμενος ἑορταῖς, οὕτω τὴν ὁμηρικὴν ἀσέβειαν ἐνηγκάλισται φιλοστόργως, τοὺς ἐναγεῖς λόγους διὰ στόματος ᾄδων. εὐθὺς γὰρ ἐκ πρώτης ἡλικίας τὰ νήπια τῶν ἀρτιμαθῶν παίδων, διδασκαλίᾳ παρ' ἐκείνῳ τιθεύεται, καὶ μονονοὺ ἐνεσπαρ-

γανωμένοις τοῖς ἔπεσιν αὐτοῦ, καθαπερεὶ ποτίμῳ γάλακτι τὰς ψυχὰς ἐπάρδομεν. ἀρχομένῳ δ' ἑκάστῳ συμπαρέστηκε, καὶ κατ' ὀλίγον ἀνδρουμένῳ. τελείοις δ' ἐνακμάζει, καὶ κόρος οὐδὲ εἷς ἄχρι γήρως, ἀλλὰ παυσάμενοι διψῶμεν αὐτοῦ πάλιν. καὶ σχεδὸν ἓν πέρας ὁμήρῳ παρ' ἀνθρώποις, ὅ καὶ τοῦ βίου. δῆλον σαφὲς οἶμαι, καὶ πᾶσιν εὔδηλον, ὅτι οὐδεμία κηλὶς ἐν ἀγαθῶν μύθων τοῖς ἔπεσιν ἐνεσπείρηται. καθαρὰν δὲ καὶ παντὸς ἁγνεύουσαν λύσιν, ἰλιὰς πρώτη, καὶ μετὰ ταύτην ὀδύσσεια, σύμφωνον ἑκατέρα, περὶ τῆς ἰδίας εὐσεβείας κέκραγε φωνήν.

Οὐκ ἂν ἔγωγε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην.
Νήπιοι, οἳ ζηνὶ μενεαίνομεν ἰσοφαρίζειν.

οἷος μὲν ἐν οὐρανῷ διὰ τῶν ἐπῶν καθιέρωται ζεύς, ἀφανεῖ νεύματι σείων.
ὡς δὲ ποσειδῶνος ὁρμίσαντος αἰφνιδίως, τρέμεν οὔρεα μακρὰ, καὶ ὕλη. τὰ αὐτὰ δ' ὑπὲρ ἥρας ἄν τις εἴποι.

Σείσατο δ' εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν ὄλυμπον.

ὁμοίως δὲ ἀθηνᾶν παρεστάναι,

Θάμβησε δ' ἀχιλεὺς, μετὰ δ' ἐτράπετ'.
αὐτίκα δ' ἔγνω,

Γαλ

Παλλάδ' ἀθηναίην. δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν.
Οἵη δ' ἄρτεμις εἶσι, κατ' οὔρεα ἰοχέαιρα,
Ἢ κατὰ τηΰγετον περιμήκετον, ἢ ἐρύμανθον,
Τερπομένη κάπροισι, καὶ ὠκείαις ἐλάφοισιν.

ἃ μὲν γὰρ ἐξ ἴσου καὶ κατὰ κοινὸν ὑπὲρ ἁπάντων ἱεροπρεπῶς τεθεολόγηται, τί δεῖ καὶ λέγειν;
Μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
καὶ ἄφθιτα μήδε' ἔχοντες, ἢ νὴ δία δωτῆρες ἐάων, καὶ ῥεῖα ζώοντες.
Οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον.
Τοὔνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.

τίς οὖν ὑπὲρ τούτοις ὅμηρον ἀσεβεῖν λέγειν τολμᾷ;
Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κελαινεφὲς, αἰθέρι ναίων.
Ἠέλιός θ', ὃς πάντ' ἐφορᾷς, καὶ πάντ' ἐπακούεις.
Καὶ ποταμοὶ, καὶ γαῖα, καὶ οἳ ὑπένερθε καμόντες,
Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅ τις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ.

ὑμεῖς μάρτυρές ἐστε τῆς ὁμήρου θεοσεβοῦς προαιρέσεως, ὅτι πᾶσιν ἐξαιρέτοις ἐπαινῶν νεωκορεῖ τὸ δαιμόνιον, ἐπεί κ' αὐτός ἐστι θεῖος. εἰ δ' ἀμαθῶς τινὲς ἄνθρωποι τὴν ὁμηρικὴν ἀλληγορίαν ἀγνοοῦσιν, οὐδ' εἰς τὰ μυχία τῆς ἐκείνου σοφίας καταβεβήκασιν, ἀλλ' ἀβασάνιστος αὐτοῖς ἡ τῆς ἀληθείας κρίσις ἔρριπται. καὶ τὸ φιλοσόφως ῥηθὲν οὐκ εἰδότες, ὃ μυθικῶς δοκεῖ

πλάσαι

ραίνους ἐπεχόντων κακῶν, πελαγίοις χειμῶσιν εἴκαζε. καὶ μὴν ὁ τήϊος ἀνακρέων ἑταιρικὸν φρόνημα, καὶ σοβαρᾶς γυναικὸς ὑπερηφανίαν ὀνειδίζων, τὸν ἐν αὐτῇ σκιρτῶντα νοῦν ὡς ἵππον ἠλληγόρησεν, οὕτω λέγων. Πῶλε θρηϊκίη, τί δή με λοξὸν ὄμμασι βλέπουσα νηλεῶς φεύγεις. δοκεῖς δέ μ' οὐδὲν εἰδέναι σοφόν. ἴσθι τοι καλῶς μὲν ἄν τοι τὸν χαλινὸν ἐμβάλοιμι. ἡνίας δ' ἔχων, στρέφοιμ' ἀμφὶ τέρματα δρόμου. νῦν δὲ λειμῶνάς τε βόσκεαι, κοῦφα τε σκιρτῶσα παίζεις. δεξιὸν γὰρ ἱπποπείρην οὐκ ἔχεις ἐπεμβάτην. καὶ καθόλου μακρὸς ἂν εἴην ἐπεξιὼν ἕκαστα τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ἠλληγορημένων. ἀπόχρη δ' ὀλίγαις εἰκόσι τὴν ὅλην τοῦ πράγματος τεκμηριώσασθαι φύσιν. ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὅμηρος ἀμφιβόλοις, ἔσθ' ὅτε καὶ ζητουμέναις ἔτι ταῖς ἀλληγορίαις εὑρίσκεται χρώμενος, ἐν ἀρχῇ τὸν τρόπον ἡμῖν τῆς ἑρμηνείας παραδέδωκε σαφῆ, ἐν οἷς ὀδυσσεὺς τὰ πολέμου καὶ μάχης κακὰ διεξιὼν φησίν,

Ὥς τε πλείστην μὲν καλάμην χθονὶ χαλκὸς ἔχευεν,

Ἄμητος δ' ὀλίγιστος ἐπὴν κλίνησι τάλαντα Ζεύς. τὸ μὲν γὰρ λεγόμενόν ἐστι γεωργία, τὸ δὲ νοούμε-

νοούμενον μάχη. πλὴν ὅμως δὴ ἐναντίων ἀλλήλοις πραγμάτων τὸ δηλούμενον ἐπέπομεν. ὁπότ᾽ οὖν συνήθης μὲν ἅπασι τοῖς ἄλλοις ὁ περὶ ἀλληγορίας τρόπος. ἠγνόηται δὲ οὐδὲ παρ᾽ ὁμήρῳ, τί παθόντες, ὅσα φαύλως ἔχειν δοκεῖ περὶ θεῶν, οὐ διὰ τοιαύτης ἀκριβολογίας θεραπεύσομεν. τάξις δέ μοι γενήσεται τῶν λόγων ἡ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν τάξις, ἐν ἑκάστῃ ῥαψωδίᾳ διὰ λεπτῆς ἐπιστήμης ὑποδεικνύντι τὰ περὶ θεῶν ἠλληγορημένα. ὁ τοίνυν μιαρὸς αἰεὶ καὶ βάσκανος φθόνος, οὐδὲ τῆς πρώτης ἐν ἀρχῇ πέφεισται. πολὺς δ᾽ αὐτῷ θρυλεῖται περὶ τῆς ἀπόλλωνος ὀργῆς λόγος, ὅτι τοὺς οὐδὲν αἰτίους ἕλληνας, οἱ μάτην ἀφειδῶς τοῖς οἰστοῖς παρανάλωσεν. καὶ οὕτως ἄδικός ἐστιν ἡ τούτου μῆνις, ὡς θ᾽ ὁ μὲν ὑβρίσας χρύσην ἀγαμέμνων, οὐδὲν ἐξαίρετον ἔπαθεν, ὀφείλων εἴπερ ἠδίκει κολασθῆναι. οἱ δ᾽ ὑποβοήσαντες,

Αἰδεῖσθαί θ᾽ ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα,

διὰ τῆς ἀγνωμοσύνης τοῦ μὴ πεπεισμένου γεγόνασι παρανάλωμα. πλὴν ἔγωγε τὴν ὑπολελειμμένην ἐν τοῖς ἔπεσιν ἀλήθειαν ἀκριβῶς διαθρήσας, οὐκ ἀπόλλωνος ὀργὴν οἶμαι ταύτην, λοιμικῆς δὲ νόσου κακόν, οὐ θεόπεμπτον, ἀλλ᾽ αὐτόματον φθορὰν συστάντος τότε, καὶ πολ-

peſcitur. Porrò uniuerſos Vlyßis errores ſi quis diligentius animaduertat, aliud quàm præ ſe ferant ſignificare deprehendet. Homerus enim Vlyſſem ueluti organũ quoddam omniũ uirtutum ſibi proponens, philoſophatus eſt, ut
Odyſ. ι. *qui uitia quibus hominum uita corrũpitur, ue-*
Lothophagi. *hementer odiſſet. Itaq; uoluptatem per Lotho phagorum regionem raræ cuiuſdam dulcedinis fruitione captam notauit, quam Vlyſſes ſobriè præterijt. Item efferatum cuiuſq; animum admonitione ſermonis ueluti cauterio excîdit.*
Cyclops. Odyſ. ι. *Nominatur autem ab eo Cyclops, affectus ratione priuans. An non uero ipſe primus cum*
167 *obſeruaßet tranquillam nauigationem per Aſtronomicã ſcientiam, uentos largiri uiſus eſt?*
Circe. *Idem ueneficijs Circes ſuperior fuit, & multa*
Odyſ. κ. *ſapientia munitus alienis malorum lenocinijs uinci non potuit. Prudentia autem eius ad inferos uſque deſcendit, ut ne infima quidem non explorata haberet. Ad Sirenũ cantus, quos nemo non audire cuperet, ad cognoſcendum omnium ſeculorum uarias hiſtorias, uinculis ſe*
Charybdis. Scylla. Odyſ. μ. *muniuit. Et Charybdis quidem prodiga luxuria, et potus inexplebilis ingurgitatio recte nominata eſt, Per Scyllã uero omnifariam impu*

den

dentiã inſinuauit. Quocirca nõ temerè canib. ſuccingitur, rictibus audacia rapina & auaricia oppletis. Solis autẽ boues gulæ continentiã deſignant: quamuis Vlyßis ſocij fame coacti, illam ſeruare non potuerint. Hæc ſanè omnia, ut prima fronte audiũtur, fabuloſè dicta ſunt: at ſi quis ſapientiam allegoria inuolutam penitius rimetur, magnam utilitatem ex eius imitatione capiet. Enimuero Aeolus, mea quidẽ ſententia, potißimum annus fuerit, temporis per duodenos menſes ambitu cõprehenſus. Quam ob rem Aeolus, id eſt uarius nominatur: non enim æqualis & uniformis natura eius per omnes anni partes continuatur, ſed diuerſis ſubinde mutationibus euariat. Nam poſt frigoris moleſtiam, lenem iucundi ueris uoluptatem induit: deinde roridum uernantis horæ ſtatum ignea uis æſtatis coërcet. tandem autumnus, qui fructus annuos peſſundare ſolet, æſtiuo calore depulſo, hyemi præit. Huius itaque uarietatis cum annus pater ſit, non immeritò uocatus eſt Aeolus. Nominauit autem ipſum Hippotæ filium, hoc eſt equitis. Quid enim celerius & pernicius eſt tempore, quod perpetuo curſu atq; defluxu omnia ſecula metitur? Liberos

Solis boues. Odyſ. κ.

Odyſ. κ.

g habet

habet duodenos, menſes uidelicet. Nam teſte poëta,

Odyſ.κ. *Sex illi gnatæ, totidem gnatiq; fuerunt.*

Siquidem æſtiuos menſes, utpote fœcundos ac fertiles, fœmineo ſexui comparauit: brumales autem, qui duri geluq; aſtricti ſunt, mares fecit. Sed ne nuptiæ quidem inter ipſos contractæ, quicquam impietatis arguunt: uerum ideo fratres ſororibus cõmiſcuit, quoniam anni partes mutuo complexu iunguntur. Idem præterea uentos gubernat,

Ibidem. *Siue libet laxare illi, ſeu claudere quemuis.*

Sunt enim menſtrui uentorum motus, & certis temporum interuallis ſpirant.

HERACLIDIS PONTICI
Allegoriarum in Homerum
Finis.

DIONIS CHRY-SOSTOMI DE HOME-RO ORATIO, ~~Conrado Geſnero~~ medi-co interprete.

DEMOCRITVS *quidem ita inquit de* Homero. Diuinam *nactus indolem* Homerus, *carminum ornatũ fabricauit omnigenum*. *Tanquam ſcilicet haud abſq; diuina et dæmonia natura, tam egregia & docta carmina condi potuerint. Scripſerunt autẽ etiam alij multi, quorum aliqui ex profeſſo ſimul & encomia poëtæ dixerunt, & quæ pugnãtia apud ipſum uidentur, expoſuerũt: aliqui nihil aliud quàm uerborum ſenſum interpretati ſunt, idq; non ſolum Ariſtarchus, & Crates, alijq; plures ex illis qui olim Critici, poſtea grammatici nominati ſunt: ſed Ariſtoteles etiam ipſe, à quo artem criticam & grammaticã dictam, initium aiunt cepiſſe, multis in dialogis mentionem poëtæ facit prolixè, ut plurimum admiratione ac honore dignum faciens: item Heraclides, cognomine Ponticus.* Et ante illos Plato ubique

meminit Homeri, *elegãtiam quidem carminum & gratiam admiratus, ſæpius autem eum accuſans quoque, ut qui in fabulis & ſermonibus de dijs nullam prorſus hominũ utilitatis rationem habuerit, dum auaritiam, inſidias mutuas, adulteria, litesq́; & contentiones dijs attribuit.* Deinde *meminit ipſius, ubi ipſe ciuitate ſua, & ſapienti republica, ut ipſe putabat, futura, eum excludit: ut neq; talia de* Dijs *audiant adoleſcẽtes, quos ille cuſtodes ducesq́; ciuitatis inſtituit: neq; quicquam eorum quæ de inferis triſtia feruntur, apud illos recitatum, molliores eos ad pugnam mortemq́; ſubeundam reddat.* Verum *de iſtis alius ſermo requiritur copioſior, prolixiorq́;, neq; facilis: utrum in hiſce* Homerus *erra uerit, aut naturales aliquas rationes fabulis in uolutas, iuxta morem illius ſæculi, mortalib. tradiderit. Eſt enim difficilis hæc cauſa dijudicatu: non ſecus nimirum, quàm ſi duo amici, idq́; magnæ autoritatis, ſe mutuò incuſent, alterutrum condemnare.* Porro Zeno *philoſophus ſcripſit tum in Iliadem, tum in* Odyſſeam, *ac de Margita. Siquidẽ uidetur et hoc poẽma ab* Home*ro iuniore adhuc editum, ingenij ſui periculum faciente, quàm idoneum ad poëſim eſſet.* Nihil

autem

autē aliud Homeri explicat docetq́; Zeno, niſi quo pacto quædam Homerus ſecundum opinionem, quædam uero ſecundum ueritatem cecinerit, ne in quibuſdam pugnātibus, ut apparet, fuiſſe ſibi contrarius uideretur. Cæterum hæc ſententia prior Antiſthenis fuit, quod nō-nulla ad opinionem, alia ad ueritatem poëta prodiderit. At hic quidem haud illuſtrauit Homerum: ille uero ſingulos huiuſmodi locos elucidauit. Item Perſæus Zenonis filius hoc idem argumentum proſecutus eſt, atq́; plures alij. Plato autem etiamſi reprehendat eum, ut retuli, nihilo ſecius tamen mirandam eius in poëſi uim eſſe declarat, ut qui nihil non carmine potuerit exprimere, omneisq́; penitus fluuiorum, uentorū, atq́; fluctuum uoces edere. Quare iubet ipſum laneis ſertis redimitum, unguentoq́; delibutum, ad alios dimittere quàm placidiſsimè. Solent autem hoc facere mulieres in hirundinibus. Ad hæc ob lepôrem & gratiam in poëſi eius ſpectabilem, permagni hunc uirum facit. Quoniam reuera nō ſine diuina fortuna, nec ſine Muſarū & Apollinis inſpiratu poëſis adeò grandis, magnifica & ſuauis componi potuit, ut non ſolum iam ſerie temporis tam longa ab eiuſdem lin-

guæ uociſq; peritis occupetur gentibus: ſed etiã Barbari, qui bilingues ſunt & mixta uoce, ualde carminum eius periti ſint, multa interim alia Græciæ geſtorum ignorantes: quin & nõnulli longiſſimè diſsiti. Aiũt enim apud Indos *quoq; cantari poëſim* Homeri, *in ipſorum dialectum & uocem tranſfuſam.* Itaq; Indi *ſiderum quidẽ orbi noſtro conſpicuorum multa non intuentur: ſeptentriones enim apud ipſos apparere negant.* Priami *uerò calamitatum, &* Andromaches Hecubæq; *lamẽtationum & luctuum, &* Achilleæ Hectoreæq; *ſtrenuitatis imperiti non ſunt.* Tantum *adeò uiri unius muſica ualuit, qua quidem ille mihi facultate uidetur &* Sirenes *&* Orpheum *exuperaſſe.* Nam *quid aliud ſit lapides, ſtirpes, ac animantes appellare atq; ducere, quàm homines barbaros linguæ* Græcorum *imperitos, uſq; adeò capere, licet ſimul uerborum atq; rerum ignaros, de quibus ſermo ſit, ſed ſola planè dulcedine, tanquam citharæ nimirum demulcentibus numeris illectos?* Equidẽ *exiſtimo, ad multos uel de rudioribus adhuc barbaris nomẽ* Homeri *perueniſſe: ſed quid nã id ſibi uelit, & animal ne ſeu plantam, aliud ue quippiam innuat, haud planè ipſis conſtare.*

Quinetiam

Quinetiam uiri uitam, quàm poëſim, ampliori quidã laude ſunt proſecuti. Etenim quod in paupertate uitam egerit, idq́; oberrans, & tantum decantatione uerſuum ſibi comparans, quantũ frugaliſsimo uictui ſatis erat, mirandã in eo fortitudinem & magnanimitatẽ uiguiſſe argumentum eſt. Præterea quod nomen ſuum nuſquam ſcripſerit, & ne in ſua poëſi quidem ſui mentionem fecerit: cum cæteri omnes, quicunq; aut in ſoluta oratione, aut carmine aliquid potuerunt, tum principio tum fini nomen ſuum adiecerint: multi uerò etiam in ipſa oratione aut poëſi, ut Hecatæus, Herodotus, & Thucydides. Hic enim non ſemel duntaxat in hiſtoriæ principio, ſed ſæpenumero, nempe quauis æſtate ac hyeme Thucydidem iſthæc conſcripſiſſe teſtatur. At Homerus liberalis uſq; adeò fuit, et magnanimus, ut nuſpiã in tota poëſi memorare ſeipſum appareat: ſed reuera, ceu prophetæ deorũ, tanquam ex inconſpicuo loco & adyto quodam loqui uideatur. Porrò quod conducibilia cuncta ſcripſerit, et utilia, ſi quis explicare conetur, in cæteris quæ de uirtute & malitia tradidit, magnum onus fuerit. de Regib. autem, quales eſſe dicat oportere, paucis aperiam. Regem enim ſi

quē laudibus uexerit, Ioui conſilio parē inquit eſſe: & pulcherrimo epitheto omnes bonos reges ornat, διοτρεφέας, id eſt à Ioue nutritos nūcupās. Minoëm, qui iuſtitiæ ergò Græcis in maxima fuit exiſtimatione, collocutorem Iouis & diſcipulū appellat, utpote primum illorum omnium & maximum regem, & qui ſolus regiam artem calleret, alijsq́; traderet: & idcirco opus eſſet, bonos reges in ipſum animo conuerſos imperiū dirigere, hominesq́; Deo, quoad eius fieri poſſet, aſſimilare. Similiter quoq; Iouis ingeniū & regnum, qualia nam exiſtant, cum alibi multis in locis interpretatur: tum in primis facultatem & mentem ipſius pauciſſimis uerbis complectens, ferè ſemper de ipſo ſic loquitur, Hominum pater atq; deorum: nimirum inſinuans, regiam adminiſtrationem paternam eſſe decere, & cum beneuolentia amicitiaq́; ſubditis proſpicere: tanquàm haudquaquam aliter alijs præeſſe ac imperare cuiquam conueniat, niſi amantem ſubditos, eiſq́; proſpicientem, cum ne Iupiter quidem pater hominum appellari dedignetur.

FINIS.

ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΚΟΥ, ἀλληγορίαι σοφώταται, καὶ εἰδικόταται, εἰς τὰ τοῦ ὁμήρου περὶ θεῶν εἰρημένα, καὶ ἀντιρρήσεις τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημησάντων.

Μέγας ἀπ' οὐρανοῦ καὶ χαλεπὸς ἀγὼν ὁμήρῳ καταγγέλλεται, περὶ τῆς εἰς τὸ θεῖον ὀλιγωρίας. πάντη γὰρ ἠσέβησεν, εἰ μηδὲν ἠλληγόρησεν. ἱερόσυλοι δὲ μῦθοι καὶ θεομάχου γέμοντες ἀπονοίας, δι' ἀμφοτέρων τῶν σωματίων μεμήνασιν. ὥστε εἴ τις ἄνευ φιλοσόφου θεωρίας μηδενὸς αὐτοῖς ἐφεδρεύοντος ἀλληγορικοῦ τρόπου νομίζοι, κατὰ ποιητικὴν παράδοσιν εἰρῆσθαι, σαλμωνεὺς ἂν ὅμηρος εἴη, καὶ τάνταλος, ἀκόλαστον γλῶσσαν ἔχων, αἰσχίστην νόσον. ὥστε ἔμοιγε καὶ σφόδρα συμβέβηκε θαυμάζειν, πῶς ὁ δεισιδαίμων βίος ὁ ναοῖς καὶ τεμένεσι καὶ ταῖς δι' ἔτους ἐν ταῖς περὶ θεῶν προτρεπόμενος ἑορταῖς, οὕτω τὴν ὁμηρικὴν ἀσέβειαν ἐνηγκάλισαι φιλοστόργως, τοὺς ἐναγεῖς λόγους διὰ στόματος ᾄδων. εὐθὺς γὰρ ἐκ πρώτης ἡλικίας τὰ νήπια τῶν ἀρτιμαθῶν παίδων, διδασκαλίᾳ παρ' ἐκείνῳ τιθηνεῖται, καὶ μονονοὺ ἐνεσπαρ-

γαννυμένοις τοῖς ἔπεσιν αὐτοῦ, καθάπερ εἰ ποτίμῳ γάλακτι τὰς ψυχὰς ἐπαρδόμεθα. ἀρχομένῳ δ' ἑκάστῳ συμπαρέστηκε, καὶ κατ' ὀλίγον ἀπ' ανδρουμένῳ. τελείοις δ' ἐνακμάζει, καὶ κόρος οὐδὲ εἷς ἄχρι γήρως, ἀλλὰ παυσάμενοι διψῶμεν αὐτοῦ πάλιν. καὶ σχεδὸν ἓν πέρας ὁμήρου παρ' ἀνθρώποις, ὅ καὶ τοῦ βίου. δὶ ὧν σαφὲς οἶμαι, καὶ πᾶσιν εὔδηλον, ὅτι οὐδεμία κηλὶς ἐναγὼν μύθων τοῖς ἔπεσιν ἐνεσπείρηται. καθαρὰν δὲ καὶ παντὸς ἀγνεύουσαν λύσιν, ἰλιὰς πρώτη, καὶ μετὰ ταύτην ὀδύσσεια, σύμφωνον ἑκατέρα, περὶ τῆς ἰδίας εὐσεβείας κέκραγε φωνήν.

Οὐκ ἂν ἔγωγε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην.
Νήπιοι, οἳ ζηνὶ μενεαίνομεν ἰσοφαρίζειν.

οἷος μὲν ἐν οὐρανῷ διὰ τῶν ἐπῶν καθιέρωται ζεύς, ἀφανεῖ νεύματι σείων.

ὡς δὲ ποσειδῶνος ὁρμίσαντος αἰφνιδίως, τρέμεν οὔρεα μακρὰ, καὶ ὕλη. τὰ αὐτὰ δ' ὑπὲρ ἥρας ἄν τις εἴποι.

Σείσατο δ' εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν ὄλυμπον.

ὁμοίως δὲ ἀθηνᾶν περισαίνει,

Θάμβησε δ' ἀχιλεὺς, μετὰ δ' ἐτράπετ'.
αὐτίκα δ' ἔγνω,

Γαλ

Παλλὰς ἀθηναίη, δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν.
Οἵη δ' ἄρτεμις εἶσι, κατ' οὔρεα ἰοχέαιρα,
Ἢ κατὰ τηΰγετον περιμήκετον, ἢ ἐρύμανθον,
Τερπομένη κάπροισι, καὶ ὠκείαις ἐλάφοισιν.

ἃ μὲν γὰρ ἐξ ἴσου καὶ κατὰ κοινὸν ὑπὲρ ἁπάντων ἱεροπρεπῶς τεθεολόγηται, τί δεῖ καὶ λέγειν;
Μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,

καὶ ἄφθιτα μήδεα ἔχοντες, ἢ νὴ δία δωτῆρες ἐάων, καὶ ῥεῖα ζώοντες.
Οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον.
Τοὔνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.

τίς οὖν ἐπὶ τούτοις ὅμηρον ἀσεβῆ λέγειν τολμᾷ;
Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κελαινεφὲς, αἰθέρι ναίων.
Ἠέλιός θ', ὃς πάντ' ἐφορᾷς, καὶ πάντ' ἐπακούεις.
Καὶ ποταμοὶ, καὶ γαῖα, καὶ οἳ ὑπένερθε καμόντες,
Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ.

ὑμεῖς μάρτυρές ἐστε τῆς ὁμήρου θεοσεβοῦς προαιρέσεως, ὅτι πάθεσιν ἐξαιρέτοις ἐπαὶ νεωκορεῖ τὸ δαιμόνιον, ἐπεί κ' αὐτός ἐστι θεός. εἰ δ' ἀμαθῶς τινὲς ἄνθρωποι τὴν ὁμηρικὴν ἀλληγορίαν ἀγνοοῦσιν, οὐδ' εἰς τὰ μυχία τῆς ἐκείνου σοφίας καταβεβήκασιν, ἀλλ' ἀβασάνιστος αὐτοῖς ἡ τῆς ἀληθείας κρίσις ἔρριπται. καὶ τὸ φιλοσόφως ῥηθὲν οὐκ εἰδότες, ὃ μυθικῶς δοκεῖ

πλάσαι

πλάσαι προσαρμόζουσιν, οὗτοι μὲν ἐρρέτωσαν. ἡμεῖς δ' οἱ τῶν ἀβεβήλων, ἐντὸς περιρραντηρίων ἡγνίσμεθα, σεμνὴν ὑπὸ νόμῳ τῶν ποιημάτων τὴν ἀλήθειαν ἰχνεύωμεν. ἐρρίφθω δὲ καὶ πλάτων ὁ κόλαξ, ὁμήρου συκοφάντης, ἔνδοξον ἀπὸ τῆς ἰδίας πολιτείας τὸν φυγάδα προπέμπων, λευκοῖς ἐρίοις ἀνεστεμμένον, καὶ πολυτελεῖ μύρῳ τὴν κεφαλὴν διάβροχον. οὐδ' ἐπικούρου φροντὶς ἡμῖν, ὅς τις ἀσέμνου περὶ τοὺς ἰδίους κήπους ἡδονῆς γεωργός ἐστιν, ἅπασαν ὁμοῦ ποιητικὴν ὥσπερ ὀλέθριον μύθων δέλεαρ ἀφοσιούμενος. πρὸς οὓς μέγα δή τι στενάξας, εἴποιμ' ἂν εὐλόγως,

Ὦ πόποι, οἷον δή νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.

καὶ τὸ πικρότατον, ἀρχὴν ἑκάτεροι τῶν περὶ ἑαυτοῖς δογμάτων ἔχοντες ὅμηρον, ἀφ' οὗ τὰ πλεῖστα τῆς ἐπιστήμης ὠφέληνται, περὶ τοῦτον ἀχαρίστως εἰσὶν ἀσεβεῖς. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ἐπικούρου καὶ πλάτωνος, αὖθις ἐξέσται λέγειν. νυνὶ δ' ἀναγκαῖον ἴσως μικρὰ καὶ σύντομα περὶ τῆς ἀλληγορίας τεχνολογῆσαι. σχεδὸν γὰρ αὐτὸ τοὔνομα, καὶ λίαν ἐτύμως εἰρημένον, ἐλέγχει τὴν δύναμιν αὐτῆς. ὁ γὰρ ἄλλα μὲν ἀγορεύων τρόπος, ἕτερα δὲ ὧν λέγει σημαίνων, ἐπωνύμως ἀλληγορία καλεῖται. καθάπερ

ἀρχίλοχος

ἀρχίλοχος μὲν ἐν τοῖς θρακικοῖς ἀπειλημμένος δεινοῖς, τὸν πόλεμον εἰκάζει θαλαττίῳ κλύδωνι, λέγων ὧδέ πως. γλαῦκε ὅρα, βαθὺς γὰρ ἤδη κύμασι ταράσσεται πόντος. ἀμφὶ δὲ ἄκρα γυρεῶν ὀρθὸν ἵσταται νέφος, σῆμα χειμῶνος, κιχάνει δὲ ἐξ ἀελπτίης φόβος. ἐν ἱκανοῖς δὲ καὶ τὸν μιτυληναῖον μελοποιὸν εὑρήσομεν ἀλληγοροῦντα. τὰς γὰρ τυραννικὰς ἐξ ἴσου χειμερίῳ προσεικάζει καταστήματι, θαλάσσης ἀσυνέτημι καὶ τῶν ἀνέμων στάσιν. τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται, τὸ δὲ ἔνθεν, ἄμμες δὲ ἂν τὸ μέσον ναῒ φορήμεθα σὺν μελαίνᾳ, χείμωνι μοχθεῦντες μεγάλῳ, καλαὶ πὲρ μὲν γὰρ ἄντλος ἰστοπέδαν ἔχει. λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη, καὶ λακίδες μεγάλαι κατ' αὐτό. χολαῖσι δ' ἄγκυραι. τίς οὐκ ἂν εὐθὺς ἐκ τῆς προτρεχούσης περὶ τὸν πόντον εἰκασίας, ἀνδρῶν πλωϊζομένων θαλάττιον εἶναι νομίσειε φόβον; ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει. μύρσιλος γὰρ ὁ δηλούμενός ἐστι, καὶ τυραννικὴ κατὰ μιτυληναίων ἐγειρομένη σύστασις. ὁμοίως δὲ τὰ ὑπὸ τούτου αἰνιττόμενος ἑτέρωθί που λέγει. Τόδ' εὖτε κῦμα τῶ προτέρω νεομωσίχει, παρέξει δ' ἄμμι πόνον πολὺν ἄντλην. ἐπεὶ κε ναὸς ἐμβαίνῃ κατακόρως ἐν ταῖς ἀλληγορίαις ὁ νησιώτης θαλασσεύει, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν διὰ τοὺς τυράννους

ραίνους ἐπεχόντων κακῶν, πελαγείοις χειμῶσιν εἴκασε. καὶ μὴν ὁ Τήιος Ἀνακρέων ἑταιρικὸν φρόνημα, καὶ σοβαρᾶς γυναικὸς ὑπερηφανίαν ὀνειδίζων, τὸν ἐν αὐτῇ σκιρτῶντα νοῦν ὡς ἵππου ἠλληγόρησεν, οὕτω λέγων. Πῶλε Θρηκίη, τί δή με λοξὸν ὄμμασι βλέπουσα νηλεῶς φεύγεις. δοκεῖς δέ μ' οὐδὲν εἰδέναι σοφόν. ἴσθι τοι καλῶς μὲν ἄν τοι τὸν χαλινὸν ἐμβάλοιμι. ἡνίας δ' ἔχων, στρέφοιμ' ἀμφὶ τέρματα δρόμου. νῦν δὲ λειμῶνάς τε βόσκεαι, κοῦφα τε σκιρτῶσα παίζεις. δεξιὸν γὰρ ἱπποπέρην οὐκ ἔχεις ἐπεμβάτην. καὶ καθόλου μακρὸς ἂν εἴην ἐπεξιὼν ἕκαστα τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ἠλληγορημένων. ἀπόχρη δ' ὀλίγαις εἰκόσι τὴν ὅλην τοῦ πράγματος τεκμηριώσασθαι φύσιν. ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς Ὅμηρος ἀμφιβόλοις, ἔσθ' ὅτε καὶ ζητουμέναις ἔτι ταῖς ἀλληγορίαις εὑρίσκεται χρώμενος, ἐν ἀρχῇ τὸν τρόπον ἡμῖν τῆς ἑρμηνείας παραδέδωκε τοῦτον, ἐν οἷς Ὀδυσσεὺς τὰ πολέμου καὶ μάχης κακὰ διεξιὼν φησίν,

Ὡς ὅτε πλείστην μὲν καλάμην χθονὶ χαλκὸς ἔχευεν,

Ἄμητος δ' ὀλίγιστος ἐπὴν κλίνησι τάλαντα Ζεύς. τὸ μὲν γὰρ λεγόμενόν ἐστι γεωργία, τὸ δὲ

νοούμενον μάχη. πλὴν ὅμως δὴ ἐναντίων ἀλλήλοις πραγμάτων τὸ δηλούμενον ἐπέπομεν. ὁπότ' οὖν συνήθης μὲν ἅπασι τοῖς ἄλλοις ὁ τῆς ἀλληγορίας τρόπος. ἠγνόηται δὲ οὐδὲ παρ' ὁμήρῳ, τί παθόντες, ὅσα φαύλως ἔχειν δοκεῖ περὶ θεῶν, οὐ διὰ τοιαύτης ἀπολογίας θεραπεύσομεν. τάξις δέ μοι γενήσεται τῶν λόγων ἡ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν τάξις, ἐν ἑκάστῃ ῥαψωδίᾳ διὰ λεπτῆς ἐπιστήμης ὑποδεικνύντι τὰ περὶ θεῶν ἠλληγορημένα. ὁ τοίνυν μακρὸς αἰεὶ καὶ βάσκανος φθόνος, οὐδὲ τῆς πρώτης ἐν ἀρχῇ πέφεισται. πολὺς δ' αὐτῷ θρυλλεῖται περὶ τῆς ἀπόλλωνος ὀργῆς λόγος, ὅτι τοὺς οὐδὲν αἰτίους ἕλληνας, οἳ μάτην ἀφειδοῦντες οἰστοὶ παρανάλωσαν. καὶ οὕτως ἄδικός ἐστιν ἡ τούτου μῆνις, ὥσθ' ὁ μὲν ὑβρίσας χρύσην ἀγαμέμνων, οὐδὲν ἐξαίρετον ἔπαθεν, ὀφείλων εἴπερ ἠδίκει κολασθῆναι. οἱ δ' ὑποβοήσαντες,

Αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα,

τῆς ἀγνωμοσύνης τοῦ μὴ τε πεισμένου γεγόνασι παρανάλωμα. πλὴν ἔγωγε τὴν ὑπολελειμμένην ἐν τοῖς ἔπεσιν ἀλήθειαν ἀκριβῶς διαθρήσας, οὐκ ἀπόλλωνος ὀργὴν οἶμαι ταύτην, λοιμικῆς δὲ νόσου κακὸν, οὐ θεόπεμπτον, ἀλλ' αὐτόματον φθορὰν συστάντος τότε, καὶ

πολ-

πολλαχῇ, ὥστε καὶ μέχρι τῶν δεῦρο χρόνων ἐγκινεῖσθαι τὸν ἀνθρώπινον βίον. ὅτι μὲν τοίνυν ὁ αὐτὸς ἀπόλλων ἡλίῳ, καὶ θεὸς εἷς δυσὶν ὀνόμασι κοσμεῖται, σαφὲς ἡμῖν ἔκ τε τῶν μυστικῶν λόγων, οὓς αἱ ἀπόρρητοι τελεταὶ θεολογοῦσι. καὶ τὸ δημῶδες ἄνω καὶ κάτω θρυλούμενον, ἥλιος ἀπόλλων, ὁ δέ γε ἀπόλλων ἥλιος. ἠκρίβωται δ' ἡ περὶ τούτων ἀπόδειξις καὶ ἀπολλοδώρῳ, περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἀνδρὶ δεινῷ. τοῦτ' ἔγωγε τὴν ὑπέρπλεον ἐπεργασίαν, καὶ ἄκαιρον λόγου περιττὸν ὑπερβήσομαι μῆκος. ἐκεῖνο δ' οὖν ἐκ τῆς ἡμετέρας εἰκασίας ἀναγκαῖον εἰπεῖν οὐ παρήσω, δεικνὺς ὅτι καὶ καθ' ὅμηρον αὐτός ἐστιν ἀπόλλων καὶ ἥλιος. τῶν δ' εἰ λεπτῶς ἐθέλει σκοπεῖν τις, ἐξ ἁπάντων εὑρήσει τῶν ἐπιθέτων γνώριμον. ἀμέλει φοῖβον αὐτὸν εἴωθε συνεχῶς ὀνομάζειν, οὐ μὰ Δία οὐκ ἀπὸ φοίβης, ἣν λητοῦς φασιν εἶναι μητέρα. σύνηθες γὰρ ὁμήρῳ, τοῖς πατρόθεν ἐπιθέτοις χρῆσθαι. τὰ δ' ἐκ μητέρων, οὐκ ἂν εὕροι τις ὅλως παρ' αὐτῷ. φοῖβον οὖν ἀπὸ τῶν ἀκτίνων λαμπρὸν αὐτὸν ὀνομάζει, τὸ μόνον ἡλίῳ πρόσον ἐξ ἴσου κοινώσας ἀπόλλωνι. καὶ μὴν οὐδ' ἑκάεργον εἰκός ἐστιν ἑκαέργης ὁμώνυμον εἶναι τῆς ἐξ ὑπερβορέων ἀπαρχὰς ἐπὶ δῆλον ἐνεγκούσης, ἀλλ' ἔστιν

ἐτύμως

ἐτύμως ἑκάεργος, ὁ τὰ ἕκαθεν ἐργαζόμενος. τουτέστιν ὁ ἥλιος, ὁ πόῤῥωθεν ἀφεστὼς τῆς ἡμετέρας γῆς, ὀρθῶν ὡρῶν γεωργός, εὐκαίρως ἐφίσταται τῇ γῇ χειμῶσιν ἀντιμετρῶν, καὶ πλούτου ἀρότου τε, καὶ σπορᾶς, ἀμήτου τε καὶ τῶν κατὰ γεωργίαν ἔργων αἴτιος ἀνθρώποις γινόμενος. λυκηγενέτην δὲ προσηγόρευσεν αὐτὸν, οὐχ ὡς ἐν Λυκίᾳ γεγενημένον. ἔξω γὰρ ὂν τῆς ὁμηρικῆς ἀναγνώσεως οὗτος ὁ νεώτερος μῦθος. ἀλλ᾽ ὥσπερ οἶμαι, τὴν ἡμέραν ἠριγένειαν ὀνομάζει, τὴν τὸ ἦρ γεννῶσαν, ὅπερ ἐστὶν ὄρθρον. οὕτω λυκηγενῆ προσηγόρευσε τὸν ἥλιον, ἐπειδὴ τοῦ κατὰ τὴν ὄρθριον ὥραν λυκαυγοῦς, αὐτός ἐστιν αἴτιος. ἢ ὅτι τὸν λυκάβαντα γεννᾷ, τουτέστι τὸν ἐνιαυτόν. δρόμος γὰρ ἐτησίου χρόνου διαδραμὼν ἥλιος ἐν μέρει τὰ δώδεκα ζώδια. καὶ μὴν χρυσάορον αὐτὸν ὠνόμασεν, οὐχ ὡς ὑπεζωσμένον χρυσοῦν ξίφος. ἀνοίκειον γὰρ ἀπόλλωνι τὸ ὅπλον, οὐ τοξότης γε ὁ θεός. ἀλλ᾽ ἐπειδήπερ ἐξ ἀνατολῶν χρυσῷ μάλιστα τὸ φέγγος ὁραθὲν ἔοικεν, εὑρέθη πρέπον ἐπίθετον τῷ ἡλίῳ, διὰ τὰς ἀκτῖνας, ὁ χρυσάορος. ὅθεν οἶμαι κἂν τῇ θεομαχίᾳ ποσειδάων ἵσταται διαμιλλώμενος. ἀεὶ γὰρ ἄπιστος ἔχθρα πυρὶ καὶ ὕδατι, τῶν δύο στοιχείων ἐναν-

τίαν πρὸς ἄλληλα φύσιν ἀποκεκληρωμένων. διὰ τοῦθ᾽ ὁ ποσειδῶν ὑγρά τις ὢν ὕλη, καὶ παρὰ τὴν πόσιν οὕτως ὠνομασμένος, ἐξ ἀντιπάλου μάχεται ταῖς διαπύροις ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου. πρὸς γὰρ ἀπόλλωνα ποίαν ἔχει πρόφασιν ἐξαίρετον ἀπεχθείας. ταῦτα τοίνυν ἐρήσεται, αὐθότου ποτὲ τὸν αὐτὸν ἀπεφηνάμην ἥλιον ἀπόλλωνι, καὶ τί πειρώμενος κατασκευάζειν, αἱ λοιμικαὶ νόσοι τὴν μεγίστην ἔχουσι τῆς φθορᾶς πρόφασιν πρὸς τὸν ἥλιον. ὅταν μὲν γὰρ ἡ θέρειος αὐγὴ μαλακὴ καὶ πραεῖα δι᾽ εὐκράτου τῆς ἀλέας ἡσυχῇ διαθάλπηται, σωτήριον ἀνθρώποις ἐπιμειδιᾷ φέγγος. αὐχμηρὰ δὲ καὶ διάπυρος ἐκκαεῖσα, νοσηροὺς ἀπὸ γῆς ἀτμοὺς ἐφέλκεται, κάμνοντα δὲ τὰ σώματα καὶ διὰ τὴν ἀήθη τοῦ περιέχοντος τροπὴν νοσοῦντα, λοιμικοῖς πάθεσιν ἀναλοῦται. τῶν δ᾽ ὀξέων συμφορῶν αἴτιον ὅμηρος ὑποστήσας τὸν ἀπόλλωνα. διαῤῥήδην τοῖς αἰφνιδίοις θανάτοις ἐπιγράφων τὸν θεόν. φησὶ γάρ,

Ελθὼν ἀργυρότοξος ἀπόλλων ἀρτέμιδι ξὺν,
Οἷς ἀγανοῖς βελέεσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.

Επειδήπερ οὖν ἓν μὲν καὶ τὸν αὐτὸν ὑφίστα-

ται

τῷ ἀπόλλωνι τὸν ἥλιον, ἐκ δὲ τοῦ ἡλίου τὰ τοιαῦτα τῶν παθημάτων συνίσταται, φυσικῶς ἐπέστησε περὶ λοιμῶν τὸν ἀπόλλωνα. καὶ ὅτι καθ' ὃν καιρὸν συνέβαινε τοὺς ἕλληνας ἐν περὶ λοιμῷ νοσεῖν, θέρειος ἦν ὁ καιρός, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν. ὥστε οὐκ ὀργὴν ἀπόλλωνος, ἀλλ' αὐτόματον φθορὰν ἀέρος εἶναι τὸ συμβεβηκός, αὐτίκα τῶν ἡμερῶν τὸ μῆκος εἰς πλείστην ἀμετρίαν ἐκτεινόμενον, ἐλέγχει τὴν ἀκμὴν τοῦ θέρους.

Ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται.

μία γὰρ ἀπὸ τῆς ἀγαμέμνονος ἀριστείας ἐπὶ τὴν ἀχιλλέως ἄνοπλον ἔξοδον ἡμέρα παρατείνεται, καὶ τὸ μεῖζον οὐδ' ὁλόκληρος.

Ἠέλιον γὰρ ἀκάμαντα βοῶπις πότνια ἥρη,
Πέμψεν ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοὰς ἀέκοντα νέεσθαι.

Χρονοποιήσασα τῶν ὑπολειπομένων ὡρῶν οὐκ ὀλίγον οἶμαι μέρος. αἱ δὲ μεταξὺ πράξεις εἰς ὀκτὼ ῥαψῳδίας μερίζονται. καὶ πρώτη μὲν ἡ ἐπὶ διάδι μάχη, πολλὰς ἀνδραγαθίας ἑκατέρων ἐμπεριέχουσα. μετ' αὐτὴν δὲ, ἡ παρὰ τοῖς ἑλληνικοῖς τείχεσι. καὶ τρίτην προστίθημι τὴν ἐπὶ ναυσὶ μάχην, τὰς ἄχρι τῆς ἀναιρέσεως τοῦ πατρόκλου, καὶ τὴν δι' ἐκεῖνον ἀχιλλέως ἔξοδον. πλὴν ὅμως τὸν ἀριθμὸν

οὕτω πολὺν ὄντα τῶν ἔργων, οὐκ ἄπιστος ἡ θέρειος ὥρα πεποίηκεν, αἵ τε νύκτες ἥκιστα χειμέριοι. πῶς γὰρ ἂν κερύσς ἐτόλμησεν Ἕκτωρ ταῖς ἀχαϊκαῖς ἐπινυκτερεύσαι ναυσίν. Οὐδ' ἂν αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴ, ἀλλὰ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος ἐπανηγύριζεν. στιβὰς γὰρ ἀλεεινὴ καὶ στρατόπεδα τοῖς πολεμοῦσι χειμῶνος ἐντρεπίζεται; τῶν δ' ὑπαίθρων ἀγώνων ἐκτός εἰσιν. ὥστ' οὐκ ἂν Ἕκτωρ τὴν πόλιν ἐκλιπὼν, ἐν ᾗ μετ' ἀσφαλείας διέτριβεν ἐλθὼν ἂν ὧδε τῇ θαλάττῃ, γυμνὰ τὰ στρατεύματα καθίδρυσε. πῶς δὲ τῶν κατὰ συμμαχίαν ἐληλυθότων οὕτω ῥιψοκίνδυνος ἕκαστος ἦν, ὡς παρ' ὥραν ἐφεδρεύειν τοῖς πολεμίοις, καὶ μάλιστα τῆς Ἴδης ὑποκειμένης, ὄρους δυσχειμέρου, καὶ ῥεῖθρα ποταμῶν ἄπειρα πηγαζούσης. ἐκρήγνυται γὰρ ἀπὸ τῶν κατὰ μέρη λαγόνων,

Ῥῆσός θ' ἑπτάπορός τε, κάρησός τε, ῥόδιός τε,
Γρήνικός τε, καὶ αἴσηπος, δῖός τε σκάμανδρος, καὶ σιμόεις,

οἳ δίχα τῶν ἀπ' οὐρανοῦ φερομένων ὑετῶν ἱκανοὶ τὸ πεδίον ἦσαν ἐκλιμνάσαι. φέρε δ' οὖν ὑπὸ κιναδησίας τοὺς βαρβάρους τὸ ἀσύμφορον

ρον ἐλέχθη, τί ποιεῖν αὐτὴ τίνος. οἱ πάντα φρο-
νήσει διαφέροντες Ἑλλήνων ἐπιλεξάμενοι τοὺς
ἀρίστους, ἐπὶ τὴν κατασκοπὴν νύκτωρ ἐκπέμ-
πουσιν. ἵν' ἐκ τοῦ κατορθῶσαί τι τηλικοῦτον
ὠφεληθῶσιν, ὁπόση βλάβη διαμαρτόντων
ἀπαντᾷ. νιφετὸς γὰρ εἷς καὶ χειμερίων ὑδά-
των ἐπομβρία, ῥᾳδίως ἂν ἀμφοτέρους κατέ-
κλυσεν. ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὴν νομίζω τὴν ἀπὸ
τῆς πόλεως ἔξοδον ἐπὶ τὴν μάχην, οὐκ ἄλλου
τινὸς εἶναι καιροῦ σημεῖον, ἢ θέρους. ἅπας γὰρ ἀ-
ναπαύεται πόλεμος ἐν χειμῶνι, καὶ τὴν πρὸς
ἀλλήλους ἐκεχειρίαν ἄγουσιν, οὔθ' ὅπλα δυνά-
μενοι βαστάζειν, οὔτε τὰς πολεμικὰς ὑπηρε-
σίας φέρειν. πῶς γὰρ ἢ διῶξαι ῥᾴδιον, ἢ φυ-
γεῖν; πῶς δ' ἂν αἱ χεῖρες εὐστοχίᾳ βάλλοιεν,
ὑπὸ τοῦ κρύους δεδεμέναι; θέρει δὲ περὶ με-
σαιτάτῳ τὰ πλήθη τέτραπται πρὸς τὴν μά-
χην, καὶ τοῦθ' ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν, ἀπ' οὐδεμι-
ᾶς εἰκασίας. ἀλλ' ἐναργῶς σκεπτέον. μετὰ
γὰρ τὴν στρατηγικὴν Ἀγαμέμνονος διάπει-
ραν, ἐξαναστάντων οἱ Ἑλλήνων, ἐπὶ τὰς ναῦς
κατατρέχουσιν,

Ὑπὸ δ' ἥρεον ἕρματα νηῶν.

οὐδήπου, ἢ κατὰ πρῷραν ἐναντίων ἑστηκότων
ἀνέμων, οὐδ' ἀπειλούσης τῆς θαλάσσης. τίς

γὰρ ἂν ἦν κυβερνήτης ὑπὸ πρόδηλον οὕτω κίνδυνον ἀξιοῦσιν, ἄλλως τε μὴ δ᾽ ὀλίγην περαιοῦσθαι μέλλουσιν αὐτοῖς θάλασσαν; οὐ γὰρ εἰς τένεδον ἀπῆρον, οὐδ᾽ ἐπὶ λέσβου, καὶ χίου, παρευτρεπίζοντο τὸν πλοῦν. ἡ δ᾽ ἑλλὰς ἀπῴκιστο πόῤῥω. καὶ τὸ πέλαγος ἦν χαλεπόν. ὃ καὶ θέρους ποτὲ πλέοντες, ἐσφάλησαν. ἔτι τοίνυν φερομένων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν, ἐγείρεται δαψιλὴς κόνις.

Οἱ δ᾽ ἀλαλητῷ
νῆας ἐπεσσεύοντο, ποδῶν δ᾽ ὑπένερθε κονίη
ἵστατ᾽ ἀειρομένη.

τίνι τρόπῳ τῆς γῆς ἔτι διάβροχον ἐχούσης τοὔδαφος, ὥστε ταῖς ἐφεξῆς παρατάξεσιν εἴωθε συνεχῶς λέγειν,

Λευκοὶ ὕπερθε γένοντο κονισάλῳ, ὅν ῥα δι᾽ αὐτῶν
Οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον ἐπέπληγον πόδες ἵππων,

τί δ᾽ ὑπὸ τοῦ τετρωμένου σαρπηδόνος, οὐ ῥιπὴ Βορέος
Ζώγρει ἐπιπνείουσα κακῶς κεκαφηότα θυμόν.

ἀναψύξεως δεομένου τοῦ σώματος ἐν ἀέρι διαπύρῳ. καὶ πάλιν ἑτέρωθί που,

Δίψῃ καρχαλέοι κεκονιμένοι ἐκ πεδίοιο. καὶ

ἱδρῷ

ἱδρῶ ἀπεψύχοντο πίον τ', ἀκέοντό τε δίψαν.

ἃ πρὸς γὰρ χειμῶνι μὲν ἀμήχανα συμβῆναί τινι, θέρους δὲ μαχομένοις ἦν ἀλεξήματα. τί δεῖ τὰ πολλὰ μηκύνειν; σχεδὸν γὰρ ἀπόχρη, κἂν ἓν τῶν εἰρημένων ἐν ἀποδείξαιμεν ἐκφῆναι τοῦ ἔτους τὸν καιρόν.

Καίοντο πτελέαι τε, καὶ ἰτέαι, ἠδὲ μυρῖκαι.
Καίετο δὲ λωτός τε, ἰδὲ θρύον, ἰδὲ κύπειρον.

εἰ δὲ θέρος μὲν ὁμολογεῖται κατ' ἐκεῖνον εἶναι τὸν χρόνον, αἱ δὲ νόσοι περὶ τὴν ὥραν συνίστανται, τῶν δὲ λοιμικῶν παθημάτων προστάτης ἀπόλλων, τί λοιπὸν, ἢ δοκεῖν τὸ συμβεβηκὸς οὐ θεοῦ μῆνιν, ἀλλὰ συντυχίαν ἀέρος γεγενῆσθαι. σφόδρα γοῦν πιθανῶς ἡρόδικος ἀποφαίνεται, μὴ δι' ὅλην τὴν δεκαετίαν ἐν ἰλίῳ μεμενηκέναι τοὺς ἕλληνας, ἀλλ' ἤδη τέλει τοῦ καθειμαρμένου χρόνου περὶ ἁλώσεως ἐληλυθέναι. καὶ γὰρ ἦν ἄλογον εἰδότας ἐξ ὧν προεῖπεν ὁ κάλχας, ὅτι τῷ δεκάτῳ πόλιν αἱρήσουσιν συναγαγεῖν, ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ τοσούτων ἐτῶν ἀργίαν ἀναλίσκειν. ἀλλ' εἰκὸς ἐν τοῖς μεταξὺ καιροῖς περιπλέοντας ἄνω καὶ κάτω τὴν ἀσίαν, ἅμα τάς τε πολεμιστηρίους ἀσκήσεις ὑπογυμνάζειν, καὶ λαφύρων τὸ στρατόπε-

δλον ἐμπιπλᾶναι. τοῦ δεκάτου δ' ἐνστάντος ἔτους, ἐν ᾧ πεπρωμένον ἦν τὸ τῆς ἁλώσεως τέλος, ἀθρόους καταχθῆναι. κοῖλα δ' αὐτοῦ τενάγη καὶ τόπος ἑλώδης ὑπεδέχετο. καὶ διὰ τοῦ θέρους ἐνστάντος ἡ λοιμικὴ νόσος ἐγκατέσκηψε. νῦν τοίνυν καὶ τὰ κατὰ μέρος εἰρημένα περὶ τῆς νόσου διασκεψώμεθα. σχεδὸν γὰρ ἅπαντα συνᾳδεῖ τοῖς ὑφ' ἡμῶν λεγομένοις. καὶ πρῶτόν γε φυσικὴν ὑπεστήσατο τὴν φερομένην ἀπὸ τῶν ὀϊστῶν φωνήν. οὐ μὰ Δί' οὐ μυθικῶς βέλη φθεγγόμενα τερατευόμενος, ἀλλ' ἔστιν ἐν τῷδε στίχῳ θεωρία φιλόσοφος.

Ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωομένοιο αὐτοῦ κινηθέντος.

εἰσὶ γὰρ εἰσί τινες οὐράνιοι μεθ' ἁρμονίας ἐμμελεῖς ἦχοι, κατὰ τὴν ἀΐδιον φορὰν ἀποψαλλόμενοι, μάλιστα δὲ τῆς ἡλιακῆς περιόδου συντόνως φερομένης. οὐ γὰρ δήπου ῥάβδῳ μὲν ὑγρὰν πλήξας τις εἰκῆ τὸν ἀέρα, καὶ λίθον ἀπὸ σφενδόνης ἀφείς, ῥοίζους ἀποτελεῖ καὶ συριγμὸν οὕτω βαρύφθογγον. τηλικούτων δὲ σωμάτων ἡ κυκλοφόρος βία δρόμοις ἀπ' ἀνατολῶν εἰς δύσιν ἁρματηλατουμένη μεθ' ἡσυχίας τὸν σφοδρὸν ὁδοιπορεῖ νόμον. τούτους δὲ τοὺς δαιμονικῶς οὐρανῷ τελουμένους φθόγγους

γους ἀγνοοῦμεν, ἢ διὰ τὴν ἐκ πρώτης γονῆς συνήθειαν ἐνδελεχῶς ἐνοικοῦσαν ἡμῖν, ἢ διὰ τὴν ἄμετρον ὑπερβολὴν τοῦ διαστήματος, ἐκλυομένου τοῦ ψόφου περὶ διέργοντι μέτρῳ, καὶ τοῦθ' ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὁ φυγαδεύων ὅμηρον ἐκ τῆς ἰδίας πολιτείας συγκατανεῖ πλάτων, οὕτω λέγων· ἔτι δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκυῖαν σειρῆνα συμπεριφερομένην φωνὴν ἱεῖσαν ἕνα τόνον. ἁπασῶν δ' ὀκτὼ οὐσῶν, μίαν ἁρμονίαν συμφωνεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἐφέσιος ἀλέξανδρος, ἐπεξελθὼν ὅπως κατὰ τάξιν οἱ πλάνητες ἀστέρες ὁδεύουσιν, ἐπάγει περὶ τῶν ἑκάστου φθόγγων.

Πάντες δ' ἑπταπόνοιο λύρης φθόγγοισι συνῳδόν
ἁρμονίην προσέχουσι διαστὰς ἄλλος ἀπ' ἄλλου.

δι' ὧν ἂν εἴη γνώριμον, ὡς οὐ κωφὸς οὐδ' ἄφθογγος ἐστὶν ὁ κόσμος. ἀρχὴ δὲ ταύτης τῆς δόξης ὅμηρος, εἰπὼν τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀλληγορικῶς βέλη. προσθεὶς δ' ὅτι φερόμεναι διὰ τοῦ ἀέρος, ἔκλαγξαν ἰδίαν ἔνθεον τινα φωνήν. τὰ κοινὰ δὲ τῶν φθόγγων παρασήσας, ὑπὲρ τὸ ἴδιον εὐθὺς τοῦ λόγου μετέβη, προσθείς, ὁ δ' ἤϊε νυκτὶ ἐοικώς. οὐ γὰρ ἀκήρατον φῶς,

οὐδ᾿ ἀμιγὲς ἀχλύος μελαίνης ὑφίσαται τὸ τοῦ ἡλίου, νυκτὶ δ᾿ αὐτὸν ἐθόλωσεν, ὁποία χεδὸν εἴωθεν ἐν τοῖς λοιμικοῖς πάθεσιν ὑπὸ παθεῖν, ἀντὶ δ᾿ ἡμέρας φέγγει. πῶς γε μὴν τοξάζειν ἐσπουδακῶς ἀπόλλων,

ἕζετ᾿ ἔπειτ᾿ ἀπάνευθεν ἐῶν μετὰ δ᾿ ἰὸν ἕηκεν.

Δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ᾿ ἀργυρέοιο βιοῖο.

εἰ γὰρ οὖν δι᾿ ὀργὴν ἐτόξευεν, ἐγγὺς ἔδει τοῖς τιτρωσκομένοις ἑσάναι τὸν βάλλοντα. νῦν δ᾿ ἀλληγορῶν τὸν ἥλιον, εἰκότως ἄπωθεν αὐτοῦ τῇ φορᾷ τῆς λοιμικῆς ἀκτῖνος ὑπεσήσατο. ἔτι μὴν ἐναργέσατον ὑπὸ φθορὰ μετὰ τοῦτο σημεῖον εἰπών,

οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο, καὶ κύνας ἀργούς. οὐ γὰρ οὕτως ἄκειρον ἦν παρανάλωμα τῆς ἀπόλλωνος ὀργῆς, τὰ ἄλογα τῶν ζώων. οὐδ᾿ ἂν ὁ θυμὸς ἀφρόνως ἡμιόνοις ἐνήκμαζε καὶ κυσὶν, ὡς τὸν θρακικὸν ἀνδράποδον ὁμήρου κατεξανίσαται. λέγω δὲ, τὸν ἀμφιπολίτην ζώϊλον ἄνω καὶ κάτω τοιούτους τινὰς λήρους φλυαφοῦντα. ὅμηρος δὲ, καὶ σφόδρα φυσικῶς τὴν περὶ τὰ λοιμικὰ τῶν παθημάτων συντυχίαν διὰ τούτων παρίστησιν. αἱ γὰρ ἐμπειρίαι, ἰατρικῆς τε καὶ φιλοσοφίας ἔχουσαι

δὴ

δι' ἀκριβοῦς παρατηρήσεως, ἔγνωσαν ἐν ταῖς λοιμικαῖς νόσοις, τὸ δεινὸν ἀπὸ τῶν τετραπόδων ζώων ἀρχόμενον. κατ' ἄμφω δ' ἡ πρόφασίς ἐστιν εὔλογος, ὥστ' εὐάλωτα πρὸς τὸ δεινὸν εἶναι. τῆς τε γὰρ διαίτης τὸ ἀκριβὲς οὐ θηρᾶται, διὰ δὲ ἀταμιεύτως σιτίων τε καὶ ποτῶν πιμπλάμενα διαφθείρεται, μηδενὸς λογισμοῦ τὴν ἐπὶ τὸ πλεῖον ὁρμὴν χαλινοῦντος. ἔπειθ' ὃ καὶ μᾶλλον ἀληθές ἐστιν, οἱ μὲν ἄνθρωποι μεταρσίοις ταῖς ἀναπνοαῖς τὸν καθαρώτερον ἕλκοντες ἀέρα, βραδύτερον ἁλίσκονται τῷ πάθει. τὰ δ' ἐπὶ γῆς ἐρριμμένα ζῶα, τὰς νοσώδεις ἐκεῖθεν ἀτμοὺς εὐμαρέστερον ἕλκει. πάνυ γε μὴν ἀληθῶς οὐκ ἐν ἀρτίαις ἡμέραις τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου δεδήλωκεν, ἀλλ' ἐν περιτταῖς

Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ᾤχετο κῆλα θεοῖο.

μάλιστα γὰρ ἐν τῇ παρ' ἕκαστα πείρᾳ γνώριμόν ἐστι τοῦτο, ὅτι κρίσιμοι τῶν σωματικῶν παθημάτων, αἱ περιτταὶ γίγνονται τῶν ἡμερῶν. λυτὴρ δ' Ἀχιλλεὺς τῆς νόσου. χείρων γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε δικαιότατος κενταύρων, ὃς πάσῃ μὲν ἐκέκαστο σοφίᾳ. περιττὸς δὲ ἦν τὴν ἰατρικήν, ὥστε γνώριμον αὐτὸν φασὶν εἶναι καὶ ἀσκληπιόν. προσέθηκε δ' Ἀχιλλεῖ θεραπεύοντι φυ-

σικῶς

σικῶς ἀλληγορήσας θεὰν Ἥραν·

Τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.

Δύο γὰρ ὄντων περὶ τοὺς φυσικοὺς τῶν πνευματικῶν στοιχείων, αἰθέρος τε καὶ ἀέρος, τὸν μὲν Δία, τὴν πυρώδη φαμὲν οὐσίαν. ἡ δὲ Ἥρα, μετ' αὐτὸν δὲ ἀὴρ μαλακώτερον στοιχεῖον, διὰ τοῦτο καὶ θῆλυ. τὰ δ' ἀκριβῆ περὶ τούτου διαλεξόμεθα μικρὸν ὕστερον. νῦν δ' ἀπόχρη τοσοῦτον εἰπεῖν, ὅτι τοῦ πάλαι θολεροῦ διακεχυμένου ἀέρος, ἀφνιδίως διεκρίθη τὸ συμβάν. οὐδὲ γὰρ ἀλόγως λευκώλενον εἶπε τὴν Ἥραν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. ὅτι τὴν νυκτὶ προσεοικυῖαν ἀχλὺν, ὁ λευκὸς ἀὴρ ἐπὶ τὸ καθαρώτερον ἐλάμπρυνεν. εἶτ' ἀνέθειν τῆς νόσου τὸ ἑλληνικὸν πλῆθος, ἐπὶ τὴν συνήθη τοῖς ἀπηλλαγμένοις ὁδὸν ἐτράπη. λέγω δὲ τοὺς ὀνομαζομένους ἀποτροπιασμούς τε καὶ καθαρμούς.

Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον.

Δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὸν ἥλιον ἱλάσκεσθαι, δι' ἧς προσήνεγκε θυσίας.

Ἀμέλει πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο.
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
Δὴ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός.

πέρας

πόρας γάρ ἐστι τῆς δυσσεβείας ἡ λύσις, ἕως ἀκούοντα καὶ βλέποντα τὸν θεὸν ἐτίμων. μηκέτι δ' αὐτοῦ τοῖς τελουμένοις παρεῖναι τὸ λοιπὸν δυνάμενον, τὸ τῆς ἑορτῆς πέπαυται. πρὸς γε μὴν βαθὺν τὸν ὄρθρον ἀναχθέντων, φησὶν ὁ ποιητής.

Τοῖσι δ' ἴκμενον οὖρον ἵει ἑκάεργος ἀπόλλων.

τὸ περὶ τὸν ἥλιον ἐπιστολακῶς ἰδίωμα δηλοῦν. ἄχρι γὰρ οὐδέπω φλογώδης, οὐδ' ἔμπυρος ἐπὶ μεσημβρίαν ὁ δρόμος αὐτοῦ νένευκεν, ἡ δροσώδης ἰκμὰς ὑγρὸν τὸ περιέχον ἀφεῖσα, ἀμυδρὰ καὶ νωθῆ παραπέμπεται τὰ πρὸς ἕω πνεύματα. διὰ τοῦτο τὸ ὄρθριον ὁ ἥλιος αὐτοῖς ναυστολοῦσιν, ἱκανὸν ἀποστείλας ἄνεμον τὸν ἐκ τῆς ἰκμάδος πνέοντα. τὴν μὲν οὖν πρώτην ἀλληγορίαν ἐπεδείξαμεν, οὐ θυμὸν ἀπόλλωνος ὀργισαμένου μαθεῖν, ἀλλὰ φυσικῆς θεωρίας φιλοσοφοῦσαν ἔννοιαν. ἐφεξῆς δ' ἡμῖν σκεπτέον ὑπὲρ τῆς ἐφισταμένης ἀθηνᾶς ἀχιλλεῖ.

Ἕλκε γὰρ ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' ἀθήνη
Οὐρανόθεν. πρὸ γὰρ ἧκε θεὰ λευκώλενος ἥρη.
Ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
Στῆ δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε πηλείωνα
Οἴῳ φαινομένη, τῶν δ' ἄλλων οὔτις ὁρᾶτο.

Θαυμ-

Θάμβησεν δ' ἀχιλλεὺς, μετὰ δ' ἐτράπετ'. αὐ-
τίκα δ' ἔγνω, (θην.
Παλλάδ' ἀθηναίην. δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν
τὸ μὲν γὰρ πρόχειρον ἐκ τῶν λεγομένων ἔστιν
εἰπεῖν, ὅτι μεταξὺ τοῦ σπωμένου σιδήρου, θεὰ
παντὸς ὀξυτέρα τάχους τὴν οὐράνιον ἐκλιποῦσα
διατριβὴν, ἐμποδὼν ἔστη τῇ μιαιφονίᾳ, πά-
νυ γε κοσμικῷ σχήματι τῆς κόμης ἀπρὶξ ὄπισθεν
ἀχιλλέως λαβομένη, λαμπρῶς γε μὴν ὁ λίαν
φιλόσοφος ὑφεδρεύει τοῖς νοουμένοις κατ' ἀλ-
ληγορίαν ἐπισήμως. πάλιν οὖν ὁ πρὸς ὅμηρον ἀχά-
ριστος ἐν τῇ πολιτείᾳ πλάτων ἐλέγχεται διὰ τούτων
τῶν ἐπῶν τὸ περὶ τῆς ψυχῆς δόγμα, νοσφισάμε-
νος ἀπ' αὐτῶν. τὴν γὰρ ὅλην ψυχὴν διήρηκεν
εἰς γένη δύο, τό, τε λογικὸν, καὶ τὸ ἄλογον ὑπ'
αὐτοῦ προσαγορευόμενον. τοῦ δὲ ἀλόγου μέρους, ἰδι-
οικωτέραν ὑφίσατο διαίρεσιν, εἰς δύο μερί-
ζων. καὶ τὸ μὲν ἐπιθυμητικὸν ὀνομάζει, τὸ δ' ἕτε-
ρον θυμοειδές. καθάπερ δὲ οἴκους τινὰς ἑκά-
στῳ μερίζει, καὶ διαβιβὰς ἐν τῷ σώματι διῳκίσ-
μεν. τὸ μὲν οὖν λογικὸν τῆς ψυχῆς, ἀκρόπολίν
τινα τὴν αὐωτάτω τῆς κεφαλῆς μοῖραν εἰλη-
χέναι νομίζει, πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις ἐν κύ-
κλῳ δορυφορούμενον. τοῦ δ' ἀλόγου μέρους ὁ
μὲν θυμὸς οἰκεῖ περὶ τὴν καρδίαν. αἱ δὲ τῶν
ἐπι-

ἐπιθυμιῶν ὀρέξεις, ἐν ἥπατι. ταῦτα δὲ ἀλληγο-
ρικῶς ἐν τῷ Φαίδρῳ προσωμοίωσεν ἵπποις
τε καὶ ἡνιόχῳ, διαῤῥήδην λέγων. ὁ μὲν τοί-
νυν αὐτῶν ἐν τῇ καλλίονι στάσει ὤν, τό τ' εἶδος
ὀρθὸς, καὶ διηρθρωμένος, ὑψαύχην, ἐπίγρυ-
πος, λευκὸς ἰδεῖν, μελανόμματος, τιμῆς
ἐραστὴς, μετὰ σωφροσύνης τε καὶ αἰδοῦς καὶ
ἀληθινῆς δόξης ἑταῖρος, ἄπληκτος, κελεύσ-
ματι καὶ λόγῳ μόνῳ ἡνιοχεῖται. ταῦτα μὲν πε-
ρὶ θατέρου μέρους τῆς ψυχῆς. περὶ δὲ τοῦ λοιποῦ
φησίν· ὁ δ' αὖ σκολιὸς, πολὺς, εἰκῇ συμπεφο-
ρημένος, κρατεραύχην, πολυτράχηλος, σι-
μοπρόσωπος, μελανόχρως, γλαυκόμματος,
ὕφαιμος, ὕβρεως καὶ ἀλαζονείας ἑταῖρος, πε-
ριωτάλσιος, ὑπόκωφος, μάστιγι μετὰ κέντρου
μόλις ὑπείκων. τὸ μέντοι λογικὸν μέρος τῆς ψυ-
χῆς, ὃ ἐν τῇ κεφαλῇ καθίδρυτο, τῶν ὅλων πε-
ποίηκεν ἡνίοχον, οὑτωσὶ λέγων· περὶ δὲ τοῦ κυ-
ριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους, διανοεῖ-
σθαι δεῖ τῇδε, ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑ-
κάστῳ δέδωκε, ὃ δή φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ'
ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγ-
γένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν, ὡς ὄντας φυτὸν
οὐκ ἐπίγειον, ἀλλ' οὐράνιον. ταῦτα τοίνυν ὥσ-
περ ἐκ πηγῆς τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τοὺς ἰδί-

τοὺς διαλόγους ὁ πλάτων μετήνεγκεν. καὶ πρῶτόν γε περὶ τῶν ἀλόγων μερῶν τῆς ψυχῆς σκεπτέον. ὅτι μὲν γὰρ ὁ θυμὸς εἴληχε τὸν ὑποκάρδιον χῶρον, ὁ ὀδυσσεὺς ἱκανῶς ποιήσει σαφὲς ἐν τῇ κατὰ μνηστήρων ὀργῇ, καθάπερ οἶκόν τινα τῆς μισοπονηρίας θυροκρουστῶν τὴν καρδίαν.

Στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ,
Τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλό ποτ᾽ ἔτλης.

ἀφ᾽ ἧς γὰρ αἱ θυμικαὶ ῥέουσι πηγαὶ, πρὸς ταύτην ὁ λόγος ἀκλινῶς. τόν γε μὴν τιτυὸν ἐρασθέντα τῶν διὸς γάμων, ἀφ᾽ οὗ μέρους ἤρξατο ἐρᾶν, εἰς τοῦτο ὑφίσταται κολαζόμενον.

Γῦπε δέ μιν ἑκάτερθε παρημένω ἧπαρ ἔκειρον. αὐτὶ τίνος ὅμηρε;
Λητὼ γὰρ εἵλκυσε διὸς κυδρὴν παράκοιτιν.

ὥσπερ δὲ οἱ νομοθέται τοὺς πατροτύπτας χειροκοποῦσι, τὸ δυσσεβῆσαν αὐτῶν μέρος ἐξαιρέτως ἀποτέμνοντες, οὕτως ὅμηρος ἐν ἥπατι κολάζει τὸν δι᾽ ἧπαρ ἀσεβήσαντα. περὶ μὲν δὴ τῶν ἀλόγων τῆς ψυχῆς μερῶν, οὑτωσὶ πεφιλοσόφηκεν. λοιπὸν οὖν καταλείπεται ζητεῖν, ἐν ᾧ τόπῳ τὸ λογικὸν ἵδρυται μέρος. ἔστι τοίνυν ἡ κεφαλὴ καθ᾽ ὅμηρον ἐν τῷ σώματι τὴν κυριωτάτην

κατωτάτω εἰληχυῖα τάξιν. ὅλον οὖν ἔξωθεν ὀνομάζειν τὸν ἄνθρωπον ἐξαιρέτως ἀφ᾽ ἑνὸς τοῦ κρατίστου τὰ λοιπὰ δηλῶν.

Τοίην γὰρ κεφαλὴν ἕνεκ᾽ αὐτῶν γαῖα κατέσχε.

τὸν αἴαντα. καὶ σαφέστερον ἐπὶ τοῦ νέστορος ἵππου, κυριώτατον ἐκφαίνεται τοῦτο τὸ μέρος. ὅθεν ταῖ πρῶται τρίχες ἵππων κρανίῳ ἐμπεφύασι. μάλιστα δὲ καίριόν ἐστι. ταύτην δὲ τὴν δόξαν ἀλληγορικῶς βεβαιῶν, τὰ περὶ τῆς ἀθηνᾶς ἡμῖν παραδέδωκεν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἀχιλλεὺς ἀπόπλεως ὀργῆς γινόμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν σίδηρον, ἀποσκοτουμένου τοῦ περὶ τὴν κεφαλὴν λογισμοῦ τοῖς περὶ τὰ στέρνα θυμοῖς, κατ᾽ ὀλίγον ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως μέθης ὁ νοῦς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀνένηφεν. ἡ δὲ σὺν φρονήσει μετάνοια, δικαίως ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀθηνᾶ νομίζεται. σχεδὸν γὰρ ἡ θεὸς, οὐκ ἄλλου τινὸς, ἢ συνέσεως ἐπώνυμός ἐστιν, ἀθρηνᾶ τις οὖσα, καὶ πάντα τοῖς λεπτοτάτοις ὄμμασι τῶν λογισμῶν διαθροῦσα, διὸ δὴ καὶ παρθένον αὐτὴν ἐτήρησαν. ἄφθορον γὰρ ἀεὶ τὸ φρόνημα, οὐδεμιᾶς κηλῖδι μιανθῆναι δυνάμενον, ἐκ γε τῆς τοῦ διὸς κεφαλῆς γεγεννῆσθαι δοκεῖ. τοῦτον γὰρ ἀποφαινόμεθα τὸν χῶρον ἰδίως λογισμῶν εἶναι μητέρα. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ μη-

κωλύει; οὐδὲν, ἢ τελέως φρόνησις αὕτη. τοιγαροῦν ἀπὸ τῶν διαφλεξάντων ἀχιλλέα θυμῶν, ὥσπερ τι σβεστήριον κακοῦ φάρμακον ἐπέστη. ξανθῆς δὲ κόμης εἷλε πηλείωνα. περὶ οὖν μὲν γὰρ ὀργίζεται καιρὸν, ἐν τοῖς στέρνοις ὁ θυμὸς ἕστηκεν. ἕλκων γὰρ τὸ ξίφος, στήθεσι λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν. ἡνίκα δ' ἡ ὀργὴ πέπειρα γίνεται. μετειλήχασι δ' αὐτοῦ οἷα μετανοοῦντα ἤδη λογισμοί, περὶ κεφαλῆς ἀπρὶξ ἡ φρόνησις εἴληπται. θάμβησεν δ' ἀχιλλεύς, τὸ πρὸς πάντα κίνδυνον ἀτρεμὲς αὐτοῦ καὶ ἀκατάπληκτον ὁρῶν, ἐφοβήθη τὴν ἐκ λογισμῶν ἄνοιαν. συγγνοὺς δ' εἰς οἷον κακὸν προκυλισθῆναι παρὰ μικρὸν ἔμελλεν, ὡς ἡνίοχον εὐλαβήθη τὸν ἐφεστῶτα νοῦν, ὅθεν οὐ δὴ παντελῶς ἀπήλλακται τῆς ὀργῆς. συμφέρει γοῦν,

Ἀλλ' ἤτοι ἔπεσι μὲν ὀνείδισον, ὡς ἔσεταί περ.

θεὰ μὲν οὖν βοηθοῦσα, πάντως ἂν ὁλόκληρον εἰρήνην τοῦ πάθους κατεσκεύασεν. ἐπειδὴ δὲ λογισμὸς ἀνθρώπινος ἦν, τὸ ξίφος ἀνεῖρξεν ἀναγκαίως. καὶ τὸ μὲν ἄχρι τῶν ἔργων τολμηρὸν ἐκκέκοπται. ὑπομένει δὲ ἔτι λείψανα τῆς ὀργῆς. οὐ γὰρ ἀθρόως ὑφ' ἕνα καιρὸν οἱ μεγάλοι θυμοὶ τῶν παθῶν ἀποκόπτονται, ὥστε τὰ μὲν περὶ ἀθηνᾶς, ἣν μεσίτην ὑπεστήσατο τοῦ πρὸς ἀγαμέμνονα θυμοῦ, αὐτοῦ ἀλληγορίας ἀξιούσθω. βαρύτατον δ' ἔγκλημα κατὰ ὁμή-

ςου, καὶ πῶς καταδίκην ἄξιον. εἶτ' ἄρα μεμύθευ-
κεν ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἔνεσιν εὑρεῖν, ὅτε τὸν ἁ-
πάντων ἡγεμόνα ξυνδῆσαι ὀλύμπιοι ἤθελον
ἄλλοι. Ἥρη τ' ἠδὲ ποσειδάων, καὶ παλλὰς ἀθήνη.

Ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐλθοῦσα θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν
Ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν ὄλυμ
πον, (πάντες
Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε
Αἰγαίων', ὁ γὰρ αὖτε βίῃ οὗ πατρὸς ἀμείνων.

ἐν τούτοις τοῖς στίχοις ἄξιός ἐστιν ὅμηρος οὐκ ἐκ μιᾶς τῆς πλάτωνος ἐλαύνεσθαι πολιτείας, ἀλλ' ὑπὲρ ἡρακλέους φασὶν ἐσχάτας στήλας, καὶ τὸ ἄβατον ὠκεανοῦ θάλασσαν. ζεὺς γὰρ ὀλίγου δεσμῶν τῷ πέρατι, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ συνιστᾶσιν οὐχ οἱ τιτᾶνες, οὐδὲ τὸ κατὰ παλλήνην θράσος γιγάντων, ἀλλ' ἥρα δίπλουν ὄνομα φύσεως καὶ συμβιώσεως. ὅ τ' ἀδελφὸς ποσειδῶν ἐξ ἴσου νεμηθεὶς ἅπαντα, καὶ οὐχὶ τὸ διαμαρτεῖν ἧς ὤφειλε τιμῆς ἀξιοῦσθαι, κατὰ τὸ πλεονεκτήσαντος ἠγανακτηκώς. τρίτη δ' ἀθηνᾶ διὰ μιᾶς ἐπιβουλῆς εἰς πατέρα καὶ μητρὸς δυσσεβοῦσα. νομίζω δὲ ἔγωγε τῆς ἐπιβουλῆς δὴ τὴν σωτηρίαν ἀπρεπεστέραν. θέτις γὰρ αὐτὸν ἀπήλλαξε τῶν δεσμῶν, καὶ βριαρέως. ἀπρεπεῖς δ' αἱ τοιαῦται ἐλπίδες, ὡς τοιούτων δεηθῆναι συμμάχων. ταύτης τοίνυν τῆς ἀσεβείας, ἓν ἔστιν ἀντιφάρμακον,

ἐὰν ὑποδείξωμεν ἠλληγορημένον τὸν μῦθον. ἡ γὰρ ἀρχέγονος ἁπάντων καὶ πρεσβυτέρα φύσις ἐν τούτοις τοῖς ἔπεσι θεολογεῖται. καὶ τῶν φυσικῶν τῶν στοιχεῖα δογμάτων εἷς ἀρχηγὸς Ὅμηρος. ἑκάστῳ τοίνυν τῶν μετ' αὐτὸν ἧς ἔδοξεν εὑρεῖν ἐπινοίας γεγονὼς διδάσκαλος. Θάλητα μέν γε τὸν Μιλήσιον ὁμολογοῦσι πρῶτον ὑποστήσασθαι τῶν ὅλων, κοσμογόνον στοιχεῖον τὸ ὕδωρ. ἡ γὰρ φύσις εὐμαρῶς εἰς ἕκαστα μεταπλαττομένη, πρὸς τὸ ποικίλον εἴωθε μορφοῦσθαι. τό, τε γὰρ ἐξατμιζόμενον αὐτῆς ἀεροῦται, καὶ τὸ λεπτότατον ἀπὸ ἀέρος αἰθὴρ ἀνάπτεται, συνιζάνον τε τὸ ὕδωρ, καὶ μεταβαλλόμενον εἰς ἰλὺν ἀπογαιοῦται. διὸ δὴ τῆς τετράδος τῶν στοιχείων, ὥσπερ αἰτιώτατον ὁ Θάλης ἀπεφήνατο στοιχεῖον εἶναι τὸ ὕδωρ. τίς οὖν ἐγέννησε ταύτην τὴν δόξαν, οὐχ Ὅμηρος; εἰπών,

Ὠκεανός, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.

φερωνύμως μὲν ὠκεανὸν εἰπὼν τὴν ὑγρὰν φύσιν, παρὰ τὸ ὠκέως νάειν, ταύτην δ' ὑποστησάμενος ἁπάντων γενεάρχην. ἀλλ' ὁ Κλαζομένιος Ἀναξαγόρας τὴν διαδοχὴν γνώριμος ὢν Θάλητος, συνέζευξε τῷ ὕδατι δεύτερον στοιχεῖον τὴν γῆν ἵνα ξηρῷ μιχθὲν ὑγρόν, ἐξ ἀντιπάλου φύσεως, εἰς μίαν ὁμόνοιαν ἀνακραθῇ.

καὶ

καὶ ταύτην δὲ τὴν ἀπόφασιν πρῶτος Ὅμηρος ἐγεώργησεν, Ἀναξαγόρᾳ σπέρματα τῆς ἐπινοίας χαρισάμενος. ἐν οἷς φησι,

Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

πᾶν γὰρ τὸ φυόμενον ἐκ τινῶν, εἰς ταῦτα ἀναλύεται διαφθειρόμενον, ὥσπερ εἰ τῆς φύσεως ἃ δεδάνεικεν ἐν ἀρχῇ χρέα κομιζομένης ἐπὶ τέλει. διὸ δὴ τοῖς ἐκλαζομένοις δόγμασιν ἑπόμενος Εὐριπίδης φησί, Χωρεῖ δ' ὀπίσω, τὰ μὲν ἐκ γαίας φύντα, εἰς γαῖαν, τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστόντα γονῆς, εἰς αἰθέρα. καταρώμενος οὖν ὁ ποιητὴς τοῖς Ἕλλησι, μίαν εὗρεν ἀρχὴν φιλόσοφον, εἰ πάλιν ὕδωρ καὶ γῆ γένοιντο διαλυθέντες εἰς ταῦτα, ἀφ' ὧν ἐπήχθησαν ὅτε ἐγεννῶντο. ἐχάδτη τοίνυν ὑπὸ τῶν μεγίστων φιλοσόφων ἡ τελεία τετρὰς ἐν τοῖς στοιχείοις συνεπληρώθη. δύο μὲν γὰρ ὑλικά φασιν εἶναι, γῆν τε, καὶ ὕδωρ. δύο δὲ πνευματικὰ, αἰθέρα τε καὶ ἀέρα. τούτων δὲ τὰς φύσεις ἀλλήλαις ἐναντία φρονούσας, ὅταν εἰς τὸ αὐτὸ κεραθῶσιν, ὁμονοεῖν. ἆρ' οὖν εἴ τις θέλοι τἀληθὲς ἐξετάζειν, οὐχὶ καὶ ταῦτα τὰ στοιχεῖα τῷ ὁμήρῳ φιλοσοφεῖται; καὶ περὶ μὲν τῶν ἥρας δεσμῶν, ἐν οἷς ἡ τάξις ἠλληγόρηται τῶν τεττάρων

στοιχείων, εὐκαιρότερον αὖθις ἐροῦμεν. νῦν δ' ἀποχρῶσιν οἱ κατὰ τὴν τρίτην ῥαψῳδίαν ὅρκοι τὸ λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν βεβαιῶσαι. Ζεῦ κύδιστε μέγιστε κελαινεφὲς αἰθέρι ναίων, Ἠέλιός θ' ὃς πάντα ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις, Καὶ ποταμοὶ καὶ γαῖα, καὶ οἳ ὑπένερθε καμόντας Ἀνθρώπους τίνυσθον ὅτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ. Πρῶτον μὲν ἐπικαλεῖται τὸν ὀξύτατον αἰθέρα, τὴν ἀνωτάτω τάξιν εἰληχότα. πυρὸς γὰρ εἰλικρινὴ φύσιν ἅτ' οἶμαι κουφοτάτη τὸν ὑψηλότατον ἀποκεκλήρωται χῶρον. εἴη δ' ἂν οἶμαι τοῦτο Ζεὺς ἐπώνυμος, ἤτοι τὸ ζῆν παρεχόμενος ἀνθρώποις, ἢ παρὰ τὴν ἔμπυρον ζέσιν οὕτως ὠνομασμένος. ἀμέλει γοῦν ὁ Εὐριπίδης τὸν ὑπερτεταμένον αἰθέρα φησίν, ὁρᾷς τὸν δ' ὑψοῦ, τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα, καὶ γῆν πέριξ ἔχοντ' ὑγροῖς ἐν ἀγκάλαις; τοῦτον νόμιζε ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν. ὁ μὲν οὖν πρῶτος αἰθὴρ, καλεῖται μεσίτης τῶν ὁρκίων. ποταμοὶ δὲ καὶ γῆ, τὰ ὑλικὰ στοιχεῖα μετὰ τὴν πρώτην φύσιν αἰθέρος. τοὺς δ' ὑπένερθεν ἀΐδην, ἀλληγορικῶς ἀέρα προσαγορεύει. μέλαν γὰρ τοῦτο στοιχεῖον, ὡς ἂν οἶμαι παχυτέρας καὶ λιγυροῦ λαχὸν μοίρας. δίχα γοῦν τῶν καταφωτίζειν δυναμένων, ἀλαμπὴς ἐστίν. ὅθεν εὐλόγως αὐτὸν ἀΐδην προσηγόρευσεν. τί οὖν τὸ πέμπτον ὁ ἥλιος. ἵνα τι καὶ τοῖς περιπατητικοῖς φιλοσόφοις χαρίσηται ὅμηρος, ἐπεκαλέσατο. καὶ τοῦτο γὰρ ἀξιοῦσιν ἕτερον

τοῦ πυρὸς εἶναι ταύτην τὴν φύσιν, ἣν κυκλο
φορητικὴν ὀνομάζουσι, πέμπτον εἶναι τοῦτο τὸ
στοιχεῖον ὁμολογοῦντες. ὁ μὲν γὰρ αἰθὴρ διὰ τὴν
κουφότητα πρὸς τοὺς ἀνωτάτω χωρεῖ τόπους.
ἥλιος δὲ καὶ σελήνη καὶ τῶν ὁμοδρόμων αὐτοῖς ἕκα
στον ἄστρων, τὴν γὰρ κύκλῳ φορὰν δυνάμενα δια
τελεῖ τῆς πυρώδους οὐσίας ἄλλην τινὰ δύναμιν
ἔχοντα. διὰ τούτων ἁπάντων ὑποσημήνας ἡ
μῖν τὰ πρωτοπαγῆ στοιχεῖα τῆς φύσεως. καὶ περὶ
αὐτῶν μηδεὶς λεγέτω, πῶς μὲν ὁ αἰθὴρ προσα
γορεύεται ζεύς, ἀΐδην δὲ ὀνομάζει τὸν ἀέρα, καὶ
συμβολικοῖς ὀνόμασι τὴν φιλοσοφίαν ἀμαυ
ροῖ. παράδοξον γὰρ οὐδὲν εἰ ποιητής τε ὢν ἀλληγο
ρεῖ, καὶ τῶν προηγουμένως φιλοσοφούντων τούτῳ τῷ
τρόπῳ χρωμένων. ὁ γοῦν σκοτεινὸς ἡράκλειτος, ἀσα
φῆ καὶ διὰ συμβόλων εἰκάζεσθαι δυνάμενα θεολο
γεῖ τὰ φυσικά. δι' ὧν φησι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρω
ποι, ἀθάνατοι ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, θνήσκον
τες τὴν ἐκείνων ζωήν. καὶ πάλιν ποταμοῖς τοῖς αὐ
τοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, εἶμέν τε
καὶ οὐκ εἶμεν. ὅλον τε τὸ περὶ φύσεως αἰνιγμα
τώδες ἀλληγορεῖ. τί δὲ ὁ ἀκραγαντῖνος ἐμπε
δοκλῆς. οὐχὶ τὰ τέτταρα στοιχεῖα βουλόμενος ἡ
μῖν ὑποσημῆναι, τὴν ὁμηρικὴν ἀλληγορίαν με
μίμηται;

Ζεὺς ἀργής, ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' ἀϊδωνεύς,

Νῆσις θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρό-
τειον.

Ζῆνα μὲν εἶπε τὸν αἰθέρα, γῆν δὲ τὴν ἥ-
ραν, ἀϊδωνέα δὲ τὸν ἀέρα. τὸ δὲ δακρύοις
τεγγόμενον κρούνωμα βρότειον, τὸ ὕδωρ. οὐ
δὴ παράδοξον εἰ τῶν προηγουμένως ὁμολογούν-
των φιλοσοφεῖν ἀλληγορικοῖς ὀνόμασι χρησα-
μένων, ὁ ποιητικὴν ἐπαγγελλόμενος ἐξίσου
τοῖς φιλοσόφοις ἠλληγόρησε. λοιπὸν οὖν σκο-
πῶμεν, εἰ ἡ κατὰ διὸς ἐπιβουλὴ τῶν στοιχείων ἐστὶν
ἀπαρίθμησις, καὶ φυσικωτέρας ἀπαιτεῖ θεωρίας.
φασὶ τοίνυν οἱ δοκιμώτατοι φιλόσοφοι ταῦ-
τα, περὶ τῆς διαμονῆς τῶν ὅλων, ἕως μὲν ἂν ἀφι-
λόνεικος ἡ ἁρμονία τὰ τέτταρα στοιχεῖα δια-
κρατῇ, μηδενὸς ἐξαιρέτως ὑπερδυναστεύον-
τος, ἀλλ' ἑκάστου κατ' ἐμμέλειαν, ἣν εἴληχε τά-
ξιν οἰκονομοῦντος, ἀκινήτως ἕκαστα μένειν. εἰ δ'
ἐπικρατῆσαί τι τῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ τυραννῆσαν
εἰς πλείω φορὰν παρέλθοι, τὰ λοιπὰ συγχυθέν-
τα, τῇ τοῦ κρατοῦντος ἰσχύϊ μετ' ἀνάγκης ὑπεί-
ξειν. πυρὸς μὲν αἰφνιδίως ἐκζέσαντος, ἁπάν-
των ἔσεσθαι κοινὴν ἐκπύρωσιν. εἰ δ' ἀθρόον ὕ-
δωρ ἐκραγείη, κατακλυσμῷ τὸν κόσμον ἀπο-
λεῖσθαι. διὰ τούτων τοίνυν τῶν ἐπῶν μέλλουσάν
τινα ταραχὴν ἐν τοῖς ὅλοις ὅμηρος ὑποσημαί-
νει.

νει. Ζεὺς γὰρ ἡ δυνατωτάτη φύσις, ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιβουλεύεται στοιχείων. ἥρας μὲν, τοῦ ἀέρος. ποσειδῶνος δὲ, τῆς ὑγρᾶς φύσεως. ἀθηνᾶς δὲ, τῆς γῆς. ἐπεὶ δημιουργός ἐστιν ἁπάντων, καὶ θεὸς ἐργάνη. ταῦτα δὲ τὰ στοιχεῖα πρῶτον μὲν συγγενῆ διὰ τὴν ἐν ἀλλήλοις ἀνάκρασιν. εἶτα συγχύσεως παραμικρὸν αὐτοῖς γενομένης, εὑρέθη βοηθὸς ἡ πρόνοια. θέτιν δ᾽ αὐτὴν εὐλόγως ὠνόμασεν. αὕτη γὰρ ὑπέστη τῶν ὅλων εὔκαιρον ἀπόθεσιν, ἐν τοῖς ἰδίοις νόμοις ἱδρύσασα τὰ στοιχεῖα. σύμμαχος δ᾽ αὐτῇ γέγονεν, ἡ βριαρὰ καὶ πολύχειρα δύναμις. τὰ γὰρ τηλικαῦτα τῶν πραγμάτων νοσήσαντα, πῶς ἄλλως δύναιτο, πλὴν μετὰ μεγάλης βίας ἀναῤῥωσθῆναι, καὶ τὸ μὲν ἄφυκτον ἔγκλημα περὶ τῶν Διὸς ἀσεβῶν δεσμῶν, οὕτω φυσικὴν ἀλληγορίας ἔχει θεωρίαν. Ἐγκαλοῦσι δ᾽ ὁμήρῳ περὶ τοῦ ἡφαίστου ῥίψεως. τὸ μὲν πρῶτον, ὅτι χωλὸν αὐτὸν ὑφίσταται, τὴν θείαν ἀκρωτηριάζων φύσιν. εἶθ᾽ ὅτι καὶ παραμικρὸν ἧκε κινδύνου. φησὶ γὰρ,

Πάν ἦμαρ φερόμην, ἅμα δ᾽ ἠελίῳ καταδύντι

Κάππεσον ἐν λήμνῳ. ὀλίγος δ᾽ ἔτι θυμὸς ἐνῆεν.

καὶ τούτοις δ' ὑποκρύπτεταί τις ὁμήρῳ φιλόσοφος νοῦς, οὐ πλάσμασι ποιητικοῖς τῶν ἀκούοντας τέρπων. αὐτίκα χωλὸν ἡμῖν παραδέδωκεν ἥφαιστον, οὐ τὸν ἐκ τῆς ἥρας καὶ διὸς μυθολογούμενον παῖδα, τοῦτο γὰρ ἀπρεπὲς ὄντως ἱστορεῖν περὶ θεῶν. ἀλλ' ἐπεὶ ἡ πυρὸς οὐσία διπλῆ, καὶ τὸ μὲν αἰθέριον (ὡς ἔναγχος εἰρήκαμεν) ἐπὶ τῇ ἀνωτάτω τοῦ παντὸς αἰθέρος, οὐδὲν ὑστεροῦν ἔχει πρὸς τελειότητα. τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν πυρὸς ἡ ὕλη πρόσγειος οὖσα, φθαρτὴ καὶ διὰ τῆς ὑποστρεφούσης παρ' ἕκαστα ζωπυρουμένη. διὰ τοῦτο τὴν ὀξυτάτην φλόγα συνεχῶς, ἥλιόν τε καὶ δία προσαγορεύει. τὸ δ' ἐπὶ γῆς πῦρ, ἥφαιστον, ἑτοίμως ἁπτόμενόν τε καὶ σβεννύμενον. ὅθεν εἰκότως κατὰ σύγκρισιν ἐκείνου τοῦ ὁλοκλήρου, τοῦτο νενόμισται χωλὸν εἶναι τὸ πῦρ. ἄλλως τε, καὶ πᾶσα ποδῶν πήρωσις, ἀεὶ τοῦ διαστηρίζοντος ἐπιδεῖται βάκτρου. τὸ δὲ παρ' ἡμῖν πῦρ ἄνευ τῆς τῶν ξύλων παραθέσεως, οὐ δύναιτ' ἂν ἐπὶ πλεῖον παραμεῖναι, συμβολικῶς χωλὸν εἴρηται. τὸν γοῦν ἥφαιστον οὐκ ἀλληγορικῶς ἐν ἑτέροις, ἀλλὰ διαρρήδην πῦρ φησὶν ὅμηρος εἶναι. (ἡφαίστοιο.

Σπλάγχνα δ' ἄρ' ἀμπείραντες, ὑπείρεχον

μεταληπτικῶς ὑπὸ τοῦ ἡφαίστου τὰ σπλάγχνα

φησὶν

φησὶν ὁ παθών. καὶ μὴν ἀπ' οὐρανοῦ ῥιπτόμενον αὐτὸν ὑφίσταται. φυσικῶς γὰρ κατ' ἀρχὰς οὐδέπω, τῆς τοῦ πυρὸς χρήσεως ἐπιπολαζούσης, ἄνθρωποι χρονικῶς χαλκοῖς τισιν ὀργάνοις κατεσκευασμένοις, ἐφείλκυσαν τοὺς ἀπὸ τῶν μετεώρων φερομένους σπινθῆρας περὶ τὰς μεσημβείας. ἐναντία τῷ ἡλίῳ τὰ ὄργανα τιθέντες. ὅθεν καὶ ὁ προμηθεὺς ἀπ' οὐρανοῦ διακλέψαι τὸ πῦρ λέγεται, ἐπειδὴ ἡ περὶ τέχνης προμήθεια τῶν ἀνθρώπων ἐπενόησε τὴν ἐκεῖθεν ἀπόρροιαν αὐτοῦ. λῆμνον δὲ πεδὸν οὐκ ἀλόγως ἐμύθευσε, τὴν ὑποδεξαμένην τὸ θεόβλητον πῦρ. ἐνταῦθα γὰρ ἀνίενται ἐγγηγενοῦς πυρὸς αὐτόματοι φλόγες. δηλοῖ δὲ σαφῶς, ὅτι τοῦτο θεωρητόν ἐστι τὸ πῦρ, ὃ ἐξ ὧν ἐπήνεγκεν, ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν. ἀπόλλυται γὰρ εὐθέως μαρανθέν, εἰ μὴ λάβοι τὴν διαφυλάττειν αὐτὸ δυναμένης προνοίας. καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἡφαίστου φιλοσοφητέον. ἔστι γὰρ ἰδεῖν τοῦ προόντος, ὡς τραγείαν τινὰ τῆς κράτητος φιλοσοφίαν, ὅτι ζεὺς ἀναμέτρησιν τοῦ παντὸς ἑαυδακῶς γενέσθαι, δύο πυρσοῖς ἰσοδρομοῦσιν, ἡφαίστῳ τε καὶ ἡλίῳ διετεκμήρατο τοῦ κόσμου τὰ διαστήματα. τὸν μὲν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ βηλοῦ καλουμένου ῥίψας, τὸν δ' ἀπ' ἀνατολῆς εἰς δύσιν ἀφεὶς φέρεσθαι, διὰ τοῦτ' ἀμφότερα καὶ συνε-

χόνισαν,

χρόνισαν. ἅμα γὰρ ἠλίῳ καταδύντι, κάπ-
πεσεν Ἥφαιστος ἐν Λήμνῳ. ταύτην τοίνυν εἴ τε
κοσμική τις ἀναμέτρησις, εἴθ' ὃ μᾶλλον ἀληθές
ἐστιν, ἀλληγορικὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς πυρὸς ἀνθρώ-
ποις παράδοσις, οὐδὲν ἀσεβὲς ὑπὲρ Ἡφαίστου
τῷ Ὁμήρῳ λέλεκται. καὶ μὴν ἐπὶ τῆς δευτέ-
ρας ῥαψῳδίας ἀνακομιζομένων τῶν Ἑλλήνων
Ὀδυσσεῖ διαπορεῦντι παρέστηκεν, οὐκ ἄλλη τις
ἀλήθεια ἢ φρόνησις, ἣν Ἀθηνᾶν ὀνομάζει. καὶ
τὴν ἀποστελλομένην Ἶριν ἄγγελον τοῦ Διός, τὸν
ἐροῦντα λόγον ὑφίσταται, ὥσπερ Ἑρμῆν τὸν ἑρ-
μηνεύοντα. δύο γὰρ ἄγγελοι θεῶν, οὐδενὸς
ἄλλου πλὴν ἐπώνυμοι τῆς περὶ τὸν λόγον ἑρμη-
νείας. ἀλλ' ἀπρεπῶς Ἀφροδίτη μαστροπεύει
πρὸς Ἀλέξανδρον Ἑλένην. ἀγνοοῦσι γάρ, ὅτι
νῦν λέγει τὴν ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς πάθεσιν ἀ-
φροσύνην, ἣ μεσῖτίς ἐστι, καὶ διάκονος ἀεὶ μει-
ρακιώδους ἐπιθυμίας. αὕτη καὶ τόπον εὗρεν
ἐπιτήδειον, ὅπου τὸν Ἑλένης δίφρον ἀφιδρύ-
σει, καὶ ποικίλοις μαγγάνοις ἑκατέρων κινεῖ
τὸν πόθον, Ἀλεξάνδρου μὲν ἐρωτικῶς ἔτι δια-
κειμένου, τῆς δὲ Ἑλένης μετανοεῖν ἀρχομένης. διὸ
δὴ κατ' ἀρχὰς ἀντιτείνουσα, τοὔσχατον ὑπείκει
μεταξὺ δυοῖν φερομένη παθῶν, ἔρωτός τε τοῦ
πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ αἰδοῦς τῆς πρὸς Μενέλαον.

ἄγε μὴν εὐωχουμένοις ὑποδιακονουμένη, κατ' ἀρχὰς ἤδη τις ἂν εἴη, πλὴν ἡ διηνεκὴς ἐν ταῖς εὐφροσύναις νεότης. οὐδὲν γὰρ ἐν οὐρανῷ γῆρας, οὐδ' ὕπεστί τι τῆς θείας φύσεως ἔσχατον εἰς νόσημα. πάσης δ' ἐξαιρέτως θυμηδίας, ὥσπερεὶ συνεκτικὸν ὄργανον οὖσιν ἡ τῶν συνεληλυθότων ὑπὸ τὴν εὐφροσύνην ἀκμή. περὶ μέν γε τῆς ἔριδος οὐδ' ἐπεσταλμένως ἠλληγόρησεν, οὐδ' ὥς τε δεῖσθαι λεπτῆς τινος εἰκασίας. ἀλλ' ἐκ τοῦ φανεροῦ τὰ κατ' αὐτὴν πεπόμπευκεν.

Ἥτ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται. αὐτὰρ ἔπειτα,
Οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη, καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει.

διὰ γὰρ τούτων τῶν ἐπῶν ἡ θεὸς οὕτω πάντα πᾶσιν τερατώδης ὑφ' ὁμήρου μεμόρφωται τὰς πρὸς ἑκάτερον μεταβολὰς τοῦ σώματος ἀπίστους ἔχουσα, καὶ ποτὲ μὲν ἐπὶ γῆς ἐρριμμένη ταπεινή, ποτὲ δ' εἰς ἄπειρον ἐκτεινομένη μέγεθος. ἀλλ' ὃ συμβέβηκεν ἀεὶ τοῖς φιλονεικοῦσι πάθος, ἐκ ταύτης τῆς ἀλληγορίας διετύπωσεν. ἀρξαμένη γὰρ ἀπὸ λιτῆς αἰτίας ἡ ἔρις, ἐπειδὰν ὑποκινηθῇ, πρὸς μέγα δή τι κακοῦ διογκοῦται, καὶ ταυτὶ μὲν ἴσως μετριώτερα. Πολλὴ δὲ καθ' ὁμήρου τραγῳδία σκηνοβατεῖται

θεῖται

θείη παρὰ τοῖς ἀγνωμόνως αὐτὸ ἐθέλουσι συκοφαντεῖν, ὅτι παρεισάγει κατὰ τὴν πέμπτην ῥαψῳδίαν τιτρωσκομένους θεούς, ἀφροδίτην τὸ πρῶτον ὑπὸ διομήδους, εἶτ' ἄρην. περιῆθεασι δὲ τούτοις, ὅσα κατὰ τὴν ἀγνοίαν ἡ διώνη περὶ τῶν ἔτι πρότερον ἠτυχηκότων ἀπαγγέλλει θεῶν. ἐν μέρει δ' ὑπὲρ ἑκάστου τὸν λόγον ἀποδώσομεν ἡμεῖς, οὐδεμιᾶς ἐκτὸς ὄντας φιλοσοφίας. διομήδης γὰρ ἀθηνᾶν ἔχων σύμμαχον, τουτέστι τὴν φρόνησιν, ἔτρωσεν ἀφροδίτην. τὴν ἀφροσύνην, οὐ μὰ δία, οὐ θεάν τινα, τὴν δὲ τῶν μαχομένων βαρβάρων ἀλογιστίαν. αὐτὸς μὲν γὰρ ἅτε διὰ πάσης ἐληλυθὼς πολεμικῆς μαθήσεως, καὶ τότε μὲν ἐν θήβαις, τότε δὲ ἐν ἰλίῳ, δεκαέτη χρόνον ἐμφερόμενος τοῦ μάχεσθαι περιϊστάμενος, ἐξουμαροῦς διώκει τοὺς βαρβάρους. οἱ δ' ἀναίσθητοι τῷ λογισμῷ ὀλίγα κοινωνοῦντες ὑπ' αὐτοῦ διώκονται, καθάπερ ὄϊες πολυπάμμονος ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ. πολλῶν οὖν φονευομένων, ἀλληγορικῶς ὅμηρος τὴν βαρβαρικὴν ἀφροσύνην ὑπὸ διομήδους τετρῶσθαι παρεισήγαγεν. ὁμοίως δὲ ὁ ἄρης οὐδέν ἐστιν ἄλλο, πλὴν ὁ πόλεμος, παρὰ τὴν ἀρὴν ὠνομασμένος, ἤπερ ἐστὶ βλάβη. γένοιτο δ' ἂν ἡμῖν τότε σαφὲς, ἐκ τοῦ λέγειν αὐτὸν μαινόμενον τυκτὸν κακὸν, ἀλλοπρόσαλλον, ἑτέρωθί που διὰ πλειόνων ἐξηγεῖται λέγων,

Ξᾶνθε

Ξεῖν᾽ ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα. νεμεσῶνται γὰρ αἱ πολέμων ἐπ᾽ ἀμφότερα ῥοπαί. καὶ τὸ νικηθὲν οὐδὲ προσαντῶς, αἰφνιδίως πολλάκις ἐκράτησεν. ὥστε τῆς ἐν ταῖς μάχαις ἀμφιβολίας ἄλλοτε πρὸς ἄλλους μεταφοιτώσης, ἐτύμως κοινὸν ἀλλοπρόσαλλον εἴρηκε πρὸς τὸν πόλεμον. ἐτρώθη δὲ ὑπὸ Διομήδους Ἄρης, οὐκ ἄλλο τι μέρος, ἀλλὰ νείατον ἐς κενεῶνα. σφόδρα πιθανῶς. ὧδε γοῦν τὰ κενὰ τῆς μὴ πάνυ φρουρουμένης ἀντιπάλων τάξεως παρεισελθὼν, δύναμις ἐτρέψατο τοὺς Βαρβάρους. καὶ μὴν χάλκεον λέγει τὸν Ἄρην, τὰς τῶν μαχομένων πανοπλίας ὑποσημαίνων. σπάνιος γὰρ ἦν ὁ σίδηρος ἐν τῷ τότε πάλαι χρόνῳ. τὸ δὲ σύμπαν ἐσκέποντο χαλκῷ. διὰ τοῦτό φησιν, Ὄσσε δ᾽ ἄμερδεν

αὐγὴ χαλκείη κορύθων ἄπο λαμπομενάων, θωρήκων τε νεοσμήκτων. ἀναβοᾷ δὲ τρωθεὶς, ὅσσον τ᾽ ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι. καὶ τοῦτο δὲ τεκμήριον πολλῶν διωκομένων πολεμίων. οὐ γὰρ ἂν εἷς θεὸς ἀνεβόησε τοσοῦτον, ἀλλ᾽ ἡ φθέγγουσα μυρίανδρος οἶμαι τῶν Βαρβάρων φάλαγξ. ὥστ᾽ ἐναργέσι τεκμηρίοις ἐστὶ διὰ τῶν κατὰ μέρος ἐδείξαμεν, οὐκ Ἄρην τὸν τετρωμένον ὑπὸ Διομήδους, ἀλλὰ τὸν πόλεμον. αὕτη δ᾽ ἐν παρεκβάσει τῶν προτέρων ἀλληγοριῶν, δι᾽ ὧν τεχνικω-

νικωτέραν ἔχουσιν ἐμπειρίαν, ἐν οἷς φησι·

Τλῆ μὲν ἄρης ὅτε μιν ὦτος, κρατερός τ' ἐφιάλτης,
Παῖδες ἀλωῆος δῆσαν κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ.

γεννικοὶ γὰρ οὗτοι οἱ κατ' ἀλκὴν νεανίαι ταραχῆς τοῦ πολέμου μεστὸν ἤδεσαν τὸν βίον, οὐδεμιᾶς δ' εἰρηνικῆς ἀναπαύσεως μέσης τῶν περὶ ἕκαστα καμνόντας ἀνοίης, ἰδίοις ὅπλοις ἐκστρατευσάμενοι, τὴν ἐπιπολάζουσαν ἀηδίαν ἔστησαν. ἄχρι μὲν οὖν τρισκαίδεκα μηνῶν, ἀκλινὴς καὶ ἀστασίαστος αὐτῶν ὁ οἶκος, ἐν ὁμονοίᾳ τε τὴν εἰρήνην διεστρατήγει. μητρυιὰ δὲ παρεισιοῦσα καὶ φιλόνεικος οἰκίας νόσος, ἀνέτρεψε τὴν προτέραν συνάθειαν. ἐκ δευτέρου δὲ πάλιν ὁμοίας ταραχῆς ἀναφθείσης, ἔδοξεν ὁ ἄρης ἀπὸ τοῦ δεσματηρίου λελῦσθαι. τουτέστιν, ὁ πόλεμος. ἡρακλέα δὲ νομιστέον, οὐκ ἀπὸ σωματικῆς δυνάμεως ἀναχθέντα τοσοῦτον ἰσχῦσαι τοῖς τότε χρόνοις, ἀλλ' ἀνὴρ ἔμφρων, καὶ σοφίας οὐρανίου μύστης, ὥσπερεὶ κατὰ βαθείας ἀχλύος, ὑποδεδυκυῖαν ἐφώτισε τὴν φιλοσοφίαν, καθάπερ ὁμολογοῦσι καὶ στωϊκῶν οἱ δοκιμώτατοι. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἄθλων, ὁπόσοι διὰ τῆς ὁμήρου μνήμης ὑστεροῦσι, τί δεῖ παρακαιρὸν ἐκμηκύνειν φιλοτεχνοῦντας; ὅτι κάπρον

πρου μὲν εἷλε τὴν ἐπιπολάζουσαν ἀνθρώποις ἀκολασίαν. λέοντα δὲ τὴν ἀκρίτως ὁρμῶσαν ἐφ' ἃ μὴ δεῖ φοράν· κατ' αὐτὸ δὲ θυμοὺς ἀλογίστους πεδήσας, τὸν ὑβριστὴν ταῦρον ἐνομίσθη δεδεκέναι. δειλίαν γε μὴν ἐφυγάδευσεν, ἐκ τοῦ βίου τὴν κεραυνίαν ἔλαφον. καί τις ἀπρεπῶς ὀνομαζόμενος ἆθλος ἐκμεμόχθηται, διακαθήραντος αὐτοῦ τὴν ἐπιτρέχουσαν ἀηδίαν. ὄρνεις δὲ τὰς συνηνέμους ἐλπίδας, αἳ βόσκουσι τὸν βίον ἡμῶν. ἀπεσκέδασε δὲ καὶ τὴν πολύχουν κόπρον, καὶ πολυκέφαλον ὕδραν, ἥτις ὅταν ἐκκοπῇ, πάλιν ἄρχεται βλαστάνειν, ὥσπερ ὕδραν τινὰ διὰ πυρὸς τῆς παραινέσεως ἐξέκοψεν. αὐτὸς γε μὴν ὁ τρικέφαλος δειχθεὶς ἡλίῳ κέρβερος εἰκότως ἂν τὴν τριμερῆ φιλοσοφίαν ὑπαινίττεται. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικόν, τὸ δὲ φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικὸν ὀνομάζεται. ταῦτα δ' ὥσπερ ἀφ' ἑνὸς ἐκπεφυκότα, τριχῇ κατὰ τὴν κεφαλὴν μερίζεται. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων ὥσπερ εἶπον ἄθλων ἐν συντόμῳ δεδήλωται. τετρωμένην δ' ὅμηρος ὑπεστήσατο τὴν ἥραν, τοῦτο ἀκριβῶς παραστῆσαι βουλόμενος, ὅτι τὸν θολερὸν ἀέρα καὶ πρὸ τῆς ἑκάστου διανοίας ἐπαχλύοντα πρῶτος ἡρακλῆς θείῳ χρησάμενος λόγῳ διήρθρωσε,

σε, τὴν ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων ἀμαθίαν, πολλαῖς νουθεσίαις κατατρώσας. ὅθεν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ἀφίησι τὰ τόξα. πᾶς γὰρ ἀνὴρ φιλόσοφος ἐν θνητῷ καὶ ἐπιγείῳ τῷ σώματι, πτηνὸν ὥσπερ τι βέλος τὸν νοῦν εἰς τὰ μετάρσια διαπέμπεται. τεχνικῶς δὲ προσέθηκεν εἰπὼν, τῷ τριγλώχινι βαλών. ἵνα διὰ συντόμου τὴν τριμερῆ φιλοσοφίαν, ὑπὸ τοῦ τριγλώχινος ὑποσημήνῃ βέλους. μεθ' ἡμέραν δὲ τετόξευκε καὶ τὸν ᾅδην. οὐδεὶς γὰρ ἄβατος φιλοσοφίᾳ χῶρος, ἀλλὰ μετ' οὐρανὸν, ἐζήτησε τὴν κατωτάτω φύσιν, ἵνα μηδὲ τῶν νέρθεν ἀμύητος ᾖ. τὸν οὖν ἀλαμπῆ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἄβατον ᾅδην, ὁ τῆς σοφίας ὀϊστὸς δύσοχα βληθεὶς διευκείνησεν. ὥσθ' ἡρακλέους χεῖρον ἀγνοοῦσι πάντος ὀλυμπίου μύσους. ἀρχηγὸς δὲ πάσης σοφίας γενόμενος, ἀλληγορικῶς παρέδωκε τοῖς μετ' αὐτὸν ἀρύσασθαι κατὰ μέρη πάνθ' ὅσα πρῶτος πεφιλοσόφηκε. Νομίζουσι τοίνυν ἔνιοι μηδὲ διόνυσον εἶναι παρ' ὁμήρῳ θεόν. ἐπειδήπερ ὑπὸ λυκούργου διώκεται, καὶ μόλις δοκεῖ σωτηρίας τυχεῖν, θέτιδος αὐτῷ παραστάσης. τὸ δ' ἔστιν οἴνου συγκομιδῆς γεωργοῖς ἀλληγορία, δι' ὧν φησιν,

Ος ποτε μαινομένοιο διονύσοιο τιθήνας.

σεῦε κατ' ἠγάθεον νυσήϊον. αἱ δ' ἅμα πᾶσαι
θύσθλα χαμαὶ κατέχευον ὑπ' ἀνδροφόνοιο λυκούργου,
θεινόμεναι βουπλῆγι. διόνυσος δὲ φοβηθείς,
Δύσεθ' ἁλὸς κατὰ κῦμα. θετίς δ' ὑπεδέξατο κόλπῳ,
δειδιότα.

μαινόμενον μὲν εἴρηκεν ἀντὶ διονύσου τὸν οἶνον. ἐπειδήπερ οἱ πλείονες τῷ ποτῷ χρώμενοι, τῶν λογισμῶν διασφάλλονται. ὥσπερ τὸ δέος εἰ τύχοι χλωρὸν λέγει, καὶ πολυκεδανὸν πόλεμον. ἃ γὰρ ἀπ' αὐτῶν συμβαίνει, ταῦτα ἐκείνοις περιῆψεν, ὅθεν ἄρχεται τὰ πάθη. λυκοῦργος δὲ ἀνὴρ ὁ ἀμπέλου λήξεως δεσπότης, μετὰ τὴν ὀπωρινὴν ὥραν ὅτε συγκομιδὴ τῶν διονυσιακῶν καρπῶν ἐστίν, ἤδη τὴν εὐφορωτάτην ἐξεληλύθει νύσαν. τιθήνας δὲ νομίζειν δεῖ τὰς ἀμπέλους. καὶ μετὰ τοῦτο ἔτι δρεπομένων τῶν βοτρύων, φησί, διόνυσος δὲ φοβηθείς. ἐπειδήπερ ὁ μὲν φόβος εἴωθε τρέπειν τὴν διάνοιαν, ὁ δὲ τῆς ϛαφυλῆς καρπὸς τρέπεται θλιβόμενος εἰς οἶνον. ἔθος γε μὴν τοῖς πολλοῖς ἤδη φυλακῇ τοῦ διαμένειν ἀκλινῆ τὸν καρπὸν ἐπικιρνάναι θαλαττίῳ ὕδατι. παρὰ τοῦτο ὁ διόνυσος

λύσεθ' ἁλὸς κατὰ κῦμα, θέτις δ' ὑπεδέξατο
κόλπῳ.

ἡ τελευταία μετὰ τὴν ἀπόθλιψιν τοῦ καρποῦ θέσις. αὕτη γὰρ ἐσχάτη δέχεται τὸν οἶνον, διότι τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ νεοθλίβους γλεύκους παλμὸν, καὶ τὴν μεθαρμόζουσαν ὁρμὴν, δέος· εἶπε γὰρ τὸν τρόμον. οὕτως ὅμηρος οὐ φιλοσοφεῖν μόνον ἀλληγορικῶς, ἀλλὰ καὶ γεωργεῖν θεωρητικῶς ἐπίσταται. φυσικῆς δὲ ἅπτεται θεωρίας, καὶ ὅταν ὁ ζεὺς εἰς τὸ αὐτὸ συναθροίσας ἅπαντας, ἄρχεται τῶν μεγάλων ἀπειλῶν ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος οὐλύμποιο. πρῶτος ἕστηκεν αὐτός. ἐπειδὴ τὴν ἀνωτάτω τάξιν ὥσπερ ἐδηλοῦμεν ἡ αἰθερώδης ἐπέχει φύσις. σειρὰν δ' ἀπήρτησεν ἐκ τοῦ αἰθέρος ὡδὶ πάντα χρυσῆν. οἱ γὰρ δεινοὶ τῶν φιλοσόφων περὶ ταῦτα, ἀνάμματα πυρὸς εἶναι τὰς τῶν ἀστέρων περιόδους νομίζουσι. τὸ δὲ σφαιρικὸν ἡμῖν τοῦ κόσμου σχῆμα, δι' ἑνὸς ἐμέτρησε στίχου.

Τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ
γαίης.

μεσαιτάτη γὰρ ἁπάντων ἑστιά τις οὖσα, καὶ δύναμιν κέντρου ἐπέχουσα, καθίδρυται βεβαίως ἡ γῆ πᾶσα. κύκλῳ δ' ὑπὲρ αὐτὴν οὐρανὸς ἀπαύστοις περιφοραῖς εἰλούμενος ἀπ' ἀνατολῆς

πολλῆς εἰς λύσιν, τὸν ἀεὶ δρόμον ἐλαύνει. συνκαθέλκεται δ' ἡ τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα. πᾶσαι γεμὴν αἱ ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀνωτάτω κυκλοφορούμεναι πρὸς τὸ κέντρον εὐθεῖαι, καὶ κατ' ἀναγωγάς εἰσιν ἀλλήλαις ἴσαι. διὰ τῇ γεωμετρικῇ θεωρίᾳ, τὸ σφαιρικὸν σχῆμα διεμέτρησεν εἰπών. τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης. ἔνιοι δ' εἰσὶν οὕτως ἀμαθεῖς, ὡς αἰτιᾶσθαι τὸν ὅμηρον. καὶ περὶ τῶν λιτῶν, εἰς τὰς διὸς γονὰς οὕτως ὕβρισε, διάστροφον αὐταῖς περιθεὶς ἀμορφίας χαρακτῆρα.

Καὶ γάρ τε λιταί εἰσι διὸς κοῦραι μεγάλοιο.
χωλαί τε, ῥυσαί τε, παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ.

ἐν δὲ τούτοις τοῖς ἔπεσι, τὸ τῶν ἱκετευόντων σχῆμα διαπέπλασαι. πᾶσα γὰρ οὖν συνείδησις ἁμαρτόντος ἀνθρώπου, βραδεῖα, καὶ μόλις οἱ δεόμενοι τοῖς ἱκετευομένοις προσέρχονται, τὴν αἰδῶ κατὰ ῥῆμα μετροῦντες. ὅτε μὴν ἀτρεμὲς δεδοίκασιν, ἀλλ' ὀπίσω τὰς τῶν ὀμμάτων βολὰς ἀποστρέφουσι. καὶ μὴν ἐν γελοῖς πρώτοις, οὐδὲν γεγηθὸς τῶν ἱκετευόντων ἡ διάνοια προτίθησιν ἔρευθος, ἀλλ' ὠχρὰ καὶ κατηφής,

διὰ τῆς πρώτης ὄψεως ἐκκαλυμμένη τὸν ἔλεον. ὅθεν εὐλόγως, οὐ τὰς Διὸς θυγατέρας, ἀλλὰ τοὺς ἱκετεύοντας ἀπεφήνατο,

Χωλούς τε, ῥυσούς τε, παραβλῶπάς τ' ὀφθαλμῶ.

τοὔμπαλιν δὲ τὴν ἄτην, σθεναράν τε καὶ ἀρτίπουν. κρατερὸν γὰρ αὐτῆς τὸ ἄφρον. ἀλόγιστον γὰρ ὁρμῆς ὑπόπλεως, δρομὰς ὡς, ἐπὶ πᾶσαν ἀδικίαν ἵεται. παθῶν οὖν ἀνθρωπίνων ὥσπερ εἰ ζωγράφος Ὅμηρός ἐστιν, ἀλληγορικῶς τὸ συμβαῖνον ἡμῖν θεῶν περιθεὶς ὀνόμασιν. οἶμαι δ' ἔγωγε καὶ τὸ ἑλληνικὸν τεῖχος ὃ πρὸς καιρὸν ἔρυμα τῆς ἰδίας ἀσφαλείας ἐπόργωσαν, οὐχ ὑπὸ τοῦ συμμάχου καθηρῆσθαι ποσειδῶνος, ἀλλ' ὡς ὑετοῦ δαψιλοῦς γενομένου, καὶ τῶν ἀπ' Ἴδης ποταμῶν πλημμυρούντων, συνέβη καταρριφῆναι. ὅθεν ἐπώνυμος τοῦ πάθους γέγονεν ὁ τῆς ὑγρᾶς φύσεως προστάτης ποσειδῶν. εἰκὸς δὲ καὶ σεισμοῖς διατιναχθὲν ὑπονοστῆσαι τὸ κατασκεύασμα. δοκεῖ δὲ ὁ ποσειδῶν ἐννοσίγαιος, καὶ σεισίχθων εἶναι τοῖς τοιούτοις τῶν παθημάτων ἐπιγραψάμενος. ἀμέλει φησίν, αὐτὸς δ' ἐννοσίγαιος ἔχων χείρεσσι τρίαιναν, ἡγεῖτ' ἐκ δ' ἄρα πάντα θεμείλια κύμασι πέμπε· φιτρῶν καὶ λάων, τὰ θέ-

σαν

σὰν μογέοντες ἀχαιοί. σεισμοῦ τινος φορᾷ δι-
αδονήσας ἐκ βάθρων τὰ τοῦ τείχους θεμέλια.
δοκεῖ δέ μοι λεπτῶς ἐξετάζοντι τὰ τοιαῦτα,
μηδὲ τὸ κατὰ τὴν τρίαιναν ἀφιλοσόφητον εἶναι,
δι' ἧς ὑφίσαται τοὺς λίθους ἀναμεμοχλεῦσθαι
τοῦ τείχους. τὰ γάρ τοι σεισμῶν διαφέροντα
τοῖς παθήμασιν, οἱ φυσικοὶ λέγουσιν εἶναι, ἴσα
καί τινας ἰδίους χαρακτῆρας ὀνομάτων ὧν γρά-
φουσιν αὐτοῖς, βρασματίαν τινὰ καὶ κληματίαν
προσαγορεύοντες. τριπλαῖς οὖν καθώπλισεν ἀκ-
μαῖς τὸν τῶν σεισμῶν αἴτιον θεόν. ἀμέλει πρὸς
βραχὺ κινηθέντος αὐτοῦ. Τρέμε δ' οὔρεα μακρὰ
καὶ ὕλη, τὸ τῶν σεισμῶν ἰδίωμα τοῦ ποιητοῦ δια-
σημήναντος ἡμῖν. Ετι τοίνυν πολλήν τινα
χλεύην, ὡς μακρὸν ἡγοῦνται κατὰ γέλωτα τοὺς
ἀκαίρους Διὸς ὕπνους ἐν Ἴδῃ, καὶ τὸν ὄρειον ὥσπερ
ἀλόγοις ζώοις ὑπεστρωμένην εὐνήν, ἐν ᾗ δυσὶ
τοῖς ἀφρονεστάτοις πάθεσι δεδούλωται Ζεύς, ἔ-
ρωτι καὶ ὕπνῳ. νομίζω οἶνυν ἔγωγε αὐτὰ ταῦ-
τα δι' ἀλληγορίας ἐαρινὴν ὥραν ἔτους εἶναι, καθ'
ἣν ἅπαντα φυτὰ καὶ πᾶσα ἐκ γῆς ἀνίεται χλόη,
τοῦ παγετώδους ἡσυχῆ λυομένου κρύους. ὑ-
φίσαται δὲ τὴν ἥραν, τουτέστι τὸν ἀέρα συννοῦν ἀπὸ
τοῦ χειμῶνος ἔτι καὶ κατηφῆ. διὰ τοῦτο οἶμαι πιθα-
νῶς αὐτῇ συνεργὸς ἔπλετο θυμὸς μετὰ μικρὸν δὲ

ἀποκρυσαμένη τὸ συννεφὲς τῆς ἀηδίας, λύματα πάντα κάθηρεν.

ἀλείψατο δὲ λίπ' ἐλαίῳ.

ἀμβροσίῳ ἑανῷ τό ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν.

ἡ λιπαρὰ καὶ γόνιμος ὥρα, μετὰ τῆς τῶν ἀνθέων εὐωδίας, ὑποσημαίνεται τοιούτῳ χρίσματι τῆς ἥρας ἀλειψαμένης. τούς τε πλοκάμους φησὶν αὐτὴν ἀναπλέξασθαι,

καλοὺς ἀμβροσίους ἐκ κράατος ἀθανάτοιο,

τὴν τῶν φυτῶν αἰνιττόμενος αὔξησιν. ἐπειδὴ δένδρον ἅπαν κομᾷ, καὶ θριξὶν ὁμοίως ἀπὸ τῶν κλάδων ἀπαρτᾶται τὰ φύλλα.

δίδωσι δὲ ἐγκόλπιον τῷ ἔαρι, καὶ τὸν κεστὸν ἱμάντα.

ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαρισύς.

ἐπειδὴ πρὸς ταύτῃ μάλιστα τοῦ ἔτους ἡ ὥρα τὸ τερπνότατον ἐπλήρωσε τῶν ἡδονῶν μέρος. οὔτε γὰρ λίαν ὑπὸ τοῦ κρύους πεπήγαμεν, οὔτε ἄγαν θαλπόμεθα. μεταίχμιον δέ τι τῆς ἑκατέρωθεν εὐκρασίας ἐν τοῖς σώμασιν ἀνεῖται. τοῦτον τοίνυν τὸν ἀέρα συνέμιξεν ὅμηρος μετὰ μικρὸν τῷ αἰθέρι. διὰ τοῦτο ἤδη τῆς ὑψηλοτάτης ἀκρωρείας καταλαμβάνεται ζεύς, ἐν ᾗ δι' ἠέρος αἰθέρ' ἵκανεν. ἐνθάδε κιρνᾶται, καθ' ἣν ἀναμι-

χθεὶς

χθὲς ὁ ἀὴρ τῷ αἰθέρι. ἐμφαντικῶς οὖν τοῖς ὀνόμασιν εἶπεν,

Ἧραν τ' ἀγκὰς ἔμαρπτε Κρόνου παῖς, ἣν παράκοιτιν.

ἐγκαλίζεται γὰρ ἐν κύκλῳ περιέχων ὁ αἰθὴρ ὑφηπλωμένον αὐτῷ τὸν ἀέρα. τῆς δὲ συνόδου καὶ κράσεως αὐτῶν τὸ πέρας, ἐδήλωσε τὴν ἐαρινὴν ὥραν. Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην.

λωτόν θ' ἑρσήεντα, ἰδὲ κρόκον, ἠδ' ὑάκινθον πυκνὸν καὶ μαλακόν, ὃς ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργεν

ἴδια στέφη ταῦτα τῆς ἀμφιθαλοῦς ὥρας. ἐπειδὰν ἐκ τῶν χειμερίων παγετῶν ἡ στερίφη καὶ μεμυκυῖα, πηγὰς κυοφορουμένας ἔνδον ὠδῖνας ἐκφήνῃ. προσεπισφραγιζόμενος δὲ τοῦτο, τὸν λωτὸν εἶπεν ἑρσήεντα, τὸ δροσερὸν τῆς ἐαρινῆς καταστάσεως ἐμφανέστερον ποιῶν τοῦ καιροῦ. ἐπεὶ δὲ νεφέλην ἕσσαντο καλὴν χρυσέην, στιλπναὶ δ' ἀπέπιπτον ἔερσαι, τίς ἀγνοεῖ τοῦθ' ὅτι χειμῶνος μὲν ἐπάλληλα πυκνώματα τῶν νεφῶν ἐκμελαίνεται, καὶ μετὰ θολερᾶς ἀχλύος κατηφὴς ἅπας ὁ οὐρανὸς ἀμαυροῦται. τοῦ δὲ ἀέρος ὑποσχίζοντος, ἀργὰ τὰ νέφη μαλακῶς ὑποσπείρεται ταῖς ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἐναγκαλιζόμενα. καὶ παραπλήσιόν τι χρυσαῖς μαρμαρυ-

γαῖς ἀποστίλβει. ταῦτα δὴ τὰ περὶ τὴν ἴδην κρυφαῖον ἡμῖν νέφος, ὁ τῆς ἐαρινῆς ὥρας δημιουργὸς ὅμηρος ἐδήλωσεν. ἀλλ' ἐφεξῆς ἡ τῶν ἐπιφυομένων αὐτῷ τόλμα, τοὺς ἥρας δεσμοὺς αἰτιᾶται. καὶ νομίζουσιν ὕλην τινὰ δαψιλῆ, τῆς ἀθέου πρὸς ὅμηρον ἔχειν μανίας.

Ἠ οὐ μέμνῃ ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖιν.

ἄκμονας ἧκα δύω, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα.

χρύσεον ἄῤῥηκτον. σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν ἐκρέμω. λέληθε δ' αὐτοὺς ὅτι τούτοις τοῖς ἔπεσιν ἡ τοῦ παντὸς ἐκτεθεολόγηται γένεσις. καὶ τὰ συνεχῶς ᾀδόμενα τέτταρα στοιχεῖα τούτων τῶν στίχων ἐστὶ τάξις, καθάπερ ἤδη μοι λέλεκται, πρῶτος αἰθήρ, καὶ μετὰ τοῦτον ἀήρ, εἶθ' ὕδωρ τε καὶ γῆ, τελευταῖα πάντων δημιουργὰ στοιχεῖα. ταῦτα δ' ἀλλήλοις ἐπικυρνόμενα ζωογονεῖται, καὶ τῶν ἀψύχων ἀρχέγονα καθίσαται. ζεὺς τοίνυν ὁ πρῶτος τὸν ἑαυτοῦ ἀέρα κατήρτηκε, στερεοὶ δ' ἄκμονες ὑπὸ ταῖς ἐσχάταις ἀέρος βάσεσιν, ὕδωρ τε καὶ γῆ. καὶ τοῦθ' ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν, ἐφ' ἑκάστης λέξεως εἴ τις ἀκριβῶς ἐθέλει σκοπεῖν, τἀληθὲς εὑρήσει. Ἠ οὐ μέμνῃ ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθεν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀνωτάτω

κάτω καὶ μετεώρων τόπων φασὶν αὐτὴν ἀπηρ-
τῆσθαι. περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα, χρύσεον,
ἄρρηκτον. τί τοῦτο καινὸν αἴνιγμα τῆς κολακευ
ούσης τιμωρίας. πῶς ὀργιζόμενος Ζεὺς πολυ
τελεῖ δεσμῷ τὴν κολαζομένην ἠμύνατο, χρυ
σοῦν ἀντὶ τοῦ κρατιστάτου σιδήρου τὸν δε-
σμὸν ἐπινοήσας; ἀλλ' ἔοικε τὸ μεταίχμιον αἰθέ
ρος τε καὶ ἀέρος, χρυσῷ μάλιστα τὴν χρόαν ἐμ
φερὲς εἶναι. πάνυ δὴ πιθανῶς καθ' ὃ μέρος ἀλ
λήλοις ἐπισυνάπτουσι, λήγων μὲν ὁ αἰθήρ, ἀρ
χόμενος δὲ μετ' ἐκεῖνον ὁ ἀήρ, χρυσοῦν ὑπεστή
σατο δεσμόν. ἐπιφέρει γοῦν, Σὺ δ' ἐν αἰθέ-
ρι καὶ νεφέλῃσιν ἐκρέμω, τὸν ἄχρι νεφῶν τόπον
ὁρίζας μέτρον ἀέρος. ἐκ δὲ τῶν τελευταίων
μερῶν τοῦ ἀέρος ἃ καλεῖται πόδας ἀπήρτησε
στιβαρὰ βρίθη, γῆν τε καὶ ὕδωρ. ἐκ δὲ ποδοῖ
ιν ἄκμονας ἧκα δύω. πῶς ἂν εἴποι δεσμὸν ἄρ
ρηκτον αὐτίκα τῆς Ἥρας λυθείσης, εἴγε τῷ μύθῳ
προσεκτέον. ἀλλ' ἐπειδήπερ ἡ τῶν ὅλων ἁρμονία
δεσμοῖς ἀρραγέσι συνωχύρωται, καὶ δυσχερὴς
ἡ τοῦ παντὸς εἰς τἀναντία μεταβολή, τὸ μὴ δύνη
θὴν ἂν διαζευχθῆναί ποτε, κυρίως ὠνόμασεν
ἄρρηκτον. ταύτην δὲ τὴν τετράδα τῶν στοιχείων
καὶ μετὰ μικρὸν ἐν τοῖς ὅρκοις διεσάφησεν Ἥρα.
Ἴστω νῦν τόδε γαῖα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε.

Καὶ

καὶ τὸ κατειβόμενον συγὸς ὕδωρ.
τρισὶ γὰρ ὅρκοις τὴν ὁμόφυλον αὐτῆς συγγενῆ φύσιν ὠνόμασεν, ὕδωρ τε καὶ γῆν, τὸν ὑπὲρ θεν οὐρανόν. τουτέστι, τὸν αἰθέρα. τέταρτον γὰρ στοιχεῖον ἦν ἡ ὀμνύουσα. διὸ πορῶν γέτοι καὶ ὧδε καλοῖς ἀλληγορικῶς παριστάναι βουλόμενος ταυτὶ στοιχεῖα, καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐν τοῖς ποσειδῶνος πρὸς ἶριν λόγοις αὐτὰ ταῦθ᾽ ὑφίσταται λέγειν,

ἤτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεί,
παλλομένων. ἀΐδης δ᾽ ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα.
ζεὺς δ᾽ ἔλαχ᾽ οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι.
γαῖα δ᾽ ἔτι ξυνὴ πάντων καὶ μακρὸς ὄλυμπος.

οὐ μὰ δί᾽ ὁ κλῆρος ὁ μυθευόμενος ἐν σικυῶνι ταῦτα, καὶ διαίρεσις ἀδελφῶν οὕτως ἀνώμαλος ὡς οὐρανὸν ἀντιθεῖναι θαλάττῃ, καὶ ταρτάρῳ. πᾶς γὰρ ὁ μῦθος ἠλληγόρηται περὶ τῶν ἐπ᾽ ἀρχαῖς τεττάρων στοιχείων. κρόνον μὲν γὰρ ὀνομάζει τὸν χρόνον κατὰ μετάληψιν ἑνὸς στοιχείου. πατὴρ δὲ τῶν ὅλων ὁ χρόνος, καὶ τελέως ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι τῶν ὄντων δίχα χρόνου. διὸ δὴ ῥίζα τῶν τεττάρων στοιχείων οὗτός ἐστι. μητέρα δ᾽

ρα δ' αὐτῷ ἔνειμεν εἶναι ῥέαν, ἐπειδὴ ῥύσει τινὶ, καὶ ἀεννάῳ κινήσει, τὸ πᾶν οἰκονομεῖται. χρόνου δὴ καὶ ῥύσεως τέκνα, γῆν τε καὶ ὕδωρ, αἰθέρα τε καὶ ἀέρα συνὼν αὐτῷ ὑπεστήσατο. καὶ τῇ μὲν πυρώδει φύσει, τόπον ἔνειμεν οὐρανόν. τὴν δ' ὑγρὰν οὐσίαν ποσειδῶνι προσέθηκε. τρίτον δὲ ἀΐδην τὸν ἀφώτιστον ἀέρα δηλοῖ. κοινὸν δὲ πάντων καὶ ἑδραιότατον ἀπεφήνατο στοιχεῖον εἶναι τὴν γῆν, ὥσπερ ἑστίαν τινὰ τῆς τῶν ὅλων δημιουργόν.

γαῖα δ' ἔτι ξυνὴ πάντων καὶ μακρὸς ὄλυμπος.

διὰ τοῦτο δέ μοι δοκεῖ συνεχῶς ἀλληγορεῖν ὑπὲρ αὐτῶν, ἵν' ἡ δοκοῦσα τοῖς ἔπεσιν ἐμφέρεσθαι ἀσάφεια, τῷ διηνεκεῖ τῆς παραδόσεως ᾖ γνωριμωτέρα. τάγε μὴν ὧδε Σαρπηδόνι δάκρυα, λύπην μὲν οὐ καταψεύδεται θεοῦ, ὃ καὶ παρ' ἀνθρώποις νόσημα. αὐτῷ δὲ βουλομένῳ τἀκριβὲς ἐρευνᾶν, ἐπινοεῖται τρόπος ἀλληγορουμένης ἀληθείας. πολλάκις γὰρ ἐν ταῖς μεταβολαῖς τῶν μεγάλων πραγμάτων, ἱστοροῦσι τεράστια τῷ βίῳ συμφέρεσθαι σημεῖα, ποταμῶν τε καὶ πηγῶν ναμάτων αἱμοφύρτοις ῥεύμασιν ἐκμιαινομένων. ὡς ἐπ' ἀσωποῦ τε καὶ δίρκης παραδιδόασιν οἱ παλαιοὶ μῦθοι. λόγος δ' ἔχει

καὶ

καὶ κατὰ νεφῶν ψεκάδας ὕεσθαι, φόνῳ τισὶ κλί-
σιν ἐπικεχρωσμένας. ἐπεὶ τοίνυν ἡ μεταβο-
λὴ τῆς μάχης ἀθρόαν φυγὴν ἐμποιήσειν ἔμελ-
λε τοῖς βαρβάροις, ἐγγὺς δ' ἦν ὁ τοῦ κατ' ἀλκὴν
ἀρίστου Σαρπηδόνος ὄλεθρος, ὥσπερεὶ τερά-
σια προὔφαινε ταύτης τῆς συμφορᾶς ἀγγελτι-
κά, αἱματοέσας δὲ ψεκάδας κατέχευεν ἔρα-
ζε. τοῦτον δὴ τὸν φόνια ὄμβρον, ἀλληγορικῶς εἴ-
ρηκεν αἰθέρος δάκρυα. Διὸς μὲν ὁ. ἄκλαυστος
γάρ, ἐκ δὲ τῶν ὑπεράνω τόπων, ὥσπερεὶ θρή-
νοις μεμιγμένοι κατ' ἀρραγέντος ὑετοί. ταυ-
τὶ μὲν ἴσως ἐλάττω τεκμήρια περὶ τῶν ἠλληγο-
ρημένων. ἴδε μέντοι τῆς ὁπλοποιίας, μεγάλῃ
καὶ κοσμοτόκῳ διανοίᾳ, τὴν τῶν ὅλων περιή-
θροισε γένεσιν. ὅθεν γὰρ αἱ πρῶται τοῦ παντὸς
ἔφυσαν ἀρχαί, καὶ τίς ὁ τούτων δημιουργός, καὶ
πῶς ἕκαστα πληρωθέντα διεκρίθη, σαφέσι τεκ-
μηρίοις παρέστησε, τὴν Ἀχιλλέως ἀσπίδα τῆς κοσ-
μικῆς περιόδου χαλκευσάμενος εἰκόνα, καὶ τὸ
πρῶτον ὑπεστήσατο τῆς παντελοῦς δημιουργί-
ας νύκτα καιρόν. ἐπειδήπερ αὕτη χρόνου πε-
ρὰ πάτρια πρεσβεῖα κεκλήρωται. καὶ πρι-
ν διακριθῆναι τὰ νῦν βλεπόμενα, νὺξ ἦν τὸ
σύμπαν, ὃ δὴ χάος, ποιητῶν ὀνομάζουσι παῖ-
δες. οὐ γὰρ οὕτως ἄθλιόν τινα καὶ κακοδαίμονα

περι

παρεισάγει τὸν ἥφαιστον, ὡς μηδὲ νυκτὸς ἀνάπαυσιν ἔχειν, τῆς χαλκευτικῆς ἐργασίας. ὅπου γε καὶ παρ' ἀνθρώποις ἀθλίοις ἄτοπον εἶναι δοκεῖ, τὸ μηδὲ νύκτα τῶν πόνων ἐκεχειρίαν ἄγειν. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, χαλκεύων ἀχιλλεῖ πανοπλίαν ἥφαιστος, οὐδ' ἐν οὐρανῷ βωμοὶ χαλκοῦ καὶ κασσιτέρου, ἀργύρου τε, καὶ χρυσοῦ εἰσιν. ἀμήχανον γὰρ τὰς ἀνδλεῖς καὶ φιλαργύρους γῆς νόσους, ἐπ' οὐρανὸν ἀναβῆναι. φυσικῶς δὲ περὶ ἀμόρφου τε καὶ μὴ διακεκριμένης ὅλης τὸν καιρὸν ἀρφυνάμενος εἶναι νύκτα δημιουργὸν, ἡνίκα ἔμελλε πάντα μορφοῦσθαι τὸν ἥφαιστον ἐπέστησε. τουτέστι, τὴν θερμὴν οὐσίαν. πυρὸς γὰρ δὴ κατὰ τὸν φυσικὸν ἡράκλειτον, ἀμοιβῇ τὰ πάντα γίνεται. ὅθεν συνοικοῦσαν οὐκ ἀπιθάνως τῷ τῶν ὅλων ἀρχιτέκτονι πεποίηκε τὴν χάριν. ἔμελλε γὰρ ἤδη τῷ κόσμῳ χαριεῖσθαι τὸν ἴδιον κόσμον.

ὕλαι δὲ τίνος αὐτοῦ τῆς κατασκευῆς,

χαλκὸν δ' ἐν πυρὶ βάλεν ἀτειρέα, κασσίτερόν τε.

εἰ μὲν ἀχιλλεῖ κατεσκεύασε πανοπλίαν, πάντα ἔδει χρυσὸν εἶναι. καὶ γὰρ οἶμαι σχέτλιον ἀχιλλέα, μὴ δὲ γλαύκῳ κατὰ τὴν πολυτέλειαν

ἴσον

ἰσουμέναι. νῦν δὲ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα κιρνᾶται.
καὶ χρυσὸν μὲν ὠνόμασε τὴν αἰθερώδη φύ-
σιν, ἄργυρον δὲ τὸν αὐτῇ τῇ χρόᾳ συνωμοιούμε-
νον ἀέρα. χαλκὸς δὲ καὶ κασσίτερος, ὕδωρ
τε καὶ γῆ προσαγορεύεται, διὰ τὴν γ' ἀμφο-
τέροις βαρύτητα. πρώτη δὲ ἀπὸ τούτων τῶν
στοιχείων ἀσπὶς ὑπ' αὐτοῦ χαλκεύεται, σφαι-
ροειδὲς ἔχουσα τὸ σχῆμα. δι' οὗ τὸν κόσμον ἡ-
μῖν ἐμφανῶς ἐσήμηνεν. ὃν οὐκ ἀπὸ τῆς ὁπλοποι-
ΐας μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων τεκμηρίων ἐπί-
σταται κυκλοειδῆ. συντόμως δ' ἐν παρεκβά-
σει τὰς ὑπὲρ τούτων φιλοτεχνοῦντες ἀποδεί-
ξεις δηλώσομεν. συνεχῶς τοίνυν τὸν ἥλιον
ἀκάμαντα καὶ ἠλέκτορα, καὶ ὑπερίονα προ-
σαγορεύει διὰ τῶν ἐπιθέτων, οὐκ ἄλλο τι πλὴν
τοῦ τὸ σχῆμα σημαίνων. ὅτι γὰρ ἀκάμας ὁ μὴ κά-
μνων ἔοικεν ὅρους ἔχειν οὐκ ἀνατολὴν καὶ δύσιν,
ἀλλὰ τὴν ἀεὶ περίδρομον ἀνάγκην. ἠλέκτωρ
δὲ δυοῖν θάτερον, ἢ ἤλεκτρος ὁ θεὸς ὀνομάζε-
ται μηδέποτε κοίτης ἐπιψαύων, ἢ τάχα πιθα-
νώτερον ὡσεὶ ἐλέκτωρ τίς ὢν, καὶ κυκλοτερεῖ
φορᾷ δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀναμετρούμενος
τὸν κόσμον. ὑπερίονα δὲ νομιστέον αὐτὸν τὸν
ὑπεριέμενον ἀεὶ τῆς γῆς, ὥσπερ οἶμαι καὶ Ξενο-
φάνης ὁ κολοφώνιός φησιν,

Ἥλιός

Ἠέλιος θ' ὑπερείμενος, γαῖαν τ' ἐπιθάλπων. εἰ γὰρ πατρωνυμικῶς αὐτὸν ἠθέλησεν ὀνομάζειν, εἶπεν ἂν ὑπεριονίδην, ὡς ἀτρείδην εἰ τύχοι τὸν ἀγαμέμνονα, καὶ πηλείδην τὸν ἀχιλλέα. ἥ τε θοὴ νὺξ οὐκ ἄλλο τι σημαίνει, πλὴν τὸ σφαιροειδὲς ὅλου τοῦ κόσμου σχῆμα. τὸν γὰρ αὐτὸν ἡλίῳ δρόμον ἡ νὺξ ἀνύει. καὶ πᾶς ὁ καταληφθεὶς ὑπ' ἐκείνου τόπος, εὐθὺς ὑπὸ ταύτης ἐκμελαίνεται. Σαφῶς γοῦν ἑτέρωθί πο τῶν ὑπομηνίων, φησί·

Ἐν δ' ἔπεσ' ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

ὥσπερ γὰρ ἀπηρτισμένην ἑαυτοῦ τὴν νύκτα κατόπιν ἐφέλκεται συγχρονοῦσαν τοῖς ἡλίου τάχεσιν. εἰκότως οὖν αὐτὴν ὅμηρος εἴρηκε θοήν. δύναταί γε μὴν πιθανώτερόν τις ἐπιχειρῶν, θοὴν ὀνομάζειν μεταληπτικῶς, οὐ τὴν κατὰ κίνησιν ὀξεῖαν, ἀλλὰ τὴν κατὰ σχῆμα. καὶ γὰρ ἑτέρωθί που φησίν·

ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκα θοῇσιν.

Οὐ τὸ τάχος τῶν ἐρριζωμένων νήσων ἠλιθίως δηλώσειν ἐσπουδακώς, ἀλλὰ τὸ σχῆμα πρὸς ὀξεῖαν ἀπολήγουσαν ἀπὸ τελευτῶν γραμμήν. εἰκότως οὖν νύκτα θοὴν ὠνόμασε, τὴν ἐπ' ὀξὺ τελευ-

τῶσαν

ἐκ τῆς ἐσχάτης σκιᾶς ἀποτορματίζουσιν. φυσικὸς δὲ περὶ τούτου ὁ λόγος ἀποδείκνυσιν, ὅτι σφαιροειδής ἐστιν ὁ κόσμος. τριχῆ δὲ οἱ μαθηματικοὶ τὰ σχήματα τῶν σκιῶν φασὶν ἀποπίπτειν. ἐπειδὰν γὰρ ἔλαττον ᾖ τὸ περιλάμπον τοῦ καταλαμπομένου, τὴν σκιὰν συμβέβηκε καλαθοειδῶς ὑπὸ τῇ ὑστάτῃ πλατύνεσθαι βάσιν, ἀπὸ λεπτῆς ἀνισαμένην ἐκ τῆς κορυφῆς ἀρχῆς. ὅταν δὲ μεῖζον ᾖ τὸ καταλάμπον φῶς τοῦ καταλαμπομένου τόπου, κωνοειδῆ συμβέβηκε τὴν σκιὰν ἀπὸ πλατείας τῆς ἀρχῆς εἰς λεπτὸν ἀποξύνεσθαι πέρας. ἐπειδὰν γε μὴν ἴσον ᾖ τῷ καταλαμπομένῳ τὸ καταλάμπον, κυλινδροειδὴς ἡ σκιὰ πρὸς ἴσον ἐν ταῖς ἑκατέρωθεν ἔχει γραμμαῖς. βουλόμενος οὖν Ὅμηρος τὸν ἥλιον ἄλλως μείζονα τῆς γῆς ἐπὶ τὴν τῶν πλείστων φιλοσόφων ἔννοιαν ἀποδεῖξαι, εὐλόγως θοὴν τὴν νύκτα προσηγόρευσεν, εἰς ὀξὺ τὸ πρὸς τῷ πέρατι σχῆμα λήγουσαν. ἅτε οἶμαι μήτε κυλινδροειδῶς, μήτε καλαθοειδῶς τῆς σκιᾶς πίπτειν δυναμένης, ἀλλὰ τὸν λεγόμενον κῶνον ἀποτελούσης. ὁ δὴ πρῶτος Ὅμηρος ἐκ μιᾶς λέξεως ὑπαινιξάμενος, τὰς μυρίας τῶν φιλοσόφων ἁμίλλας ὑποτετίμηται. καὶ μὴν αἱ φοραὶ τῶν ἐναντίων ἀνέμων, δηλοῦσι τὸ τοῦ

κόσμου

κόσμου σφαιροειδές. βορέας μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἄρκτου πνέων μετέωρος, μέγα κῦμα κυλίνδει. τὴν γὰρ ἀπὸ τοῦ μεταρσίου φορὰν ὡδὶ τὸ ταπεινότερον, ἐκ μιᾶς λέξεως κατεκύλησεν ὁ στίχος. τοὔμπαλιν δὲ ὡδὶ τοῦ νότου πνέοντος ἀπὸ τῶν κάτω τόπων ἰστόρησεν,

Ἔνθα νότος μέγα κῦμα ποτὶ σκαιὸν ῥίον ὠθεῖ,

Τὴν ἀπὸ τοῦ ταπεινοτέρου κίνησιν εἰς τὸ μετέωρον ἀνακυλεῖ. ἔτι γε μὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀπείρονα γαῖαν ὀνομάζει. καὶ πάλιν ὡδὶ τῆς ἥρας,

Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης.

Οὐδ' ἤπου μαχομέναις δόξαις πρὸς αὐτὸν στασιάζων, ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶν σφαιροειδὲς σχῆμα καὶ ἄπειρόν ἐστι, καὶ πεπερασμένον. τῷ μὲν γὰρ, ὅρον τινὰ καὶ περιγραφὴν ἔχειν, εὐλόγως αὐτὸ πεπεράνθαι νομιστέον. ἄπειρον δ' ἂν ὁ κύκλος ὀνομάζοιτο δικαίως, ἐπειδήπερ ἀμήχανόν ἐστι δεῖξαι πέρας ἐν αὐτῷ κ. τὸ γὰρ νομισθὲν εἶναι τέλος, ἐξ ἴσου γένοιτ' ἂν ἀρχή. ταυτὶ μὲν οὖν ἀθρόα τεκμήρια τοῦ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον εἶναι παρ' ὁμήρῳ, τὸ δ' ἐναργέστατόν ἐστι σύμβολον τῆς ἀχιλλέως ἀσπίδος κατασκευῆ. κυκλοτερὲς γὰρ τῷ σχήματι κεχαλκευκὼς ὅπλον ἥφαι-

στος, ὥσπερ εἰκόνα τῆς κοσμικῆς περιόδου. μυθικῶς μὲν οὖν ἀσπίδα χαλκευομένην ὑποστησάμενος ἁρμόζουσαν Ἀχιλλεῖ, τὴν διὰ πάντων ἐνεχάραξε πορείαν. τίς δὲ ἦν αὕτη,

Στησάμενοι δ' ἐμάχοντο μάχην ποταμοῖο παρ' ὄχθας.

Βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.

ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμὸς ὁμίλεον, ἐν δ' ὀλοὴ κὴρ,

ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον.

ἄλλον τεθνειῶτα κατὰ χθονὸς ἕλκε ποδοῖιν.

Ταῦτα γὰρ ἦν ὁ διηνεκὴς Ἀχιλλέως βίος. νῦν δὲ Ὅμηρος ἰδίᾳ φιλοσοφίᾳ δημιουργῶν τὸν κόσμον, εὐθὺς τὰ μέγιστα τῆς προνοίας ἔργα μετὰ τὴν ἀδιευκρίνητον καὶ κεχυμένην ὕλην ἐχάλκευσεν.

ἐν μὲν γαῖαν ἔτευξ', ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν,

ἠέλιόν τ' ἀκάμαντα, σελήνην τε πλήθουσαν.

ἡ τῆς κοσμικῆς γενέσεως εἱμαρμένη, πρῶτον θεμέλιον ἐκρότησε τὴν γῆν. εἶτα ἐπὶ ταύτῃ, καθάπερ τινὰ θείαν στέγην τὸν οὐρανὸν ἐπωρόφωσε, καὶ κατὰ τῶν ἀναπεπταμένων αὐτῆς κόλπων, ἀθρόαν ἔχεε τὴν θάλασσαν, εὐθύς τε ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ, τὰ διακριθέντα τῶν στοιχείων ἀπὸ

τοῦ πάλαι

τὸ πάλαι χαλκοῦ ἐφόλισεν.

Ἐν δὲ τὰ τείρεα πάντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται. Δι' ὃ μάλιστα σφαιροειδῆ παραδέδωκεν ἡμῖν τὸν κόσμον. ὥσπερ γὰρ ὁ στέφανος κυκλοτερὴς τῆς κεφαλῆς κόσμος ἐστίν, οὕτω τὰ διεζωκότα τὴν οὐράνιον ἁψῖδα κατὰ σφαιροειδοῦς ἐναρμένα σχήματος, εἰκότως οὐρανοῦ στέφανος ὠνόμασται. διακριβολογησάμενος δ' ὑπὲρ τῶν ὁλοσχερῶν ἀστέρων, καὶ κατὰ μέρος ἐπιφανέστατα δεδήλωκεν. οὐ γὰρ ἠδύνατο πάντα θεολογεῖν ὥσπερ εὔδοξος, ἢ ἄρατος, ἰλιάδα γράφων, αὐτὴ τῶν φαινομένων ὑποστησάμενος ἑαυτῷ. μεταβέβηκεν οὖν ἀλληγορικῶς ἐπὶ τὰς δύο πόλεις, τὴν μὲν εἰρήνης, τὴν δὲ πολέμου παρεισάγων, ἵνα μὴ δ' ἐμπεδοκλῆς ὁ ἀκραγαντῖνος ἀπ' ἄλλου τινός, ἢ παρ' ὁμήρου τὴν σικελικὴν ἀρύσηται δόξαν. ἅμα γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις, κατὰ τὴν φυσικὴν θεωρίαν παραδέδωκε τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν. τούτων δ' ἑκάτερον ὅμηρος ὑποσημαίνων, πόλεις ἐνεχάραξε τῇ ἀσπίδι. τὴν μὲν εἰρήνης, τουτέστι τῆς φιλίας. τὴν δὲ πολέμου, τουτέστι νείκους. πτύχας δ' ὑπεστήσατο τῆς ἀσπίδος πέντε. σχεδὸν οὐκ ἄλλό τι, πλὴν οὐκ ἐμπεποικιλμένας τῷ κόσμῳ ζώνας ὑπαινιξάμενος.

μένος. ἡ μὲν γὰρ ἀνωτάτω περὶ τὸ βόρειον εἱλεῖται πόλον, ἀρκτικὴν δὲ αὐτὴν ὀνομάζουσιν. ἡ δ' ἐφεξῆς εὔκρατός ἐστιν, εἶτα τὴν τρίτην διακεκαυμένην καλοῦσιν. ἡ δὲ τετάρτη ὁμωνύμως τῇ δευτέρᾳ πρότερον εὔκρατος ὀνομάζεται. πέμπτη δ' ἐπωνύμως τοῖς νοτίοις μέρεσιν, ἡ νότιός τε καὶ ἀνταρκτικὸς καλουμένη. τούτων αἱ μὲν δύο τελέως ἀοίκητοι διὰ τὸ κρύος, ἥ τε τὸν βόρειον εἰληχυῖα πόλον, καὶ ἡ τὸν ἀπαντικρὺ νότιον. ὁμοίως δ' ἐν αὐταῖς ἡ διακεκαυμένη καθ' ὑπερβολὴν τῆς πυρώδους οὐσίας, οὐδενὶ βατὴ ζώῳ. δύο δὲ τὰς εὐκράτους φασὶν οἰκεῖσθαι τὴν μέσην ἀφ' ἑκατέρας ζώνης κρᾶσιν ἐπιδεχομένας. ὁ γοῦν Ἐρατοσθένης, καὶ σφοδρότερον ἐν τῷ Ἑρμῇ ταύτῃ διηκρίβωσεν εἰπών·

Πέντε δέ οἱ ζῶναι περιηγέες ἐσπείρηνται,
Αἱ δύο μὲν γλαυκοῖο κελαινότεραι κυάνοιο.
Η δὲ μία ψαφαρή τε καὶ ἔκπυρος, οἷον ἐρυθρή.
Τυπτομένη φλογμοῖσιν ἐπεὶ ῥά ἑ μοῖραν ὑπ' αὐτὴν
Κεκλιμένην ἀκτῖνες ἀειθερέες πυρόωσιν.
Αἱ δὲ δύο ἑκάτερθε πόλοιο περιπεπηγυῖαι,
Αἰεὶ κρυμαλέαι, αἰεὶ δ' ὕδατι μογέουσαι.

Ταύτας

Ταύτας οὖν Ὅμηρος πτύχας ὠνόμασεν, ἐξ ὧν φησιν

Ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε κυλλοποδίων,
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέροιο,
Τὴν δὲ μίαν χρυσῆν.

τὰς μὲν ἀνωτάτω κατὰ τὸν ἀλαμπῆ μυχὸν τοῦ κόσμου κειμένας δύο ζώνας χαλκῷ προσεικάζει. ψυχρὰ γὰρ ἡ ὕλη, καὶ κρύους μεστή. λέγει γοῦν ἑτέρωθί που, ψυχρὸν δ' ἕλε χαλκὸν ὀδοῦσι. τὴν δὲ μίαν χρυσῆν τὴν διακεκαυμένην, ἐπειδήπερ ἡ πυρώδης οὐσία κατὰ τὴν χρόαν ἐμφερεστάτη χρυσῷ. δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέροιο, τὰς εὐκράτους ἀποσημαίνων. ὑγρὰ γὰρ ἡ ὕλη, καὶ τελέως εὔθικτος ἡ τοῦ κασσιτέρου, δι' ἧς τὸ περὶ τὰς ζώνας εὐαφὲς ἡμῖν καὶ μαλθακὸν δεδήλωκεν. τὸ μὲν οὖν ἐν οὐρανῷ σεμνὸν ἐργαστήριον ἡφαίστου, τὴν ἱερὰν φύσιν οὕτως ἐδημιούργησεν. ἀνίσταται δ' εὐθὺς ὁ φρικώδης καὶ χαλεπὸς ἐφ' ὁμήρῳ τῶν συκοφαντούντων φθόνος ὑπὲρ τῆς θεομαχίας. οὐ γὰρ ἔτι τρώων καὶ ἀχαιῶν φύλοπις αἰνὴ παρ' αὐτῷ συνέρρωσεν, ἀλλ' οὐρανίαι ταραχαὶ καὶ στάσεις τὸ θεῖον ἀρνέμονται.

Ἤτοι μὲν γὰρ ἔναντα ποσειδάωνος ἄνακτος,
ἵστατ' ἀπόλλων φοῖβος ἔχων ἰὰ πτερόεντα.

Ἄντα δ᾽ ἐνυαλίοιο θεὰ γλαυκῶπις ἀθήνη,
Ἥρῃ δ᾽ ἀντέστη χρυσηλάκατος κελαδεινή,
Ἄρτεμις ἰοχέαιρα, κασιγνήτη ἑκάτοιο.
Λητοῖ δ᾽ ἀντέστη σῶκος ἐριούνιος ἑρμῆς.
Ἄντα δ᾽ ἄρ᾽ ἡφαίστοιο, μέγας ποταμὸς βαθυδίνης.

Οὐκέτι τοῦθ᾽ ἕκτωρ πρὸς αἴαντα μαχόμενος, οὐδ᾽ ἀχιλλεὺς πρὸς ἕκτορα, καὶ μετὰ πατρόκλου σαρπηδών. ἀλλὰ τὸν μέγαν οὐρανοῦ πόλεμον ἀγωνοθετήσας ὅμηρος, οὐδ᾽ ἄχρι μελλήσεως τὸ κακὸν ἐπλήρωσεν. ἀλλ᾽ ὁμόσε τοὺς θεοὺς συνέρραξεν ἀλλήλοις.

Ἑπτὰ μὲν γὰρ ἄρης ἐπέσχε πέλεθρα πεσών, ἐκόνισε δὲ χαίτας.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἀφροδίτης λῦτο γόνατα, καὶ φίλον ἦτορ.

Ἄρτεμις δὲ καὶ προσεξύβεισαι τοῖς ἰδίοις τόξοις, ὡς νηπία κόρη σωφρονισθεῖσα. ξάνθος ἢ παρ᾽ ὀλίγον οὐδὲ ποταμὸς ἐρρύη διὰ ἥφαιστον. ὅμως δ᾽ οὖν πάντα ταῦτα κατ᾽ ἀρχὰς μὲν, οὐδ᾽ ὅλως σφόδρα πείθειν δύναται τοὺς πολλούς. εἰ δ᾽ ἐθελήσει τὶς ἐνδοτέρω καταβὰς τῶν ὁμηρικῶν ὀργίων, ἐποπτεῦσαι τὴν μυστικὴν αὐτοῦ σοφίαν, ἐπιγνώσεται τὸ δοκοῦν αὐτῶν ἀσέβημα πηλίκης

μεστόν

μέσον ἐστὶ φιλοσοφίας. ἐνίοις μὲν οὖν ἀρέσκει τὴν
τῶν ἑπτὰ πλανήτων ἀστέρων ἐν ἑνὶ ζωδίῳ σύνο-
δον ὑφ' Ὁμήρου διὰ τούτων δὴ λεχθεῖσαν. φθο-
ρὰ δὲ παντελής, ὅταν τοῦτο γένηται. σύγχυ-
σιν οὖν τοῦ παντὸς ἐπαινίττεται, συνάγων
εἰς ἓν Ἀπόλλωνα, τουτέστιν ἥλιον, καὶ ἄρτε-
μιν, ἣν φαμὲν εἶναι σελήνην, τόν τε τῆς ἀφρο-
δίτης καὶ ἄρεως, ἔτι δὲ καὶ ἑρμοῦ καὶ διὸς ἀστέρα.
ταύτην μὲν οὖν πιθανότητος μᾶλλον ἢ ἀλη-
θείας ἐχομένην τὴν ἀλληγορίαν, ἄχρι τοῦ μὴ
δοκεῖν ἀγνοεῖν παρειλήφαμεν. ἃ δ' ἐστὶν ἐναρ-
γέστερα, καὶ τῆς ὁμήρου σοφίας ἐχόμενα, ταῦτα
δὴ σκοπεῖν ἀναγκαῖον. ἀντέταξε γοῦν κα-
κίαις μὲν ἀρετάς, ταῖς δὲ μαχομέναις φύσεσι,
τὰς ἀντιπάλους. αὐτίκα τῶν θεῶν ἡ ζεῦξις, οὕ-
τω πεφιλοσόφηται τῆς μάχης, ἀθηνᾶ καὶ ἄρης,
τουτέστιν ἀφροσύνη καὶ φρόνησις. ὁ μὲν γάρ,
ὥσπερ ἔφην, μαινόμενός ἐστι τυκτὸν κακὸν ἀλ-
λοπρόσαλλον. ἡ δ' ἐν πᾶσι θεοῖς μήτι τε κλέε-
ται καὶ κέρδεσιν, ἀδιάλλακτός γε μὴν ἔχθρα
τοῖς τὰ βέλτιστα διευκρίνουσι λογισμοῖς πρὸς τὴν
οὐδὲν ὁρῶσαν ἀφροσύνην. ὡς δὲ μάλιστα τὸν βίον
ὀνήσειν ἔμελλεν, οὕτω τὰ τῆς μάχης διευκρί-
νησεν. οὐ γὰρ ἡ μεμηνυῖα, καὶ παραπλὴξ ἀναι-
σθησία, τῆς συνέσεως γέγονε κρείσσων. ἐνίκη

σε δὲ ἀθλίως τὸν ἄρην, καὶ κατὰ γῆς ἐξέτεινεν, ἐπειδήπερ ἅπασα κακία χαμαιπετὴς ἐν τοῖς ταπεινοτάτοις ἔρριπται βαράθροις, πατούμενον νόσημα, καὶ πρὸς πᾶσαν ὕβριν ὑποκείμενον. ἀμέλει συνεξέτεινεν αὐτῷ τὴν ἀφροδίτην, τουτέστι τὴν ἀκολασίαν. τὼ μὲν ἄρ' ἄμφω κεῖντο ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, συγγενῆ καὶ τοῖς πάθεσι γειτνιῶντα τὰ νοσήματα. λητοῖ δ' ἀνθέστηκεν ἑρμῆς, ἐπειδήπερ ὁ μὲν οὐδὲν ἄλλο πλὴν λόγος ἐστὶ τῶν ἔνδον ἐν ἡμῖν παθῶν. λόγῳ δὲ παντὶ μάχεται λητώ, οἱονεὶ ληθώ τις οὖσα, καθ' ἑνὸς στοιχείου μετάθεσιν. τὸ γὰρ ἀμνημονούμενον οὐκ ἔτι ἀγγελθῆναι δύναται. διὸ δὴ καὶ μητέρα μουσῶν μνημοσύνην ἱστοροῦσι, τὰς προστάτιδας τοῦ λόγου θεὰς ὑπὸ μνήμην γεγενῆσθαι λέγοντες. εἰκὸς οὖν τὴν λήθην πρὸς ἀντίπαλον ἅμιλλαν ἐξωρμηκέναι. δικαίως δ' ὑπεῖξεν αὐτή. λόγου γὰρ ἥττα λήθη, καὶ τὸ φανερὸν ὑπ' ἀμνησίας ἐν κωφῇ νενίκηκε σιωπῇ, τῶν γε μὴν ὑπολειπομένων θεῶν ἡ μάχη φυσικωτέρα. ἤτοι μὲν γὰρ ἔναντα ποσειδάωνος ἄνακτος, ἵστατ' ἀπόλλων φοῖβος, ὕδατι πῦρ ἀντέθηκε. τὸν μὲν ἥλιον, ἀπόλλωνα προσαγορεύσας, τὴν δ' ὑγρὰν φύσιν ποσειδῶνα. τούτων δὲ

ἑκα-

ἑκατέρου ὡς ἐναντίαν ἔχει δύναμιν, τί δεῖ καὶ λέγειν; φθαρτικὸν ἀεὶ κατ' ἐπικράτειαν θατέρου θάτερον. καὶ μὴν ὑπὸ λεπτῆς τῆς περὶ τὴν ἀλήθειαν θεωρίας, διαλύει ἀμφοῖν τὴν μάχην. ἐπειδήπερ ἡλίου τροφὴν ἀπεφηνάμεθα τὴν ὑγρὰν οὐσίαν, καὶ μάλιστα τὴν ἁλμυράν. λεληθότως γὰρ ἀπὸ γῆς τὸ δίυγρον ἀναπνέων ἡ ἀτμίς, τούτῳ μάλιστα τὴν πυρώδη φύσιν αὔξει. χαλεπὸν δ' ἦν τῷ τὸ τρέφοντι, τρεφόμενον ἀνθίστασθαι, διὰ τοῦθ' ὑπεῖξαν ἀλλήλοις. (Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.

Ἥρῃ δ' ἀντέστη χρυσηλάκατος κελαδεινή, οὐδὲ τοῦτ' ἀλόγως εἰσήγαγεν Ὅμηρος. ἀλλ' ὥσπερ ἔφην, Ἥραν μὲν εἶναι ἀέρα, τὴν δὲ σελήνην ἄρτεμιν ὀνομάζει. πᾶν δὲ τὸ τεμνόμενον, ἀεὶ πολέμιόν ἐστι τῷ τέμνοντι. καὶ διὰ τοῦτο ἐχθρὰν ἀέρι τὴν σελήνην ὑπεστήσατο, τὴν ἐν ἀέρι αὐτῆς φορὰν, καὶ τοὺς δρόμους ὑποσημαίνων. εἰκὸς δὲ ταχέως νενικῆσθαι τὴν σελήνην, ἐπειδήπερ ὁ μὲν ἀὴρ πολὺς καὶ πάντῃ κεχυμένος. ἡ δ' ἐλάττων καὶ συνεχῶς ὑπὸ τῶν ἀερίων παθημάτων ἀμαυρουμένη, τοῦτο μὲν ἐκλείψεσι, τοῦτο δ' ἀχλύϊ, καὶ ταῖς ὑποτρεχούσαις νεφέλαις. διὰ τοῦτο τῆς νίκης τὰ βραβεῖα τῷ μείζονι καὶ

συνε-

συνεχῶς βλάπτοντι προστέθηκεν. αὐτὰρ δ' ἂρ ἡφαίστοιο μέγας ποταμὸς βαθυδίνης. ἐν τοῖς ὑπὲρ ἀπόλλωνος, καὶ ποσειδῶνος λόγοις τὸν οὐράνιον ἡμῖν αἰθέρα, καὶ τὴν ἀκήρατον ἡλίου φλόγα δηλώσας, νῦν μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸ θνητὸν πῦρ. καὶ τοῦτο ἀνθώπλισε ποταμῷ, τὴν διάφορον ἑκατέρου φύσιν εἰς μάχην παροξύνας. πρότερον μὲν οὖν ἥκοντα τὸν ἥλιον ποσειδῶνι παρεισάγει. νῦν δὲ, τὴν ὑγρὰν οὐσίαν ὑπὸ τῆς πυρώδους ἡττωμένην. δυνατώτερον γὰρ τόδε τὸ στοιχεῖον θατέρου. τίς οὖν οὕτω μέμηνεν, ὡς θεοὺς μαχομένους ἀλλήλοις παρεισάγειν, ὁμήρου φυσικῶς ταῦτα διὰ ἀλληγορίας θεολογήσαντος. ἐπὶ τέλει δὲ τῆς ἰλιάδος, καὶ σφόδρα τὸν ἑρμῆν ἐναργῶς ἀκολουθοῦντα πριάμῳ δεδήλωκεν ἀλληγορήσας. οὐδὲν γὰρ ἔοικεν οὕτω πειθήνιον ἀνδράσιν ὀργιζομένοις, οὐκ ἄργυρος, οὐ χρυσός, οὐδὲ ἡ διαδώρων πολυτέλεια. μειλίχιον δὲ καὶ προσηνὲς ἱκεσίας ὅπλον ἐστὶν, ἡ διὰ τοῦ λόγου πειθώ. πάνυ γοῦν ἀληθῶς εὐριπίδης, Οὐκ ἔστι πειθοῦς ἱερὸν ἄλλο πλὴν λόγος. τούτῳ τε πρίαμος ὥσπερ ὀχυρᾷ πανοπλίᾳ καθώπλισται. ᾧ καὶ μάλιστα τὴν ἀχιλλέως ἐπήλασεν ὀργήν, οὐκ ἐν ἀρχῇ δείξας δώδεκα πέπλους. δώδεκα δὲ

πλοΐδας χλαίνας, τάτε λοιπὰ τῶν κομισθέντων δώρων, ἀλλ' αἱ πρῶται τῆς ἱκεσίας φωναὶ τὸν ἄρσενα αὐτοῦ θυμὸν ἐξεθήλυναν.

Μνῆσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' ἀχιλλεῦ,
τηλίκου οἷος ἐγὼν ὀλοῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ.

διὸ ὀλίγου προοιμίου τῶν λόγων συνήρπασεν ἀχιλλέα. καὶ σχεδὸν αὐτὶ πριάμου γέγονε πηλεύς. διὰ τοῦτο ἠλέηται μὲν ἄχρι τραπέζης. λουτροῖς δὲ κοσμηθὲν ἀποδίδοται τὸ ἕκτορος σῶμα, τοσοῦτον ἴσχυσεν ὁ τῶν παθῶν ἑρμηνεὺς λόγος, ὃν ἀπέστειλεν ὅμηρος αὐτῷ τῆς ἱκεσίας παράκλητον. ἆρ' οὐκ ἀπόχρη διὰ ὅλης τῆς ἰλιάδος συνάδουσα καὶ διηνεκὴς ἡ ὁμήρου φιλοσοφία, ἐν ᾗ τὰ περὶ θεῶν ἠλληγόρησε. ζητοῦμεν δὲ τούτων τί περιττότερον, ὡς μετὰ τοσαύτας ἀποδείξεις ἐνδεῖν ἔτι τὰ περὶ τὴν ὀδύσσειαν ἡγούμεθα, πλὴν ὅμως ἀπόρεστον ἅπαν τὸ καλόν, ἀπὸ τῆς ἐναγωνίου καὶ πολεμικῆς ἰλιάδος ἐπὶ τὴν ἠθικὴν μεταβῶμεν ὀδύσσειαν. οὐδὲ γὰρ αὕτη τελέως ἀφιλοσόφητος. ἀλλ' ἐν ἑκατέροις τοῖς σωματίοις ὅμοιον εὑρίσκομεν ὅμηρον, μηδὲν περὶ θεῶν ἀπρεπὲς ἱστοροῦντα, δίχα δὲ τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας ἀντιποιούμενον. αὐτίκα τοίνυν ἐν ἀρχῇ τὴν ἀθηνᾶν ὑπὸ διὸς ἀποστελλομένην

μένην πρὸς Τηλέμαχον εὑρίσκομεν, εὐλόγως. ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἄγαν νεότητος ἤδη τὴν εἰκοσαετῆ ἡλικίαν ὑποδρύπτων μετέβαινεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα. καί τις αὐτὸν ὑπέδραμε τῶν γιγνομένων λογισμός, ὡς οὐκ ἔτι χρὴ διαμαρτυρεῖν ἐπὶ τῇ τετραετεῖ τῶν μνηστήρων ἀσωτίᾳ. τοῦτον οὖν τὸν ἀθριζόμενον ἐν Τηλεμάχῳ λογισμόν, Ἀθηνᾶς ἐπιφάνειαν ἠλληγόρησεν. ὁμοιωθεῖσα γὰρ γέροντι ἥκει. παλαιὸς γοῦν ὁμολογεῖται ξένος ὀδυσσέως ὁ μὲν τῆς ἐῦν. πολιὰ δὲ καὶ γῆρας ἱδροὶ τῶν τελευταίων χρόνων λιμένες, ἀσφαλὲς ἀνθρώποις ὅρμισμα, καὶ ὅσον ἡ τοῦ σώματος ἰσχὺς ὑποφθίνει, τοσοῦτον ἡ τῆς διανοίας αὔξεται ῥῶσις. τίνα τοίνυν προσελθὼν ὁ νοῦς ἐξεπαίδευσε τὸν Τηλέμαχον, οὐ θεᾶς παρακαθημένης, καὶ ταῦθ' ἃ λέγει παραινούσης (διὰ πεπαιδεύοντος) ἄγε δή φησιν ὦ Τηλέμαχε, μειρακίου γὰρ ἤδη τί φρονεῖς πλέον.

νῆ' ἄρσας ἐρέτῃσιν ἐείκοσιν ἥτις ἀρίστη,
ἔρχεο πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο.

πρῶτος εὐσεβὴς καὶ δίκαιος ἐκ βαθείας ἀφροσύνης ὑπεισῆλθε λογισμός, ὡς οὐκ ἄξιόν ἐστιν ἀργοὺς ἐν Ἰθάκῃ κατατρίβειν χρόνους, ἀμνηστίαν ἔχοντα τοῦ γεγεννηκότος, ἀλλ' ἀναγ-

καῖον

καιρὸν ἤδη ποτὲ τὸν φιλοπάτορα, ναῦν δ' εὐτρεπισάμενον ἐπὶ τὰς διαποντίους ἐκδραμεῖν κληδόνας, ἵνα τὴν ὀδυσσέως ἀποδήμου ἄγνοιαν ἀνιχνεύσῃ. δεύτερον δ' ἐπὶ τούτοις διεσκέψατο, ὅπου μάλιστα δεῖ τὴν πατρῴαν ἐρευνῆσαι τύχην. ὑπηγόρευσε δ' ἡ φρόνησις, ἐγγὺς αὐτοῦ καθεζομένη. (δῖον.

πρῶτα μὲν ἐς πύλον ἐλθὲ καὶ εἴρεο νέστορα
κεῖθεν δὲ, σπάρτην δὲ παρὰ ξανθὸν μενέ-
λαον.

Ὁ μὲν γὰρ εἶχε τὴν ἀπὸ γήρως ἐμπειρίαν, ὁ δ' ἀπὸ τῆς ὀκταετοῦς πλάνης ἐπανεληλύθει νεωστί.

δεύτατος γὰρ ἦλθεν ἀχαιῶν χαλκοχι-
τώνων.

ἔμελλεν οὖν ὀφέλιμος αὐτῷ παραινῶν γενήσεσθαι νέστωρ. τἀληθῆ δὲ περὶ τῆς ὀδυσσέως πλάνης ἐρεῖν μενέλαος. ἅμα δὲ τοῦτο γινόμενος, ὥσπερεὶ παρακροτῶν ἑαυτοῦ εἶπεν·

οὐδέ τί σε χρὴ νηπιάας ὀχέειν. ἐπεὶ οὐκέτι
τι τηλίκος ἐσσίν.

ὥσπερεὶ παιδαγωγός καὶ πατὴρ ὁ λογισμὸς αὐτοῦ τὸ μεθεκτικὸν τῶν φροντίδων ἀνήγειρεν. εἶτα καθ' ὁμοίωσιν ἡλικιώτιδος ἀρετῆς, εἰς τὴν ἴσην φρόνησιν αὐτὸν παρακέκληκεν. ἢ οὐκ ἀΐεις οἷον κλέος ἔλλαβε δῖος ὀρέστης,

πάντας

πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἔκτανε πα-
τροφονῆα.

τοιούτοις ἐπελθὼν λογισμοῖς, εὐλόγως μετέωρον αὐτοῦ τὴν διάνοιαν ἐλαφρίζει. διὸ καὶ προσείκασεν αὐτὴν ὅμηρος ὄρνιθι, λέγων, ὄρνις δ' ὣς ἀνόπαια διέπτατο. μεταρσία γὰρ ἡ φρόνησις ὡς ἂν οἶμαι τηλικοῦτον ὄγκον ἐν αὐτῇ πραγμάτων, κυοφοροῦσαν διανέστηκεν. ἀμέλει ταχέως ἐκκλησία συναθροίζεται, καὶ πατρῴοις λόγοις ἐνεγυροδύει. τὸν δ' ἀπόπλουν εὐτρεπίζει ὁ τῆς ἀλληγορίας ἐπώνυμος φρονίου μὲν υἱὸς, νοήμων δὲ τοὔνομα. δι' ὧν ἀμφοτέρων οὐδὲν ἄλλο, πλὴν τοὺς ὑπογύους αὐτοῦ λογισμοὺς ὑπεσήμαινεν. ἐπιβαίνοντι δ' αὐτῷ τῆς νεὼς, συνεμβέβηκεν ἀθηνᾶ μέντορι τὴν μορφὴν εἰκασμένη, πάλιν ἀνδρὶ πρὸς φροντίδας τὴν διάνοιαν ἔχοντι φρονήσεως μητρῷα. δι' ὧν ἁπάντων ἡ κατ' ὀλίγον ἐν τῷ τηλεμάχῳ τρεφομένη σύνεσις, ἐν τοῖς ἔπεσιν ἱστόρηται. καὶ μὴν ὁ περὶ πρωτέως λόγος οὕτω πολὺς ἐκταθεὶς ὑπὸ μενελάου, τὴν ἐξαπατῶσαν εὐθὺς ἔχει φαντασίαν, πάνυ μυθώδης γεγονέναι τῆς ἐν αἰγύπτῳ νησιάδος ἄθλιον ἐποίκουν, εἰς ἀθανάτου μέτρα τιμωρίας παρελκόμενον, ᾧ βίος ἠπείρου καὶ θαλάττης κοινὸς, ἀτυχὴς

Τυχεῖς ὕπνους μετὰ φωκῶν κοιμώμενος, ἵν' αὐτὸ κολάζηται, καὶ τὸ τερπνόν. θυγάτηρ δὲ εἰδοθέα διὰ πατρὸς ἀδικίας ξένον εὖ ποιοῦσα, καὶ γνωμένη προδότις αὐτοῦ· δεσμοὶ μετὰ τοῦτο καὶ μενέλαος ἐνεδρεύων. ἔσθ' ἡ πολυπρόσωπος εἰς ἅπαντα ἃ βούλεται πρωτέως μεταμόρφωσις, ποιητικοὶ καὶ θεραπεῖοι μῦθοι δοκοῦσιν, εἰ μή τις οὐρανίῳ ψυχῇ τὰς ὀλυμπίους ὁμήρου τελετὰς ἱεροφαντήσειε. τὴν οὖν πρωτίστην τῶν ὅλων ὑπόστασιν γένεσιν, ἀφ' ἧς τὸ πᾶν ἐρριζώθη, εἰς ὃ νῦν βλέπομεν, ἥκει κατάστημα. παλαιοὶ γὰρ ἦσάν ποτε χρόνοι, καθ' οὓς ἀτύπωτον ἢ (ἀπόλιμν) ἦν, οὐδέπω κεκριμένοις χαρακτῆρσιν εἰς τέλειον ἥκουσα μορφῆς. οὔτε γὰρ γῆ τῇ τῶν ὅλων ἑστίᾳ κέντρον ἐπεπήγει βέβαιον, οὔτ' οὐρανὸς περὶ τὴν ἀΐδιον φορὰν ἱδρυμένος ἐκυκλεῖτο. πάντα δ' ἦν ἀνήλιος ἠρεμία καὶ κατηφοῦσα σιγή, καὶ πλέον οὐδὲν ἦν ἢ κεχυμένης ὕλης ἄμορφος ἀργία, πρὶν ἡ δημιουργὸς ἁπάντων καὶ κοσμοτόκος ἀρχὴ σωτήριον ἑλκύσασα τῷ βίῳ τύπον, τὸν κόσμον ἀπέδωκε τῷ κόσμῳ. διέζευγνυ τὸ μὲν οὐρανὸν γῆς, ἐχώριζε δὲ τὴν ἤπειρον θαλάττης. τέτταρα δὲ στοιχεῖα τῶν ὅλων ῥίζα καὶ γέννα, ἐν τάξει τὴν ἰδίαν μορφὴν ἐκομίζετο. ἵστωρ ἦ πρωμηθὰς κιρναμένων, ὁ θεὸς μηδὲ μι-

ἀς οὔσης διακρίσεως περὶ τὴν ἄμορφον ὕλην. πρωτέως δὲ θυγάτηρ εἰδοθέα δικαίως εἶδος ἑκάστου γινομένη θεά, διὰ τοῦτο μία τὸ πρὶν ὢν φύσις ὁ πρωτεὺς, εἰς πολλὰς ἐμερίζετο μορφὰς ὑπὸ τῆς προνοίας διαπλαττόμενος.

Ἤτοι μὲν πρώτιστα λέων γένετ' ἠϋγένειος,
Αὐτὰρ ἔπειτα δράκων, καὶ πάρδαλις, ἠδὲ μέγας σῦς. (πέτηλον.
γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ, καὶ δένδρεον ὑψι-

διὰ μὲν οὖν τοῦ λέοντος ἐμπύρου ζώου, τὸν αἰθέρα δηλοῖ. δράκων δ' ἐστὶν ἡ γῆ. τὸ γὰρ αὐτόχθον αὐτοῦ καὶ γηγενὲς, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦτο σημαίνει. δένδρον γε μὴν ἅπαν αὐξανόμενον καὶ τὴν ἀπὸ γῆς ὁρμὴν μεταρσίαν ἀεὶ λαμβάνον συμβολικῶς εἴποιμ' ἀέρα. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ εἰς ἀσφαλεστέραν ὧν προηνίξατο δήλωσιν ἐκ τοῦ φανερωτέρου παρέστησεν εἰπών. γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ, ὥστε εὔλογον τὴν μὲν ἄμορφον ὕλην πρωτέα καλεῖσθαι, τὴν δ' εἰδωλοπλαστοῦσαν ἕκαστα πρόνοιαν, εἰδοθέαν. ἐξ ἀμφοῖν δὲ τοῖν διακριθὲν, εἰς τὰ συνεχῆ τὰ προστακτικὰ τῶν ὅλων σταθῆναι. πιθανῶς δ' ἐστὶ καὶ τὴν νῆσον ἐν ᾗ ταῦτα διέπλασεν, φάρον ὠνόμασεν. ἐπειδήπερ ἐστὶ φέρσαι, τὸ γεννῆσαι. καὶ τὴν γῆν ἀφάρωτον, ὁ καλλίμαχος εἶπε τὴν ἄγο-

νον,

νου, ἀφ' ἔρωτος οἷον γυνή. φυσικῶς οὖν τὴν ἁπάντων πατρῷαν χώραν ὠνόμασε φάρον, ἐκ τῆς γονίμου προσηγορίας, ὃ μάλιστα ἐβούλετο σημήνας. τίσι γε μὴν ὑποθέτοις καὶ τὸν πρωτέα κεκόσμηκεν, ἤδη σκοπῶμεν.

Πωλεῖταί τις δεῦρο γέρων ἅλιος νημερτής. Τὸ μὲν γὰρ οἶμαι, τὸν ἀρχέγονον καὶ πρώτης οὐσίας γεραίτερον, ὥστε ἀποσεμνῦναι τῇ πολιτείᾳ τοῦ χρόνου τὴν ἄμορφον ὕλην. ἅλιον δὲ ὠνόμασεν, οὐ μὰ δί' οὐ θαλάττιόν τινα δαίμονα καὶ τῶν κυμάτων ζῶντα, τὸ δ' ἐκ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν συνηλισμένον, ὅπερ ἐστὶ συνηθροισμένον. νημερτὴς δ' εὐλόγως εἴρηται. τί γὰρ ταύτης τῆς οὐσίας ἀληθέστερον, ἐξ ἧς ἅπαντα γεγενῆσθαι νομιστέον. καὶ μὴν καὶ ἡ καλυψώ, τὸν μῦθον τῶν ποικίλων τῆς ὀδυσσέως λόγων ἑρμῆν προσηγόρευσε, μόγις μὲν, ἀλλ' ὅμως κατέθελξαν αὐτοῦ τὸν ἔρωτα τῆς νύμφης, ἵν' εἰς ἰθάκην προπεμφθείη. διὰ τοῦτο ὄρνιθι προσωμοιωμένος ἑρμῆς ἐλήλυθεν ἀπ' ὀλύμπου. πτερόεντα γὰρ τὰ ἔπη κατὰ τὸν ὅμηρον, καὶ τάχιον οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις λόγου. δεῖ δὲ ἡμᾶς οὐδὲ τὰ μικρὰ παροδεύειν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνων τὴν λεπτὴν ἐξετάζειν ὁμήρου φροντίδα. τὸν γὰρ ἡμέρας καὶ ὠρίωνος ἔρωτα, πάθος οὐδ' ἀνθρώποις εὔσχημον ἠλληγόρησεν.

Ὡς μὲν ὅθ' ὠρίων' ἕλετο ῥοδοδάκτυλος ἠώς.
Παρεισάγει γὰρ αὐτὴν ἔτι νεανίαν, ἐν ἀκμῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ χρεὼν πρὸ μοίρας συνηρπασμένον. ἦν δὲ παλαιὸν ἔθος τὰ σώματα τῶν καμνόντων, ἐπειδὰν ἀναπαύσηται τοῦ βίου μήτε νύκτωρ ἐκκομίζειν, μήθ' ὅταν ὑπὲρ γῆς τὸ μεσημβρινὸν ἐπιτείνηται θάλπος, ἀλλὰ πρὸς βαθὺν ὄρθρον ἀπύροις ἡλίου ἀκτῖσιν ἀνιόντος. ἐπειδὰν οὖν εὐγενὴς νεανίας ἅμα, καὶ κάλλει προέχων τελευτήσῃ τὴν ὄρθριον ἐκκομιδὴν ἐπεφήμιζον ἡμέρας ἁρπαγὴν, ὡς οὐκ ἀποθανόντος, ἀλλὰ δι' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ἀνηρπασμένου. καθ' ὅμηρον δὲ τοῦτο φασιν. ἰασίων ἀνὴρ γεωργίας ἐπιμελούμενος, καὶ δαψιλῶς τοὺς ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀγρῶν καρποὺς λαμβάνων, εἰκότως ὑπὸ τῆς δήμητρος ἔδοξεν ἠγαπῆσθαι. δι' ὧν ὅμηρος οὐκ ἀσελγεῖς ἔρωτας ἱστορεῖ θεῶν, οὐδ' ἀκολασίας. σημαίνει δὲ τὰς εὐαγεστάτας, ἡμέραν τε καὶ δήμητραν, τοῖς εὐσεβῶς ἐρευνᾶν ἐθέλουσι, φυσικῆς ἀκριβῆ θεωρίας ἀφορμὴν χαρίζεται. νῦν ἅπαντα τἆλλα ἀφέντες, ἐπὶ τὴν διηνεκῆ καὶ χαλεπῶς θρυλλουμένην ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν κατηγορίαν τραπῶμεν. ἄνω γὰρ οὖν καὶ κάτω τραγῳδοῦσι τὰ περὶ ἄρεος καὶ ἀφροδίτης ἀσεβῶς διαπεπλᾶσθαι

πεπλάσθαι λέγοντες. ἀκολασίαν γὰρ ἐμπεπολίτευκεν ἐν οὐρανῷ. καὶ τὸ παρ' ἀνθρώποις ὅταν γένηται θανάτου τιμώμενον, οὐκ ἔδυσεν πάθη παρὰ θεοῖς ἱστορῆσαι. λέγω δὲ μοιχείαν.

ἀμφ' ἄρεος φιλότητος, ἐϋστεφάνου τ' ἀφροδίτης,

Ὡς τὰ πρῶτα μίγησαν ἐν ἡφαίστοιο δόμοισιν. Εἶτα μετὰ τοῦτο δεσμοί, καὶ θεῶν γέλωτες, ἱκεσία τε πρὸς ἥφαιστον ποσειδῶνος. ἄπερ εἰ θεοὶ νοσοῦσιν, οὐκ ἔτι τοὺς παρ' ἀνθρώποις ἀδικοῦντας ἔδει κολάζεσθαι. νομίζω δ' ἔγωγε, καίπερ ἐν φαίαξιν ἀνθρώποις ἡδονῇ δεδουλωμένοις ᾀδόμενα ταῦτα φιλοσόφου τινὸς ἐπιστήμης ἔχεσθαι. τὰ γὰρ σικελικὰ δόγματα, καὶ τὴν ἐμπεδόκλειον γνώμην ἔοικεν ἀπὸ τούτων βεβαιοῦν, ἄρην μὲν ὀνομάσας τὸ νεῖκος, τὴν δ' ἀφροδίτην φιλίαν. τούτους οὖν διεστηκότας ἐν ἀρχῇ παρεισήγαγεν ὅμηρος ἐκ τῆς πάλαι φιλονεικίας εἰς μίαν ὁμόνοιαν κεκραμένους. ὅθεν εὐλόγως ἐξ ἀμφοῖν ἁρμονία γεγένηται, τοῦ παντὸς ἀσαλεύτως καὶ κατ' ἐμμέλειαν ἁρμοσθέντος. γελᾶν δ' ἤδη τούτοις εἰκὸς ἦν, καὶ συνήδεσθαι τοὺς θεούς, ἅτε δὴ τῶν ἰδίων χαρίτων οὐκ ἐπὶ φθοραῖς διϊσταμένων, ἀλλ' ὁμονοοῦσαν εἰρήνην ἀγόντων. δύναται γε μὴν καὶ περὶ τῆς χαλ

κευτικῆς τέχνης ἀλληγορεῖν. ὁ μὲν γὰρ ἄρης, εἰκότως ἂν ὀνομάζοιτο σίδηρος. τοῦτον δ' ἂν ῥᾳδίως ἥφαιστος ἐχειρώσατο. τὸ γὰρ πῦρ, ἅτ' οἶμαι σιδήρου κρατιωτέρας δυνάμεως μετειληχὸς, εὐκόλως ἐν αὐτῷ τὴν ἐκείνου στερρότητα θηλύνει. δεῖ δὲ τῷ τεχνίτῃ πρὸς τὸ κατασκευαζόμενον, καὶ ἀφροδίτης. ὅθεν οἶμαι διὰ πυρὸς μαλάξας τὸν σίδηρον, ἐπαφροδίτῳ τινὶ τέχνῃ τὴν ἐργασίαν κατώρθωσε. ποσειδῶν δ' ὁ ῥυόμενος παρ' ἡφαίστου τὸν ἄρη πιθανῶς. ἐπειδήπερ ἐκ τῶν βαναύσων διάπυρος ὁ τοῦ σιδήρου μύδρος ἑλκυσθεὶς, ὕδατι βαπτίζεται, καὶ τὸ φλογῶδες ὑπὸ τῆς ἰδίας φύσεως ὕδατι κατασβεσθὲν ἀναπαύεται. καθόλου δὲ τὴν ὀδυσσέως πλάνην, εἴ τις ἀκριβῶς ἐθέλει σκοπεῖν, ἠλληγορημένην εὑρήσει. πάσης γὰρ ἀρετῆς καθάπερ ὄργανόν τι τὸν ὀδυσσέα παραστησάμενος ἑαυτῷ, διὰ τούτου φιλοσόφηκεν (ἐπειδὴ τὰς ἐκνεμομένας τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἤχθηρε κακίας) ἡδονὴν μὲν, τὸν λωτοφάγων χωρίον ξένης γεωργὸν ἀπολαύσεως, ἣν ὀδυσσεὺς ἐγκρατῶς παρέπλευσε. τὸν δ' ἄγριον ἑκάστου θυμὸν, ὥσπερ εἰ καυστηρίῳ τῇ παραινέσει τῶν λόγων ἐπήρωσε. κύκλωψ δὲ οὗτος ὠνόμασαι, ὁ τοὺς λογισμοὺς ὑποκλωπῶν. τί δ' οὐχὶ πρῶτος

εὔδιον

εὔδιον πλοῦν διὰ τῆς ἐπιστήμης ἀστρονόμου τεκμηράμενος ἔδοξεν ἀνέμους δεδωκέναι, φαρμάκων τε τῶν παρὰ Κίρκης γέγονε κρείττων, ὑπὸ πολλῆς σοφίας πεμμάτων ἐπεισάκτων κακῶν οὐχ ἡττώμενος. ἡ δὲ φρόνησις ἕως ᾅδου καταβέβηκεν, ἵνα μηδὲ τῶν νέρθεν ἀδιερεύνητος ᾖ. τίς δὲ σειρήνων οὐκ ἀκούει τὰς πολυπείρους ἱστορίας, παντὸς αἰῶνος ἐκμαθών. καὶ χάρυβδις μὲν ἡ δάπανος ἱστορία, καὶ περὶ πότους ἄπληστος, εὐλόγως ὠνόμασται. σκύλλαν τε τὴν πολύμορφον ἀναίδειαν ἠλληγόρησε. διὸ δὴ κύνας οὐκ ἀλόγως ὑπέζωσται, προτομαῖς ἁρπαγῆς τόλμης καὶ πλεονεξίας πεφραγμένας. αἱ δ' ἡλίου βόες, ἐγκράτεια γαστρός εἰσιν. εἰ μὴ δὲ λιμὸν ἔσχεν ἀδικίας ἀνάγκην. ἃ δὴ μυθικῶς μὲν ἐστὶ εἰρημένα περὶ τοὺς ἀκούοντας. εἰ δ' ὧδε τὴν ἠλληγορημένην σοφίαν καταβέβηκεν, ὠφελιμωτάτη τοῖς μιμουμένοις γενήσεται. τὸν μὲν γὰρ αἴολον, ἐξαιρέτως ἔγωγε νομίζω τὸν ἐνιαυτὸν εἶναι τοῖς δωδεκαμήνοις τοῦ χρόνου περιόδοις ἐνδεδεμένον. ὠνόμασται γοῦν αἴολος, τουτέστι ποικίλος. ἐπεὶ δήπερ οὐκ ἰσόχρονος καὶ μονοειδὴ κατὰ πᾶσαν ὥραν τῇ φύσει συνίσταται. διάφοροι δ' αὐτὸν αἱ παρ' ἕκαστα μεταβολαὶ ποικίλλου-

σε δὲ ἀθλιώτατον ἄρην, καὶ κατὰ γῆς ἐξέτεινεν, ἐπειδήπερ ἅπασα κακία χαμαιπετὴς ἐν τοῖς ταπεινοτάτοις ἔῤῥιπται βαράθροις, πατούμενον νόσημα, καὶ πρὸς πᾶσαν ὕβριν ὑποκείμενον. ἀμέλει συνεξέτεινεν αὐτῷ τὴν ἀφροδίτην, τουτέστι τὴν ἀκολασίαν. τὼ μὲν ἄρ᾽ ἄμφω κεῖντο ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, συγγενῆ καὶ τοῖς πάθεσι γειτνιῶντα τὰ νοσήματα. λητοῖ δ᾽ ἀντέστηκεν ἑρμῆς, ἐπειδήπερ ὁ μὲν οὐδὲν ἄλλο πλὴν λόγος ἐστὶ τῶν ἔνδον ἐν ἡμῖν παθῶν. λόγῳ δὲ παντὶ μάχεται λητώ, οἱονεὶ ληθώ τις οὖσα, καθ᾽ ἑνὸς στοιχείου μετάθεσιν. τὸ γὰρ ἀμνημονούμενον οὐκέτι ἀγγελθῆναι δύναται. διὸ δὴ καὶ μητέρα μουσῶν μνημοσύνην ἱστοροῦσι, τὰς προστατίδας τοῦ λόγου θεὰς ὑπὸ μνήμην γεγενῆσθαι λέγοντες. εἰκὸς οὖν τὴν λήθην πρὸς ἀντίπαλον ἅμιλλαν ἐξωρμηκέναι. δικαίως δ᾽ ὑπεῖξεν αὐτῇ. λόγου γὰρ ἧττα λήθη, καὶ τὸ φανερὸν ὑπ᾽ ἀμνηστίας ἐν κωφῇ νενίκηκε σιωπῇ, τῶν γε μὴν ὑπολειπομένων θεῶν ἡ μάχη φυσικωτέρα. ἤτοι μὲν γὰρ ἔναντα ποσειδάωνος ἄνακτος, ἵστατ᾽ ἀπόλλων φοῖβος, ὕδατι πῦρ ἀντέθηκε. τὸν μὲν ἥλιον, ἀπόλλωνα προσαγορεύσας, τὴν δ᾽ ὑγρὰν φύσιν ποσειδῶνα. τούτων δὲ

ἑκα-

ἑκάτερον ὡς ἐναντίαν ἔχει δύναμιν, τί δεῖ καὶ λέγειν; φθαρτικὸν ἀεὶ κατ' ἐπικράτειαν θατέρου θάτερον. καὶ μὴν ὑπὸ λεπτῆς γε περὶ τὴν ἀλήθειαν θεωρίας, διαλύει ἀμφοῖν τὴν μάχην. ἐπειδήπερ ἡλίου τροφὴν ἀπεφηνάμεθα τὴν ἔγγειον οὐσίαν, καὶ μάλιστα τὴν ἁλμυράν. λεληθότως γὰρ ἀπὸ γῆς τὸ δίυγρον ἀναπνέων ἡ ἀτμίς, τούτῳ μάλιστα τὴν πυρώδη φύσιν αὔξει. χαλεπὸν δ' ἦν τῷ τρέφοντι, τρεφόμενον ἀνθίστασθαι, διὰ τοῦθ' ὑπεῖξαν ἀλλήλοις. (Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.

Ἥρη δ' ἀντέστη χρυσηλάκατος κελαδεινή, οὐδὲ τοῦτ' ἀλόγως εἰσήγαγεν ὅμηρος. ἀλλ' ὥσπερ ἔφην, ἥρα μὲν ἐστὶν ἀήρ, τὴν δὲ σελήνην ἄρτεμιν ὀνομάζει. πᾶν δὲ τὸ τεμνόμενον, ἀεὶ πολέμιόν ἐστι τῷ τέμνοντι. καὶ διὰ τοῦτο ἐχθρὰν ἀέρι τὴν σελήνην ὑπεστήσατο, τὴν ἐν ἀέρι αὐτῆς φοράν, καὶ τοὺς δρόμους ὑποσημαίνων. εἰκὸς δὲ ταχέως νενικῆσθαι τὴν σελήνην, ἐπειδήπερ ὁ μὲν ἀὴρ πολὺς καὶ πάντη κεχυμένος. ἡ δ' ἐλάττων καὶ συνεχῶς ὑπὸ τῶν ἀερίων παθημάτων ἀμαυρουμένη, τοῦτο μὲν ἐκλείψεσι, τοῦτο δ' ἀχλύϊ, καὶ ταῖς ὑποτρεχούσαις νεφέλαις. διὰ τοῦτο τῆς νίκης τὰ βραβεῖα τῷ μείζονι καὶ

συν-

συνεχῶς βλάπτοντι προσέθηκεν. αὐτὰρ δ' ἂρ ἡφαίστοιο μέγας ποταμὸς βαθυδίνης. ἐν τοῖς ὑπὲρ ἀπόλλωνος, καὶ ποσειδῶνος λόγοις τὸν οὐράνιον ἡμῖν αἰθέρα, καὶ τὴν ἀκήρατον ἡλίου φλόγα δηλώσας, νῦν μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸ θνητὸν πῦρ. καὶ τοῦτο ἀνθώπλισε ποταμῷ, τὴν διάφορον ἑκατέρου φύσιν εἰς μάχην παροξύνας. πρότερον μὲν οὖν ἥκοντα τὸν ἥλιον ποσειδῶνι προσάγει. νῦν δὲ, τὴν ὑγρὰν οὐσίαν ὑπὸ τῆς πυρώδους ἡττωμένην. δυνατώτερον γὰρ τόδε τὸ στοιχεῖον θατέρου. τίς οὖν οὕτω μέμηνεν, ὡς θεοὺς μαχομένους ἀλλήλοις προσάγειν, ὁμήρου φυσικῶς ταῦτα δι' ἀλληγορίας θεολογήσαντος. ἐπὶ τέλει δὲ τῆς ἰλιάδος, καὶ σφόδρα τὸν ἑρμῆν ἐναργῶς ἀκολουθοῦντα πριάμῳ δεδήλωκεν ἀλληγορήσας. οὐδὲν γὰρ ἔοικεν οὕτω πειθήνιον ἀνδράσιν ὀργιζομένοις, οὐκ ἄργυρος, οὐ χρυσὸς, οὐδὲ ἡ διὰ δώρων πολυτέλεια. μειλίχιον δὲ καὶ πρόσηνες ἱκεσίας ὅπλον ἐστὶν, ἡ διὰ τοῦ λόγου πειθώ. πάνυ γοῦν ἀληθῶς εὐριπίδης, Οὐκ ἔστι πειθοῦς ἱερὸν ἄλλο πλὴν λόγος. τούτῳ τε πρίαμος ὥσπερ ὀχυρᾷ πανοπλίᾳ καθώπλισται. ᾧ καὶ μάλιστα τὴν ἀχιλλέως ἐπήλασεν ὀργὴν, ὃν ἐν ἀρχῇ δείξας δώδεκα πέπλους. δώδεκα δὲ

πλο-

πλοΐδας χλαίνας, τά τε λοιπὰ τῶν κομισθέντων δώρων, ἀλλ' αἱ πρῶται τῆς ἱκεσίας φωναὶ τοὺς ἄρσενας αὐτοῦ θυμοὺς διεθήλυναν.

Μνῆσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' ἀχιλλεῦ,
τηλίκου οἷος ἐγὼν ὀλοῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ.

διὰ ὀλίγου προοιμίου τῶν λόγων συνήρπασεν ἀχιλλέα. καὶ σχεδὸν αὐτὶ πριάμου γέγωνε πηλεύς. διὰ τοῦτο ἠλέηται μὲν ἄχρι τραπέζης. λουτροῖς δὲ κοσμηθὲν ἀποδίδοται τὸ ἕκτορος σῶμα, τοσοῦτον ἴσχυσεν ὁ τῶν παθῶν ἑρμηνεὺς λόγος, ὃν ἀπέστειλεν ὅμηρος αὐτῷ τῆς ἱκεσίας παράκλητον. ἆρ' οὐκ ἀπόχρη διὰ ὅλης τῆς ἰλιάδος συνᾴδουσα καὶ διηνεκὴς ἡ ὁμήρου φιλοσοφία, ἐν ᾗ τὰ περὶ θεῶν ἠλληγόρησε. ζητοῦμεν δὲ τούτων τί περιττότερον, ἢ μετὰ τοσαύτας ἀποδείξεις ἐνδεῖν ἔτι τὰ κατὰ τὴν ὀδύσσειαν ἡγούμεθα, πλὴν ὅμως ἀκόρεστον ἅπαν τὸ καλὸν, ἀπὸ τῆς ἐναγωνίου καὶ πολεμικῆς ἰλιάδος ἐπὶ τὴν ἠθικὴν μεταβῶμεν ὀδύσσειαν. οὐδὲ γὰρ αὕτη τελέως ἀφιλοσόφητος. ἀλλ' ἐν ἑκατέροις τοῖς σωματίοις ὅμοιον εὑρίσκομεν ὅμηρον, μηδὲν περὶ θεῶν ἀπρεπὲς ἱστοροῦντα, δίχα δὲ τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας ἀνιστάμενον. αὐτίκα τοίνυν ἐν ἀρχῇ τὴν ἀθηνᾶν ὑπὸ διὸς ἀποστελλομένην

μὲν ἣν πρὸς τηλέμαχον εὑρίσκομεν, εὐλόγως. ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἄγαν νεότητος ἤδη τὴν εἰκοσαετῆ ἡλικίαν ὑπερκύπτων μετέβαινεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα. καὶ τίς αὐτὸν ὑπέδραμε τῶν γιγνομένων λογισμὸς, ὡς οὐκέτι χρὴ διαμαρτυρεῖν ἐπὶ τῇ τετραετεῖ τῶν μνηστήρων ἀσωτίᾳ. τοῦτον οὖν τὸν ἀθεριζόμενον ἐν τηλεμάχῳ λογισμὸν, ἀθηνᾶς ἐπιφάνειαν ἠλληγόρησεν. ὁμοιωθεῖσα γὰρ γέροντι ἥκει. παλαιὸς γοῦν ὁμολογεῖται ξένος ὀδυσσέως ὁ μέντης εἶναι. πολιὰ δὲ καὶ γῆρας ἱεροὶ τῶν τελευταίων χρόνων λιμένες, ἀσφαλὲς ἀνθρώποις ὅρμισμα, καὶ ὅσον ἡ τοῦ σώματος ἰσχὺς ὑποφθίνει, τοσοῦτον ἡ τῆς διανοίας αὔξεται ῥῶσις. τίνα τοίνυν προσελθὼν ὁ νοῦς ἐξεπαίδευσε τὸν τηλέμαχον, οὐ θεᾶς παρακαθημένης, καὶ ταῦθ' ἃ λέγει παραινούσης (διὰ πεπλεύοντος) ἄγε δὴ φησὶν ὦ τηλέμαχε, μειρακίου γὰρ ἤδη τί φρονεῖς πλέον.

νῆ' ἄρσας ἐρέτῃσιν ἐείκοσιν ἥτις ἀρίστη,
ἔρχεο πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο.

πρῶτος εὐσεβὴς ἐστὶ δίκαιος ἐκ βαθείας ἀφροσύνης ὑπεισῆλθε λογισμὸς, ὡς οὐκ ἄξιόν ἐστιν ἀργοὺς ἐν ἰθάκῃ κατατρίβειν χρόνους, ἀμνηστίαν ἔχοντα τοῦ γεγεννηκότος, ἀλλ' ἀναγ-

καῖον ἤδη ποτὲ τὸν φιλοπάτορα, ναῦν εὐτρεπισάμενον ἐπὶ τὰς διαποντίους ἐκδραμεῖν κληδόνας, ἵνα τὴν ὀδυσσέως ἀπόδημον ἄγνοιαν ἀνιχνεύσῃ. δεύτερον δ' ἐπὶ τούτοις διεσκέψατο, ὅπου μάλιστα δεῖ τὴν πατρῴαν ἐρευνῆσαι τύχην. ὑπηγόρευσε δ' ἡ φρόνησις, ἐγγὺς αὐτοῦ καθεζομένη. (δῖον.

πρῶτα μὲν ἐς πύλον ἐλθὲ καὶ εἴρεο νέστορα
κεῖθεν δὲ, σπάρτην δὲ παρὰ ξανθὸν μενέλαον.

Ὁ μὲν γὰρ εἶχε τὴν ἀπὸ γήρως ἐμπειρίαν, ὁ δ' ἀπὸ τῆς ὀκταετοῦς πλάνης ἐπανεληλύθει νεωστί.

δεύτατος γὰρ ἦλθεν ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.

ἔμελλεν οὖν ὠφέλιμος αὐτῷ παραινῶν γενήσεσθαι νέστωρ. τἀληθῆ δὲ περὶ τῆς ὀδυσσέως πλάνης ἐρεῖν μενέλαος. ἅμα δὲ τοῦτ' γινοσκόμενος, ὥσπερεὶ παρακροτῶν ἑαυτὸν εἶπεν·

οὐδέ τί σε χρὴ νηπιάας ὀχέειν. ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐσσίν.

ὥσπερεὶ παιδαγωγός καὶ πατὴρ ὁ λογισμὸς αὐτοῦ τὸ μεθεκτικὸν τῶν φροντίδων ἀνήγειρεν. εἶτα καθ' ὁμοίωσιν ἡλικιώτιδος ἀρετῆς, εἰς τὴν ἴσην φρόνησιν αὐτὸν παρακέκληκεν. ἦ οὐκ ἀΐεις οἷον κλέος ἔλαβε δῖος ὀρέστης,

πάντας

Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἔκτανε πατροφονῆα.

τοιούτοις ἐπαρθεὶς λογισμοῖς, εὐλόγως μετέωρον αὐτοῦ τὴν διάνοιαν ἐλαφρίζει. διὸ καὶ προσείκασεν αὐτὴν ὅμηρος ὄρνιθι, λέγων, ὄρνις δ' ὡς ἀνόπαια διέπτατο. μεταρσία γὰρ ἡ φρόνησις ὡς ἂν οἶμαι τηλικοῦτον ὄγκον ἐν αὐτῇ πραγμάτων, κυοφοροῦσαν διανέστηκεν. ἀμέλει ταχέως ἐκκλησία συναθροίζεται, καὶ πατρῴοις λόγοις ἐνηγορεύει. τὸν δ' ἀπόπλουν εὐτρεπίζει ὁ διὰ ἀλληγορίας ἐπώνυμος φρονίου μὲν υἱὸς, νοήμων δὲ τοὔνομα. δι' ὧν ἀμφοτέρων οὐδὲν ἄλλο, πλὴν τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ λογισμοὺς ὑπεσήμαινεν. ἐπιβαίνοντι δ' αὐτῷ τῆς νεὼς, συνεμβέβηκεν ἀθηνᾶ μέντοι τὴν μορφὴν εἰκασμένη, πάλιν ἀνδρὶ πρὸς φροντίδας τῆς διανοίας ἔχοντι φρονήσεως μέντορα. δι' ὧν ἁπάντων ἡ κατ' ὀλίγον ἐν τῷ τηλεμάχῳ τρεφομένη σύνεσις, ἐν τοῖς ἔπεσιν ἱστόρηται. καὶ μὴν ὁ περὶ πρωτέως λόγος οὕτω πολὺς ἐκταθεὶς ὑπὸ μενελάου, τὴν ἐξαπατῶσαν εὐθὺς ἔχει φαντασίαν, πάνυ μυθώδης γεγονέναι τὸν ἐν αἰγύπτῳ νησιάδος ἄθλιον ἔποικον, εἰς ἀθανάτου μέτρα τιμωρίας παρελκόμενον, ᾧ βίος ἠπείρου καὶ θαλάττης κοινός, ἀτυχὲς

τυχεῖς ὕπνους μετὰ φωκῶν κοιμώμενος, ἵν' αὐ-
τοῦ κολάζηται, καὶ τὸ τερπνόν. θυγάτηρ δ' εἰ-
δοθέα διὰ πατρὸς ἀδικίας ξένον εὖ ποιοῦσα,
καὶ γενομένη προδότις αὐτοῦ· δεσμοὶ μετὰ τοῦ-
το καὶ μενέλαος ἐνεδρεύων. ἔθ' ἡ πολυπρό-
σωπος εἰς ἅπαντα ἃ βούλεται πρωτέως μετα-
μόρφωσις, ποιητικοὶ καὶ θεράσιοι μῦθοι δοκοῦ-
σιν, εἰ μή τις οὐρανίῳ ψυχῇ τὰς ὀλυμπίους ὁμή-
ρου τελετὰς ἱεροφαντήσειε. τὴν οὖν προμήτορα
τῶν ὅλων ὑφίσταται γένεσιν, ἀφ' ἧς τὸ πᾶν ῥιζω-
θὲν, εἰς ὃ νῦν βλέπομεν, ἥκει κατάστημα. πα-
λαιοὶ γὰρ ἦσάν ποτε χρόνοι, καθ' οὓς ἀτύπωτον
ἡ ὑπόλιμνον ἦν, οὐδέπω κεκριμένοις χαρακτῆ-
σιν εἰς τέλειον ἥκουσα μορφῆς. οὔτε γὰρ γῆ τῆ
τῶν ὅλων ἑστία κέντρον ἐπεπήγει βέβαιον, οὔτ' οὐ-
ρανὸς περὶ τὴν ἀΐδιον φορὰν ἱδρυμένος ἐκυκλεῖ-
το. πάντα δ' ἦν ἀνήλιος ἠρεμία καὶ κατηφοῦσα
σιγή, καὶ πλέον οὐδὲν ἦν ἢ κεχυμένης ὕλης ἄμορ-
φος ἀργία, πρὶν ὁ δημιουργὸς ἁπάντων καὶ κοσ-
μοτόκος ἀρχὴ σωτήριον ἑλκύσασα τῷ βίῳ τύ-
πον, τὸν κόσμον ἀπέδωκε τῷ κόσμῳ. διεζεύγνυ-
το μὲν οὐρανὸν γῆς, ἐχώριζε δὲ τὴν ἤπειρον θα-
λάττης. τέτταρα δὲ στοιχεῖα τῶν ὅλων ῥίζα καὶ
γέννα, ἐν τάξει τὴν ἰδίαν μορφὴν ἐκομίζετο.
τούτων δὲ προμηθῶς κιρναμένων, ὁ θεὸς μηδὲ μι-

ᾶς οὔσης διακρίσεως περὶ τὴν ἄμορφον ὕλην. πρωτέως δὲ θυγάτηρ εἰδοθέα δικαίως εἴδους ἑκάστου γενομένη θέα, διὰ τοῦτο μία πρότερον ὢν φύσις ὁ πρωτεὺς, εἰς πολλὰς ἐμερίζετο μορφὰς ὑπὸ τῆς προνοίας διαπλαττόμενος.

Ἤτοι μὲν πρώτιστα λέων γένετ' ἠϋγένειος,
Αὐτὰρ ἔπειτα δράκων, καὶ πάρδαλις, ἠδὲ μέγας σῦς. (πέτηλον.
Γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ, καὶ δένδρεον ὑψι-

διὰ μὲν οὖν τοῦ λέοντος ἐμφανοῦς ζώου, τὸν αἰθέρα δηλοῖ. δράκων δ' ἐστὶν ἡ γῆ. τὸ γὰρ αὐτόχθον αὐτοῦ καὶ γηγενὲς, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦτο σημαίνει. δένδρον γεμὴν ἅπαν αὐξανόμενον καὶ τὴν ἀπὸ γῆς ὁρμὴν μεταρσίαν ἀεὶ λαμβάνον συμβολικῶς εἶπεν ἀέρα. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ εἰς ἀσφαλεστέραν ὧν περιείξατο δήλωσιν ἐκ τοῦ φανερωτέρου τῆς ἐστησὲν εἰπών. γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ, ὥστε εὔλογον τὴν μὲν ἄμορφον ὕλην πρωτέα καλεῖσθαι, τὴν δ' εἰδωλοπλαστήσασαν ἕκαστα πρόνοιαν, εἰδοθέαν. ἐξ ἀμφοῖν δὲ τοῖν διακριθέντοιν, εἰς τὰ συνεχῆ τὸ προστακτικὰ τῶν ὅλων χωρισθῆναι. πιθανῶς δὲ καὶ τὴν νῆσον ἐν ᾗ ταῦτα διέπλασεν, φάρον ὠνόμασεν. ἐπειδήπερ ὄντι φέρεσαι, τὸ γεννῆσαι. καὶ τὴν γῆν ἀφάρωτον, ὁ καλλίμαχος εἶπε τὴν ἄγονον,

νου, ἀφαιρῶν ὡς οἷον γυνή. φυσικῶς οὖν τὸν ἁπάν-
των πατέρα χάριν ὠνόμασε φάρον, ἐκ τοῦ γονί-
μου προσηγορίας, ὃ μάλιστα ἐβούλετο σημήνας.
τίσι γε μὴν ἐπιθέτοις καὶ τὸν πρωτέα κεκόσ-
μηκεν, ἤδη σκοπῶμεν.

Πωλεῖταί τις δεῦρο γέρων ἅλιος νημερτής.
Τὸ μὲν γὰρ οἶμαι, τὸν ἀρχεγόνου τῆς πρώτης οὐσίας
γεραίτερον, ὥστε ἀποσεμνῦναι τῇ πολιτείᾳ τοῦ
χρόνου τὴν ἄμορφον ὕλην. ἅλιον δὲ ὠνόμασεν, οὐ μὰ
δί' οὐ θαλάττιόν τινα δαίμονα τῶν κυμά-
των ζῶντα, τὸ δ' ἐκ πολλοῦ καὶ παντοδαπῶν συ-
νηλισμένον, ὅπερ ἐστὶ συνηθροισμένον. νημερ-
τὴς δὲ εὐλόγως εἴρηται. τί γὰρ ταύτης τῆς οὐσίας
ἀληθεργέστερον, ἐξ ἧς ἅπαντα γεγενῆσθαι νομι-
στέον. καὶ μὴν καὶ ἡ καλυψώ, τὴν πειθὼ τῶν ποικί-
λων περὶ ὀδυσσέως λόγων ἑρμῆν προσηγόρευ-
σε, μόγις μὲν, ἀλλ' ὅμως καταθέλξαντος αὐτοῦ
τὸν ἔρωτα τῆς νύμφης, ἵν' εἰς ἰθάκην προπεμφ-
θείη. διὰ τοῦτ' ὄρνιθι προσωμοιωμένος ἑρμῆς ἐλή-
λυθεν ἀπ' οὐλύμπου. πτερόεντα γὰρ τὰ ἔπη
κατὰ τὸν ὅμηρον, τάχιον οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις λό-
γου. δεῖ δὲ ἡμᾶς οὐδὲ τὰ μικρὰ παραδύειν, ἀλλὰ
καὶ διὰ ἐκείνων τὴν λεπτὴν ἐξετάζειν ὁμήρου
φροντίδα. τὸν γὰρ ἡμέρας καὶ ὠρίωνος ἔρωτα,
πάθος οὐδ' ἀνθρώποις εὔσχημον ἠλληγόρησεν.

Ὡς μὲν ὅτ' ὠρίων' ἕλετο ῥοδοδάκτυλος ἠώς.

Παρεισάγει γὰρ αὐτὸν ἔτι νεανίαν, ἐν ἀκμῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ χρεὼν πρὸ μοίρας συνηρπασμένον. ἦν δὲ παλαιὸν ἔθος τὰ σώματα τῶν καμόντων, ἐπειδὰν ἀναπαύσηται τοῦ βίου μήτε νύκτωρ ἐκκομίζειν, μήθ' ὅταν ὑπὲρ γῆς τὸ μεσημβρινὸν ἐπιτείνηται θάλπος, ἀλλὰ πρὸς βαθὺν ὄρθρον ἀπύροις ἡλίου ἀκτῖσιν ἀνιόντος. ἐπειδὰν οὖν εὐγενὴς νεανίας ἅμα, καὶ κάλλει προέχων τελευτήσῃ τὴν ὄρθριον ἐκκομιδὴν ἐπεφήμουν ἡμέρας ἁρπαγὴν, ὡς οὐκ ἀποθανόντος, ἀλλὰ δι' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ἀνηρπασμένου. καθ' ὅμηρον δ' ὥς φασιν. ἰασίων ἀνὴρ γεωργίας ἐπιμελούμενος, καὶ δαψιλῶς τοὺς ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀγρῶν καρποὺς λαμβάνων, εἰκότως ὑπὸ τῆς δήμητρος ἔδοξεν ἠγαπῆσθαι. δι' ὧν ὅμηρος οὐκ ἀσελγεῖς ἔρωτας ἱστορεῖ θεῶν, οὐδ' ἀκολασίας. σημαίνει δὲ τὰς εὐαγεστάτας, ἡμέραν τε καὶ δήμητραν, τοῖς εὐσεβῶς ἐρευνᾶν ἐθέλουσι, φυσικῆς ἀκριβῆ θεωρίας ἀφορμὴν χαρίζεται. νῦν ἅπαντα τἄλλα ἀφέντες, ἤδη τὴν διηνεκῆ καὶ χαλεπῶς θρυλλουμένην ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν κατηγορίαν τραπῶμεν. ἄνω γὰρ οὖν καὶ κάτω τραγῳδοῦσι τὰ περὶ ἄρεος καὶ ἀφροδίτης ἀσεβῶς διαπεπλάσθαι

πεπλάσθαι λέγοντες. ἀκολασίαν γὰρ ἐμπεπολίτευκεν ἐν οὐρανῷ. καὶ τὸ παρ' ἀνθρώποις ὅταν γένηται θανάτου τιμώμενον, οὐκ ἔδυσω πάθη παρὰ θεοῖς ἱστορῆσαι. λέγω δὲ μοιχείαν.

ἀμφ' ἄρεος φιλότητος, ἐϋστεφάνου τ' ἀφροδίτης,

Ὡς τὰ πρῶτα μίγησαν ἐν ἡφαίστοιο δόμοισιν.

Εἶτα μετὰ τοῦτο δεσμοί, καὶ θεῶν γέλωτες, ἱκεσία τε πρὸς ἥφαιστον ποσειδῶνος. ἆρ' εἰ θεοὶ νοσοῦσιν, οὐκέτι τοὺς παρ' ἀνθρώποις ἀδικοῦντας ἔδει κολάζεσθαι. νομίζω δ' ἔγωγε, καίπερ ἐν φαίαξιν ἀνθρώποις ἡδονῇ δεδουλωμένοις ᾀδόμενα ταῦτα φιλοσόφου τινὸς ἐπιστήμης ἔχεσθαι. τὰ γὰρ σικελικὰ δόγματα, καὶ τὴν ἐμπεδόκλειον γνώμην ἔοικεν ἀπὸ τούτων βεβαιοῦν, ἄρην μὲν ὀνομάσας τὸ νεῖκος, τὴν δ' ἀφροδίτην φιλίαν. τούτους οὖν διεστηκότας ἐν ἀρχῇ παρεισήγαγεν ὅμηρος ἐκ τῆς πάλαι φιλονεικίας εἰς μίαν ὁμόνοιαν κιρναμένους. ὅθεν εὐλόγως ἐξ ἀμφοῖν ἁρμονία γεγένηται, τοῦ παντὸς ἀσαλεύτως καὶ κατ' ἐμμέλειαν ἁρμοσθέντος. γελᾶν δ' ἤδη τούτοις εἰκὸς ἦν, καὶ συνήδεσθαι τοὺς θεούς, ἅτε δὴ τῶν ἰδίων χαρίτων οὐκ ἐπὶ φθορᾶς διϊσταμένων, ἀλλ' ὁμονοοῦσαν εἰρήνην ἀγόντων. δύναται γε μὴν καὶ περὶ τῆς χαλ-

εὔδιον πλοῦν δι' ἐπιστήμης ἀστρονόμου τεκμηράμενος ἔλοξεν αὐτοὺς δεδωκυίας, φαρμάκων τε τῶν παρὰ Κίρκης γέγονε κρείττων, ὑπὸ πολλῆς σοφίας πεμμάτων ἀπέψητων κακῶν οὐχ ἡττώμενος. ἡ δὲ φρόνησις ἕως ᾅδου καταβέβηκεν, ἵνα μηδὲ τῶν νέρθεν ἀδιερεύνητον ᾖ. τίς δὲ σειρήνων οὐκ ἀκούει τὰς πολυπείρους ἱστορίας, παντὸς αἰῶνος ἐκμαθών. καὶ χάρυβδις μὲν ἡ δαπανηρὸς ἱστορία, καὶ περὶ πότους ἄπληστος, εὐλόγως ὠνόμασται. σκύλλαν τε τὴν πολύμορφον ἀναίδειαν ἠλληγόρησε. διὸ δὴ κύνας οὐκ ἀλόγως ὑπέζωσται, προτομαῖς ἁρπαγῆς τόλμης καὶ πλεονεξίας πεφραγμένας. αἱ δ' ἡλίου βόες, ἐγκράτεια γαστρός εἰσιν. εἰ μὴ δὲ λιμὸν ἔσχεν ἀδικίας ἀνάγκην. ἃ δὴ μυθικῶς μὲν ἐστὶ εἰρημένα περὶ τοὺς ἀκούοντας. εἰ δ' ὧδε τὴν ἠλληγορημένην σοφίαν καταβέβηκεν, ὠφελιμωτάτη τοῖς μιμουμένοις γενήσεται. τὸν μὲν γὰρ αἴολον, ἐξαιρέτως ἔγωγε νομίζω τὸν ἐνιαυτὸν εἶναι τοῖς δωδεκαμήνοις τοῦ χρόνου περιόδοις ἐνδεδεμένον. ὠνόμασται γοῦν αἴολος, τουτέστι ποικίλος. ἐπειδήπερ οὐκ ἰσοχρόνως καὶ μονοειδεῖ κατὰ πᾶσαν ὥραν τῇ φύσει συνήνωται. διάφοροι δ' αὐτὸν αἱ παρ' ἕκαστα μεταβολαὶ ποικίλλου-

σιν. ἐκ τε γὰρ ἀργαλέου κρύους, εἰς πραεῖαν ἤδη νὴν ἔαρος εἰαρινοῦ μεταβάλλει, καὶ τὸ νοτερὸν τῆς ἐαριζούσης καταστάσεως, ἔμπυρος ἡ τοῦ θέρους βία πυκνοῖ. μετόπωρον δὲ φθινὰς ὥρα καρπῶν ἐτησίων τὸ θέρειον ἑλκύσασα θάλπος, ὥραις χειμερίαις προοιμιάζεται. ταύτης δὲ τῆς ποικιλίας ὁ ἐνιαυτὸς ὢν πατὴρ, εἰκότως αἰόλος ὠνόμασται. παῖδα δὲ αὐτοῦ ὠνόμασεν ἱππότου. τί γὰρ ὀξύτερον χρόνου, τί δ' οὕτω ποδώκες, ἀεὶ φερομένῳ τε ῥέοντι τῷ τάχει τοὺς ὅλους αἰῶνας ἐκμετρουμένου; δώδεκα δὲ αὐτοῦ παῖδές εἰσιν οἱ μῆνες.

Ἓξ μὲν θυγατέρες, ἓξ δὲ υἱέες ἡβώοντες.

Τὸ μὲν εὔκαρπον καὶ γόνιμον τῶν τὸ θέρος ἐμπιμπλάντων μηνῶν, θηλείᾳ γονῇ προσείκασε. τὸ δὲ στερρὸν καὶ πεπηγὸς τῶν χειμερίων ἠρρένωσεν. οὐκ ἀσεβὴς δ' οὐδ' ὁ περὶ τὸν γάμον μῦθος. ἀλλὰ τοὺς ἀδελφοὺς ἀνέμιξε ταῖς ἀδελφαῖς, ἐπειδήπερ ὑπ' ἀλλήλων συμβέβηκε τὰς ὥρας ὀχεῖσθαι. ταμίας δ' οὖν ἀνέμων,

ἠμὲν παυέμεναι, ἠδ' ὀρνύμεν ὅν κ' ἐθέλησιν.

Ἔμμηνοι γὰρ αἱ τούτων φοραὶ, καὶ κατὰ προθεσμίαν πνέουσαι.

ΤΕΛΟΣ.

D. HIERONYMO FRIKKE ro, Mendriſij Præfecto ~~Conradus Geſnerus~~ S.

CVM hic Heraclidis libellus iam excuſus prælo, perexiguus uideretur, placuit hæc fragmenta ueterũ aliquot ex Græcia ſcriptorum, iam olim Romæ uulgata, ſed nunc à me utcunq; interpolata, & plerisq; reſtituta locis, ei adijcere. Nam & Michaëlis Pſelli Peripatetici, quem aliàs Michaëlem Epheſium appellari puto, ſuper aliquot poëticis fabulis allegoriæ, ab Heraclidis argumento non ſunt alienæ: & reliqua cum argumenti uarietate, tum elegantia carminum non dubito quin periucunda tibi futura ſint, præſertim ea quæ ex Clementis Stromatibus de furtis autorũ inſcribuntur. Hæc omnia quondam Arſenius Monembaſiæ epiſcopus in unũ faſciculum collegit, qui centonibus huiuſmodi delectatus eſt. Nam et Venetijs nuper apud quendam Græcum, qui ſe Arſenij affinem aiebat, ſatis magnum uolumẽ uidi, totum ex Io. Stobæi noſtri collectaneis decerptum, ordine

ſolum inuerſo, quantum ex breui tum temporis inſpectione mihi iudicare licuit. Quod ideo hîc narro, ut ſi quando forte liber ille exiuerit, ambitioſas huiuſmodi fraudes aliena uſurpãdi pro ſuis ſtudioſi intelligãt. Fuerat mihi animus Porphyrij quæſtiões Homericas à me translatas huc adiungere: ſed non integrũ fuit uerſionem illam ſub incudẽ reuocare, propter inſtitutum catologum, quo nomina ſcriptorũ omniũ, & opera latina græcáq; tum ueterum tum recentiorum, quæ quidem extare nouerim, recenſeo, primum ordine alphabeti, deinde iuxta ſeriem artium & ſcientiarum, tertiò per uarios communes locos. Quod quidem opus hiſce diebus proximis prælo ſubijciẽdum, ſi munuſculum iſtud non ingratum tibi fuiſſe ſenſero, ut primum ab officina liberatum fuerit, libenter & ſtatim ad te mittam. Tu interea (uir chariſſime, & unicè obſeruande) negotiorum ac temporis interdum tædia huius libelli lectione excuties, meq; ueterem amicum conſtanter amare perges.

Vale fœliciter.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟ-
σωπα. φιλομαθὴς, βιβλιοπώλης, καὶ βίβλος.

ΠΡΟΛΟΓΙΖΕΙ Ο ΦΙΛΟΜΑΘΗΣ.

Ἦ ῥά τι καινὸν ἐκτετύπωκας βιβλιοπῶλα;
ναὶ φίλ' ἔναγχος, ναὶ, κεῖνο τὸ βιβλάριον.
Βουκαίης ἔτνη, ἢ ἀσκραίης ἔνδον ἐόργεις
Μούσης ὦ βίβλε; εἰπέ μοι εἰρομένῳ.
ῥήτορας, ἠδὲ σοφοὺς, δήπουθεν ἐγὼ καταλέγχω.
Καὶ τὸν μαιονίδην, λωποδύτας προτέρων.
Ἀλλὰ δραχμὴν καὶ τοῦ πρίν με ἀνὰ χεῖρας ἀεί
ἔχῃς, (νίων.
καὶ ἐν ἰδίοις παρ' ἐμοί, πολλά γε τῶν σπα-
ὡς βραχύς ἐστ' ὁ βίος. κακοδαιμονίης τ' ἀνα-
γνώσεαι ὡς δεῖ σοι, πάρ τε σιμωνίδεω, (μεστόν.
πάρ τε Φιλήμονος, ἠδὲ μενάνδρου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ
ἔκφρασιν εἰδείης, τοῦ ἀθλίου βιότου.
αὖθις ψελλοῦ ἰάμβους εἰς ἀρετὰς κακίας τε,
καὶ ἀναγωγὰς τρεῖς, ἱστορίης μυθικῆς.
ταντάλου, ἠδὲ σφιγγὸς, κίρκης φαρμακίδος
αὖ γ' ἑρμηνείης ἔμμορον οὐρανίης. (τε,
τοῦτ' ἀναλεξάμενος, σπάνιον χρῆμα σπουδαί
τῆς μουνεμβασίης, πρόσθετο ἀρσένιος. (οις,

τὴν

τὴν δραχμὴν λάβε βιβλιοπῶλ' ἰδοὺ, ἀλλὰ καὶ τὴν βίβλον χὼν, ἀσπασίως ἄπιθι. (αὐτὸς δὲ μετὰ μικρὸν λήψῃ πάντων ἤν γ' ἐπανέλθῃς,

τἀποφθέγματα διὰ τῶν σοφιστικῶν προοιμίων.

ΟΤΙ ΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΚΑΙ οἱ ῥήτορες ἀλλήλων κλέπται. Πορφυρίου ἐκ τοῦ πρώτου τῆς φιλοσοφίας ἀκροάσεως.

Τὰ πλατώνεια ἑστιῶν ἡμᾶς ὁ λογγῖνος Ἀθήνησι, κέκληκεν ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ νικαγόραν τὸν σοφιστὴν, καὶ μαΐορα, ἀπολλώνιόν τε τὸν γραμματικὸν, καὶ δημήτριον τὸν γεωμέτρην, προσήνην τε τὸν περιπατητικὸν, καὶ τὸν στωϊκὸν καλλιέτην, μεθ' ὧν ἕβδομος αὐτὸς κατακλιθείς. τοῦ δείπνου δὲ προκόπτοντος, καί τινος ζητήσεως περὶ ἐφόρου ἐν τοῖς ἄλλοις γενομένης, ἀκούσωμεν ἔφη, τίς ὁ περὶ ἐφόρου θόρυβος. ἦσαν δὲ οἱ ζητοῦντες, καΰστριός τε καὶ μάξιμος. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν καὶ θεοπόμπου προυτίθει, ὁ δὲ καΰστριος κλέπτην ἀπεκάλει. καὶ τί γὰρ ἐφόρου ἴδιον ἐκ τῶν δαϊμάχου, καὶ καλλισθένους, καὶ ἀναξιμένους αὐταῖς λέξεσι

λέξεσιν ἐστὶν ὅτε τρισχιλίους μετατέθεικεν ὅλους
στίχους. πῶς οὖν ὁ γραμματικὸς Ἀπολλώνιος
ἔφη· οὐ γὰρ ἔγνως, ὅτι καὶ τὸν Θεόπομπον,
ὃν σὺ προτιμᾷς, κατείληφε τοῦτο τὸ πά-
θος; ἐν μὲν τῇ ἑνδεκάτῃ τῶν περὶ Φιλίπ-
που ἐκ τοῦ Ἰσοκράτους Ἀρεοπαγιτικοῦ, μετα-
γράψαντα αὐτοῖς ὀνόμασιν ἐκεῖνα, ὅτι τῶν
ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν οὐδὲν αὐτὸ καθ' αὐ-
τὸ παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις. καίτοι ὑ-
περφρονεῖ τὸν Ἰσοκράτην, καὶ νενικῆσθαι ὑφ'
ἑαυτοῦ λέγει κατὰ τὸν ἐπὶ Μαυσώλῳ ἀγῶνα τὸν
διδάσκαλον. πραγμάτων δ' ὑφαι-
ρέσιν πεποίηται, μεταθεὶς τὰ
ἐπ' ἄλλων ἄλλοις, ἵνα καὶ
ψεύστης ἁλῷ.

ΟΤΙ ΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΚΑΙ
οἱ ῥήτορες, ἱστορικοί τε καὶ ποιηταὶ, ἄλλος ἄλλου τὰ ἔπη καὶ τὰς ῥήσεις συλῶντες μεταφράζουσιν.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ.

1. Τοῦ ὀρφέως εἰπόντος,
Ὡς οὐ κύντερον ἦν, καὶ ῥίγιον ἄλλο γυναικός.
μεταφράζων ὅμηρος λέγει,
ὡς οὐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός.

2. Πάλιν τοῦ Μουσαίου ποιήσαντος,
ὡς δ' αὔτως καὶ φύλλα φύει ζείδωρος ἄρουρα,
ἄλλα μὲν γὰρ μελίῃσιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει,
ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπων γενεὴ καὶ φῦλον ἑλίσσει.
ὅμηρος μεταγράφει λέγων, (δέ θ' ὕλη
φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει. ἄλλα
τηλεθόωσα φύει. ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη,
ὣς ἀνθρώπων γενεὴ ἡ μὲν φύει, ἡ δ' ἀπολήγει.

3. Πάλιν δ' αὖ ὁμήρου εἰπόντος,
οὐχ ὁσίη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
ἀρχίλοχος καὶ κρατῖνος γράφουσιν, ὁ μὲν,
οὐ γὰρ ἐσθλὰ κατθανοῦσι κερτομεῖν ἐπ' ἀνδρά-
Κρατῖνος δὲ γὰρ τοῖς λάκωσι, (σι.
τὸ δ' αὖ κταμένοις ἐπ' αἰζηοῖσι καυχᾶσθαι
μέγα.

4. αὖθις ὁμήρου φήσαντος,
ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι.
Εὐριπίδης οὕτω γράφει,
εὕδουσιν ἐν ἀστρώτῳ πέδῳ,
πηγαῖς δ' οὐχ ὑγραίνουσι πόδας.
5. πάλιν ὁμήρου ποιήσαντος,
ἄλλος γὰρ ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
Ἀρχίλοχος παραφράζων λέγει,
ἀλλ' ἄλλος ἄλλῳ καρδίην ἰαίνεται.
6. Αἰσχύλου δὲ εἰπόντος,
οἴκοι μένειν χρὴ τὸν καλῶς εὐδαίμονα.
καὶ τὸν κακῶς πράσσοντα καὶ τοῦτον μένειν.
Εὐριπίδης οὕτω λέγει,
μακάριος ὅς τις εὐτυχῶν, οἴκοι μένει.
Ἀλλὰ καὶ μένανδρος,
οἴκοι μένειν χρὴ, καὶ μένειν ἐλεύθερον.
ἢ μηκέτ' εἶναι τὸν καλῶς εὐδαίμονα.
7. Θεόγνιδος δὲ λέξαντος,
Οὐκ ἔστι φεύγοντι φίλος καὶ πιστὸς ἑταῖρος.
Εὐριπίδης οὕτω γράφει,
πένητα φεύγει πᾶς τις ἐκποδὼν φίλος.
8. ἔτι Εὐριπίδης δὲ ἐπιχάρμου λέγοντος,
Ὁ μὲν γὰρ ἄλλην λαμβάνει νεάνιδα.
ἄλλον δ' ἄλλη μνηστεύει τινά.
κακὸν γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι γραῖαν.

ὁ μὲν

ὁ μὲν γὰρ ἄλλης λέκτρον ἱμείρει λαβεῖν·
ἡ δ' ἐνδεὴς τοῦδ' οὖσα, βουλεύει κακά.

9. Εὐριπίδου πάλιν εἰπόντος,

κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.

Σοφοκλῆς οὕτω φησίν,

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, κοὐκ ὀνήσιμα.

10. Σόλωνος δὲ ποιήσαντος,

τίκτει τοι κόρος ὕβριν, ὅταν πολὺς ὄλβος ἕπη·

Θέογνις οὕτω γράφει, (ται.

τίκτει τοι κόρος ὕβριν, ὅταν κακῷ ὄλβος ἕπη

ὅθεν καὶ Θουκυδίδης φησί, (ται.

Εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων, οἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραγία ἔλθῃ, εἰς ὕβριν τρέπεσθαι.

καὶ Φίλιστος ὁμοίως τὰ αὐτὰ μιμούμενος λέγει·
Εἰώθασι γὰρ μάλιστα οἱ παρὰ δόξαν ἀπροσδοκήτως εὖ πράσσοντες, εἰς ὕβριν τρέπεσθαι.

11. πάλιν τοῦ Στασίνου λέγοντος,

Νήπιος ὃς πατέρα κτείνων, παῖδας καταλεί

Ξενοφῶν οὕτω φησίν, (πει.

Ὁμοίως γάρ μοι νῦν φαίνομαι πεποιηκέναι, ὥς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας, τῶν παίδων αὐτοῦ φείσαιτο.

12. Εὐμήλου δὲ εἰπόντος,

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἐννέα κοῦραι.

Σόλων

Σόλων οὑτωσὶ λέγει,
Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα.
13. Θεόγνιδος δὲ ποιήσαντος,
Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακόν, ἢν δέ τις αὐτῷ
Χρῆται ἐπισταμένως, οὐ κακόν, ἀλλ' ἀγαθόν.
Οὕτω πανύασις γράφει,
Ως οἶνος θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
Γινόμενος κατὰ μέτρον, ὑπὸ δ' ἄμετρος δὲ χερείων.
14. Αλκμαίωνος δὲ πάλιν εἰπόντος,
Εχθρὸν ἄνδρα ῥᾶον φυλάξασθαι, ἢ φίλον.
Ξενοφῶν οὕτως εἴρηκεν,
Οὐκ αὖ ἐχθροὺς ἄλλως βλάψειεν ἄν τις, ἢ φίλος δοκῶν εἶναι.
15. Ομήρου πάλιν ποιήσαντος,
Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;
Εὐριπίδης οὕτως εἶπε,
Ποίαν σε φῶμεν γαῖαν ἐκλελοιπότα,
Πολυξενοῦσθαι; γῆ δὲ τίς πάτρας ὅρος;
Τίς ἐσθ' ὁ φύσας; τοῦ, κεκήρυξαι πατρός;
16. Ησιόδου δὲ εἰπόντος,
Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἅπαντες τέρπονται.
Ευριπίδης οὕτως ἔφη,
Αντὶ πυρὸς μὲν γὰρ ἄλλο πῦρ μεῖζον,
Καὶ δυσμαχώτερον βλάστον γυναῖκες.

17. αὖθις ὁμήρου φήσαντος,
γαστέρα δ' οὔπως ἐστὶν ἀποπλῆσαι μεμαυῖαν
οὐλομένην, ἣ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσιν.
εὐριπίδης οὕτω γράφει,
νικᾷ δὲ χρεία, κακῶς τε οὐλομένη
γαστήρ, ἀφ' ἧς δὴ πάντα γίγνεται κακά.
18. πάλιν ἀντιμάχου λέξαντος,
ἐκ γὰρ δώρων πολλὰ κακ' ἀνθρώποισι πέλονται.
αὐγέας οὕτω λέγει,
δῶρα γὰρ ἀνθρώπων νοῦν ἤπαφεν, ἠδὲ καὶ ἔργα.
19. τοῦ δὲ ἡσιόδου εἰπόντος,
οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζετ' ἄμεινον
τῆς ἀγαθῆς. τῆς δ' αὖτε κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο.
σιμωνίδης οὕτως ἔφη,
γυναικὸς δ' οὐδὲν χρῆμ' ἀνὴρ ληΐζεται
ἐσθλῆς ἄμεινον, οὐδὲ ῥίγιον κακῆς.
20. θεόγνιδος πάλιν ποιήσαντος,
οὔτι χρήσιμόν ἐστι νέα γυνὴ ἀνδρὶ γέροντι.
οὐ γὰρ πηδαλίῳ πείθεται, ὡς ἄκατος.
ἀριστοφάνης οὕτω λέγει,
αἰσχρὸν νέα γυναικὶ πρεσβύτης ἀνήρ.
21. ἀνακρέοντος δὲ πάλιν ὧδε γράψαντος,
ἔρωτα γὰρ τὸν ἁβρὸν μέλπομαι βρύοντα.
μίτραις πολυανθέμοις ἀείδων. ὁ δὲ,
καὶ θεῶν δυνάστης, ὁ δὲ καὶ βροτοὺς δαμάζει.
ἔρως.

εὐριπίδης οὕτω φησίν,
ἔρως γὰρ ἄνδρας οὐ μόνον ἐπέρχεται,
οὐδ᾽ αὖ γυναῖκας. ἀλλὰ καὶ θεῶν ἄνω
τυχὰς ταράσσει, κἀπὶ πόντον ἔρχεται.
22. τοῦ δ᾽ εὐριπίδου πάλιν εἰπόντος,
ἕλληνες ὄντες βαρβάροις δουλεύσομεν;
θρασύμαχος οὕτω λέγει, (βαρῶ;
ἀρχελάῳ δουλεύσομεν, ἕλληνες ὄντες βαρ-
23. ὀρφέως δὲ ποιήσαντος, (βὴ,
ἔστιν ὕδωρ ψυχῇ, θάνατος δ᾽ ὑδάτεσσιν ἀμοι-
ἐκ δὲ ὕδατος γαῖα, τὸ δ᾽ ἐκ γαίης πάλιν ὕ-
ἐκ τοῦ δὴ ψυχὴ ὅλον αἰθέρα ἀλλάσσουσα. (δωρ
ἡράκλειτος οὕτως ἔλεξε,
ψυχῇσι θάνατος ὕδωρ γενέσθαι. ὕδατι δὲ θά-
νατος γῆν γενέσθαι. ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίγνεται.
ἐξ ὕδατος δὲ ψυχή.
24. ἀθάμαντος δὲ τοῦ πυθαγορείου λέγοντος,
ὧδε γεννᾶτο παντὸς ἀρχά, καὶ ῥιζώματα τέτ-
ταρα τυγχάνοντι, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ, γῆ. ἐκ του-
τῶν γὰρ αἱ γενέσεις τῶν γιγνομένων.
ἐμπεδοκλῆς ἔλεξεν οὕτω, (ἄκουε.
τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον (ψος.
πῦρ, καὶ ὕδωρ, γαῖαν, ἠδ᾽ αἰθέρος ἄπλετον ὕ-
ἐκ δὲ τῶν, ὅσσα γ᾽ ἦν, ὅσσα τ᾽ ἔσσεται, ὅσσα τ᾽ ἔασι.
25. πλάτωνος δ᾽ αὖ οὑτωσὶ γράψαντος,

Διὰ τοῦτο καὶ θεοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιστήμονες, οὓς ἂν φιλοῦσι, ταχέως ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν.

Μένανδρος εἶπεν οὕτως,

Ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.

26. Τοῦ δὲ Ἰσοκράτους εἰπόντος,

Δεῖ τὰ μέλλοντα τοῖς προγεγενημένοις τεκμαίρεσθαι.

Ἀνδοκίδης οὕτως ἔφη,

Χρὴ γὰρ τεκμηρίοις χρῆσθαι τοῖς πρότερον γενομένοις, περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.

27. Θεόγνιδος δὲ πάλιν ποιήσαντος,

Χρυσοῦ κιβδήλοιο καὶ ἀργύρου ἄχετος ἄτη
Κύρνε, καὶ ἐξευρεῖν ῥᾴδιον ἀνδρὶ σοφῷ.
Εἰ δὲ φίλου νόος ἀνδρὸς ἐνὶ στήθεσσι λέληθε
Ψυχρὸς ἐών, δόλιον δ' ἐν φρεσὶν ἦτορ ἔχει.
Τοῦτο θεὸς κιβδηλότατον ποίησε βροτοῖσιν,
Καὶ γνῶναι πάντων τοῦτ' ἀνιηρότατον.

Εὐριπίδης οὕτω λέγει,

Ὦ Ζεῦ, τί δῆτα χρυσοῦ μὲν ὃς κίβδηλος ᾖ,
Τεκμήρι' ἀνθρώποισιν ὤπασας σαφῆ,
Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διειδέναι,
Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι.

28. πάλιν Εὐριπίδου γράψαντος,

Μητρός τ' ἐν ἄλλου καὶ πατρὸς πεφυκότων,

Οὐκ

Οὐκ ἔσ' ἀδελφὸς ὅς τις ἂν βλάσοι ποτέ.

Σοφοκλῆς οὕτω φησί,

Μητρὸς καὶ πατρὸς οὐκ ἔτ' ὄντων, ἀδελφὸν ἄλ-
29. πάλιν εἰπόντος Εὐριπίδου, (λον οὐχ ἕξω.

Πηλέα τὸν Αἰάκειον οἰκουρὸς μόνη,
Γέροντα γωγῶ, κἀναπαιδεύω.
Πάλιν γὰρ αὖθις παῖς ὁ γηράσκων ἀνήρ.

Σοφοκλῆς οὕτω λέγει,

Δὶς παῖδες οἱ γέροντες ὀρθῷ τῷ λόγῳ.

καὶ Πλάτων οὕτως,

Ἆρ' ὡς ἔοικεν ὁ γέρων δὶς παῖς γένοιτ' ἄν.

ὡσαύτως καὶ Ἀντιφῶν,

Γηροτροφία γὰρ προσέοικε παιδοτροφίᾳ.

30. τοῦ δὲ Δημοσθένους λέγοντος,

Ὅση μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σπουδὴ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμαι πάντας ᾐσθῆσθαι.

Φιλῖνος φησὶν οὕτως,

Ὅση μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ σπουδὴ καὶ παράταξις γεγένηται περὶ τὸν ἀγῶνα τουτονί, οὐδένα ὑμῶν ἀγνοεῖν ἡγοῦμαι.

31. πάλιν τοῦ Ἰσοκράτους γράψαντος,

Ὥσπερ τῶν χρημάτων, ἀλλ' οὐκ ἐκείνου συγγενὴς οὐ-
Λυσίας ἐν τοῖς ὀρφικοῖς οὕτως εἶπε, (σα.

Καὶ φανερὸς γέγονεν οὐ τῶν σωμάτων συγγε-

νῆς ὢν, ἀλλὰ τῶν χρημάτων.

32. ὁμήρου πάλιν εἰπόντος, (γόντες,
ὦ πέπον, εἰ μὲν γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φυ
αἰεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγήρω ἀθανάτω τε
ἔσσεσθ', οὔτέ κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην,
οὔτε κέ σε στέλλοιμι μάχην ἐς κυδιάνειραν.
νῦν δ' ἔμπης γὰρ κῆρες ἐφεστᾶσιν θανάτοιο
μυρίαι, ἃς οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν, οὐδ' ὑπαλύξαι
ἴομεν, εἴ τῳ εὖχος ὀρέξομεν, ἠέ τις ἡμῖν.

θεόπομπος οὕτως ἔφη,
εἰ μὲν γὰρ ἦν τὸν κίνδυνον τὸν παρόντα διαφυγόντας ἀδεῶς διάγειν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, οὐκ ἂν ἦν θαυμαστὸν φιλοψυχεῖν. νῦν δὲ τοσαῦται κῆρες τῷ βίῳ παραπεφύκασιν, ὥστε τὸν ἐν ταῖς μάχαις θάνατον αἱρετώτερον εἶναι δοκεῖν.

33. τοῦ δὲ χίλωνος εἰπόντος,
ἐγγύη πάρα δ' ἄτα.

ἐπίχαρμος οὕτως ἔφη,
ἐγγύα ἄτας θυγάτηρ, ἐγγύας δὲ ζαμίας.

34. ἱπποκράτους δὲ φάντος,
ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ ὥρην, καὶ χώρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νούσους.

εὐριπίδης οὕτω γράφει,
ὅσοι δ' ἰατρεύειν καλῶς, πρὸς τὰς διαίτας

τῶν

τῶν ἐνοικούντων πόλιν τε γῆν ἰδόντας,
νόσους σκοπεῖν χρεών.

35. ὁμήρου πάλιν ποιήσαντος,
μοῖραν δ' οὔτινα φημὶ πεφυγμένον ἔμμεναι (ἀνδρῶν.

ἀρχῖνος οὕτω λέγει,
πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὀφείλεται ἀποθανεῖν, ἢ πρότερον, ἢ ὕστερον.

36. τοῦ δὲ Δημοσθένους ὡσαύτως εἰπόντος,
πέρας μὲν πᾶσιν ἀνθρώποις τοῦ βίου πέφυκε θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τίς αὑτὸν καθείρξας τηρῇ.

φανοκλῆς οὕτω φησίν,
ἀλλὰ τὸ μοιράων νῆμ' ἄλυτον. οὐδ' ἔπω ἐστὶν ἐκφυγεῖν, ὁπόσοι γῆν ἐπιφερβόμεθα.

37. πλάτωνος δὲ γράψαντος,
ἀρχὴ μὲν ἔρωτος ὅρασις. μείζον δὲ τὸ πάθος ἐλπίς. τρέφει δὲ μνήμη, τηρεῖ δὲ συνήθεια.

Φιλήμων οὕτως ἔφη,
ὁρῶσι πάντες πρῶτον, εἶτ' ἐθαύμασαν.
εἶτ' ἐπεθεώρησαν. εἶτ' εἰς ἐλπίδα ἐνέπεσον.
οὕτω γίγνεται ἐκ τούτων ἔρως.

38. ἐμπεδοκλέους δ' εἰπόντος,
ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε, κόρη τε,
θάμνος τ', οἰωνός τε, καὶ εἰν ἁλὶ ἔλλοπος ἰχθύς.

εὐριπίδης οὕτω λέγει,

Θνήσκει δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων,
Διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλο,
Μορφὴν ἑτέραν ἀπέδειξεν.

39. αὐτοῦ δὲ πάλιν φήσαντος,
Ἐπεὶ τά γ' ἀρκοῦν θ' ἱκανὰ τοῖς σώφροσιν,
Ἐπίκουρος οὕτως εἶπε,
Πλουσιώτατον αὐτάρκεια πάντων.

40. Τοῦ δ' ἀριστοφάνους εἰπόντος,
Βέβαιον ἕξεις τὸν βίον δίκαιος ὤν,
Χωρίς τε θορύβου καὶ φόβου ζήσεις καλῶς.
Ἐπίκουρος οὑτωσὶ λέγει,
Δικαιοσύνης καρπὸς μέγιστος ἀταραξία.

41. Εὐριπίδου πάλιν ποιήσαντος,
Οὐκ ἔστιν ὅρος κείμενος οὐδὲ εἷς,
Εἰς ὅν τινα χρὴ τελέσαι θνητοῖς,
Πλὴν ὅταν ἔλθῃ κρυερὰ δ' ιόθεν
Θανάτου πεμφθεῖσα τελευτά.
Δίφιλος οὑτῶ πως μεταφράζει,
Οὐκ ἔσι βίος, ὃς οὐ κέκτηται κακά.
Λύπας, μερίμνας, ἁρπαγὰς, στρέβλας, νόσους.
Τούτων ὁ θάνατος καθάπερ ἰατρός φανεὶς
Ανέπαυσε, τοὺς ἔχοντας ἀναπαύσας ὕπνῳ.

42. Εὐριπίδου δ' αὖθις εἰπόντος,
Χρόνος δὲ δείξει. ᾧ τεκμηρίῳ μαθὼν,
Η χρησόν ὄντα γνώσομαί σε, ἢ κακόν.

Σοφο

Σοφοκλῆς οὕτω φησί,

Πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν, ὡς ὁ πάνθ' ὁρῶν,
Καὶ πάντ' ἀκούων, πάντ' ἀναπτύσσει χρόνος.

Οὕτως δὲ ἄλλων πλείστων, ἃ παρὰ ποιηταῖς τε καὶ λογογράφοις εὑρήσεις, εἰ προσέξεις τὸν νοῦν, ἀρκεῖ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν δι' ἀλλήλων συναγωγίας, ἢ εἰ βούλει, μεταφράσεως ὑπόδειξιν.

ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ ΗΡΩ ΕΛΕΓΕΙΑ,

περὶ ματαιότητος τοῦ βίου.

Ἓν δὲ τὸ κάλλιστον Χῖος ἔειπεν ἀνήρ.
Οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.
Παῦροί μιν θνητῶν οὔασι δεξάμενοι,
Στέρνοις ἐγκατέθεντο. πάρεστι γὰρ ἐλπὶς ἑκά-
Ἀνδρῶν, ἥ τε νέων στήθεσιν ἐμφύεται. (στῳ
Θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχει πολυήρατον ἥβης,
Κοῦφον ἔχων θυμὸν, πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ.
Οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν, οὐδὲ θανεῖσθαι,
Οὐδ' ὑγιὴς ὅταν ᾖ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.
Νηπίοις ταύτῃ κεῖται νόος, οὐδὲ ἴσασιν
Ὡς χρόνος ἔσθ' ἥβης καὶ βιότου ὀλίγος
Θνητοῖς. ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρ
Ψυχῇ τῶν ἀγαθῶν, τλῆθι χαριζόμενος. (μα

Φιλήμονος εἰς τὸ αὐτὸ,

Ω τρισμακάρια πάντα καὶ τρισόλβια
Τὰ θηρί᾽, οἷς οὐκ ἔστι περὶ τούτων λόγος.
Οὔτ᾽ εἰς ἔλεγχον αὐτῶν οὐδὲν ἔρχεται.
Οὔτ᾽ ἄλλο τοιοῦτ᾽ οὐδὲν ἔστ᾽ αὐτοῖς κακὸν
Επακτὸν, ἣν δ᾽ ἂν εἰσενέγκηται φύσιν
Εκαστον, δὴ θὺς καὶ νόμον ταύτην ἔχει.
Ημεῖς δ᾽ ἀβίωτον ζῶμεν ἄνθρωποι βίον.
Δουλεύομεν δόξαισιν εὑρόντες νόμους
Προγόνοισιν, ἐγγόνοισιν, οὐκ ἔστ᾽ ἀπορτυχεῖν
Κακοῦ, πρόφασιν δ᾽ ἀεί τιν᾽ ἐξευρίσκομεν.

Τοῦ αὐτοῦ.

Μὴ δία τὸν μέγιστον ᾤμην σωτήρα
Εγὼ πρότερον, τοὺς πένητας ζῆν μόνον
Οδυρωμένους, τῶν πλουσίων δὲ τὸν βίον,
Ιλαρόντ᾽ εἶναι, καὶ φέρειν δυθυμίαν.
Νῦν δὲ διαφέροντα τοῖς καθ᾽ ἡμέραν
Δαπανήμασι δὴ τὸν βίον ὁρῶ μονον.
Λύπας δ᾽ ἔχοντας μείζονας, τοὺς μείζονας.

Τοῦ αὐτοῦ.

Οὐκ ἂν δυναίμην μὴ γενέσθαι δέσποτα
Ανθρωπος ὢν, ἄνθρωπος. ἄλλως οὖν βοᾷς.
Τὸν ζῶντ᾽ ἀνάγκη πόλλ᾽ ἔχειν ἐστὶν κακά.

Μενάνδρου εἰς τὸ αὐτό.

Εἴ τις προσελθών μοι θεῶν λέγει κρατῶν,
Επὰν ἀποθάνῃς, αὖθις ἐξ ἀρχῆς ἔσῃ.

Εστὶ δ' ὅ,τι ἂν βούλῃ, κύων, πρόβατον, τράγος,
Ανθρωπος, ἵππος. διαβιῶναι γάρ σε δεῖ,
Εἱμαρμένον τοῦτ' ἐστιν. ὅ, τι βούλει δ' ἑλοῦ,
Απαντα μᾶλλον εὐθὺς εἰπεῖν ἂν δοκῶ
Ποίει με, πλὴν ἄνθρωπον. ἀδίκως εὐτυχεῖ,
Κακῶς τε πράττει τοῦτο τὸ ζῶον μόνον.
Ο κράτιστος ἵππος ἐπιμελεστέραν ἔχει
Ετέρου θεραπείαν. ἀγαθὸς ἂν γένῃ κύων,
Εντιμότερος εἶ τοῦ κακοῦ κυνὸς πολύ.
Αλεκτρυὼν γενναῖος ἐν ἑτέρᾳ τροφῇ
Εστὶν, ὁ δ' ἀγεννὴς καὶ δέδιε τὸν κρείττονα.
Ανθρωπος ἐὰν ᾖ χρηστὸς, εὐγενὴς, σφόδρα
Γενναῖος, οὐδὲν ὄφελος ἐν τῷ νῦν γένει.
Πράττει δ' ὁ κόλαξ ἄριστα πάντων, δεύτερα
Ο συκοφάντης, ὁ κακοήθης τρίτα λέγει.
Ονον γενέσθαι κρεῖττον, ἢ τοὺς χείρονας
Ορᾶν ἑαυτοῦ ζῶντας ἐπιφανεστέρους.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ος τις πένης ὢν, ζῆν ἐν ἄστει βούλεται,
Αθυμότερον αὑτὸν ἐπιθυμεῖ ποιεῖν.
Οταν γὰρ εἰς τρυφῶντα καὶ σχολὴν ἄγειν
Δυνάμενον ἐμβλέψῃ. τότ' αὐτὸν ἔστ' ἰδεῖν
Ως ἄθλιον ζῇ ταλαίπωρον βίον.
Κακῶς ὁ δεσπότης βεβούλευται πάνυ.
Εν ἀγρῷ γὰρ οἰκῶν, οὐ σφόδρ' ἐξελέγχεται,

Τῆς

Τῆς μοιρίδος ὧν τοῦ θαλάμου πεπηγμένης.
Εἶχον δὲ παραπέτασμα τὴν ἐρημίαν.

Τοῦ αὐτοῦ,

Ἅπαντα τὰ ζῶα ἐστὶ μακαριώτατα,
Καὶ νοῦν ἔχοντα μᾶλλον ἀνθρώπου πολύ.
Τὸν ὄνον ὁρᾶν ἔξεστι πρῶτα τουτονί.
Οὗτος κακοδαίμων ἐστὶν ὁμολογουμένως.
Τούτῳ κακὸν δι' αὐτὸν, οὐδὲν γίγνεται.
Ἃ δ' ἡ φύσις δέδωκε, ταῦτ' ἔχει.
Ἡμεῖς δὲ χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν.
Αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν.
Λυπούμεθ' ἂν πτάρῃ τις, ἂν εἴπῃ κακῶς.
Ὀργιζόμεθ', ἂν ἴδῃ τις ἐνύπνιον, σφόδρα
Φοβούμεθ', ἂν γλαὺξ ἀνακράγῃ δεδοίκαμεν.
Ἀγωνίαι, δόξαι, φιλοτιμίαι, νόμοι,
Ἅπαντα ταῦτ' ἐπίθετα τῇ φύσει κακά.

ΜΙΜΝΕΡΜΟΥ ΗΡΩ ΕΛΕ-
γεῖα, εἰς τὸ αὐτό.

Ἡμεῖς δ' οἷά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὥρη
Ἔαρος, ὅτ' αἶψ' αὐγῇ αὔξεται ἠελίου,
Τοῖς ἴκελοι πηχύϊον ἐπὶ χρόνον ἄνθεσιν ἥβης
Τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν,
Οὔτ' ἀγαθὸν, κῆρες δὲ παρεστήκασι μέλαιναι,

Ἡ μὲν

Ἡ μὲν ἔχουσα τέλος γήραος ἀργαλέου.
Ἡ δ' ἑτέρη θανάτοιο, μίνυνθα δὲ γίγνεται ἥβης
Καρπὸς, ὅσον τ' ἐπὶ γῆν κίδναται ἠέλιος.
Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὥρης,
Αὐτίκα δὴ τεθνάναι βέλτιον, ἢ βίοτος.
Πολλὰ γὰρ ἐν θυμῷ κακὰ γίνεται, ἄλλοτε τ' οἶ-
Τρυχοῦται, πενίης δ' ἔργ' ὀδυνηρὰ πέλει. (κος
Ἄλλος δ' αὖ παίδων ἐπιδεύεται, ὧν τε μάλιστα
Ἱμείρων, κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς ἀΐδην.
Ἄλλος νοῦσον ἔχει θυμοφθόρον, οὐδέ τις ἐστὶν
Ἀνθρώπων, ᾧ Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδῷ.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον γίγνεται ὥσπερ ὄναρ
Ἥβη τιμήεσσα, τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἄμορφον
Γῆρας, ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται.
Ἐχθρὸν ὁμῶς καὶ ἄτιμον. ὅ, τ' ἄγνωστον τιθεῖ ἄν-
Βλάπτει δ' ὀφθαλμοὺς καὶ νόον ἀμφιχυθέν. (δρα

Τιμοκλέους εἰς τὸ αὐτό.

Ὦ τᾶν, ἄκουσον ἤν τι σοι δοκῶ λέγειν.
Ἄνθρωπός ἐστι ζῷον ἐπίπονον φύσει,
Καὶ πολλὰ λυπηρὰ ὁ βίος ἐν ἑαυτῷ φέρει.
Παραψυχὰς οὖν φροντίδων ἀνεύρατο
Ταύτας. ὁ γὰρ νοῦς τῶν ἰδίων λήθην λαβὼν
Πρὸς ἀλλοτρίῳ τε ψυχαγωγηθεὶς πάθει,
Μεθ' ἡδονῆς ἀπῆλθε παιδευθεὶς ἅμα.

Τοὺς

Τοὺς γὰρ τραγῳδοὺς πρῶτον εἰ βούλει σκόπει,
Ὡς ὠφελοῦσι πάντας. ὁ μὲν γὰρ πένης,
Πτωχότερον αὐτοῦ καταμαθὼν τὸν τήλεφον
Γενόμενον, οὕτω τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει.
Ὁ νοσῶν τι μανικὸν, ἀλκμαίωνα ἐσκέψατο.
Ὀφθαλμιᾷ τις, ἴσιφιν ἴδε τυφλόν.
Τέθνηκέ τῳ παῖς, ἡ νιόβη κεκούφικε.
Χωλός τίς ἐστι, τὸν φιλοκτήτην ὁρᾷ.
Γέρων τὶς ἀτυχεῖ, κατέμαθε τὸν οἰνέα.
Ἅπαντα γὰρ τὰ μείζονα, ἢ πέπονθέ τις,
Ἀτυχήματ' ἄλλοις γεγονότ' ἐννοούμενος,
Τὰς αὐτὸς αὑτοῦ συμφορὰς ἧττον στένει.

Διφίλου.

Ἀπροσδόκητον οὐδὲν ἀνθρώποις πάθος.
Ἐφημέρους γὰρ τὰς τύχας κεκτήμεθα.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἄνθρωπός εἰμι, τοῦτο δ' αὐτὸ τῷ βίῳ,
Πρόφασιν μεγίστην εἰς τὸ λυπεῖσθαι φέρει.

Φιλήτου.

ἦ μὲν δὴ πολέεσσι περίφρησαι χαλεποῖσι
Θυμὲ, γαληναίῃ δ' ἐπιμίσγεαι οὐδ' ὅσον ὅσσον.
Ἀμφὶ δέ τοι νέαι αἰὲν ἀνίαι πεφύχασι.

Πομπηΐου μακροῦ.

Δῦτ' ὦ τέκν' ὦ στορχθεῖν θ' ὅσον πλεῖστον θέμις.
Ὦ πολλὰ στέρξαντ', οὐδὲ λυπήσαντά τι.

Μητόρχ

Μητέρα τί προσλάζυσθε, κἀξαρτᾶσθέ μου,
Βούλεσθ' ἀθύρειν. παίζετ' ὦ νέαι φρένες.
Ὡς ἔστιν ὑμῖν τοῦτ' ἔαρ παντὸς βίου.

Εὔφρονος.

Ὦ ζῆν, τί ποθ' ἡμῖν δοὺς χρόνον τοῦ ζῆν βραχὺν,
Γλυκὺν ἀλύπως τοῦτον ἡμᾶς οὐκ ἐᾶς.

Εὐριπίδου.

Εἰ δ' ἄτερ πόνων δοκεῖς ἔσεσθαι,
Μωρὸς εἶ, θνητὸς γεγώς.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡμέρα τοι πολλὰ, καὶ μέλαινα νὺξ
Τίκτει βροτοῖσι.

Τοῦ αὐτοῦ.

Οὐ χρή ποτ' ὀρθαῖς ταῖς τύχαις βεβηκότα,
Ἔξειν τὸν αὐτὸν δαίμον' εἰς ἀεὶ δοκεῖν.
Ὁ γὰρ θεός πως, εἰ θεόν σφε χρὴ καλεῖν,
Κάμνει ξυνὼν τὰ πολλὰ τοῖς αὐτοῖς ἀεί.
Θνητῶν δὲ θνητὸς ὄλβος. οἱ δ' ὑπέρφρονες,
Καὶ τῷ παρόντι, τοὐπιὸν πιστούμενοι.

Τοῦ αὐτοῦ.

Πολλάς γ' ὁ δαίμων τοῦ βίου μεταστάσεις
Ἔδωκεν ἡμῖν, μεταβολάς τε τῆς τύχης.

Ἡσιόδου.

Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ, αἱ δ' ἐπὶ νυκτὶ

Αὐτόμα-

Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι.

Ἀπολλοδώρου.

Ἀπραγμόνως ζῆν ἡδύ, μακάριος βίος
Καὶ σεμνός, ἂν ᾖ μεθ' ἑτέρων ἀπραγμόνων.
Ἐν θηρίοις δὲ καὶ πιθήκοις ὄντα, δεῖ
Εἶναι πίθηκον. ὦ ταλαιπώρου βίου.

Θεόγνιδος.

Ὤμοι ἐγὼν ἥβης, καὶ γήραος οὐλομένοιο·
Τοῦ μὲν ἐπερχομένου, τῆς δ' ἀπονισσομένης.

Πολιτικοί.

Ἀλλ' ἦν οὐδέν, ὡς ἔοικεν, εὐτύχημα τοῦ βίου
Ζάλης καὶ λύπης ἀμιγές, οὐδέ τις εὐποτμία,
Μὴ συναναφυόμενον ἔχουσα καὶ τὸ κνίζον.
Καὶ γὰρ καὶ ῥόδον εὐόσμων φέρεται πικρὰς ἀκάν
Ἡλίου τε τὸ βλέφαρον σκοτίζουσι νεφέλαι. (θας.
Καὶ φθόνος ἐπιφύεται τοῖς τὸ καλὸν ἀσκοῦσι.
Καὶ πᾶν εὐτύχημα λαμπρόν, πᾶν τὸ σεμνὸν τοῦ
φέρεται καὶ τὸ δυστύχημα συνανακεκραμένον. (βίου

ΣΩΤΑΔΟΥ ὍΤΙ Ὁ ΒΙΟΣ
πολλῶν φροντίδων ἀνάμεστος.

Αὐτὸς γὰρ ἐὼν παντογενὴς ὁ πάντα γιγνώσκων, οὐ κρίνει δικαίως τὰ κατ' ἄνθρωπον ἕκαστον. καὶ γὰρ κατὰ γαῖαν τὰ κακὰ πέ

φυκεν

φυκεν ἀεὶ, καὶ τοῖς μεγάλοις κακοῖς γέγονεν ὁ κόσμος. ὅτι πάντες, ὅσοι περισσὸν ἠθέλησαν εὑρεῖν, ἢ μηχανικὸν ποίημα, ἢ σοφὸν μάθημα, οὗτοι κακὸν εἰς τὸ θάνατον τέλος ἐποίησαν, ὑπὸ τοῦ γεννήτορος κόσμου κακῶς παθόντες. σωκράτην ὁ κόσμος πεποίηκε σοφὸν εἶναι, καὶ κακῶς ἀνεῖλε τὸν σωκράτην ὁ κόσμος ἐν τῇ φυλακῇ κώνειον ὅτι πιὼν τέθνηκε. πολύποδα φαγὼν ὁ διογένης ὠμὸν, τέθνηκεν. αἰσχύλῳ γράφοντι, ἐπιπέπτωκε χελώνη. σοφοκλῆς ῥᾶγα φαγὼν σταφυλῆς, πνιγεὶς τέθνηκε. κύνες οἱ κατὰ θρᾴκην εὐριπίδην ἔτραγον. τὸν θεῖον ὅμηρον λιμὸς κατεδαπάνησεν.

ΤΕΛΗΤΟΣ ἘΚ ΤΟΥ
περὶ βίου.

Εἰ δὲ δεῖ τὸν εὐδαίμονα βίον ἐκ τῶν πλεοναζουσῶν ἡδονῶν συγκρῖναι, οὐδεὶς φησὶν ὁ κράτης εὐδαίμων γεγονὼς ἂν εἴη. ἀλλ' εἰ θέλει τὶς ἐκλογίσασθαι ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ πάσας τὰς ἡλικίας, εὑρήσει πολλῷ πλείους τὰς ἀλγηδόνας. πρῶτον μὲν γὰρ τοῦ παντὸς χρόνου ὁ ἥμισυς ἀδιάφορος ἐν ᾧ καθεύδω, εἶθ' ὁ πρῶτος ὁ κατὰ τὴν παιδοποιίαν ἐπίπονος. πεινᾷ τὸ παιδίον, ἡ δὲ τροφὸς κατακοιμίζει δὲ

ψᾶ, ἢ δὲ λούει. κοιμηθῆναι θέλει, ἢ δὲ κρόταλον ἔχουσα ψοφεῖ. εἰ δ' ἐκπέφευγε τὴν τιτθήν, παρέλαβε πάλιν ὁ παιδαγωγός, παιδοτρίβης, γραμματοδιδάσκαλος, ἁρμονικός, ζωγράφος. προάγει ἡλικία, προσγίγνεται ἀριθμητικός, γεωμέτρης, πωλοδάμνης. ὑπὸ τούτων πάντων μαστιγοῦται, ὄρθρου ἐγείρεται, σχολάσαι οὐκ ἔστιν. ἔφηβος γέγονεν, ἔμπαλιν τὸν κοσμητὴν φοβεῖται, τὸν παιδοτρίβην, τὸν ὁπλομάχον, τὸν γυμνασίαρχον, ὑπὸ πάντων τούτων μαστιγοῦται, παρατηρεῖται, τραχηλίζεται. ἐξ ἐφήβων δὲ, καὶ ἤδη εἴκοσι ἐτῶν, ἔτι φοβεῖται, καὶ παρατηρεῖ καὶ γυμνασίαρχον, καὶ στρατηγόν. παρακοιτεῖν ὅπου δεῖ, οὗτοι παρακοιτοῦσι φυλάττειν καὶ ἀγρυπνεῖν, οὗτοι φυλάττουσιν. εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, οὗτοι ἐμβαίνουσιν. ἀνὴρ γέγονε καὶ ἀκμάζει, στρατεύεται, καὶ πρεσβεύει ὑπὲρ τῆς πόλεως, πολιτεύεται, στρατηγεῖ, χορηγεῖ, ἀγωνοθετεῖ. μακαρίζει ἐκεῖνον τὸν βίον, ὃν παῖς ὢν ἐβίωσε. παρήκμασε, καὶ ἔρχεται εἰς γῆρας, πάλιν παιδοτροφίαν ὑπομένει, καὶ ἀποποθεῖ τὴν νεότητα. καὶ ἡ νεότης μοι φίλον. τὸ δὲ γῆρας, βαρύτερον αἴτνης. οὐχ ὁρᾷς οὖν, πῶς εὐδαίμονά τις βίον ἔσται βεβιωκὼς, εἴπερ δεῖ τῷ πλεονασμῷ τῶν ἡδονῶν ἐκμετρῆσαι.

Εἰς

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ, ΕΙ-
κονισμένον.

Ἐμὲ τὸν βίον ἄνθρωπε δέξαι σου παραινέτην. ἔτυχον, εὗρες, ἔλαβον, κατέχων μου τὰς τρίχας. μὴ πρὸς ῥαστώνην ἐκδοθῇς, μὴ πρὸς βυθὸν χωρήσῃς. μὴ δὲ φρονήσῃς ὑψηλά, καὶ πόρρω τοῦ μετρίου. γυμνόν με βλέπεις, νόησον. γυμνόν μου καὶ τὸ τέλος. ὑπὸ τοὺς πόδας μου τροχοί, βλέπε μὴ κυλισθῶσι περὶ τὰς κνήμας μου πτέρα. φεύγω, πέπταμαι σου. ζυγὰ κατέχω τῇ χειρί, φοβοῦ τὰς μετακλίσεις. τί με κρατεῖς; σκιὰν κρατεῖς, πνοὴν κρατεῖς αὐτέ μου. τί με κρατεῖς; καπνὸν κρατεῖς, ὄνειρον, ἴχνος πλοίου.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ ΙΑΜΒΟΙ, ΕΙΣ ΑΡΕΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ.

ἡ ἀγάπη.

Ἔγωγε πηγή, καὶ περιῤῥέω κύκλῳ.
τὰς γὰρ ἁπάσας ἀρετὰς σφίγγω κύκλῳ.

τὸ μῖσος.

Μισθὸν, ὀργήν, συμπλοκὴν δόλου, φθόνου,
Καὶ χαλεπὸν πᾶν συλλαβὸν φέρω πάθος.

ἡ ἐξουσία.

ὑπηρετεῖ μου τοῦ κρατεῖν χοῦς ἐν βίῳ.
καὶ κυριεύω τοῦ λόγου ἄτερ λόγου.

ἡ φρόνησις.

συνάγομαι μὲν ἐκ μακρᾶς ἐμπειρίας.
τιθῶ δὲ σεπτοὺς τοὺς ἐμὲ κεκτημένους.

ἡ ἀφροσύνη.

ἔοικα τυφλοῖς, ἢ διύγροις ἐμβρύοις,
ἐκ σπαργάνων στέρξασα τὴν ἀγνωσίαν.

δικαιοσύνη.

ἐγὼ συνιστῶ τῷ ζυγῷ μου τὰς πόλεις,
καὶ πύργος αὐταῖς χρηματίζω, καὶ τάφρος.

ἡ ἀδικία.

ἀρχὴ μάχης ἔγωγε, καὶ μήτηρ φόνου,
καὶ τεῖχος εὐρὺ τῷ ψεύδει καταστρέφω.

ἡ ἀνδρεία.

ἐγὼ διδάσκω τοὺς ἀρηϊμανίους,

πότε,

πότε, πρὸς οὓς, πῶς, καὶ διʼ ὃς μαχητέον.

ἡ δειλία.

στερῶ στεφάνων, καὶ σκύλων, καὶ λαφύρων,
ὅσοι μένειν στέργουσιν ἐντὸς οἰκίσκων.

ἡ σωφροσύνη.

τὸν σώφρονα ζῶ ἡρετισάμην βίον,
φυγοῦσα τὴν ἄθεσμον ἀκολασίαν.

ἡ ἀκολασία.

αἰσχρῶν γυναικῶν συμπλοκαί, μέθη, λῆρος,
Ἐμοὶ προσεκείθησαν ἐκ βρεφουργίας.

ἡ ἀλήθεια.

φῶς χρηματίζω, καὶ λύχνος τοῖς χρωμένοις,
πρώτη τέλουσα τῶν θεοῦ θυγατέρων.

τὸ ψεῦδος.

ὑπόστασιν σχεῖν ἀδύνατον ἰδίαν,
καὶ τὴν ἐνυπόστατον ἡττῶ πολλάκις.

ἡ ἐλπίς.

Τὰ νεῦρα ἀνορθῶ τὰ παραλελυμένα,
καὶ τοὺς ῥαθύμους ἐξεγείρω πρὸς πόνους.

ἡ ἀνελπιστία.

ἔκλεισα πολλοῖς τὰς παραδείσου πύλας,
ὅσοι ῥᾴθυμοι ἀφελῶς εἵλοντό με.

ἡ προσευχή.

ἐγὼ μόνη δίδωμι τοῖς στέργουσί με,
τῷ δημιουργῷ προσλαλεῖν κατὰ μόνας.

ἡ ῥαθυμία.

οὐπώποτε τρόπαιον ἀνεστησάμην,
ἀεὶ γὰρ ὑπνῶ, καὶ φιλῶ χάσμην μόνην.

ἡ ταπεινοφροσύνη.

εἰς οἷον ὕψος τοὺς ἐμοὺς ἄγω φίλους,
τρανῶς τελώνης μαρτυρεῖ μου τὸ κράτος.

ἡ ὑψηλοφροσύνη.

ἀεὶ κατασπῶ, καὶ κάτω ποιῶ ῥέπειν.
καὶ μαρτυρεῖ νοῦς. ὁ σκότος χρηματίσας.

ἡ ἐλεημοσύνη.

ὁ σχῶν με πιστὴν παρὰ βίῳ τούτῳ φίλην,
ἑαυτὸν ἴδοι παρὰ θεοῦ θείῳ λόγῳ.

ἡ ὠμότης.

ὅσων κακῶν αἴτιος ὁ σκιφὸς βίος.
ὁ πλούσιος πρόχειρος εἰς ἁμαρτίαν.

ἡ χαρά.

τείνω τὰ νεῦρα, καὶ κρατύνω τὸν τόνον.
ὁρμῆς δ' ἐμπιπλῶ τοὺς παραλελυμένους.

ἡ λύπη.

τὰ νεῦρα συνθλῶ, καὶ παραλύω τόνον.
ἐργάζομαι δὲ καὶ λογισμῶν ἐκστάσεις.

ἡ γραμματική.

τῶν ἱστοριῶν συναγωγὸς τυγχάνω.
καὶ λέξιν ὀρθῶ, καὶ μέτροις ἐφιστάνω.

ἡ ῥητορική.

ἐγὼ

ἐγὼ πονέω πῦρ ἐπὶ τῶν αὐτοπάλων.
στομῶ δὲ γλῶσσαν, ὡς ψυχῶν τῇ διπλόη.

ἡ φιλοσοφία.

ἶσον θεῷ τίθημι τὸν στέργοντά με,
τὴν γνῶσιν αὐτῷ τῶν ὅλων διωρισμένη.

ἡ γεωμετρία.

ἐγὼ πολλοὺς ἀγνώστους, γνώστας δεικνύω,
διὰ μετρικῶν σημείων σχοινισμάτων.

ἡ ἀστρονομία.

ἐγὼ τὸν νοῦν λεπτύνω τῶν μυουμένων,
τοῦ προθεωρεῖν τὸ συμφέρον τοῦ χρόνου.

ἡ ἰατρική.

ἐν ὑγιείᾳ ὄντας, αὔξαινω τάχος.
εἰ δὲ πρὸς τέλος, θᾶττον πέμπω τὸν τάφον.

ἡ τεκτονική.

ὕλην τὴν ἀνείδεον εἰς εἶδος φέρω.
καὶ εἰδοποιῶ τοῖς ὁποσοῦν χρωμένοις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΟΦΟΤΑΤΟΥ

μιχαὴλ τοῦ ψελλοῦ ἀναγωγαί.

ΑΝΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟΝ

τάνταλον.

Πάλιν ἡμᾶς ἐπὶ τὰς ποιητικὰς θύρας ἀνθέλκετε, ἀφ' ὧν μόλις ἐπὶ τὴν φιλόσοφον αὔλειον μετῳκίσθημεν, ἢ μετηλκύσθημεν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπώκνησα πρὸς τοιαύτην παλινῳδίαν, εἰ μὴ τὸ προβεβλημένον παρ' ὑμῶν, κρεῖττον ἐδεῖτο τῆς ἀποσκέψεως. ἐπὶ γυμνὸν μὲν γὰρ τὸν μῦθον, οὐκ ἄν ποτε ἀφίξομαι ἑκών. εἰ δέ τις αὐτῷ κρείττων τοῦ φαινομένου ὑποκάθηται ἔννοια, δεήσαι ποτὲ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ τῆς φιλοσοφίας ὕψους, ἐφήσω τῇ γλώττῃ, ὥσπερ ῥεύματι πρὸς τὸ κάταντες φερομένῳ. δεῖ γὰρ τὸν φιλόσοφον μὴ ἀεί ποτε ἀτρύχως ἔχειν πρὸς τὰς τῶν ὄντων ὑποψίας, ἀλλὰ καὶ φιλόμυθον εἶναι ποτὲ, καὶ σπουδάζειν περὶ τὰ παίγνια. παιδικὰ δὲ φιλοσόφῳ, μῦθοι καὶ λέξεις ἐπιτερπὴς καὶ ἱστορία, ἢ διαχέουσα τὴν ψυχὴν, ἢ συστέλλουσα. παίξωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, περὶ τὸν ἐκ Διὸς φύντα τάνταλον, καὶ θεασώμεθα ὅπερ τῷ λόγῳ ὅπη περ ἀεὶ τὸν πάντα χρόνον περιποτώμενος, δια

μαίνει

μαίνει μὲν τὴν ὑπερτέλλουσαν πέτραν, ἥτις ἀδαμαντίνοις ὥσπερ καλωδίοις ἀπῃωρημένη, καὶ μικρόν τι τῆς ἐκείνου ὑπερανέχουσα κεφαλῆς, φοβεῖ γὰρ μέλλειν κατιέναι, οὐ κατέρχεται δέ. ὁ δὲ τὰς φρένας κυμαίνεται, καὶ ταύτην δίδωσι δίκην τῆς ἀκολάστου γλώττης. πρὶν ἤδη τὰ περὶ τοῦ παιδὸς ἐξετάσαι, τὸν τούτου πατέρα κατανοήσωμεν, ὅστις ἐστὶν ὁ Ζεύς. ἐμοὶ δὲ τοῦτο δοκεῖ σπουδῆς ἄξιον, πῶς ἀμφίβολον αὐτῷ τὴν γονὴν ὁ τοῦ δράματος ὑποκριτὴς προσμαρτύρεται,

Διὸς πεφυκὼς ὥς λέγουσι Τάνταλος.

Ἀλλ' ἐπεὶ πλάτος ὑπανοιγόμενον τῶν θεωρημάτων ὁρῶ, δοκεῖ μοι ὥσπερ τελετῇ τινὶ τῷ λόγῳ προσέρχεσθαι. αἱ γὰρ τελεταί, σώματι καὶ τούτων τὰ παραπετάσματα, ἢν δὲ εἴσω τῶν ἀδύτων χωρήσῃ τις, φῶς ἐκεῖ καθαρόν, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀπογύμνωσις. τὸν Δία τοίνυν οἱ Ἕλληνες, ἄλλος ἄλλαις ἐννοίαις κατεμερίσαντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτόν, πρῶτον τοῦ παντὸς ὑπονοοῦσι δημιουργόν, ὃν δὴ διὰ τοῦτο, καὶ Ζῆνα, καὶ Δία προσηγορεύκασιν, ἐκεῖνο μὲν ὡς τῆς ζωῆς τοῖς οὖσι χορηγόν, τοῦτο δὲ ὡς αἰτίαν τινὰ διὰ πάντων τῶν ὄντων φοιτήσασαν, ὃν δὴ καὶ τρίτον ποιοῦσιν ἀπὸ τοῦ ἑνός. γ͂

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΟΦΟΤΑΤΟΥ

μιχαὴλ τοῦ ψελλοῦ ἀναγωγαί.

ΑΝΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟΝ

τάνταλον.

Πάλιν ἡμᾶς αὖθις τὰς ποιητικὰς θύρας ἀνθέλκετε, ἀφ' ὧν μόλις αὖθις τὴν φιλόσοφον αὔλειον μετῳκίσθημεν, ἢ εἱλκύσθημεν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπώκνησα πρὸς τοιαύτην παλινῳδίαν, εἰ μὴ τὸ προβεβλημένον παρ' ὑμῶν, κρείττονος ἐδεῖτο τῆς ἐπισκέψεως. αὖθις γυμνὸν μὲν γὰρ τὸν μῦθον, οὐκ ἄν ποτε ἀφιξώμαι ἑκών. εἰ δέ τις αὐτῷ κρείττων τοῦ φαινομένου ὑποκάθηται ἔννοια, δεήσαι ποτὲ κατιέναι ἀπὸ τοῦ τῆς φιλοσοφίας ὕψους, ἐφήσω τῇ γλώττῃ, ὥσπερ ῥεύματι πρὸς τὸ κάταντες φερομένῳ. δεῖ γὰρ τὸν φιλόσοφον μὴ ἀεί ποτε ἀτρύχως ἔχειν πρὸς τὰς τῶν ὄντων ἀποψίας, ἀλλὰ καὶ φιλόμυθον εἶναι ποτὲ, καὶ σπουδάζειν περὶ τὰ παίγνια. παιδικὰ δὲ φιλοσόφῳ, μῦθους καὶ λέξις ἐπιτερπὴς καὶ ἱστορία, ἡ διαχέουσα τὴν ψυχὴν, ἢ συνέλκουσα. παίξωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, περὶ τὸν ἐκ Διὸς φύντα τάνταλον, καὶ θεασώμεθα ὅπερ τῷ λόγῳ ὅπῃ δὲ ἄρτι τὸν πάντα χρόνον περιποτώμενος, δι

μαίνει

μαίνει μὲν τὴν ὑπερτέλλουσαν πέτραν, ἥτις ἀδαμαντίνοις ὥσπερ καλωδίοις ἀπηωρημένη, καὶ μικρόν τι περὶ ἐκείνου ὑπερανέχουσα κεφαλῆς, φοβεῖ γὰρ μέλλειν κατιέναι, οὐ κατίασι δέ. ὁ δὲ τῷ φόβῳ κυμαίνεται, καὶ ταύτην δίδωσι δίκην περὶ ἀκολάστου γλώττης. πρὶν δὲ τὰ περὶ τοῦ παιδὸς ἐξετάσαι, τὸν τούτου πατέρα κατανοήσωμεν, ὅστις ἐστὶν ὁ ζεύς. ἐμοὶ δὲ τοῦτο δοκεῖ σπουδῆς ἄξιον, πῶς ἀμφίβολον αὐτῷ τὴν γονὴν ὁ τοῦ δράματος ὑποκριτὴς προσμαρτύρεται,

Διὸς πεφυκὼς ὥς λέγουσι τάνταλος.

Ἀλλ᾽ ἐπεὶ πλάτος ὑπανοιγόμενον τῶν θεωρημάτων ὁρῶ, δοκεῖ μοι ὥσπερ τελετῇ τινὶ τῷ λόγῳ προσέρχεσθαι. αἱ γὰρ τελεταὶ, σώματι καὶ τούτων τὰ παραπετάσματα, ἢν δὲ εἴσω τῶν ἀδύτων χωρήσῃ τίς, φῶς ἐκεῖ καθαρόν, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀπογύμνωσις. τὸν δία τοίνυν οἱ ἕλληνες, ἄλλος ἄλλαις ἐννοίαις κατεμερίσαντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν, πρῶτον τοῦ παντὸς ὑπονοοῦσι δημιουργόν, ὃν δὴ διὰ τοῦτο, καὶ ζῆνα, καὶ δία προσηγορεύκασιν, ἐκεῖνο μὲν ὡς τῆς ζωῆς τοῖς οὖσι χορηγὸν, τοῦτο δὲ ὡς αἰτίαν τινὰ διὰ πάντων τῶν ὄντων φοιτήσασαν, ὃν δὴ καὶ τρίτον ποιοῦσιν ἀπὸ τοῦ ἑνός. ἓν

γὰρ φασι τὸ ἐκ πάντων καὶ πρὸ πάντων, μεθ' ὃν ἰδέας, καὶ ἐφεξῆς τὸν δημιουργόν. τοῦτον γοῦν ἀμέσως προσάγουσι τοῖς ποιήμασιν. οἱ δέ τινες ταύτην μετὰ τὴν αἰτίαν ἐγύμνωσαν, φαινομένην ὅτι τινὶ φύσει τὴν προσηγορίαν ταύτην ἐπιφημίζουσιν, ἥτις ὁ δεύτερος πλάνης ἐστὶ, ζεὺς τοῖς ἀστρολόγοις ἐπονομαζόμενος. ὅτι τῶν ὑποκειμένων τούτων φθαρτικοῦ τυγχάνοντος ταῖς γενέσεσιν, οὗτος οἷς ἂν ἄλλῳ σχηματιζόμενος, ἢ ὑφαιρεῖται τῶν κακιόνων, ἢ προστίθησι τὰ καλλίονα. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ δευτέρα δόξα περὶ τοῦ διὸς τοῖς ἕλλησιν. ἡ δὲ τρίτη ἱστορικωτέρα ἴσως, καὶ ἀληθεστέρα. αὐτόν τε γοῦν καὶ τὸν πατέρα τούτου κρόνον οἱ μῦθοι, ἀπὸ κρήτης γεννῶσι. καὶ τὸν μὲν οὐκ ἴσασιν, ὅπου γῆς κατορώρυκται. τὸν δὲ, τὸ ἤδη τῷ τάφῳ δεικνύουσι κολωνόν. εἶτα τὴν θνητὴν ὑπεραναβάντες φύσιν, ἀρχιπάτορας ποιοῦσι τῆς οὐσίας τῆς κρείττονος, καὶ πρὸς τὸ τῆς θειότητος εἶδος μεταβιβάζουσι. τούτῳ δὴ τῷ λόγῳ καὶ ἑρμῆς προστίθεται ὁ τρισμέγιστος. τἄλλα γὰρ παραθεωρῶν τοῖς μύθοις, τοῦτον δὴ μόνον γυμνὸν ἐδέξατο, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου μίμησιν διερεθίζει τὸν τάνταλον. ἡμῖν μὲν οὖν εἰ μὲν πρὸς τὴν ἱστορίαν τὸν μῦθον μεταχειριζοίμεθα, οὐδὲν μέγα ἔσαι σωματικὰς γεν

νήσεις

νήσεις τοῦ Ταντάλου συνειλοχόσιν. ἀλλ' οὐδ' εἰ πρὸς τὸ ἄστρον τὸν λόγον ἀνατείνοιμεν, ἄξιον δὲ τῆς φιλοσόφου ἀποδιδάσομεν σκέψεως. τὰ γὰρ ἐκ τῶν μαθημάτων οὐχ ὑπάρξεις, ἀλλὰ σχήματα, καὶ ποιότητες. Λεγέσθω τοίνυν παρ' ἡμῶν Ζεὺς, ὁ χορηγὸς ζωῆς τοῖς ὅλοις θεός. Τάνταλος δὲ τὸ αἰθέριον πῦρ. πέταται γὰρ δι' ὅλων τῶν σφαιρῶν, καὶ φύσιν ἔχει ἄνω κάτωθεν ἅλλεσθαι. τοῦτο γοῦν τὸ αἰθέριον πῦρ, ὃ παρὰ τοῖς τραγῳδοῖς Τάνταλος, τῷ ἀεὶ πεφυκὲν ἐποχούμενον. τοῖς γὰρ πέρασι τῆς τοῦ πυρὸς σφαίρας, ἡ ἀρχὴ τῆς τοῦ ἀέρος προσήπται. λεπτότερον δὲ τοῦ ἀέρος τυγχάνον τὸ πῦρ, ὥσπερ ὀχήματί τινι, τούτῳ ἐπελαφρίζεται. Ο δὲ ὑπερτέλλων τὴν τούτου κεφαλὴν λίθος, ὁ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα σφαῖρος ἐστίν. ὡς δ' αὖ ἡμεῖς φαίημεν, ἡ ἀπλανὴς κυκλοφορία. ὁ μὲν γὰρ ἀὴρ, τὸ πῦρ ὑποβέβηκε. τὴν δὲ ἀπλανῆ σφαῖραν, τὸ πῦρ. ἤ τις δὴ, ὥσπερ χρημαὶ ἐπιβεβάρηται, καθάπερ τινὶ κορυφῇ, τῇ πρώτῃ ἐπιφανείᾳ τοῦ πυρός. αὕτη δὲ ἡ ἀπλανὴς, τῇ ἀπαύστῳ καὶ ταχείᾳ περιαγωγῇ τῆς κινήσεως, δοκεῖ μὲν πιέζειν τὸ πῦρ, ἵνα μηδὲν τι καινὸν ἐν τοῖς πολυκλονήτοις στοιχείοις γένηται, ἢ διαφθείρῃ, ἀλλὰ τὸ

μὲν

μὴ ὥσπερ ὑποτρέφει (δεδόσθω γὰρ τοῦτο τῇ τοῦ μύθου ἐξουσίᾳ) συναγόμενόν τε καὶ συνελαυνόμενον. ὁ δὲ περιελισσόμενος κύκλος, ἀφαιρεῖται αὐτῷ ἀεὶ τὸ δεῖν, τὸ ἅπαντα χρόνον ζωογονεῖν, ἀλλ᾽ οὐ φθείρειν. τὸ δὲ ἀμφιβάλλειν τὸν ὑποκειμένην περὶ τῆς τούτου γενέσεως, ταύτην μοι ὑποβάλλει τὴν ἔννοιαν.

Οὐ τετολμήκασι τινὲς τῶν στωϊκῶν, πυρώδη φύσιν περὶ τοῦ παντὸς προσάψαι δημιουργῷ, ἀλλ᾽ οὐχ ἥγε ἀκαδημία, οὐδ᾽ ἡ πρεσβυτέρα. οὐδ᾽ ἡ νεωτέρα τοῦτον τὸν λόγον ἐδέξατο. ἀσώματον δὲ τοῦτον ὡρίσαντο, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν στοιχείων ἐοικός τι ἔχοντα. διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐν τῇ σκηνῇ λόγος ἀμφιβάλλει περὶ τὰς τοῦ παντὸς γονάς, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τὸ πῦρ γεγενῆσθαι, ταῖς δημώδεσι παραχωρεῖ ὑπολήψεσι. συνδιάζεται γὰρ φιλοσοφία κἀπὶ τοῖς δράμασι. καὶ διὰ τοῦτο ὅπερ ἀπεμφαῖνον τοῦ μύθου πρὸς τὸν ἀληθῆ λόγον εὑρίσκων τῷ συρφετῷ δίδωσι τοῦ πλήθους. ἀλλὰ πῶς ἄνθρωπος ὁ Ἰάνταλος ἦν, πῶς δὲ τῆς κάτω γενέσεως πεφυκὼς ἀποτέλεσμα, συνδιητᾶτο θεοῖς; πῶς δὲ ὁ διαιτώμενος τούτοις, ἔκφορα τὰ ἐκείνων ἐποίει μυστήρια, καὶ διὰ τοῦτο ᾐώρητο, καὶ τὸν λίθον πεφόβητο; φημὶ τοίνυν ἐγώ, ὡς ἀρχὴ τοῖς ἐν γενέσει

τὸ

τὸ πῦρ. ἡμῖν τε γὰρ εἰς τὴν σωματικὴν οὐσίαν συντελεῖ, καὶ μέρος γίγνεται τῆς συνέσεως τὸ κορυφαιότατον. ἀλλὰ καὶ παῦ, αἰσθητὸν φύσιν ἔχον ὁρᾶσθαι, κἂν μὴ ὁρῶτο ἐπιπροσθοῦντος αὐτῷ τινὸς σώματος, αὐτὸ δὴ τὸ ὁρᾶσθαι τῆς πυρώδους οὐσίας μετείληφε. τὴν δὲ ἀπλανῆ σφαῖραν πάντες Ἑλλήνων πέμπτον σῶμα ὑποτιθέμενοι, οὐδέν τι λυσιτελεῖν ἡμῖν εἰς τὴν γένεσιν οἴονται. διὰ τοῦτο λέγεται ὁ τοῦ Διὸς παῖς, Τάνταλος, ὃν ἡμεῖς πρὶν ἐθεωρήσαμεν ἄνθρωπον εἶναι, καὶ τὴν γλῶτταν λαχεῖν, οἰκητήριον, ὅτι μεθ' ἡμῶν τὸ πῦρ, καὶ πρώτη τοῦ σώματος σύστασις. τὸ δ' αὐτὸ, ὅτι θεοῖς ἔλαχεν Ἑλληνικοῖς συνοικεῖν. οἱ γὰρ θεοὶ τούτοις οἱ πλάνητες, ἀγχωμάλως τὸ πῦρ συνοικεῖ. ὁμοδίαιτον γὰρ ἄρα τοῦτο, τοῖς ἐκείνων θεοῖς. ἔπειτα δὲ τὰ ἐκείνων πεποίηκεν, ὅτι φωτὶ πάντα καταλαμβάνεται, τὰ μὲν θεῖα τῷ θείῳ, τὰ δὲ σωματικὰ τῷ σωματικῷ. ἀκόλαστος δὲ τῷ πυρὶ ἡ γλῶσσα, ὅτι τοῦτο μόνον τὸ στοιχεῖον παραφλάζει τῇ φύσει. καὶ εἰς τὸ ἀεὶ συγχεῖ. ἥ τε γὰρ γῆ στάσιμος οὖσα, καὶ ἀμετάβετος, καὶ ἤχου ἐστέρηται. τὸ δὲ ὕδωρ εἰ μή τις εἴη, δονῶν ἠρεμεῖ ἐπικεχυμένον τῇ γῇ, ὅ τε ἀὴρ ἀψόφῳ βαίνει κελεύθῳ κατὰ τὴν ποίησιν. τὸ δὲ πῦρ ἀεὶ τῶν ἐγκειμένων συνοχορούμενον, πνεύματι,

σαλπίζει

σαλπίζει τὰ ὦτα οἷς ἂν προσεγγίσειε. Τοιαύτη μὲν ἡ κεκρυμμένη τοῦ μύθου διάνοια. ἡμῖν δὲ τὰ ἐνταῦθα εἰρημένα, μὴ ἀμετακίνητα δόγματα ἔστωσαν. πρὸς γὰρ τὸ χρειῶδες τοῦ λόγου, τὰς τῶν ὀνομάτων φύσεις ἐξειλήφαμεν. ἐπεὶ περ ἐν ἑτέρῳ μύθῳ, ἐν ᾧ δὴ ὁ μὲν κρόνος τὸν δία γεννᾷ, οὗτος δὲ τὸν πατέρα δεσμεῖ, ἄλλως ἂν ἐκδεξαίμεθα ἐκεῖνον τὸν παῖδα τοῦ κρόνου. χρόνον γὰρ τὸν κρόνον ἐκεῖσε νομίσαντες, δώημεν αὐτῷ ταῦτα καταβροχθίζειν τὰ ἐκ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ γεννώμενα. τοιοῦτος γὰρ ὁ χρόνος δαπανητικὸς τῆς οὐσίας τῶν αἰσθητῶν. ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς τῷ συνεχεῖ τῆς οἰκείας φύσεως ῥεύματι, παραῤῥεῖν τε καὶ παραπόλλυσθαι. ἀλλ᾽ ἡ ἐκ διαδοχῆς τῶν ὄντων ζωὴ, ἥ τις δὴ ζεὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ μύθῳ προσηγόρευται, τὴν τούτου ζωὴν ἀνέχει, καὶ οἷον δεσμεῖ, ὥστε μὴ παραπόλλυσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τοῦ καθ᾽ ἕκαστον ζωὴ κινουμένη καὶ παραρέουσα, διὰ τοῦτο καὶ ῥέαν μητέρα τῷ διῒ ὁ μῦθος ἐπέστησεν. ἔδοξε γὰρ τοῦτον ὁ κρόνος καταπιεῖν, οὐ καταπέπωκε δέ. τῷ μὲν γὰρ τὰς μερικὰς ζωὰς διαφθείρειν, διολλύων ἡμᾶς τοῖς πέρασι τοῦ εἱμαρμένου βίου, ὑφήρπασε τῷ λαιμῷ τὸν δία, ἐφ᾽ ᾧ δὲ μὴ πᾶσαν τῶν ὄντων τὴν ζωὴν

κατηνά-

καταναλώσειν, ἀλλὰ μένει συντηρούμενος ταῖς διαδοχαῖς, ἠλευθερωμένος ὁ παῖς τοῦ παιδοκτόνου πατρός. ἐπεὶ οὖν ὑμῖν νῦν πρώτως τῶν ἑλληνικῶν μύθων ἠνοίξαμεν, καὶ ὑφηγησάμεθα ὅπως δεῖ τούτους ἀλληγορεῖν, τῷ ἐνταῦθα κανόνι στοιχοῦντες, καὶ ὑμεῖς τι τοῖς ἐπιλοίποις συνεισενέγκοιτε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΛΛΗΓΟ-
ρία περὶ τῆς σφιγγός.

Ἐπὶ τῶν λεγομένων τελετῶν, τὰ μὲν ἄδυτα ἦν, ὡς δηλοῖ καὶ τοὔνομα, τὰ δὲ παραπετάσματα περιβέβληνται. ἀθέατα τὰ ἐν τοῖς ἀδύτοις φυλάττοντες. ἐν δὲ ταῖς ἐλευσινίαις, ἀνεμίγνυντό τε ταῦτα, καὶ ἀνεγυμνοῦτο τὰ κεκρυμμένα. ἐγίνετο γὰρ τοῦτο ἐν περιόδοις ἐτῶν, ἵνα μὴ τὰ ἀβέβηλα βεβήλοις πολλάκις ὀπτάνοιτο. ὑμεῖς δὲ καὶ περὶ ἡμετέρας πολλάκις τὸν ἱεροφάντην καταβιάζετε, τὰ κελύφανα τοῦ μύθου περιρρηγνύειν, ἵνα τὸ ἀποκείμενον τῷ ἐλύτρῳ ἀπόρρημα, ἐκεῖθεν ἀναλαβόντες καταβροχθίσησθε. ἐγὼ δὲ ἀπώκνησα ἂν τοῦτο ποιεῖν, εἰ μὴ αἱ μὲν ἀρχαῖαι κατηγόρηνται τελεταί, θεῖα δὲ ἐκρατύνθη δόγματα, ἀναπεταννύοντα μὲν, τὰ παραπετάσματα, ἔνδον δὲ τοῖς ἀδύτοις εἰσάγοντα τὸν τελούμενον. διὰ τοῦτο περιρρηγνύσθω τὸ τοῦ μύθου τῆς σφιγγὸς

σφιγγὸς ἔλυτρον, τὸ δὲ κεκρυμμένον ἀνακε-
καλύφθω, φιλοσοφίαν ἔχων ἀπόῤῥητον.

Πλάττει δὲ ταύτην ὁ μῦθος, κόρην εὐπρό-
σωπον, οὐ μέχρι ποδῶν, ἀλλ' ὀμφαλοῦ. τὸ δὲ με-
τὰ ταῦτα δασὺ τῇ τριχὶ, καὶ πόδες θηρὸς, καὶ
οὐρὰ μακρά. ἡ δὲ γλῶττα ἀττικίζουσά τε καὶ
πυθαγόρειος, αἰνιττομένη τὰ πράγματα. τῷ
γὰρ ἀνθρώπῳ τὸν λόγον προσάπτουσα, ἑτέρῳ
τοῦτον ὡς ἴστε ἡρμήνευσε τῷ ὀνόματι. διὸ τὸ μὲν
τὸ τοῦ μύθου τέρας, καὶ δεδόσθω τοῖς ποιηταῖς
ἐπ' ἐξουσίας πλάττειν, ἅπερ καὶ βούλοιντο. ἀλλ'
ὁ φιλόσοφος νοῦς, μὴ τῷ φαινομένῳ προσκεί-
σθω, ἀλλὰ τῷ αἰνισσομένῳ, διὰ τοῦ τέρατος.
ὁ γοῦν ἐμὸς λόγος περὶ τῆς σφιγγὸς, τοιοῦ-
τός ἐστι. Σφὶγξ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἄνθρωπος
ἐξ ἀνομοίων συγκείμενος. πολυμερὲς γὰρ χρῆ-
μα, ἡ οὐσία ἡμῶν. τὰ μὲν γὰρ ταῖς λογικαῖς δυ-
νάμεσι συναπτόμεθα, τὰ δὲ τῆς τοῦ ἀλόγου με-
τέχομεν φύσεως. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἡμῖν, πρῶτον.
καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνο νοῦς, δεύτερον. καὶ ἡ μετὰ
τοῦτον φυσικὴ διάνοια, ἥτε ἀληθὴς δόξα, τὸ
τῆς διανοίας συμπέρασμα, λογικὰ πάντα,
καὶ θεῖα. ἡ δὲ φαντασία καὶ αἴσθησις, καὶ ὅσα σώ-
ματος, δεῖται πρὸς τὴν ὑπόστασιν, ἀλόγῳ καὶ
κτηνώδει, καὶ πρὸς τὸ ἐκτὸς νενευκότι. ἔστι μὲν

οὖν ταῦτα

ὄντως τὰ καὶ καθ' ἑαυτὰ τῷ λόγῳ διαιρεῖται. ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων πλάσις συγχεῖ πάντα, καὶ τέως περίφυκεν ἀφανῆ. Εἰ μὲν οὖν εὐθὺς τῶν φρονεῖν φιλοσοφῶν τις σχοίη νοῦν, καὶ γνοίη τί τῶν ὄντων νοῦς, καὶ ψυχὴ ποῖ γέγονε, μισεῖ μὲν τὴν ὕλην, ἀποστρέφεται δὲ τὸ σῶμα. Βύσας δὲ τὰς αἰσθήσεις, καὶ πολλὰ χαίρειν εἰπὼν τῇ φαντασίᾳ, πρῶτον μὲν τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῆς οἰκείας οὐσίας τηρεῖ, ἔπειτα ἔνδον χωρεῖ πρὸς τὸν νοῦν. καὶ διὰ τοῦ νοῦ συγγίνεται τῷ θεῷ. εἰ δ' ὡς ἔτυχε μένει ἐπὶ τῆς γεννήσεως, καὶ χαίρει μὲν ταῖς αἰσθήσεσι, φαντασιώδη δὲ κέκτηται ζωὴν, πρὸς τὴν τῶν θηρίων φύσιν ταῖς προαιρέσεσιν ηὐτομόλησεν. ἔνθα δὴ γινομένη, τῶν μὲν κυρίως ὄντων οὐδὲν οἴεται εἶναι. ἐκεῖνα δὲ ὑφίστασθαι μόνα δοκεῖ, ὧν ἀπρὶξ ταῖν χεροῖν ἐπιλάβοιτο. ἐν γὰρ τῷ τοιούτῳ βίῳ, καὶ κύνες εἰσί, καὶ ἐκ δρυμοῦ σύες, καὶ μονιοὶ ἄγριοι, καὶ χρεμετίζοντες ἵπποι, ὑπὸ τὴν γειτνιῶσαν παρὰ τῆς θείας γραφῆς κατονομαζόμενοι. ἐπὶ δὲ θατέρου βίου, ἄγγελοι καὶ παῖδες θεοῦ. εἴποι δ' ἂν καὶ θεοὶ, ὡς τὸ, ἐγὼ εἶπα θεοί ἐστε. ἀλλ' ἐπεὶ δὴ ἐν τοσούτῳ δεῖ ἀφεστάναι τὰ ἀντικείμενα (μέγα γὰρ χάσμα ἐστήρικται μεταξὺ θεοῦ καὶ θηρός) δεῖ καὶ μέσην ἀμφοτέρων δοῦναι ζω-

ἣν, ἣν τὰ μὲν τῶν χαλδαίων λόγια ἑτεροφανῆ, καὶ ἑτεροκινηφῆ κατὰ τὴν πρὸς θάτερα τῶν ἄκρων ἀπόκλισιν καὶ ἐγγύτητα. ἐγὼ δὲ ἁπλῶς ἀνθρωπίνην κατονομάσαιμι. τρίτην οὖν ὡς ὁ λόγος ἡρμήνευσεν, ἐφωράσαμεν τὴν ζωὴν, θηριώδη, ἀνθρωπίνην, καὶ θεοειδῆ. ἀλλ' ἐν μὲν τῇ θηριώδει, σωματικὰ πάντα καὶ θεῖον οὐδέν. ἐν δὲ τῇ θείᾳ, φιλόσοφος ἡ διεξαγωγὴ καὶ κατέργασις τῶν αἰσθήσεων, ἐν δὲ τῇ μέσῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ, σύμμιξις ἐξ ἀμφοῖν. ἐνταῦθα γὰρ, οὔτε θηρίον ὂν μὲν, οὔτε θεὸς, ἀλλ' ἀμφότερον. καὶ οὐδὲν ἑκάτερον καθαρῶς. ἐν τίνι γοῦν τῶν τριῶν ζώων εὑρηκέναι τὴν σφίγγα οἰόμεθα; ἢ δῆλον ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἀνθρωπίνῃ; οὔτε γὰρ ἄνθρωπος αὕτη τελέως, οὔτε θηρίον κατὰ τὴν ἰξὺν, οὔτε θηρίον ἀκριβῶς, ὅτι τὰ πρὸ τοῦ ὀμφαλοῦ, ἄνθρωπος. ἐβούλετο μὲν γὰρ πᾶσαν τὴν γένεσιν καταλιπεῖν, καὶ διόλου πρὸς θεὸς εἶναι καλή. ἀλλ' ἡ φαντασιώδης ζωὴ, οἷον ἀφιπταμένη τοῦ σώματος καταχοῦσα ταύτην, τὸ κάτω μέρος ἀπεκτήνωσε. διὰ τοῦτο ὁμιλεῖ μὲν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ (ἐντεῦθεν τ' ἡ φιλοσοφία ἐτυμολόγηται, ὡς ἀριστοτέλει ἐν ταῖς κατηγορίαις δοκεῖ) ἢ μὲν γὰρ ἐκπέφευγε τὸ θηρίον εἶναι, ἔναρθρος αὐτῇ ἡ φωνή. ἡ δὲ μὴ πρὸς τὴν θείαν ζωὴν τελέως

μετε-

μεῖζον κίνησιν, ἀσαφῆ καὶ συγκεχυμένα τὰ φθέ-
γματα. ἔχει γὰρ οὕτως, ἵνα τὸ πᾶν δηλώσω τῶν
ἀπορρήτων ὑμῖν. Ὁ νοῦς, πάντα ἔχει τὰ εἴδη
τῶν ὄντων. εἰ δὲ καὶ τῶν γινομένων ἡ ψυχή (ὥς τις
οὕτω φησίν) ἄλλος οὗτος λόγος, καὶ δεόμενος
ἐξηγήσεως. φαντασία δὲ πλεῖον χρῆμα καὶ αὐθόν-
τον καθ' ἑαυτήν. κεχωρισμένα δὲ ἀπ' ἀλλή-
λων, νοῦς λέγω καὶ φαντασία, ὡς ἐνθάδε ἀγγέ-
λου καὶ θηρός. ὁ μὲν ὁμοῦ πάντα γνοίη, ἄνωθεν δε-
χόμενος τὰς πηγάς. φαντασία δὲ, ἑνὸς αὖ τῶν
ὄντων λογίσαιτο. ἄμφω δὲ ἐνθάδε τοῦ ἀνθρώπου μιγ-
νύμενα, καὶ θάτερον θατέρου ἀναπιμπλάμενα.
ὁ μὲν νοῦς φαντασιοῦται, ἡ δὲ φαντασία νενόηται.
διὰ τοῦτο καὶ κατὰ νοῦν ἐνεργοῦντες οἱ ἄνθρωποι,
οὐκ ἀφάνταστον τὴν νόησιν ἔχομεν, καὶ φαντασιού-
μενοι, τῆς νοερᾶς ἐνεργείας οὐκ ἐστερήμεθα. τοῦ-
το δὲ γίνεται, ὁπόταν μάλιστα ἐν ἡμῖν εἴη σωμα-
τός τε καὶ πνεύματος, ὑπονικήσαντος μὲν τοῦ
σώματος, φαντασιαστικοὶ πάντως γινόμεθα.
ὑπερισχύσαντος δὲ τοῦ πνεύματος, νοεροί.
ἔστ' αὖ δὲ παρὰ μέρος ἑκάτερον ἑκατέρου κρατεῖ
καὶ κρατεῖται, καὶ σφίγγες εἰσὶ μὲν ἀτεχνῶς. ἔστι
δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο δηλωτικόν. μελλούσης γὰρ ἀ-
ποπλῆσαι τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς, τὸ μὲν ἄνω
μέρος αὐτῆς ἀπέφυγε, τὸ δὲ κάτω σφίγγε-

πού πως ὑπὸ φαντασίας, καὶ ἐπέχεται πρὸς τὴν γένεσιν. διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἀπέπτη, πρόθυμος ἐγένετο. καὶ οἷον ἀδιάφθορος νοῦς καὶ ἀκήρατος καὶ γυμνὸς τῆς ἔξωθεν περιβολῆς. ὁ δὲ κατέχεται, θηρίον ὄντι τετριχωμένον τοὺς πόδας. καὶ ἀκμάζων ταῖς ὄνυξιν, ὡς εἶναι τὸ σύμπαν τῆς σφιγγὸς, φαντασία νοῦ μετέχουσα, ἢ νοῦς ὑποσυρόμενός τι καὶ τῆς κάτω γενέσεως. ἀσαφὴς οὖν αὐτῇ καὶ ἡ φύσις, καὶ ἡ φωνή. διὰ ταῦτα τὸν ἄνθρωπον ὑπαινίττεται, δίπουν αὐτὸ τὸ ὁρατὸ λογοῦσα, καὶ τετράπουν, καὶ τρίπουν. καὶ τοῦτό ἐστιν, οἱ ἀριθμοὶ παρὰ τοὺς πυθαγορείους τῶν πραγμάτων εἰσὶ δηλωτικοί, ἔχειν εὐδεισκομένου τοῦ πάθους, οὐκ ἀντιλήψεσθε τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, οὐδ' αὐτοὺς ἀπολύσετε βίου ταλαιπωρίας, καὶ δυσλεπτρεπτοῦς ἀνάγκης; ἀλλ' εἰ μὴ καθ' ἕνα, μὴ παρὰ συμμορίας καὶ δήμους εὑρεθῇ τις τῆς ὅλον διαλυμηναμένης τὸν βίον ἀνοίας, νῦν ὅτε κοινὸν ὑμᾶς ἅπαν ὑποδέδεκται θέατρον, ἐνταῦθά που κατάθεσθε τὰ πάθη, καὶ καθαρὰς ἔχοντες ἀληθῶς τὰς ψυχὰς, ἄπιτε, γραφέσθω δόγμα καινόν.

ΤΟΥ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΝΑΓΩΓΗ ΕΙΣ
τὴν Κίρκην βουλομένην τὸν Ὀδυσσέα μεταμορφοῦν.

Βούλεται μὲν ἡ Κίρκη καὶ τὸν Ὀδυσσέα μεταμορφοῦν, καὶ ἐλαύνειν εἰς συφεόν, καὶ ὅσα εἰς τὴν περὶ μεταποιήσεως δύναμιν, πάντα συγκέκραται. ἀποτυγχάνει δὲ τοῦ βουλήματος ἀνασπασαμένου ἐπ' αὐτὴν τὸ ξίφος τοῦ ἥρωος. πολύμητις γὰρ ὤν, καὶ δεινότατος ταῖς φρεσίν, οὐκ ἐπέθετο ἑτοίμως ταύτην. ὅθεν μικροῦ δεῖν ἂν ἀποπεπνεύκει ἡ παμπόνηρος ἐκείνη μαχλὰς ἀπὸ τὴν τοῦ φασγάνου περιωπήν. ἠλλοίωται γὰρ ὡς ὁρᾷς τὴν μορφήν. ὁ δὲ ἔτι μὲν θαρσεῖ, καὶ φοβερῷ βλέπει τῷ βλέμματι. περὶ δὲ τῶν ἑταίρων, οὔπω τούτῳ μέλει. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ παρεσκεύασται. οἱ δὲ ἑστᾶσιν, ἀλλὰ βαβαὶ τῶν προσώπων. ἐγκαλλωπίσατο δὲ ἐπ' αὐτοῖς ἡ τέχνη. τὸν μὲν γὰρ ἤδη μεταπεποιηθέντα, πεποίηκε. τὸν δὲ ἔτι μεταμορφούμενον, τὸν δὲ μέλλοντα. ὅθεν τούτῳ μὲν ὁ μυκτὴρ ἀπομεμήκυνται, καὶ ὕειος αὐτῷ ἀτεχνῶς ἡ μορφή. ὁ δὲ, τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲν διήλλακται, καὶ βραχύ τι τοῦ προσώπου κεχάλασται. οὔπω δὲ ἡ ῥὶς κατέληξεν εἰς ὀξύ. τῷ δὲ ἐξῴδηκεν ἤδη τὸ πρόσωπον, καὶ ἦρκται τοῦ μετασχηματισμοῦ. τί ποτ' οὖν ὁ κρατήρ, τῶν μὲν, κεκράτηκεν. ὁ δὲ, ὑποβρίχυ-

σε,

τὶ, φιλόσοφον ὡς ξεῖνε λόγον ἀκούσῃ, καὶ οὐ πά
νυ τὴν προσβολὴν τοῦ μύθου μέμψῃ. ποιητικὸν
γὰρ ὑφ' ἑτέρᾳ μορφῇ τὰ τῆς φιλοσοφίας κρύ
πτει ἀπόρρητα. τὴν γάρ τοι Κίρκην, ἣ δοκοῦν
ἄντικρυς νόσον, μεταποιοῦσαν ψυχὰς, πρὸς
ὃ ἑκάστη πάθος κεκίνηται. ὁ δὲ κυκεὼν σύγ-
κρατόν ἐστι πόμα, καὶ ἀτεχνῶς λήθης ποτή-
ριον. καὶ ὁ τοῦτο πιὼν, ἀπαλλοτριοῦται τοῦ νοῦ.
ἐπιλανθάνονται γοῦν αἱ ψυχαὶ τῆς οἰκείας ἀξίας
πιοῦσαι τὸν τῆς ἁμαρτίας κυκεῶνα. ὅθεν τὸν
ἔμφυτον ἀλογήσασαι λόγον, εἰς τὴν κτηνώδη
μετακεκίνηνται μόρφωσιν. δύναται γοῦν κα
τὰ τῶν τοιούτων ἡ Κίρκη ψυχῶν, καὶ δοκεῖ φο
βερὰ εἶναι, καὶ μετὰ κάλλους βλοσυρά τε καὶ
σοβαρά. αἱ δὲ ἡμίθεοι τῶν ψυχῶν ἐν μέσῳ θνη-
τοῦ τε σαλεύουσαι σώματος, καὶ τῆς ἀκηράτου
φύσεως, οὐ πάνυ δεδόασι τὴν τῆς Κίρκης ὁρ-
μὴν, οὐδὲ ἠλλοίωνται τὴν μορφὴν, ἀλλὰ γενναιό-
τερον ἀντιβλέψασαι, τὴν μὲν καταδειμαί-
νουσιν, ἐκεῖναι δὲ τὴν εἰς τὰ πάθη ἀποδιδρά-
σκουσι μεταποίησιν. τοιοῦτόν τι χρῆμα καὶ δαι-
μόνιον ἡ φιλοσοφία, καὶ οὐ μόνον ἐκ πηγῶν ἀ-
ρύεται ὕδατα πότιμα, ἀλλὰ καὶ
ἀπὸ ἀκροτόμων πετρῶν, μέ
λι γλυκάζον εἰω-
θε νάειν.